

Ústav informácií a prognóz školstva

VYUŽITIE INFORMAČNÝCH A KOMUNIKAČNÝCH TECHNOLÓGIÍ V PREDMETE

HUDOBNÁ VÝCHOVA PRE ZÁKLADNÉ ŠKOLY

Učebný materiál – modul 3

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť Projekty sú spolufinancované zo zdrojov Európskej únie Tento učebný materiál vznikol v rámci národných projektov "Modernizácia vzdelávacieho procesu na základných školách" (ITMS: 26110130083, 26140130013) a "Modernizácia vzdelávacieho procesu na stredných školách" (IMTS: 26110130084, 26140130014) v súlade s Operačným programom Vzdelávanie Ministerstva školstva Slovenskej republiky. Projekty inovujú a modernizujú obsah, metódy a výstupy vyučovacieho procesu pre nové kompetencie práce v Modernej škole 21. storočia. Ďalším cieľom projektov je zvyšovať podiel učiteľov participujúcich na projektoch ďalšieho vzdelávania s cieľom získania a rozvoja ich kompetencií potrebných pre vedomostnú spoločnosť. Primárnou cieľovou skupinou projektov je 6800 učiteľov základných a stredných škôl. Projekty sú realizované v časovom rozpätí rokov 2009 až 2013 a sú spolufinancované zo zdrojov Európskej únie. Realizátorom projektov (prijímateľ NFP) je Ústav informácií a prognóz školstva, Staré Grunty 52, 842 44 Bratislava.

Viac informácií o projektoch nájdete na http://www.uips.sk/ resp. na http://www.modernizaciavzdelavania.sk/

Názov:	VYUŽITIE INFORMAČNÝCH A KOMUNIKAČNÝCH TECHNOLÓGIÍ V PREDMETE HUDOBNÁ VÝCHOVA PRE ZÁKLADNÉ ŠKOLY
Podnázov:	Učebný materiál k modulu 3
Autori:	Mgr. Anna Prachová, Mgr. Zuzana Hricová, Ing. Miroslav Jurči, Mgr. Ľudovít Mačor, Mgr. Michaela Prachová, Mgr. Mária Rychtarčíková, Mgr. Michaela Šubová, Phd.
Recenzenti: Zodpovedný	Mgr. Martin Sliva, PaedDr. Imrich Suchý
redaktor:	doc. Ing. Viliam Fedák, CSc.
Spracovanie:	A. Prachová (časti: 1.6-1.9, 2.3, kap. 3), Z. Hricová (kap. 3),
	M. Jurči (1.1, 1.2.3, 1.3, 1.5, 1.5.1, 1.10, 1.11, 2.1, 2.4),
	Ľ. Mačor (časti: 1.2.2, 1.4, 1.11, 2.1, 2.2),
	M. Prachová (2.3.2), M. Rychtarčíková (2.3.2), M. Šubová (kap. 3)
Vydavateľstvo: Tlač:	pre Ústav informácií a prognóz školstva vydala elfa, s.r.o., Košice elfa, s.r.o., Košice, 611. publikácia
vyuanie.	

ISBN 978-80-8086-156-8

Obsah

1 DI UČ	DAKTICKÝ SOFTVÉR – NÁSTROJ V RUKÁCH ÉITEĽA HUDOBNEJ VÝCHOVY	7
1.1	AUDACITY – STIAHNUTIE A INŠTALÁCIA	8
	1.1.1 Audacity – využitie	11
	1.1.2 Nahrávanie viacerých stôp (trackov) v Audacity	14
1.2	TVORBA KARAOKE SKLADIEB	17
	1.2.1 EvilLyric	18
	1.2.2 VanBasco's Karaoke Player	21
	1.2.3 KaraFun	
1.3	NOTAČNÉ PROGRAMY	34
	1.3.1 Notačný program MUSESCORE 0.9.5	
	1.3.2 Notačný program MUSESCORE – notový zápis	
	1.3.3 Notačný program MUSESCORE 0.9.5 – možnosti	
	využitia programu	
1.4	KONVERZIA ZVUKOVÝCH FORMÁTOV	48
1.5	MOVIE MAKER – STRIH VIDEA	54
	1.5.1 Live Movie Maker – program na vytvorenie videa	57
	1.5.2 Vytvorenie klipu z fotografií pomocou programu Live Mov	vie Maker 60
1.6	YOUTUBE	64
	1.6.1 YouTube – REGISTRÁCIA	64
	1.6.2 Pridanie videa na YouTube	65
1.7	HOT POTATOES	67
	1.7.1 Určenie programu	67
	1.7.2 Nastavenie konfigurácie výstupu	71
	1.7.3 Vytvorenie webovej stránky s cvičením	73
	1.7.4 Vytvorenie krížovky v prostredí JCross (krížovky)	75
	1.7.5 Vytvorenie doplňovačky v prostredí JCloze	
	(testy a dopinovacie cvicenia)	
1.8	PREZENTAČNÝ PROGRAM PHOTO STORY 3 PRE WINDO	WS79
1.9	SOCIÁLNE SIETE A BLOGY V PROSTREDÍ WINDOWS	83
	1.9.1 Prvé kroky s Windovs Live – založenie účtu	
	1.9.2 Pridávanie fotografií na blog	
	1.9.3 Pridávanie videa na blog	91
1.1	0 TECHNIKA – TRETIA RUKA ČLOVEKA	93
	1.10.1 Elektronická hudba	
	1.10.2 Počítačová hudba	

 1.11 SLOVNÍČEK POJMOV	 108 109 110 111 113 122 126 126 131
 1.11.1 Grafické formáty 1.11.2 Hudobné formáty 1.11.3 Formáty video súborov 1.11.4 Typy AVI súborov 2 DIDAKTICKÉ PÔMOCKY VO VYUČOVANÍ HUDOBNEJ VÝCHOVY	108 109 110 111 113 113 122 126 121
 1.11.2 Hudobné formáty 1.11.3 Formáty video súborov 2 DIDAKTICKÉ PÔMOCKY VO VYUČOVANÍ HUDOBNEJ VÝCHOVY	109 110 111 113 113 113 122 126 121
 1.11.3 Formáty video súborov	 110 111 113 113 122 126 121
 1.11.4 Typy AVI súborov 2 DIDAKTICKÉ PÔMOCKY VO VYUČOVANÍ HUDOBNEJ VÝCHOVY	 111 113 113 122 126 121
 2 DIDAKTICKÉ PÔMOCKY VO VYUČOVANÍ HUDOBNEJ VÝCHOVY 2.1 UČEBŇA HUDOBNEJ VÝCHOVY 2.2 DOSTUPNÉ VÝUČBOVÉ CD - ROM, DVD - ROM 	113 113 122 126 121
HUDOBNEJ VÝCHOVY 1 2.1 UČEBŇA HUDOBNEJ VÝCHOVY 1 2.2 DOSTUPNÉ VÝUČBOVÉ CD - ROM, DVD - ROM 1	 113 113 122 126 121
2.1 UČEBŇA HUDOBNEJ VÝCHOVY 2.2 DOSTUPNÉ VÝUČBOVÉ CD - ROM, DVD - ROM	 113 122 126 121
2.2 DOSTUPNÉ VÝUČBOVÉ CD - ROM, DVD - ROM	122 126 126
	126 126
2.3 DOMÁCE A ZAHRANIČNÉ VZDELÁVACIE STRÁNKY	126
2.3.1 Domáce vzdelávacie stránky	121
2.3.2 Zahraničné vzdelávacie stránky	101
2.4 ADRESÁR ZDROJOV DIGITÁLNEHO UČIVA HUDOBNEJ	
VÝCHOVY	135
2.4.1 Prečo hľadáme digitálny adresár	135
2.4.2 Čo ponúka aplikácia Adresár digitálneho učiva	
hudobnej výchovy	135
2.4.3 Využitie aplikácie Adresár v praxi	143
3 MODELY VYUČOVACÍCH HODIN S EFEKTÍVNYM	
VYUŽÍTIM IKT 1	45
3.1 MODELY VYUČOVACÍCH HODÍN S EFEKTÍVNYM VYUŽITÍM IKT.	145
3.1.1 Ukážka 1: Naozaj platí v živote "Aký otec taký syn?"	146
3.1.2 Ukážka 2: Motor v hudbe	151
3.1.3 Ukážka 3: Majú hudobné nástroje rodiny?	157
3.1.4 Ukážka 4: Daj si "bacha" na Bacha	163
3.1.5 Ukážka 5: DJ MuZo uvádza – príroda, ohníček a dobrá	
country hudba	169
3.1.6 UKazka 6: DJ Muzo uvadza – blues zije aj dnes	1//
3.1.7 UKAZKA 7: DJ MUZO UVADZA – trochu rocku nezaskodi	184
3.1.0 Ukažka 0. Tulave lopanky pana Gerschwina	191
všetko je šansón	198
3 1 10 Ukážka 10 [.] Čo viete o Mozartovi?	204
3.1.11 Ukážka 11: Legendy našej hudobnej scény	210
3.1.12 Využitie digitálnych technológii v speváckych súťažiach	
a teleprojektoch	215
3.1.13 Slovo na záver	220

1 DIDAKTICKÝ SOFTVÉR – NÁSTROJ V RUKÁCH UČITEĽA HUDOBNEJ VÝCHOVY

Zmeny v oblasti techniky, ktorú sme dlhší čas mohli pozorovať len v zahraničí, sa pomaličky začínajú prejavovať aj na našich školách. Dnes sú už všetky školy na Slovensku pripojené na internet a hádam na každú školu prichádza nová technika: počítače, notebooky, fotoaparáty, kamery, interaktívne tabule, dataprojektory, prehrávače DVD, ...

Tieto zmeny nútia aj učiteľov na školách, aby zmenili svoj prístup k vzdelávaniu a čoraz viac namiesto encyklopedického získavania vedomostí uprednostňovali samostatné myslenie žiakov, kreativitu, vyjadrenie vlastného názoru a kládli čoraz väčší dôraz na vzájomnú (kolektívnu) spoluprácu.

Aj keď naše školy ešte dlho nebudú stačiť prispôsobiť sa rýchlym zmenám v oblasti informačných technológií, je dôležité, aby sa práve žiaci čo najskôr s týmito technickými vymoženosťami oboznamovali, aby získané vedomosti a skúsenosti mohli neskôr uplatniť vo svojej praxi.

A preto sa aj učiteľ musí neustále vzdelávať, sledovať vývoj v oblasti nových technológií. Stojí pred neľahkou úlohou, čo najefektívnejšie tieto technológie využívať aj vo svojom vyučovacom procese.

Ponúkame niekoľko nápadov a typov na možnosti využitia niektorých nových technológií, pokiaľ možno s čo najmenšími nárokmi na technické i softvérové vybavenie školy. Chceme vám poskytnúť návod, ako získať didaktický softvér využiteľný na hodinách hudobnej výchovy, ako s ním pracovať a ako ho využívať. Vybrali sme niektoré z aplikácií, ktoré sa dajú využiť priamo na vyučovacej hodine, iné môže využiť učiteľ pri príprave na vyučovaciu hodinu, pri príprave testov, na opakovanie a precvičovanie učiva.

Tieto nápady by mohli byť inšpiráciou a malým začiatkom do ďalšieho objavovania a využívania techniky, programového vybavenia či využívania internetových zdrojov. Snažili sme sa vytvoriť materiál vhodný hlavne (ale nielen) pre učiteľov hudobnej výchovy, ktorý by využíval najmä dostupný bezplatný softvér, ktorý môže využiť každá škola bez ohľadu, či má, alebo nemá finančné prostriedky na získanie často drahého a nie vždy zodpovedajúco využitého softvéru či hardvéru.

Naším cieľom bolo ukázať, ako sa tieto pre nás dostupné prostriedky dajú využiť vo vyučovacom procese, ako sa ho pokúsiť zefektívniť a aj takýmto spôsobom vzbudiť u žiakov záujem o vzdelanie. A práve technika, ku ktorej má mládež veľmi kladný vzťah, a vo veľkej miere ju vo svojom voľnom čase využíva, nám v tom môže veľmi pomôcť.

1.1 AUDACITY – STIAHNUTIE A INŠTALÁCIA

Freewerový program Audacity si môžeme stiahnuť z domovskej stránky <u>http://audacity.</u> <u>sourceforge.net/</u>, ktorá, ak máme nainštalovaný napr. slovenský internetový prehliadač Mozila FireFox, bude s nami komunikovať v slovenskom jazyku. Takže by nemal byť žiadny problém s jeho stiahnutím. Musíme sa rozhodnúť, ktorú verziu stiahneme a nainštalujeme. Z dôvodov stability sa doporučuje pracovať s poslednou funkčnou verziou. Ten, kto sa nebojí toho, že v Beta verzii môžu byť ešte drobné nedostatky, to môže skúsiť aj s ňou. Vzhľadom na rýchlo vznikajúce nové a nové verzie si nainštalujeme v čase písania tohto článku poslednú – Beta verziu Audacity 1.3.11.

Obr. 1.1 Inštalácia programu

	Úvod O programe	Stiahnut" Nápoveda Kontaktujte nás Zapojte sa
2	Stiahnut'	Windows
d	Stabilná: 1.2	Odu svýžané střebu stře
Ð	Windows	
×, 	Mac Linux/Unix	system Hequirements Klikhutie na príslušňý odkaz nižšie, ktorý vás zavedie na stránku pre voľné stiahnutie SourceForge, - ne- "uloží odkaz ako" alebo "uloží cieľ odkazu ako", Sourceforce voľné sťahovanie by malo začať pracovať automaticky. Ak sa tak nestane, kliknite na odkazy v
an	Zdrojový kód	čiernom paneli označené "priamy odkaz " alebo "zrkadlo ". Iba tieto väzby na automatické stiahnutie sú povolené verziou
ú v	Poznámky k wdaniu	Audacity . Zakázať automatické sťahovanie manažérom v prípade, že sťahovanie je chybný.
ý nt	Beta: 1.3 Nové funkcie verzie 1.3 Windows	 Windows 98/ME/2000/XPA/ista Audacity 1.2.6 inštalátor (exe file, 2,1 MB) - Najnovšia verzia voľne stiahnuteľného zvukového editora Audacity .Pozrite sigal sie informácie o vista.

Obr. 1.2 Audacity inštalátor

Po kliknutí na odkaz (Obr. 1.2) pre stiahnutie programu Audacity 1.3.11 inštalátor potvrdíme jeho uloženie.

Preberanie súboru - Upozornenie zabezpečenia 🛛 🛛 🔀
Chcete uložiť alebo spustiť tento súbor?
Názov: audacity-win-unicode-1.3.12.exe Typ: Application, 11,3 MB Od: audacity.googlecode.com Spustit Uložit Zrušit
Súbory z Internetu môžu byť užitočné, no tento typ súboru môže potenciálne poškodiť počítač. Ak danému zdroju nedôverujete, tento softvér nespúšťajte ani neukladajte. <u>Aké riziko predstavuje?</u>

Obr. 1.3 Uloženie súboru

Uložíme do príslušného adresára, odkiaľ ho budeme inštalovať.

Uložiť ako					? 🛛
Uložiť do:	🚞 Audacity 1.3 E	3eta (Unicode)	- OØ 🕫		
Naposledy použité Pracovná Plocha Moje dokumenty	 help Languages Modules Nyquist Plug-Ins audacity unins000 				
Tento počítač					
	Názov súboru:	audacity-win-unicode-1.3.12		-	Uložiť
Miesta v sieti	Uložiť vo formáte:	Application		•	Zrušiť

Obr. 1.4 Uloženie do adresára

Po stiahnutí programu dvojklikom spustíme jeho inštaláciu a vyberieme slovenčinu.

Obr. 1.7 Pokračujeme v inštalácii

Potvrdíme licenčnú zmluvu.

Obr. 1.9 Voľba cieľového adresára

Obr.1.10 Vytvoriť zástupcu na ploche

Pokračujeme podľa pokynov.

Obr. 1.11 Potvrdíme inštalovať

Obr. 1.12 Dokončíme inštaláciu

Po dokončení inštalácie nasleduje prvé spustenie, program sa spustí v slovenčine.

Obr. 1.13 Okno programu Audacity

1.1.1 Audacity – využitie

Program Audacity patrí medzi najlepšie freewarové audio editory, pomocou ktorého je možné nahrávať a prehrávať zvuky, importovať a exportovať WAV, AIFF, Ogg Vorbis a MP3 súbory. Okrem toho ho môžeme použiť na editovanie zvukových súborov – kopírovanie, strihanie, vkladanie, mixovanie zvukov, odstraňovanie šumu, normalizáciu a aplikovanie rôznych efektov do zvukových súborov.

lde o freewarový program, ktorý v sebe zahrňuje pestrosť funkcií ako v profesionálnom štúdiu a zároveň jednoduché ovládanie. Pri inštalácii Audacity si môžeme vybrať priamo slovenčinu a hneď po inštalácii je pripravený na prácu a netreba vlastne nič nastavovať. Grafické znaky znázorňujúce prehrávanie, nahrávanie, zastavenie sú tak zrozumiteľné, že ich netreba nijako zvlášť predstavovať. Pred samotným nahrávaním by sme sa však mali rozhodnúť, či budeme nahrávať napr. reč (Mono – jeden kanál), alebo hudbu, spev, rozhovor (Stereo – dva kanály súčasne). Toto nastavenie môžeme urobiť v nastavení Audacity. (Úpravy/Preferenc/Nastavenia Audacity).

Nastavenia Audacity	
- Devices - Prehrávanie - Nahrávanie - Kvalita - Rozhranie (Interface) - Stopy - Import / Export - Projects - Libraries	Rozhranie (Interface) Host: MME Používa: PortAudio V19-devel (built Aug 29 2009 00:05:37) Prehrávanie Zariadenie: Zariadenie: Microsoft Sound Mapper - Output Nahrávanie Zariadenie:
- Adresáre - Warnings - Effects - Klávesnica - Myš	Kanál: 2 (Stereo)

Obr.1.14 Nastavenie nahrávania: mono/stereo

Potom nám už nič nestojí v ceste, môžeme začať nahrávať.

Obr. 1.15 Tlačidlo nahrávania

Jednoduchým stlačením červeného tlačidla sa začne nahrávanie a vytváranie zvukovej stopy.

Obr. 1.16 Úroveň signálu audio stopy

Mali by sme však vedieť, akú intenzitu nahrávania máme nastaviť. Príliš tichá nahrávka sa síce dá neskôr upraviť – zvýšiť jej hlasitosť, avšak úmerne so zvýšením hlasitosti sa zvýši aj intenzita šumu. Ak je nahrávka naopak príliš silná, dôjde k orezaniu signálu a zvuk nahrávky bude nepríjemne skreslený. Najideálnejšie je nahrávanie nastaviť tak, aby sa zobrazovaná stopa čo najviac približovala k okrajom, ale nikdy sa ho nedotkla. Vtedy bude nahrávka vo výbornej kvalite a prípadné zosilnenie stopy už nepridá až tak veľa šumu. Nastavenie úrovne signálu pri nahrávaní môžeme urobiť posuvným potenciometrom pod značkou mikrofónu.

Obr. 1.17 Nastavenie úrovne signálu

Obr. 1.18 Úroveň nahrávania: a) príliš nízka, b) príliš vysoká

Obr. 1.19 Ideálna úroveň nahrávania

Nahrávanie pomocou mikrofónu si je najlepšie najskôr vyskúšať. Zdroj zvuku (spevák, hudobný nástroj, ...) môže mať rozličnú úroveň, a preto je ho potrebné nastaviť zakaždým, aby bola nahrávka čo najkvalitnejšia. Je lepšie nahrať nahrávku tichšie (aj za cenu určitého zvýšenia šumu), pretože s tichým záznamom sa dá ešte niečo urobiť. Ak je však záznam skreslený, s tým sa už nedá urobiť nič. Ak máme záznam hotový, môžeme ho uložiť do niektorého z formátov. Samotné Audacity nám automaticky ponúkne uložiť záznam do jeho interného formátu. To má zmysel, pokiaľ s projektom plánujeme robiť ešte niečo neskôr. Pokiaľ nám však ide iba o to urobiť záznam, urobiť na ňom jednoduché úpravy, je lepšie, ak nahraný zvuk budeme hneď exportovať do výstupného formátu. Štandardným výstupom je formát WAV, ktorý je akýmsi univerzálnym formátom, ktorý sa hodí nielen k ďalšiemu spracovávaniu, ale napr. aj ako zdroj pri vypaľovaní hudobného CD disku. Formát MP3 je dobré zvoliť len vtedy, ak sme si istí, že je záznam hotový a že ho neskôr už nebudeme chcieť nijako upravovať. Tu potom môžeme voliť aj kvalitu, ktorá priamo ovplyvňuje veľkosť súboru, čo je výhodné napr. pri umiestňovaní nahrávky na internete.

Aby sme však mohli súbor uložiť vo formáte MP3, musíme mať nainštalovaný encoder Lame MP3. Nájdeme ho na stránkach http://lame.buanzo.com.ar.

Precvičte si!

P1.1: Pomocou programu Audacity nahrajte spev, hru na hudobný nástroj, zvuk, ...

P1.2: Pomocou programu vyberte jednu časť skladby, piesne a skráťte skladbu, ktorú môžete potom využiť napríklad v prezentačnom programe ako hudobnú ukážku. (Napríklad: J. S. Bach: Toccata a fúga d - mol, P. I. Čajkovskij: Koncert pre klavír a orchester b - mol, ...)

1.1.2 Nahrávanie viacerých stôp (trackov) v Audacity

V prípade, že potrebujeme zhotoviť nahrávku, v ktorej budeme potrebovať namixovať niekoľko WAV (MP3, ...) súborov do jedného súboru – napr. ozvučenie rozprávky, prezentácie, urobiť nahrávku viachlasého spevu jednej osoby, či nahrať spev do existujúceho podkladu s hudbou, veľmi dobre nám môže poslúžiť aj Audacity.

Do existujúceho hudobného podkladu chceme vložiť hovorené slovo alebo spev:

a. Najskôr načítame hotový hudobný podklad.

úbor Úpravy Zobraziť Transporto	wať Stopy	Generovať Ef	ekty Analyzova	ť Nápoveda
New Open Nedávne súbory	Ctrl+N Ctrl+O		I ≩ Ø ₽ ↔ ¥	L R •) -24
Close Save Project Uložiť projekt ako Uložiť komprimovanú kópiu projektu Skontrolovať závislosti	Ctrl+W Ctrl+S	2,0	3,0	<u> </u>
Otvoriť editor metadát				
Vstup	Þ	Audio		Ctrl+Shift+I
Exportovať Exportovať výber	1.1	Popisy MIDI Nespracovan	é dáta (Raw Dat	a)

Obr. 1.20 Načítanie hudobného podkladu

b. Spustením nahrávania sa automaticky vytvorí nová audio stopa, do ktorej nahráme hovorené slovo, prípadne spev.

Obr. 1.21 Nová audio stopa

c. Postupne môžeme nahrať napr. druhý, tretí hlas a pod.

Obr. 1.22 Audio stopy pre druhý a tretí hlas

- d. Na jednotlivé stopy môžeme aplikovať rôzne úpravy, ako napr. posun nahrávky podľa časovej osi, úpravu hlasitosti obálky, prípadne aplikovať niektoré z efektov.
- e. Najčastejšie sa na nahrávku spevu používajú nasledovné efekty: GVerb, Delay, Kompresor, ...

- f. Hudobný podklad nahrávame obyčajne stereo pokiaľ nerobíme hudobný podklad postupným nahrávaním jednotlivých sólových nástrojov. Sólový spev a hovorené slovo nahrávame mono. Medzi ďalšie úpravy nahrávky patrí umiestnenie nahranej stopy do sterea. Posunieme jednotlivé nástroje a spevy do strán, aby sme vytvorili stereodojem.
- g. Skôr než namixovanú nahrávku exportujeme, uložíme si ju, aby sme mohli neskôr urobiť prípadné zmeny a úpravy.

🔒 Au	dacity					
Súbor	Úpravy	Zobraziť	Transportovať	Stopy	Generovať	Efekty
Nov	ý		Ct	rl+N	1000	T
Otvo	oriť		Ct	rl+0		비슷
Ned	ávne súbo	ory		<u> </u>	1	
Zatv	/oriť		a	rl+W	b	Direct Mo
Ulož	iť projekt		Ct	rl+S		
Ulož	iť projekt	ako				
Ulož	iť komprim	iovanú kóp	iu projektu		1	К. 1
Skor	htrolovať :	závislosti…			140 J. (1991)	
Otvo	oriť editor	metadát				
Vstu	IP			•		
Exportovať					1.1	
Expo	ortovať vý	/ber			11	and the
Exp	ortovať po	pisy				1877 - 17 1 7 1
Expo	ortovať vi	ac súborov			and the second	
Exp	ortovať Mi	IDI			1996 - C.	L Like do. al
Použ	žiť sadu pr	ríkazov…			a dia se	to the
Upra	aviť sady p	orikazov				
Forn	nát stránk	y			la alta.	i she a
Tlač					والمراجب والمراجع	T THE T
Ukor	nčiť progra	am	Ct	rl+Q		

Obr. 1.23 Export nahrávky

Predtým však môžeme doplniť informácie o nahrávke.

Tag	Yalue
Interpret	Z. Smatanová
Názov stopy	Nekráčaj predo mnou
Názov albumu	
Číslo stopy	
Rok	
Žáner	
Komentáre	
Žánre	Pridať Odstrániť Clear Šablóna Reset. Nařítať Uložiť Set Default

Obr. 1.24 Informácie o nahrávke

Po odsúhlasení ešte vyberieme miesto, kde našu nahrávku uložíme (vyexportujeme), a program nás upozorní, že výsledný mix bude uložený do jednej stereo stopy – do dvoch stereokanálov.

Nakoniec zmixovanú stopu môžeme ešte raz otvoriť a urobiť posledné úpravy, Fade in, Fade, out, Normalizovať, ... a exportujeme ako hotový projekt.

Precvičte si!

- **P1.3:** Vyhľadajte na internete hudobnú ukážku bez spevu (podklad lyrics), stiahnite si ju do svojho počítača.
- P1.4: Pomocou programu Audacity nahrajte spev k danej hudobnej ukážke.
- P1.5: Podľa uvedeného postupu obidve nahrávky zmixujte a vytvorte tak hotovú pieseň.

LITERATÚRA

[1] <u>http://audacity.sourceforge.net</u>

1.2 TVORBA KARAOKE SKLADIEB

Niekoľko rád na vytváranie karaoke skladieb

Čo je to karaoke?

Jednoducho povedané, karaoke je hudba bez spevu, pričom text pre spevákov môžeme vidieť na premietacom plátne, obrazovke televízneho prijímača alebo monitore počítača. Postupné vyfarbovanie textu uľahčuje orientáciu a aj menej skúsený spevák, ktorý nepozná text piesne, môže odviesť dobrý spevácky výkon. Karaoke tak môže zábavnou formou prispieť k rýchlejšiemu naučeniu piesne a spestriť tak hodinu hudobnej výchovy. Pre niekoho však táto oblasť hudby môže byť ešte stále neznáma, a preto sme sa rozhodli troška poodhaliť aj túto problematiku.

Ako karaoke súbor môžu byť využité rôzne hudobné formáty, napr. KAR, MID, KFN, AVI, MPEG. Na školu si asi nekúpime špeciálne prehrávače, ktoré prehrávanie karaoke umožňujú, skôr sa asi pokúsime využiť počítač, notebook v spojení s nejakým softvérom. Využiť môžeme program VanBasco´s Karaoke Player, odkiaľ môžeme bezplatne alebo za úhradu takéto karaoke skladby získať. V tejto kapitole by sme chceli predstaviť jednak alternatívne programy, poukázať na výhody či nevýhody ich používania a tiež priblížiť problematiku vytvorenia takýchto skladieb v domácom či školskom prostredí.

1.2.1 EvilLyric

Zaujímavým programom, na ktorý by sme vás radi upozornili, aj keď nejde celkom o karaoke v pravom slova zmysle, je program EvilLyric. Ide o pomerne jednoduchý program (z dielne slovenských! Evil Laboratories) na vyhľadávanie textov piesní, ktoré sa práve prehrávajú vo vašom audio playeri. Inštalačka programu má len 282 KB a obsahuje podporu pre rôzne prehrávače, ako napr. MediaMonkey, WinAmp, Foobar, iTunes, Windows Media Player a iné.

Obr. 1.25 Okno programu

Ako to celé funguje? Po inštalácii programu a jeho spustení si **program sám zistí, aká pieseň vám pravé hra v playeri**, pripojí sa na server, vyhľadá text prehrávanej piesne a zobrazí ho vo svojom vlastnom okne. Rýchlosť zobrazenia textu k piesni záleží od rýchlosti vášho internetového pripojenia. V prípade, že vám program nenájde napr. práve prehrávanú slovenskú či českú pieseň, môžete skúsiť názov piesne, prípadne spolu s interpretom napísať ručne a bez diakritiky do okna pre vyhľadávanie piesní.

Obr. 1.26 Text prehrávanej piesne

Program podporuje aj **funkciu karaoke**, ktorá funguje tak, že kliknutím na žltú ikonu lupy sa otvorí vyhľadávanie piesne v prehliadači, v ktorom si pieseň môžete nájsť. Občas sa však stane, že sa pieseň nenájde - nie všetky piesne funkciu karaoke podporujú. Je však možné, že nájdete viac verzií piesní. Vtedy je potrebné vybrať taký text piesne, ktorej dĺžka sa čo najviac približuje dĺžke vami prehrávanej piesne. Niekoľkosekundový rozdiel neprekáža. Kliknutím na Import v programe už len potvrdíte, že ide o verziu, ktorú chcete. Program začne v natiahnutom texte zvýrazňovať riadok, ktorý sa má práve spievať. Kliknutím na ikonu ABC si môžete zobraziť aj Karaoke panel, ktorý bude zobrazovať len aktuálne spievaný úsek piesne, avšak tento panel asi nie je celkom dokončený a má ešte drobné nedostatky. Ak by ste si chceli vytvoriť takéto "karaoke" sami, nie je to nič zložité. Na internetových stránkach si vyhľadajte text k piesni a vo vašom audio playeri nastavte prehrávanie piesne na začiatok. Potom sa v programe EvilLyrics prepnite do modu pre tvorbu karaoke cez ikonu **Rec**.

Obr. 1.27 Ikona nahrávania

Otvorí sa okno s upozornením. To odkliknete, spustite play v playeri, opäť sa prepnete do okna ElvilLyrics a kurzorovou šípkou dole (na klávesnici PC) sa posúvate po riadkoch tak, aby text v Karaoke riadku (či v programe) zodpovedal tomu, čo sa práve spieva. Po skončení piesne sa vás program spýta, či chcete karaoke uložiť. Ak áno, musíte si pieseň znova vypočuť a až potom ju môžete poslať na server. Pred vytváraním karaoke je **vhodné sa na serveri zaregistrovať**, (Nastavenia/Karaoke) pretože inak bude vaše zaslané karaoke uvedené ako od Anonyma a navyše po zaregistrovaní po 5 uploadoch karaoke nemusíte po vytvorení karaoke počúvať pieseň len preto, aby sa ste ju mohli zaslať na server. Nevýhodou vytvárania tohto karaoke je to, že musíte pieseň vypočuť až do konca, nechať, aby prehrávanie ukončil používaný player a až potom vás program ElvilLyrics upozorní, aby ste si pieseň pred uložením vypočuli ešte raz. Ako sme spomínali, **nejde o "pravé karaoke"**, ale o **prehrávanie MP3, WAV**, … **piesní s originálnym spevom a textom**.

Inštalácia programu

Program nájdete na internetovej adrese <u>http://download.cnet.com/</u> <u>EvilLyrics/3000-2169_4-10223781.html</u> a jeho stiahnutie a inštalácia je jednoduchá a podobná inštaláciám iných programov, a preto ju uvádzame v čo najjednoduchšej forme.

Obr. 1.28 Tu začíname inštaláciu

Obr. 1.30 Súhlasíme s podmienkami

Obr. 1.32 Vyberieme jazyk

🚆 EvilLyrics 0.1.9 Final Setup	×
Choose Install Location Choose the folder in which to install EviLyrics.	18) 1
Setup will install EVIL vrics in the following folder. To install in a different folder, click Bro and select another folder. Click Next to continue.	vse
Destination Folder Sti Proyram Files (x86) (svill-yrxs) Browse	3
Space required: 1.6MB Space available: 72.2GB	
Nullsoft Install System v2.34 Ca	ancel

Obr. 1.31 Súbor uložíme

Obr. 1.33 Pokračujeme v inštalácii

Obr. 1.34 Ukončená inštalácia

Pre lepšie pochopenie funkcie niektorých ikon v hlavnej ponuke programu odporúčame pozrieť stránku: <u>http://www.evillabs.sk/evillyrics/screen.php#.</u>

Precvičte si!

- **P1.6:** Podľa uvedeného postupu si nainštalujte do svojho počítača program EvilLyrics.
- **P1.7:** Spustite audio prehrávač (Windows Media Player, WinAmp, MediaMonkey, ...), prehrávajte rôzne MP3 alebo hudbu z CD prehrávača a skontrolujte, či program nájde správny text piesne, prípadne dajte vyhľadať správnu verziu piesne.

LITERATÚRA

- [1] <u>http://download.cnet.com/EvilLyrics/3000-2169_4-10223781.html</u>
- [2] <u>http://markoff.biz/pivot/entry.php?id=466</u>
- [3] <u>http://www.evillabs.sk/evillyrics/</u>

1.2.2 VanBasco's Karaoke Player

Program VanBasco's Karaoke Player je freeware:

- Ide o prehrávač MIDI súborov.
- Umožňuje prehrávať MIDI súbory.
- Prehráva aj text k skladbám.
- Program môže skladbu transponovať alebo spomaliť a dá sa aj omnoho viac.
- Prehrávač aj MIDI súbory s textom nájdete na stránke www.vanbasco.com v anglickom jazyku, s možnosťou doinštalovať aj ďalšie jazyky.

Inštalácia a použitie programu

V súčasnosti je možné program stiahnuť z adresy http://www.vanbasco.com.

	en espanol i in italiano
VNMASCO	Vitajte na vanBasco.com!
SOFTWARE	Posledná aktualizácia: 20.září 2006
Produkty <u>Súbory na</u> <u>stiahnutie</u> <u>MIDI</u> Vyhľadávanie Skiny	vanBasco je MIDI Vyhľadávanie Hľadáte konkrétny MIDI / Karaoke song? Použite náš vyhľadávač nájsť na internete! Typ interpreta alebo názov skladby: Search!
Jazykové balíčky	25 🗹 Výsledkov na stránku 🛛 🗹 Zobraziť iba výsledky, ktoré obsahujú KaraokeLyrosi
<u>Podpora / FAQ</u> <u>Články</u> <u>Ocenenie</u> <u>Odkaz na nás</u>	vanBasco je Karaoke Player v2.53 k dispozícii (pozri <u>História verzii</u>) vanBasco je Karaoke Player prehráva MIDI
Prihlásiť sa k našu bezplatnú informačný bulletin:	Karaoke súbory. Texty môžu byť zobrazené vo full-obrazovka. Môžete zmeniť a pripomenúť tempo, hlasitosť a kľúč piesne, a vypnúť alebo sólové nástroje. Najlepšie zo všetkých: náš hráč je úplne ad-zdarma freeware. <u>Stiahnuť</u> to hneď!
Subscribe!	Podmienky používania Ochrana osobných údajov O nás
	Obr. 1.35 Úvodná stránka programu

Obr. 1.36 Vyberieme si najnovšiu verziu programu

Po zadaní Vašej e-mailovej adresy stlačte Download

Obr. 1.37 Pokračujeme v inštalácii

Ak používate Internet Explorer, potvrďte prevzatie súboru. Na mieste uloženia súboru sa Vám zobrazí ikona vkaraoke (Obr. 1.37).

🐠 vanBasc	o's Karaoke Player 🛛 🔀
€ ₽	Welcome! - ¡Bienvenido! - Willkommen! - Benvenuto! Please choose your language:
	Por favor, escoja su idioma:
	Bitte wählen Sie Ihre Sprache:
	Scegli la lingua di installazione:
	English
	< Naspäť Ďalej > Zrušť

Obr. 1.38 Vyberieme jazyk

Po spustení inštalácie zvoľte jazyk. V prípade, že vám jazyk nevyhovuje, na stránke <u>www.vanbasco.com</u> si zvoľte pod odkazom Language Packs iný jazyk. Pokračujte stlačením tlačidla Ďalej, potvrďte prečítanie licenčných podmienok, ak s nimi súhlasíte, stlačte tlačidlo Ďalej.

Obr. 1.39 Potvrďte alebo vyberte miesto, kam sa má program nainštalovať

Obr. 1.40 Ukončíme inštaláciu

Potvrďte asociáciu so súbormi stlačením tlačidla Ďalej a dokončite inštaláciu, po ktorej sa program spustí, a na ploche sa zobrazí ikona programu s názvom vanBasco's Karaoke Player. Po stlačení tlačidla Play môžete program okamžite vyskúšať.

	V VINDRISCO'S KRIFICKE PLRISET 2 • X Everlasting Love COD 1 / CODB 00:00 03:34 000 SONS TAIL TOTAL BPA REW FW PLAY STOP PREV NEXT REW FW PLAY STOP PREV NEXT PLAYLIST COVINGL X KARDICE DUTTUT PLAND
It was the hardest more that the moment you were the mo	Image: Sample Playlet 2 Image: Samplet 2
	Copyright (c) vanBasco Software. 03:50

Obr. 1.41 Po stlačení tlačidla Play môžeme program okamžite vyskúšať

Obr. 1.42 Stlačením tlačidla PLAYLIST môžete vybrať ďalšie skladby ponúknuté inštaláciou alebo z iného miesta v počítači

Obr. 1.43 Opätovným stlačením tlačidiel zapnete alebo vypnete voľbu playlist, control, karaoke, output a piano

Pomocou tlačidla CONTROL môžeme zmeniť tempo, transpozíciu (po poltóne) a hlasitosť. Stlačením tlačidla SAVE TO LIST môžete vaše zmeny uložiť. Tlačidlá v hlavnom okne prehrávača majú podobnú funkciu ako tlačidlá na reálnom CD, MP3 alebo inom prehrávači multimediálnych súborov. Najzaujímavejšia možnosť prehrávača je však zobrazenie karaoke, čiže automatické zvýraznenie práve prehrávaného textu. Ak prehrávaný súbor obsahuje aj karaoke stopu s textom, ten sa zobrazí po stlačení tlačidla Karaoke a následnom spustení tlačidla PLAY. V prípade, ak chcete urobiť zmenu tohto okna, urobíte ju stlačením pravého tlačidla myši a vyberiete tak napríklad celoobrazovkové zobrazenie Full Screen (Obr. 1.44). V prípade, ak potrebujete zmeniť napríklad veľkosť zobrazovaného textu, urobíte tak v možnosti Options.

Obr. 1.44 Ponuka po stlačení pravého tlačidla myši v okne Karaoke

Setup			2
MIDI Karaoke Misc			
WARE For	ultimate enj	joyr	nent,? E
pleas	e choose ti	is I	mode.
Four	lines of kar	അ	ke are
	ally really a	inea	affl ha
	ELLY OCCULY &	0.00	
Display			
Arial	✓ Tučné	~	Font Outline
Font Size:	Large (most stretching)) 🔽	Center Lyrics
Karaoke Type:	Small (no stretching) Medium (some stretchi Large (most stretching)	ng)	
Vertical Position:	Bottom		
Colors:	Lyrics		
Background Image:	Karback.bmp	~	Browse
Advanced Options Fit Window To Lyrics Show info when no k Scroll info (May slow	Shor araoke 🔲 Shor down playback on some	w Hints w Song e mach	s g Name nines)
0	K Zrušiť		Použiť Pomocník

Obr. 1.45 Možnosť meniť veľkosť textu nastavením okna Karaoke

ושוחז	דעקדער	2 ×
	Piano 1 Synth Bass 1 Synth Bass 1	
	Polysynth Piano 1 Piano 1 Piano 1 Piano 1	
	Reverse Cym. OrchestraHit STANDARD	
	Piano 1 Piano 1 Piano 1 Piano 1 Piano 1	
	Piano 1 Piano 1	

Obr. 1.46 Aktívne okno OUTPUT

V aktívnom okne **OUTPUT** (Obr. 1.46) je možné napríklad pomocou myši **vypnúť** hlavnú melódiu alebo ju zvýrazniť, rovnako ako ktorýkoľvek prehrávaný nástroj stlačením v stĺpci s červenými a tyrkysovými tlačidlami. Na obrázku je **vypnutý zvuk** melódie Piano 1. Prípadný spevák tak môže melódiu nahradiť svojím spevom.

Kde a ako hľadať karaoke súbory pre vanBasco's Karaoke Player?

Začať môžete už na stránke www.vanbasco.com pomocou vyhľadávača, do ktorého zadáte názov skladby alebo interpreta. K možnosti takto hľadať skladbu sa dostanete aj tak, že v okne prehrávača stlačíte lupu. Môžete si zvoliť počet výsledkov, ktoré sa zobrazia. Zaškrtnutím voľby **Only show results containing Karaoke Lyrics** zobrazí najskôr po stlačení tlačidla **Search** súbory s textovou karaoke stopou. Pomocou tohto vyhľadávača nájdete hlavne zahraničných interpretov.

SOFTWARE	en español in italiano Welcome to vanBasco.com! Last update: September 20th, 2006
Products Downloads MIDI Search Skins Language Packs Support / FAQ	vanBasco's MIDI Search Looking for a particular MIDI/Karaoke song? Use our search engine to find it on the net! Type artist or song name: yesterday
<u>Articles</u> <u>Awards</u> <u>Link To Us</u>	10 Results per page Image: Only show results containing Karaoke LyRost vanBasco's Karaoke Player v2.53 available (see version history) Image: Name and State Player

Obr. 1.47 Zadanie vyhľadávania skladby s názvom Yesterday

Po zobrazení výsledkov vyhľadávania kliknutím otvoríte www stránku, na ktorej sa väčšinou nachádza vybraný súbor. Pravým tlačidlom myši zvolíte uloženie súboru do počítača voľbou Uložiť cieľ ako.

Obr. 1.48 Výsledky vyhľadávania zadanej skladby.

Obr. 1.49 Pomocou pravého tlačidla myši zvolíte uloženie do počítača

Ak ste po inštalácii nemenili nastavenie prehrávania multimediálnych súborov v počítači, súbor sa po jeho spustení prehrá v nainštalovanom prehrávači vanBasco. Ak sa nepodarí spustiť súbor týmto spôsobom, potiahnite ikonu so súborom do otvoreného okna s prehrávačom na ikonu programu vanBasco's Karaoke Player alebo pomocou okna PLAYLIST spusteného stlačením tlačidla v dolnej časti prehrávača a jeho premiestnenie z pravej strany pomocou označenia a stlačenia tlačidla add medzi ostatné skladby playlistu, ako je to na obrázku.

Obr. 1.50 Pridanie skladby do zoznamu skladieb

Prehrávanie skladby a možnosti nastavenia prehrávania môžete upraviť tak, ako je to na obrázku alebo podľa predchádzajúcich postupov. Skladby vo formáte MIDI aj s textom môžete okrem uvedenej adresy nájsť aj na internete, prípadne získať od kolegov alebo iných nadšencov, ktorí takéto skladby vyrobili. Jestvuje aj softvér, v ktorom si takéto karaoke môžete vyrobiť. Je veľa možností. Určite nájdete riešenie na internete. V prípade záujmu určite neobíďte stránku s takýmto editorom a prehrávačom na <u>http://www.karafun.com/</u>.

Zdroje slovenských a českých MIDI a karaoke skladieb

Všetkým, ktorí hľadajú slovenské a české MIDI a karaoke súbory, by sme odporučili českú webovú stránku http://hudba.hradiste.cz. Okrem slovenských a českých súborov na nej nájdeme samozrejme aj zahraničné piesne. Nájdete na nej texty piesní, noty a už spomínané MIDI a karaoke súbory vo formáte GM aj XG. Texty a noty piesní sú poskytované bezplatne, MIDI a karaoke sú spoplatnené v cenách približne od 15,- až do 50,- Kč. Poplatky sú vrátane autorských poplatkov (pre SOZA - Slovenský ochranný zväz autorský), takže sa nemusíme báť porušovania autorských práv. Ďalšie dve stránky sú obsahovo menšie, ale takisto sú venované predovšetkým slovenským a českým piesňam vo formáte MIDI v GM i XG štandardoch. Tvorcovia stránok uvádzajú, že okrem ponúkaných MIDI piesní v rôznych štandardoch ponúkajú aj kompletné hudobné podklady vrátane spevových vokálov vo formátoch MP3, WAV, AIFF atď. Opäť ide o platené služby, avšak v celkom prijateľných cenách. Ich internetové adresy sú: <u>http://midimusic.cz</u>, <u>http://midi.premiermusic.cz</u>.

LITERATÚRA

- [1] <u>http://www.vanbasco.com</u>
- [2] <u>http://midimusic.cz</u>
- [3] <u>http://midi.premiermusic.cz</u>

Precvičte si!

- **P1.8:** Podľa uvedeného postupu si nainštalujte do svojho počítača vanBasco's Karaoke Player.
- **P1.9:** Na stránke <u>www.vanbasco.com</u> pomocou vyhľadávača nájdite ľubovolnú skladbu s textom (lyrics) a uložte ju do svojho počítača.
- P1.10: Vyskúšajte si prácu s vanBasco's Karaoke Player, maximalizujte okno s textom prehrávanej skladby na celú obrazovku tak, akoby ste to robili so žiakmi.
- P1.11: Vypnite hlavnú melódiu a vyskúšajte si spev bez nej.
- P1.12: Transponujte do inej tóniny, zmeňte tempo, ...

1.2.3 KaraFun

Na prehrávanie karaoke skladieb vám chceme priblížiť aj ďalší z alternatívnych programov, a to program KaraFun, ktorý môže karaoke skladby nielen prehrávať, ale pomocou vlastného a samostatného editora aj vytvárať, a tak poskytnúť komplexnejšie služby v oblasti karaoke.

Inštalácia programu KaraFun a Editora KaraFun

Veľké množstvo zahraničných piesní (za úhradu), podporu, ... nájdete na stránke: <u>http://www.karafun.com</u>.

Obr. 1.51 Okno programu

Po otvorení záložky Karaoke software ľahko nájdeme odkaz na stiahnutie programu – DOWNLOAD NOW (Obr. 1.52).

Obr. 1.52 Odkaz na stiahnutie programu

Samotné uloženie a inštaláciu programu nebudeme popisovať, pretože sa podobá na inštalácie programov, u ktorých sme to popisovali.

Karafun je program, ktorý premení váš počítač na interaktívny karaoke prehrávač. Použiť sa dá nielen na prehrávanie, ale aj na vytváranie karaoke súborov. Pracuje so súbormi KFN, KAR, CDG, KOK, LRC, AVI, MPEG. Editor vytvára karaoke súbory z audio alebo MIDI formátu (MP3, OGG, KAR, MID, ...). Texty piesní aj pozadia sa môžu na monitore zobraziť aj v 3D animovanom móde. Zo stránok výrobcu sa dá za poplatok stiahnuť množstvo hotových skladieb.

Obr. 1.53 Karaoke prehrávač

Okrem toho, že program bez problémov dokáže prehrávať súbory KAR a zobrazovať texty, dokáže "odstrániť" zo súboru WAV, MP3 pôvodný spev, zmeniť tóninu a vie dokonca aj nahrávať. Štandardne však iba samotný hlas – bez hudby. Toto však nie je pre nás zaujímavé a nahranie celej piesne aj s naším spevom je možne urobiť až v plnej, platenej verzii programu. Čo je pre nás asi najzaujímavejšie, je možnosť použiť Editor na vytváranie vlastných karaoke piesní. Pokúsime sa o čo najstručnejší postup. Po spustení KaraFun Editora si všimnime v pravom dolnom rohu poznámku **Bez hudby** (Obr. 1.54), ktorá nás informuje o tom, že v editore sa nenachádza žiadna hudba.

Obr. 1.54 Karafun editor – zatiaľ bez hudby

Sú dva spôsoby, ako nastaviť zvukový zdroj:

- Vytvoriť odkaz na zvukový súbor, ktorý je na disku. Výhodou bude malý KFN súbor, pretože nebude obsahovať audio súbor, naopak nevýhodou bude to, že odkaz sa stane nefunkčný, ak tento zvukový súbor presunieme na iné miesto, prípadne zmažeme. Ak budeme súbor KFN posielať, musí sa spolu s ním poslať aj osobitný audio súbor.
- Druhým spôsob je vloženie audio súboru (piesne) do KFH použitím knižnice (ikona slebo menu Projekt/Knižnica).

Odporúčame využiť práve tento druhý spôsob vytvorenia jedného veľkého KFN súboru, ktorý zjednoduší zdieľanie karaoke.

Postup: Po výbere **Zdroj v knižnici** sa zobrazí varovanie. Kliknite OK a pridajte do knižnice audio súbor, z ktorého chceme vytvoriť karaoke súbor. Zatvorte knižnicu. Audio zdroj sa okamžite vyberie a zapíše. Kliknite OK: Správa **Žiadna hudba!** by mala zmiznúť. Spustenie prehrávania alebo jeho zastavenie zapneme/vypneme stlačením medzerníka. Pre posúvanie v piesni kliknite na modrú guličku na lište s časom a posuňte ju. Uplynulý čas sa presne zobrazuje v stavovom riadku. Kliknite na políčko, aby sa zobrazil **ostávajúci čas**.

Ak kliknete do stredu lišty s časom, objaví sa modrý pásik a ukazovateľ myši. Hudba je teraz v prostriedku piesne.

Obr. 1.55 Prehrávanie

Po dvojkliku na stopu **Vertikálny text (text)** sa otvorí okno – niečo ako poznámkový blok.

Obr. 1.56 Vkladanie textu

Do tohto okna vložíme text našej piesne a rozdelíme text na slabiky použitím lomky. (Obr. 1.56). Mali by sme si dať pozor na to, aby náš text nebol širší ako okno s textom, pretože by text presahoval šírku monitora. Po skončení delenia na slabiky stlačíme OK a môžeme text synchronizovať k miestam, <u>kde by mal byť spievaný text</u>.

Po výbere podkladu z knižnice stlačíme ikonu 🥥 a môžeme začať synchronizovať text s podkladom. Medzerníkom spustíme prehrávanie piesne a ďalším stlačením medzerníka priraďujeme jednotlivé slabiky na miesta, kde by sa asi mali nachádzať. Pieseň zastavíme klávesom Escape (Esc).

Vlastnosti projektu) 🐸 🖬 🙀 🐛 🕥 🕨 🖓 🛄 🚇 🔹 🍳 🔍	0 0 2 4 4 2
Vlestnost titulu Titul Umelec Skladateľ Album Rok Copyright Poznámka	Kad sam like a kontale Skownaki Iudová poseň Stopa # Žáner	Visitional landu Jegis Dallie vlastvost Oblahoof Kanska pre mdov Oblahoof Kanska pre imv Oblahoof Kanska pre imv Oblahoof Kanska pre imv Nativadene infernativej de namely	 Ked som alla z kostola, dozadu sa pozrela,	Visitenti Vieda illey tett Pitteri Artificionali di la construitaziona di la construitaziona di la construitaziona di la construitaziona di la construitazione di la c
Karafun vlastrosti i Karaoke verzis Doprovodný vskál Karafuntalda	baro. Zšiaj informáce zo zdruja siladby	x 24	 Paradie fertikäry teet (tert) (tert) (det)	

Obr. 1.57 Vlastnosti projektu

Obr. 1.58 Úprava písma

Asi sa nám nepodarí na prvýkrát umiestniť slabiky úplne presne, a tak sa presunieme na začiatok, medzerníkom spúšťame a zastavujeme pieseň a myškou posúvame jednotlivé slabiky na správne miesto na časovej osi, pričom si môžeme po kúskoch pieseň prehrávať a synchronizovať nahrávku s textom. Ak potrebujeme posunúť celý blok textu, podobne ako v iných programoch kliknutím na začiatok bloku, stlačením klávesu Shift a kliknutím na poslednú slabiku v bloku urobíme výber a posunieme ho požadovaným smerom. Po synchronizácii môžeme pristúpiť k ďalším úpravám. Môžeme upraviť parametre textu (Obr. 1.58), ako napr. farbu písma, farbu pozadia, vloženie obrázku do pozadia, trajektóriu textu z predvoleného zoznamu, umiestnenie textu, ... Voľbu úpravy (písmo/pozadie) môžeme aktivovať dvojklikom na časovú os – na stopu **Pozadie.** Po všetkých týchto úpravách môžeme doplniť informácie o karaoke a našu prácu uložiť. Tento spôsob tvorby karaoke je asi najjednoduchší, s ktorým sme sa stretli.

Karaoke skladby je možne vytvárať aj v iných programoch, ako sú napr. Cakewalk, Cubase, ..., avšak ide o programy platené, oveľa zložitejšie a pokiaľ chceme k hudobnému podkladu doplniť len text, KaraFun Editor bude pre nás asi to najprijateľnejšie riešenie.

Na stránke programu <u>http://www.karafun.com</u> nájdete aj väčšie množstvo **hotových karaoke piesní**, ktoré sú však ponúkané **za úhradu.**

Precvičte si!

P1.13: Zo stránok http://www.karafun.com/ si stiahnite program KaraFun.

- **P1.14:** Vyberte si ľubovoľnú pieseň a podľa návodu si v KaraFun Editore vytvorte karaoke verziu piesne. (Pieseň vo formáte MP3 alebo MIDI a text sa pokúste vyhľadať na internetových stránkach.)
- **P1.15:** Vyskúšajte si prácu s programom KaraFun, vyskúšajte si zmenu transpozície piesne, rýchlosť prehrávania, maximalizujte okno s textom prehrávanej skladby na celú obrazovku.

LITERATÚRA

[1] <u>http://www.karafun.com</u>

1.3 NOTAČNÉ PROGRAMY

Existuje väčšie množstvo notačných programov od jednoduchých freewerových až po špičkové platené produkty, ktorých cena sa pohybuje rádovo v niekoľkých stovkách eur. Nás však určite zaujímajú hlavne freewarové programy, ktoré by nám ponúkli dostatok možností pre vytvorenie jednoduchého notového zápisu, ktorý by vyhovoval našim požiadavkám.

Medzi to najlepšie medzi notačnými programami zdarma patrí program **MuseScore** (Obr. 1.60) **0.9.4freeware/ Win XP, Vista** (prípadne MuseScore 0.9.6 beta 2 released). Chýbajú mu síce pokročilé možnosti profesionálnych programov, amatérskemu hudobníkovi však poslúži veľmi dobre. Stránky výrobcu: <u>http://musescore.org</u>.

Obr. 1.60 MuseScore

Ďalším zaujímavým notačným programom, ktorý umožňuje vkladanie symbolov nôt a akordov do notovej osnovy, je program **Musette 2.9.9 freeware/Win XP, Vista** (Obr. 1.61). Program umožňuje pridať text, je možné zapnúť aj hudobný doprovod atď. Táto voľná verzia programu však neumožňuje písanie dvaatridsatinových nôt, ale aj s týmto obmedzením je však program použiteľný pre amatérske potreby. Program sa nemusí klasicky inštalovať. Stránky výrobcu: <u>http://www.canzona.com</u>.

D:\BC4\CPPFILES\musette\AntMarch.mus	
Elle Edit Draw Score Format Setup Help	
Brass 2 The Ants Go Marching One By One	
The ants go marching one by one hur- rah hur-	
Perc	
	_
Brass 6	ă.
Perc rah The ants go march-ing one by one hur-	
· ************************************	2
where we have the set of the set	
Perc Inter Inter Ants go march-Ing	
Edit: resize Pos 636. 302	-
Edit: resize, Fos 636, 302	

Obr. 1.61 Musette

Pre tých, ktorí majú vo svojom počítači Linux, je určený veľmi kvalitný program **Rosegarden** (Obr. 1.63), ktorý umožňuje pracovať s AUDIO a MIDI i pracovať s notami. Licencia GPL, jazyk - okrem angličtiny poskytuje ďalších asi 15 jazykov, vrátane češtiny. Stránky výrobcu: <u>http://www.rosegardenmusic.com/</u>.

Obr. 1.62 Rosegarden

Medzi najznámejšie platené programy patria napr.: **Finale 2009** (Obr. 1.63). Tento profesionálny editor patrí spoločne s konkurentom **Sibelius** medzi najlepšie a najpoužívanejšie na svete. Ponúka 6 spôsobov, ako vkladať noty (vrátane používania scaneru alebo mikrofónu) a rozsiahle možnosti editácie, tlače a publikovania partitúry.

Viac na: http://www.ritornel.com/finale/index.php alebo http://www.muzikus.cz/pro-muzikanty-testy/ Finale-2009-profesionalni-notacni-software~27~leden~2009/.

Domovská stránka: http://www.finalemusic.com/.

Obr. 1.63 Finale

Sibelius 6 (Obr. 1.64) je spoločne s programom Finale svetovou jednotkou medzi notačnými editormi a súčasne jeho neľútostným konkurentom. Vedľa vynikajúcich možností pre písanie, editáciu, publikovanie a prehrávanie partitúr ponúka nástroje ako hľadanie chýb, viac než 60 pluginov (voliteľných doplnkov) pre prácu s partitúrou (vrátane kontroly harmónie). Viac na:

http://www.slovakmusicbridge.eu/sibelius/sibelius_sibelius6.htm,

http://www.amadeo.sk/NewAMADEO/SIBELIUS6/sibelius.htm,

http://disk.cz/disk/article?188.

Domovská stránka: http://www.sibelius.com/home/index_flash.html.

Obr. 1.64 Sibelius

Cubase 5 – Edu od firmy Steimberg (Obr. 1.65) je profesionálny Audio a MIDI sequencer s novým jadrom, neobmedzený počet zvukových stôp, až 256 vstupov a výstupov, neobmedzený počet MIDI stôp, VST nástroje a efekty, pripravený pre internet s InWire a MP3 podporou. Profesionálne písanie a tlač nôt. Pre Windows XP a Universal Binary pre MacOS X.

Verzie pre školy za zvýhodnenú cenu. Viac informácií na http://studio.sk.

Obr. 1.65 Cubase

1.3.1 Notačný program MUSESCORE 0.9.5

Asi najlepšou voľbou medzi notačnými programami zdarma je momentálne program Musescore (Obr. 1.67). Aj keď svojimi možnosťami nedosahuje možnosti profesionálnych programov, amatérskemu hudobníkovi však môže poslúžiť veľmi dobre. Môžeme ho stiahnuť zo stránok výrobcu: <u>http://musescore.org</u>. Je lokalizovaný do 17 jazykov, vrátane češtiny. Program je freeware a pracuje nielen v Microsoft Windows XP, Microsoft Windows Vista, ale aj v Linuxe (Ubuntu).

Obr.1.66 Okno programu

Inštalácia programu je jednoduchá a pozostáva z niekoľkých krokov.

Obr. 1.67 Spustíme inštaláciu

Obr. 1.68 Pokračujeme v inštalácii

1 311 11 2	Licenční ujednání	
AND THE	Před instalací programu MuseScore 0.9 si prosím licenční podmínky.	prostudujte
tisknutím klávesy P	age Down posunete text licenčního ujednání.	
	GNU GENERAL PUBLIC LICENSE	^
	Version 2, June 1991	
Copyright (C) 1989	. 1991 Free Software Foundation, Inc.	
59 Te	mple Place, Suite 330, Boston, MA 02111-1307 USA	
Everyone is permitt of this license docu	ed to copy and distribute verbatim copies ment, but changing it is not allowed.	
	Preamble	
The licenses for m	ost software are designed to take away your	*
estliže souhlasite se	všemi podmínkami ujednání, zvolte 'Souhlasím' pro pokra	čování. Pro
istalaci programu M	useScore 0.9 je nutné souhlasit s licenčním ujednáním.	

Obr. 1.69 Súhlas s licenčnými podmienkami

10	ore 0.9			
Ffmm t	Zvolte umíst	ění instalace		
if fart	Zvolte složku,	do které bude p	rogram MuseSco	ore 0.9
MILL A HILL	nainstaiovan.			
ietun nyní nainstaluie	program MuseScore I	0.9 do následují	í složky. Pro inst	alaci do jiné
ožky zvolte 'Procháze	et' a vyberte jinou slo	žku. Pro pokračo	vání klikněte na	'Dalši'.
Cílová složka				
Cílová složka SA Program Filesti	MuseScore 0.9		PI	rocházet
Cílová složka C(Program Files))	MuseScore 0.9		PI	rocházet
Cilová složka CAProgram Filesti rotřebné místo: 80.3M	MuseScore 0.9		P	rocházet
Cílová složka Cílová složka Cílová nem Filesij totřebné místo: 80.3M Tolné místo: 11.9GB	MuseScore 0.9		P	rocházet
Cílová složka Et Program Filesti totřebné místo: 80.3% tolné místo: 11.9GB	MuseScore 0.9		P	rocházet
Cílová složka Cílerogram Filesti otřebné místo: 80.3M olné místo: 11.9GB soft Install System v2	MuseScore 0.9		P	rocházet

Obr. 1.70 Miesto inštalácie

Obr. 1.71 Nainštalujeme MuseScore

Obr. 1.72 Dokončíme inštaláciu

Po spustení programu sa načíta aj demo skladba, na ktorej môžeme vidieť aspoň časť z toho, čo všetko program dokáže. Prvým krokom však asi bude nastavenie jazyka – češtiny. Edit/Preferens/Language (Obr. 1.73). Po reštartovaní bude s nami program komunikovať v českom jazyku, aj keď preklad v tejto verzii programu ešte nie je úplný.

V prípade, že sa po reštartovaní čeština neobjaví, stiahnite si zo stránok <u>http://</u> <u>translate.musescore.org/translate/languages/cs/download súbor mscore_cs(1).qm</u>, premenujte ho na mscore_cs.qm a prepíšte pôvodný súbor v adresári c:\Program Files\MuseScore 0.9\locale\. Preklad programu ešte nie je celkom dokončený a niektoré položky sa ešte stále zobrazujú v anglickom jazyku.

💱 MuseScore: demo			
File Edit Create Notes La	yout Style Display Plugins Help		
📄 🖼 🔚 📇 Kr 🗆	🖓 🖓 🔍 Poge Width 💌 📢 💭 🕅 🚺 🕨 🕴 🖬		
Concert Pitch NJJJ	ال ا		
Palettes Ø X	💭 MuseScore: Preferences		22
Drums .			
Clefs .	General Canvas Text Colors Note Entry Score 1/0 In	nport Export Shortouts	
Keys .	Drowan Dart	Language	
Time .		and the second se	
Bar Lines .	O start empty	English (US)	~
Lines .		system	
Arpeggio/Glissando .	Cononue lasc session	4.onl	
Breath -	start with new score	Casch	
Brackets ,		Dansk	
Articulations, Ornaments .	start with score: :/data/demo.nscx	Nederlands	
Accidentals .	Tel chose cellach courses	Norsk Com	
Dynamics .	E SHAW Speaker Screen	English (GU)	
Fingering .		Fichard	
NoteHeads .		Finnish	

Obr. 1.73 Výber jazyka

1.3.2 Notačný program MUSESCORE – notový zápis

Skúsme urobiť náš prvý notový zápis.

Obr. 1.74 Vytvorenie nového súboru

Po voľbe SOUBOR/NEW – nový súbor sa otvorí okno (Obr. 1.76), v ktorom môžeme zadať názov zápisu, podtitul, autora (skladateľa), ...

🛱 MuseScore: Vytvo	řit nový notový :	zápis	? 🛛
Vytvořit nový notov Tento průvodce vy	rý zápis /tvoří nový notový z	ápis	V
ester te	Název: Podnázev: Skladatel: Básník: Autorské právo:	Bodaj by vás, vy mládenci Polka Slovenská ľudová pieseň	

Obr. 1.75 Popis súboru – notového zápisu

V ďalšom kroku si zvolíme nástroj (alebo viac nástrojov) (Obr. 1.77), pre ktorý ideme notový zápis urobiť, a vyberieme vhodnú tóninu (Obr. 1.78).

🌣 MuseScore: Vytvořil nový nolový zápis	2	🎽 MuseScore: Vytvořit nový notový zápis	2 🛛
Vytvořit nový notový zápis Stanovit sadu nástrojů. Každý nástroj je představován jednou nebo v	ke notovjmi osnovani.	Vytvalit nový notový zápis Vytrat předmanenáni (táninu):	V
Zornen nidroid Weden Proder Processo Proder Processo Proder Processo Proder Processo Proder Processo Proder Proder Proder	Ridoni datov Ridoni datov Ridoni al- Ridoni datovi Ridoni al- Ridoni datovi Ridoni al- Ridoni datovi Ridoni al- Ridoni datovi Ridoni datovi Ridon		 deak Rest> Canol

Obr. 1.76 Výber nástroja/nástrojov

Obr. 1.77 Výber tóniny

💙 MuseScore: Vytvoř	it nový notový zápis
Vytvořit nový notov Vytvořit taktové oz	ý zápis Inačení
2	Zadat taktové označení: Taktové označení: 2 2 4 2 Předtaktí Taktové označení 4 2 / 4 2 Zadat počet taktů: Takty: 12 2 Rada: Takty můžete přidat nebo odstranit také po vytvoření notového zápisu.

Obr. 1.78 Vyberieme príslušný takt a počet taktov v notovom zápise

Po dokončení tohto výberu sa nám zobrazí notová osnova a môžeme začať zápis. Vyberieme funkciu N (toggle note input mode N) (Obr. 1.78), ľavým tlačidlom myši vyberieme príslušnú notu. Klikneme na miesto, kde chceme notu vložiť, a notu umiestnime. Pomocou kurzoru a šípiek \longleftrightarrow môžeme označiť susedné noty (predchádzajúce alebo nasledujúce) a kurzorovými šípkami \Uparrow môžeme zmeniť výšku označených nôt.

Obr. 1.79 Ponuka - dĺžky nôt

Ak sa nám zdá, že počet taktov v jednom riadku je veľký, môžeme to upraviť tak, že vyberieme funkciu Breaks/Spacer – break line (Obr. 1.80) a umiestnime nad takt, ktorý má byť v riadku posledný.

Obr. 1.80 Výber značky pre takt

Ak pod noty chceme **doplniť text**, najskôr klikneme na notu, pod ktorú chceme text dopísať, zvolíme si funkciu Create/Text/Lyrics a môžeme začať s vkladaním textu piesne. Posun na ďalšiu slabiku (pod ďalšiu notu) môžeme urobiť pomocou klávesovej skratky - medzerníkom. Ak potrebujeme pod jednu notu napísať dve slabiky, prípadne vložiť rozdeľovník, použijeme klávesovú skratku **Shift+medzerník**.

🏹 MuseScore: Bodaj by vás, vy mládenci
File Edit Create Notes Layout Style Display Plugins Help
Concert Pi Barlines
Palettes Bodaj by vás, vy mládenci*
No Time T
k k line.
1 J System Brackets
Dry Note Attributes
Ck Accidentals
Title Bodal by Vas, VV mladenci
The Symbols Z Subtile Polka
Dar test Composer
Arpeggio/Glissando . Poet l'u dová
Breath . Copyright
Brackets - System Text
Articulations, Umaments- Articletak
Dynamics Chord Name Ctrl+K
Pingering Rehearsal Mark Ctrl+M
NoteHeads Lyrics Ctrl+L
Percete Fingering
Break/Spacer Dynamics L
Tempo Ctrl+Alt+T
Beam Properties
Symbols .

Obr. 1.81 Vkladanie textu

Obr. 1.82 Notový zápis s textom

Notový zápis si môžeme **kontrolovať prehrávaním** a po ukončení zápisu ho môžeme **uložiť** v niekoľkých formátoch (Obr. 1.83). Okrem interného formátu programu môžeme zápis uložiť v niekoľkých hudobných či grafických formátoch, ako napr. MID, WAV, PDF, PS, PNG atď., prípadne hneď vytlačiť.

	Bodaj by vás, vy mládenci Polka	
💙 MuseScor	re: Save As	
Look in:	My Computer Monomial A1 C1 D1 E1 E2 E3 E4 E4 E5 E6 E7 E8 E9 E1 E1 E1 E1 E1 E1 E1 E2 E3 E4 E4 E5 E6 E7 E8 E9 E1 E1 E2 E3 E4 E5 E6 E7 E8 E9 E9 E1 E2 E3 E4 E5 E6 E7 E8 E9 E9 E1 E1 <td< th=""><th>י </th></td<>	י
File name:	Bodaj by vás, vy mládenci Save	
Thes of type:	Compressed Publickore Formak (*mac2) MuseScore Format (*mac2) MuseScore Format (*mac2) MuseCore Format (*mac2) MuseCore Format (*mac2) Standard HUE (*mac2) PDF File (*,nof) PDF File (*,nof) PDF File (*,nof) PDF Standar HUE (*mac2) Standard HUE (*mac2) Utypoid Format (*,hy) Utypoid Format (*,hy) Utypoid Format (*,hy) Utypoid Format (*,hy) Utypoid Format (*,hy)	

Obr. 1.83 Výber z ponuky formátov

Notový zápis môžeme robiť nielen vkladaním nôt myšou, ale aj pomocou klávesnice počítača či prostredníctvom MIDI klávesnice. Okrem toho môžeme využívať aj rôzne návyky a skúsenosti z iných programov, ako napr. kopírovanie označených nôt, taktov, ... a ich vkladanie či viacnásobné vkladanie.

Bohaté funkcie programu nám dovoľujú vkladať rôzne notové kľúče, zvoliť stupnicu – tóninu, takt, taktové čiary, rôzne symboly – prima volta, sekunda volta, legáto, ligatúru, arpeggio, artikulačné znaky, dynamické znamienka, krížiky, béčka, zvoliť rôzne typy notových hlavičiek, tremolo, opakovacie znaky, nastavenie počtu taktov v riadku, rozdeliť stránku a ďalšie.

Precvičte si!

- P1.16: Nainštalujte si program Musescore do svojho počítača podľa uvedeného postupu.
- **P1.17:** Pomocou programu Musescore napíšte notový zápis ľubovoľnej piesne, využite možnosť transponovania do ľubovoľnej tóniny pre ľubovoľný hudobný nástroj/nástroje.

1.3.3 Notačný program MUSESCORE 0.9.5 – možnosti využitia programu

Písanie nôt

Noty zapisujeme v **Móde zapisovania nôt** a to tak, že si najskôr vyberieme notu určitej dĺžky trvania (alebo pomlčku) a umiestnením kurzora a kliknutím na ľavé tlačidlo myši vkladáme na požadované miesto, kde nahradí existujúcu pomlčku alebo notu. Dĺžka taktu sa nemení.

- N zapína Mód zapisovania nôt
- Escape vypína Mód zapisovania nôt

Po zvolení Módu zapisovania nôt si môžeme dĺžku noty, ktorú chceme zapísať, zvoliť aj pomocou klávesu 1 – 9 na numerickej klávesnici:

- 1: 64-tinová nota
- 2: 32-tinová nota
- 3: 16-tinová nota
- 4: Osminová noty
- 5: Štvrťová noty
- 6: Pólová nota
- 7: Celá nota
- 8: Dvojnásobná celá nota
- 9: Štvornásobná celá nota
- .: Bodka na klávesnici mení vybranú notu na hodnotu noty s bodkou

Noty sa dajú zapisovať aj pomocou klávesov CDEFGABC.

Treba si všímnúť to, že ak chceme napísať notu H, musíme použiť anglické označovanie tónov, kde anglické B je slovenské H a anglické Bb je slovenské B. (Túto vlastnosť si môžeme v programe zmeniť.)

Ak máme zvolenú dĺžku noty, môžeme pomlčku zodpovedajúcu dĺžke zvolenej noty vložiť aj medzerníkom.

Obr. 1.84 C D Medzerník E

Ak chceme pomocou klávesnice zapísať akord, stačí, ak napíšeme základný tón (notu), pridržíme **Shift** a doplníme klávesnicou ďalšie noty.

Obr. 1.85 C D+Shift F, Shift A, E, F

Ak chceme zmeniť oktávu zapisovania nôt, použijeme klávesovú skratku Ctrl+Up alebo Ctrl+Down.

x – mení smer nožičky noty

Shift+x – prenesie hlavičku noty na opačnú stranu nožičky

Zapisovanie nôt pomocou MIDI klaviatúry by bola samostatná kapitola.

Kopírovanie a vkladanie objektov

V programe môžeme kopírovať jednotlivé noty, ale aj väčšie úseky partitúry podobne ako sme zvyknutí z iných programov (napr. Microsoft Word). Označíme požadovanú časť a pomocou klávesových skratiek **Ctrl+C** a **Ctrl+V** vystrihneme a premiestnime, či skopírujeme a vložíme (viacnásobne nakopírujeme)

Posúvanie

Kurzorovými klávesmi **vpravo, vľavo** ←→ môžeme označiť susedné noty (predchádzajúce alebo nasledujúce) a kurzorovými šípkami 1↓ môžeme zmeniť výšku označených nôt.

Po stlačení Shift+ kurzor môžeme zmeniť výber jednej alebo viac nôt/akordov.

Legáto

Obr. 1.86 Označíme prvú notu

Obr. 1.87 Stlačením klávesu S vytvoríme oblúčik

Obr.1.88 Shift+Pravá kurzorová šípka – posúva koniec oblúčika (legáta) k nasledujúcej note

Obr. 1.89 Stlačením klávesu X meníme smer oblúčika

Obr. 1.90 Escape končí Mód editovania oblúčika (legáta)

Tieto zmeny môžeme samozrejme vykonávať aj pomocou myšky. Vonkajšie body legáta nastavujú jeho začiatok a koniec, vnútorné body modifikujú jeho tvarovanie.

Takt

Na konci skladby vložíme takt pomocou VYTVORIŤ/TAKTY/APPEND MEASURES alebo jednoduchšie pomocou klávesovej skratky **Ctrl+B**. Podobne je to s vložením taktu. Najskôr označíme takt a stlačíme **Insert.**

Ak chceme zrušiť takt (alebo viac taktov), požadovaný takt označíme pomocou SHIFT+ kliknutie myši na príslušný takt a stlačením **Delete** zrušíme takt, či vybranú oblasť notového zápisu.

Export notového zápisu

Hotový zápis môžeme exportovať do niekoľkých formátov. Okrem vnútorného formátu samotného programu je možné zápis exportovať do formátu MIDI, PDF, Postskript, PNG, SVG, WAV, Ogg Vorbis,...

Zapisovanie označenia gitarového akordu

Gitarové značky môžeme zapisovať tak, že najskôr označíme notu, nad ktorou má byť umiestnená značka, a pomocou klávesovej značky **Ctrl+K** otvárame Mód zapisovania akordov. Na najbližšiu notu sa posunieme **medzerníkom.**

Lyric – Text pod noty

Označíme notu, pod ktorou chceme začať písať text, použijeme klávesovú skratku **Ctrl+L** a napíšme slovo (slabiku) patriace k note. Stlačením **medzerníka** kurzor preskočí k nasledujúcej note. Ak chceme jednotlivé slabiky oddeliť rozdeľovníkom, použijeme **Ctrl+ -**. Ak chceme zaznačiť, že text patrí viacerým notám pod legátom, použijeme viacnásobné vloženie znaku - (rozdeľovník).

Text

Ak chceme **za notový zápis vložiť ďalšie texty** (ďalšie odstavce piesne), môžeme to urobiť nasledujúcim spôsobom. Označíme si ľubovoľnú notu v poslednom riadku notovej osnovy a zvolíme VYTVOŘIT/TEXT/STAFF TEXT a môžeme vložiť ľubovoľný text – ľubovoľný počet odstavcov (Obr. 1.91).

Obr. 1.91 Notový zápis s textom

Precvičte si!

P1.18: Pomocou programu Musescore napíšte pod notový zápis text piesne.P1.19: Uložte si vytvorenú pieseň vo formáte MIDI a prehrajte vo svojom počítači.

LITERATÚRA

- [1] <u>http://musescore.org</u>
- [2] <u>http://www.canzona.com</u>
- [3] http://www.rosegardenmusic.com
- [4] <u>http://www.muzikus.cz/pro-muzikanty-testy/Finale-2009-profesionalni-notacni-software~27~le-den~2009/</u>
- [5] <u>http://www.slovakmusicbridge.eu/sibelius/sibelius_sibelius6.htm</u>
- [6] <u>http://studio.sk</u>
- [7] <u>http://www.finalemusic.com/</u>
- [8] http://www.ritornel.com/finale/index.php
- [9] http://www.amadeo.sk/NewAMADEO/SIBELIUS6/sibelius.htm
- [10] http://disk.cz/disk/article?188
- [11] http://www.sibelius.com/home/index_flash.html.

1.4 KONVERZIA ZVUKOVÝCH FORMÁTOV

Načo je to dobré?

Konverziu môžete využiť napríklad pri zálohovaní audio CD, na vytvorenie databázy skladieb používaných na hodine hudobnej výchovy, pri vytváraní multimediálnych prezentácií a podobne. Hlavnou výhodou je, že takto vytvorené súbory zaberú omnoho menej priestoru na akomkoľvek pamäťovom médiu (CD, DVD, HDD, USB kľúč, pamäťová karta a podobne), prípadne ich môžete využiť na ďalších hodinách. Chceme však upozorniť, aby ste pri takomto spracovávaní a konverzii dodržiavali autorský zákon.

Príklad: Na hodine hudobnej výchovy potrebujeme použiť viacero skladieb, ktoré máme ale na viacerých CD nosičoch.

Možnosti:

- a. Vyberieme jednotlivé skladby z používaných CD, stiahneme do PC (počítača) a vytvoríme nové CD. Vytvoríme akúsi "výberovku" skladieb.
- b. Vyberieme jednotlivé skladby, stiahnéme ich do počítača a prekonvertujeme napríklad do formátu MP3. Takto vytvorené súbory majú menšiu veľkosť, čiže na pamäťové médium (CD, DVD, ...) sa ich vmestí viac.

Riešenie: Využijeme freeware softvéru (príklad: do počítača si stiahneme skladby z viacerých CD. Skladby upravíme pomocou programu a uložíme ich na nové CD. Takto si vytvoríme akýsi výber skladieb pre daný ročník. Ak vytvoríme audio CD, môžeme ho spustiť v každom audio CD/DVD prehrávači, rovnako aj v CD/DVD mechanike počítača.

Príklad: Potrebujeme len časť (časti) z nejakej skladby (skladieb). Z týchto ukážok si chceme pripraviť napríklad CD alebo súbory pre MP3 prehrávač, alebo ich prehrať pomocou počítača.

Riešenie: Pomocou programu, napríklad **Windows Media Player (WMP)**, stiahneme skladbu, z ktorej chceme vystrihnúť len nejakú časť pre použitie na hodine hudobnej výchovy. Túto potom otvoríme napríklad v programe **Audacity**, upravíme, zostriháme podľa našich požiadaviek a uložíme vo formáte **MP3** alebo **WAV.** Takto vytvorené súbory ďalej uložíme na CD alebo iné pamäťové médium.

Vo vašom počítači máte nainštalovaný program **Windows Media Player (ďalej WMP),** ktorý okrem prehrávania multimediálnych súborov (video aj zvuk) dokáže aj spomínanú konverziu súborov rovnako ako aj ripovanie (stiahnutie) audio stopy z CD do počítača. Viac v stručnom obrázkovom návode.

Ako použiť program Windows Media Player

Program môžete spustiť vľavo dolu stlačením farebného tlačidla **Štart/Všetky** programy/Windows Media Player (WMP). Po vložení CD do mechaniky sa zobrazí ponuka aj na spustenie programu WMP s možnosťou prehrať súbor, alebo kopírovať a konvertovať hudbu, alebo zvukové stopy z CD disku. Mechanika sa spustí automaticky, ak nie je táto možnosť vypnutá.

Obr. 1.92 Spustenie programu z Windows

Obr. 1.93 Menu po vložení CD

Keďže chceme **kopírovať a konvertovať**, zvolíme túto voľbu. Program vás vyzve na potvrdenie možnosti súvisiacej s ochranou kopírovania hudby. Zvolíme voľbu podľa obrázka 1.94 a stlačíme **OK.** Spustí sa automatické kopírovanie a konvertovanie skladieb CD do PC (Obr. 1.95).

Windows Media Player		and the second s	-	and the second second	1-1001 D/
80	Protoka za Kożnie		litera an Synchronicani are <mark>a</mark>	bhila Cuile	-
JJ + Hudbe + Ades P	1				10 × 10 ×
() dan fi) () Judy da (ii)	Alar Pating del CO P Kan Co Co P Kan Co C	K Kere K	Elles Beninghoven	Speladorhajski interett Proventi Pasautti Pasautti Pasautti Pasautti Pasautti Pasautti Pasautti Pasautti Pasautti Pasautti Pasautti	Medel
	Spucifi (popinevanie a ko	svestevanie			
10.00		x 0 = Hee 🕥 Hee	•		12

Obr. 1.94 Úvodné okno po výbere možnosti kopírovať a konvertovať

findows Media Player				Same in Street of the		August 10au	The Industry	
9	Prehráva sa	Kniánica	Kopiro	atia konvertovat Napálit	Synch	ronizovat 🚽 🚑	Media Guide	_
Hudba + Arias (Fi)							- E
Arias (F:)	Album		V	Názov	Dížka	Stav kopirovan	Spoluúčinkujúci interpret	Skladatel
Ziadny disk (H:)	Zvukový disk O	D (F:)						
	-	Arias	1	Oh meschinal	4:43	Skopirované a	Pavarotti	
		Pavarotti	2	Oh! Fede negar	5:30	Kopiruje sa a ko	Pavarotti	
		Classique	V 3	Kyrie Eleison	4:49	Neukončené	Pavarotti	
		Neznámy rok	V 4	La mia canzon d'amor	3:19	Neukončené	Pavarotti	
	-	00000	VS	Cuius animam	6:26	Neukončené	Pavarotti	
			0 6	Una fortiva lacrima	5:06	Neukončené	Pavarotti	
			7	Fra poco a me ricovero	7.28	Neukončené	Pavarotti	
			V 8	Non sono in vena	4:19	Neukončené	Pavarotti	
			9	Quanto e bella, quanto e cara	2:34	Neukončené	Pavarotti	
			10	Ola chisei	8/56	Neukončené	Pavarotti	
			12 11	Rella mia hella	612	NeukonZené	Paratetti	
	🚫 Zagtavit' kop	irovanie a konvertov	anie					
		CV	0			-)	unio in a boquestuia caracter	

Obr. 1.95 Automatické kopírovanie skladieb CD do PC

Ak ste vložili originálne CD, program by mal vďaka pripojeniu k databáze rozpoznať nielen názov albumu, ale aj názvy jednotlivých skladieb tak, ako je to na obrázku 1.95. Ak chceme do počítača skopírovať obsah celého CD, necháme program pracovať. Ak nie, stlačíme tlačidlo **Zastaviť kopírovanie a konvertovanie.**

	Názov	Dĺžka	Stav ko
▼ + 1	Oh meschina!	4:43	Skopín
☑ 2	Oh! Fede negar	5:30	Zastav
3	Kyrie Eleison	4:49	
4	La mia canzon d'amor	3:19	
5	Cuius animam	6:26	
6	Una fortiva lacrima	5:06	
2	Fra poco a me ricovero	7:28	
8	Non sono in vena	4:19	
V 9	Quanto e bella, quanto e cara	2:34	
10	Ola, chi sei,	8:56	
11	Bella mia bella	6:13	

Obr. 1.96 Výber skladieb pre skopírovanie

Môžeme vybrať len tie skladby, ktoré chceme **skopírovať.** Urobíme tak označením poľa pred číslom skladby (Obr. 1.96).

Windows Media Player	4.1 1. 5	1000		a sector	an a station of	(-	
E	Prehráva sa	Knižnica	Kopírovať a	konvertovať	Napáliť	Sync	hronizovať	- 🚑 - Me
🞵 ► Hudba ► Knižnica ► Nap	osledy pridané							Hľa
 Zoznamy skladieb Vytvoriť zoznam skladieb 	Album Pavarotti			Názov		Dĺžka	Hodnote	Spoluúčinkuj
 Knižnica Naposledy pridané Interpret Album Skladby 	Prilepit obal sem	Arias Pavarotti Classique Neznámy rok	1 2 9	Oh meschina! Oh! Fede nega Quanto e bella	 ar a, quanto	4:42 5:29 2:34	దాద చాచాదు దాదా చాచాచు దాదా చాచాచు	Pavarotti Pavarotti Pavarotti
⊘ Zaner iii Rok ☆ Hodnotenie @ Arias (F:) ≧ LOLO-ESF								

Obr. 1.97 Okno knižnice

Skopírované a skonvertované **skladby nájdete v knižnici WMP**. Ak ste nemenili nastavenia programu, štandardne je predvolený formát **MP3** s bitovou frekvenciou 128 kb/s. Túto predvoľbu môžete zmeniť tak, že pod záložkou Kopírovať a konvertovať kliknete na malú šípku a vyberiete buď zmenu výstupného formátu pre konverziu, alebo bitovú frekvenciu. Ak chcete mať kvalitu zvuku vyššiu, zvoľte napríklad frekvenciu (tok dát) na **192 kb/s,** podobne ako je to na obrázku 1.98. Súbor môžete prehrať v dolnej časti okna pomocou tlačidla Prehrať.

opirovat a	konvertovat Napélit	Synchronizova	at 🛛 🦂 Media Guide
Formát			•
Bitová f	rekvencia		 128 kb/s (najmenšia veľkost
Automa Po skon	ticky kopirovať a konvertovať disk čení kopirovania a konverzie vysun	↓ 192 kb/s 256 kb/s 320 kb/s (najvyššia kvalita)	
Pomocr	noznosti nik pre kopirovanie a konverziu	6.76	
6	Una fortiva lacrima	5:06	
1 7	Fra poco a me ricovero	7:28	
8	Non sono in vena	4:19	
9	Quanto e bella, quanto e cara	2:34	Skopírované a skonvertované do knižnice
10	Ola, chi sei,	8:56	
11	Bella mia bella	6:13	

Obr. 1.98 Voľba nastavenia frekvencie pre konvertovanie

Takýmto postupom môžeme skopírovať a konvertovať aj ďalšie zvukové stopy z iných CD. Aj tie sa rovnako pri uvedenom postupe uložia do knižnice programu WMP. K súborom sa dostanete kliknutím pravého tlačidla myši na súbore v knižnici potvrdením voľby Otvoriť umiestnenie súboru (Obr. 1.99). Súbory potom môžete odtiaľto skopírovať alebo presunúť na iné miesto v počítači, alebo na prenosné médium (CD, USB, ...). Ak uvažujete o editovaní skladby z CD (skrátenie, vystrihnutie zvolenej časti a pod.), je dobré nastaviť formát pre konvertovanie na **WAV**. Potom toto môžete upraviť na-príklad pomocou programu **AUDACITY** tak, ako je to v návode k tomuto programu.

	Kattara	Kapirovatias	onuerto ut	Nanilit	Sur	chranizavať		-
é	Kinarinca Z	Kupilovat a k	Divertovat	Napan	ayn		- 105	- Hi
6			Názov		Dĺźka	Hednote	Spol	uúčinkų
Shal sem	Arias Pavarotti Classique Neznámy rok	1 2 9	Oh meschina Ohl Fede r Quanto e t	Prehrať v Prehrať Pridať do Pridať do Upraviť Ohodnoti Rozširený Nájsť info	4:42 všetko zoznamu t editor zna rmácie o a	★★★☆☆ Prehráva sa ičiek albume	Pava	rotti rotti
				Odstrániť Vlastnosti Otvoriť ur	niestnenie	e súboru		1

Obr. 1.99 Voľba otvoriť umiestnenie súboru

Obr. 1.100 Porovnanie veľkosti skladby skonvertovanej do formátu MP3 a do WAV

Ako je vidieť na obrázkoch, veľkosť skonvertovaných súborov do formátu **WAV** a **MP3** je približne v pomere **1:10**. Ak by sme teda skonvertovali CD s dĺžkou trvania 70 minút do formátu WAV, mali by súbory veľkosť spolu približne 700 MB (0,7 GB). Ak by sme však to isté CD skonvertovali do formátu MP3, mali by súbory veľkosť približne len 70 MB. Program WMP umožňuje okrem iného aj napálenie vybraných skladieb na CD a to spätne na audio CD s vybranými skladbami a ich poradím alebo aj vytvorenie formátu údajového disku, ktorý sa dá použiť napríklad vtedy, ak chcete vytvoriť CD so súbormi MP3. V tomto prípade sa vám na takéto CD vmestí približne 10-krát viac skladieb, avšak ak chcete prehrať toto CD v klasickom CD prehrávači, musí mať podporu MP3. CD s MP3 súbormi ale prehrá každý počítač a aj tzv. stolový DVD prehrávač, napríklad domáceho kina.

	 	-			N	
vať a konvertovať	Napáliť	Synchronizovat	- 5	Media Guide	_	
Názov 1 Oh meschir 2 Oh! Fede ne 9 Quanto e bo	Zvukový di Údajový di Po napaľov Použiť na z Ďalšie mož Pomocník	sk CD sk CD alebo disk DV aní vysunúť disk vukových diskoch nosti pre napaľovanie	/D CD vyrovnáv	anie hlasitosti skladi	ieb Zoznam sú Pres po na vytvc súboro	Jednotka C Zvukový di rázdny disk CD uborov na • *
		Obr. 1.101 Vo	"bv pri nar	paľovaní CD		

Ak chcete vyskúšať aj iný program na konverziu CD a zvukových súborov, vyskúšajte napríklad **Accord CD Ripper Express** <u>http://www.accmeware.com/free_cd_ripper.</u> <u>html</u>. Jazyk: angličtina, s možnosťou doinštalovať aj ďalšie jazyky (freeware).

Obr. 1.102 Prostredie programu **Accord CD Ripper Express** s voľbou nastavenia parametrov výstupného formátu WAV

Precvičte si!

- P1.20: Vyberte si niekoľko skladieb z CD alebo z počítača, skonvertujte ich do formátu MP3 a uložte ich do vytvoreného priečinku vo svojom počítači. Dodržte odporúčaný tok dát 192 kb/s.
- P1.21: Skladby vo formáte MP3 skopírujte na CD v poradí, ako by ste ich použili na vyučovaní, alebo ich uložte na USB kľúč. Prehrajte vami vytvorené súbory MP3 na stolnom prehrávači z vytvoreného CD alebo USB kľúča.

LITERATÚRA

[1] <u>http://www.accmeware.com/free_cd_ripper.html</u>

1.5 MOVIE MAKER – STRIH VIDEA

Na zostrihanie krátkeho videa (7 – 10 minút) nám celkom dobre môže poslúžiť aj program Movie Maker, ktorý je súčasťou inštalácie Microsoft Windows XP. Umožňuje digitalizovanie videa z kamery či importovanie krátkych videí, ktoré už máme uložené vo svojom počítači. Ďalej môžeme urobiť jednoduché strihy, kombinovať fotografie s videom, zostaviť krátky film, na ktorom môžu byť aplikované jednoduché efekty, doplniť zvukovú stopu, prípadne si ju nahovoriť, vložiť titulky. Hotové video môžeme uložiť do počítača alebo na iné pamäťové médium Následne ho môžeme napáliť na CD, DVD alebo umiestniť na web stránkach – napr. na YouTube, Vimeo a pod., zverejniť na svojom blogu.

Program spustíme z ponuky Štart/Programy/Príslušenstvo/Windows Movie Maker.

Obr. 1.103 Okno programu

Pre začiatok si skúsme urobiť krátke video pozostávajúce z fotografií, podkladovej hudby, titulkov a jednoduchých efektov. Najskôr si naiportujeme obrázky/fotografie (Obr. 1.103), ktoré chceme vo videu použiť.

Obr. 1.104 Import obrázkov

Obr. 1.105 Vkladanie efektov

Podobne si naimportujeme aj zvukový podklad - pieseň, ktorú chceme vo videu použiť. Jednoduchým ťahaním obrázka/fotografie z importovanej kolekcie do časovej osi začíname vytvárať náš film. Podržaním kurzora, myšky nad obrázkom vloženým na časovú os zistíme trvanie fotografie v našom klipe. Ak chceme čas skrátiť, prípadne predĺžiť, pri nasmerovaní kurzora na koniec obrázka/fotografie, ktorý sa zmení na červenú šípku, klikneme ľavým tlačidlom a ťahaním vpravo/vľavo predlžujeme/skracujeme trvanie zobrazenia fotografie. Keď sme na časovú os uložili všetky zábery, môžeme pristúpiť k vloženiu efektov. Z ponuky Zostrihať film/Zobraziť prechody videa si môžeme vyberať efekty, ktoré prenesením medzi jednotlivé fotografie/klipy vložíme na časovú os – Prechod.

Našu prácu si môžeme kontrolovať v pravom okne, kde si môžeme klip alebo jeho časť neustále kontrolovať a podľa potreby upravovať. Ďalším krokom môže byť vloženie titulkov. Titulky môžeme vložiť na začiatok filmu, pred vybraný klip, do vybraného klipu, za vybraný klip alebo vložiť záverečné titulky. Môžeme si vybrať nielen farbu písma, jeho priehľadnosť, veľkosť, typ písma, pozíciu, ale aj niektorú z možností animácie titulkov.

Následne si z našej **Kolekcie**, kde sme si naimportovali obrázky, fotografie, zvukovú nahrávku, vyberieme práve zvukový podklad a vložíme do časovej stopy – do stopy **Zvuk a hudba** a skrátime na potrebnú dĺžku. Ak sme s naším klipom spokojní, môžeme ho uložiť. Klip si môžeme uložiť ako projekt, ktorý môžeme kedykoľvek opäť upraviť, alebo ho uložíme ako film do počítača, alebo ako film vhodný pre odoslanie mailom, či uloženie na web. Ak sa rozhodneme uložiť film do počítača, najskôr musíme zadať jeho názov a umiestnenie. Vyberieme kvalitu, v ktorej si náš film chceme uložiť. Vzhľadom na dnešné kapacity diskov odporúčame vybrať tú najvyššiu kvalitu, z ktorej sa kedykoľvek dá konvertovaním dosiahnuť nižšia, vhodná napr. do prenosných videoprehrávačov. Opačne, z nižšej kvality už nikdy vyššiu neurobíme.

Obr. 1.106 Úprava textu titulkov

Obr. 1.107 Ukladanie klipu ako projekt

Precvičte si!

- **P1.22:** Zostavte krátke video, využite vytvorené video alebo fotografie zo školského programu, speváckej súťaže, hudobnej besiedky, hudobno-dramatickej činnosti žiakov.
- **P1.23:** K vytvorenému videu pridajte vhodnú zvukovú nahrávku a upravte ju na požadovanú dĺžku.

LITERATÚRA

- [1] http://windows.microsoft.com/sk-SK/windows-vista/Work-with-clips-in-Windows-Movie-Maker
- [2] <u>http://jnp.zive.cz/download.aspx?id_file=525698234</u>
- [3] <u>http://download.live.com/moviemake</u>

1.5.1 Live Movie Maker – program na vytvorenie videa

Už asi všetci vieme, že nakrútiť video, hoci len pomocou fotoaparátu, mobilu alebo digitálnej kamery, je rovnako jednoduché ako urobiť fotografiu. Jeho editácia (úpravy, strih, efekty, titulky, ...) však môže byť ešte stále pre mnohých užívateľov problémom. Už niekoľko týždňov je však dostupná aplikácia Windows Live Movie Maker, ktorá je zadarmo ako súčasť balíka služieb Windows Live a ktorej silnou stránkou je jej jednoduchosť a rýchlosť, čo ju predurčuje k tomu, že sa naozaj v krátkej dobe môže zapáčiť hlavne tým, ktorým postačí vytvorenie videa z fotografií (či viacerých krátkych videí) a jeho umiestnenie na web stránky v priebehu naozaj len pár minút. Tí, ktorí to so strihom filmu myslia vážne, asi siahnu po iných (platených) aplikáciách, ako sú napr. Pinacle Studio, Adobe premiere, Ulead Media Studio, ..., prípadne po softvéri dodávanom s digitálnymi kamerami a pod. Aj tí však určite ocenia bohatú knižnicu a jednoduchú prácu s efektmi a animáciami fotografií použitých vo videu.

Povedzme si najskôr, čo všetko Windows Live Movie Maker dokáže:

- z fotografií a krátkych videí dokáže urobiť videoklip za menej ako jednu minútu,
- pomocou funkcie AutoMovie vytvoríte video s hudbou v pozadí, prechodmi a titulkami za niekoľko sekúnd,
- jediným kliknutím ponúkne niekoľko spôsobov, ako môžete vaše video publikovať na web stránkach (na Youtube či na blogu), napáliť na DVD, uložiť video vo vysokom či nižšom rozlíšení (kvalite), ktoré je možné prehrať na počítači, v televízore alebo Xboxe, prípadne vhodné pre zaslanie mailom alebo uloženie do mobilných zariadení, ...
- pri práci s efektmi ponúka živý náhľad efektov a prechodov pri jednoduchom prejdení myšou ponad vybraný efekt či animáciu skôr, než ich použijete,
- ovládanie je naozaj jednoduché a aplikácia je úplne zadarmo.

Medzi nevýhody musíme zarátať, že Live Movie Maker **funguje len v operačných systémoch Microsoft Windows Vista a Microsoft Windows 7**. Používatelia Microsoft Windows 7 však môžu navyše tvoriť vysoko kvalitné HD videá, využiť podporu AVCHD, MPEG4 či Quick Time. Používatelia Microsoft Windows XP môžu využiť Microsoft Windows Movie Maker 2.1 pre Microsoft Windows XP, ktorý je súčasťou systému a ktorý ponúka trošku menej možností a nie v takej jednoduchej a rýchlej forme ako jeho najnovšia verzia Windows Live Movie Maker.

Inštalácia programu

Aplikáciu Windows Live Movie Maker si môžete zadarmo stiahnuť na adrese: <u>http://</u> <u>download.live.com/moviemaker</u> kliknutím na tlačidlo **Prevziať** (Obr. 1.108).

Obr. 1.108 Inštalácia programu

Následne potvrdíme náš zámer **Uložiť aplikáciu** do nášho počítača. Vyberieme miesto, kde inštalačný súbor uložíme, a opäť zvolíme voľbu **Uložiť.**

Obr. 1.109 Uložíme aplikáciu

Obr. 1.110 Uložíme inštalačný súbor

Prijmeme **Zmluvu o poskytovaní služieb**. Vyberieme programy, ktoré chceme nainštalovať, a stlačíme voľbu **Zavrieť.**

dows Live		2 Windows Live		
Zmluva o poskytovaní služieb At chote potračnet, prečaje si zmlovo o posytovaní služieb Windows Live a prehlišenie o podži dolgov a prijmte ich. Zmlova s poskytevatí dolšala spektovati Tronosti traducká aktualačana osptember 2006 dougoute, zi stra u smastu spocočavá tecessor z	vaní esobných	Vyberte programy, kl Ak drate zistať podrobné informácie, tá Tiero programy za ud nanditziovati	coré chcete inštalovať krite na názor každého programa Movie Maker Pridaje a uspriadaje videolijoy a fotogra hrdou, tohrane videoli filma a potom je po	ie, pridajte filmovů blikujte v niektorej
L Coho sa zankowa tyka Tono ga zakowa mice wa sa społbarcki. Norosefi zanemno, v bode 20. Nelesky sa goldować Norosefi za wależ sa zakobi sa społbarcki krosenić z za zakobi zako zako zako zako zako zako zakobi sa teksti sa teksti sa zako jedi krości kroseniu zakobi zako zako zakobi zako zako zako zako zako zako zako zako	oode 20 mei Uve, alsoutalsof, konfere a edensé v stahrutse dmu		obliberey videololate. Nainstalované pomocou tohto programu: • Windows Imaging Component Hottix • SQL Server CI 3.1 • Mirozok Visuál Studio Rustime • Direct30 9 • Mirozok Application Error Reportin • Windows Livé Communications Platfo • Windows Livé Sync • Fotogalária) em
3. Ako sniete používať Skužbu Pri použivať služby muhe: Zobraziť prehlásenie o používaní osobných údajov				
Táto initialicia môže obsahovať altualizácie programov Windows Live, ktoré už máte. Ďalile ali ziskate prostrednichom programu Microsoft Update. Datha informácie	tualizăcie		Patrebné voľné miesto: Dostupné voľné miesto:	0 22,2 Gi

Obr. 1.111 Zmluva o poskytovaní služieb

Oboznámime sa s tým, kde sa nachádzajú nové programy, odkiaľ ich môžeme spúš-ťať, a zároveň sa môžeme zaregistrovať a využívať ponúkané možnosti balíčka Live. Okno však môžeme zavrieť aj bez registrácie. Registrácia nemá vplyv na funkčnosť aplikácie Windows Live Movie Maker.

Windows Live	
Windows Live	
Víta vás služba Windows Live.	
Vaše nové programy sa nachádzajú v priečinku Windows Live v ponuke Štart.	
Máte konto Windows Live ID? Ak chcete zíškať čo najviac výhod, ktoré ponúkajú nové programy, na prihlásenie použite svoje kor Windows Live ID. Ak použivate programy Hotmail, Messenger alebo Xbox LIVE, máte už konto Windows Live ID. Ak: programy ešte nepouživate, zarepskrutné sa – trvá to len pár minůt.	ito tieto
Zaregistrovať sa	
2	avrieť

Obr. 1.113 Služba Windows Live

1.5.2 Vytvorenie klipu z fotografií pomocou programu Live Movie Maker

V prvom kroku klikneme na pravú časť okna programu (obr. 1.114) a vyhľadáme fotografie, z ktorých chceme urobiť videoklip.

.	Môj film – Wind	dows Live Movie Ma	ker			
Domov	Animácie	Vizuálne efekty	Zobraziť			0
Prilepit Schránka	rideá Pridať prafie hudbu - Pridať	Názov Popis Titulky Automat video	ické Otočiť doľava o 90°	Otočiť doprava o 90° 🗣 🗐 Úpravy	You the state of t	
-		00:00 / 0	0:00		Sem presuňte videá a fo alebo ich kliknutím vyhl	otografie ſadajte.
					F	-)

Obr. 1.114 Okno programu

Po načítaní fotografií môžeme hneď zvoliť funkciu **Automatické video** (Obr. 1.115) a odsúhlasiť našu voľbu.

📓 🗔 🌍 🍋 🗧 Môj film – Windows Live Movie Maker 💦 Nástroje videí	
Domov Animácie Vizuálne efekty Zobraziť Upraviť	۲
Prilepit Artografie hudbu – Pidať videá Pridať "Titulky Pridať video Pridať "Titulky Pridať video Pridať – Pidať – Pid	ieľanie
Windows Live Movie Maker	
Chcete, aby vám program Automatické video pomohol rýchlo vytvoriť film? Program Automatické video vám pomôže rýchlo a jednoducho vytvoriť film tým, že k poležkám automaticky pridá názov, titulky a plynulé prechody. Do fotografi tite v loží efekty na posunute a	
Toto hišsenie už nezobrazovat OK Zrušit	

Obr. 1.115 Vytvoriť automatické video

Odsúhlasenie aj nasledovnej voľby bude mať za následok, že čas zobrazenia jednotlivých fotografií sa rozdelí rovnomerne a všetky fotografie sa zobrazia počas trvania podkladovej hudby.

Ďalej si vyberieme skladbu, ktorá bude použitá ako hudobný podklad pre klip.

Pridať hudbu	Transfer (Brits and the Contraction of Contractiono	×	
🔾 🗢 📕 « Verejná h	nudba 🕨 Ukážka hudby 👻 🚽	Hľadať 🔎	0
🍓 Usporiadat' 👻 🏢 Zob	prazenia 🔻 📑 Nový priečinok	0	
Obľúbené prepojenia	Názov Interpreti Album	Stopa Žáner »	
 Dokumenty Použité miesta Pracovná plocha Počítač Obrázky Hudba Naposledy zmenené Hľadania Verejné 	Amanda Despertar Din Din Wo (Lif Typ: Zvukový súbor Winc Distance I Guess You're Tranice 00:05:07 I Las Barra (Your Work) Love Comes Muita Bobeira OAN's Blues On Step Beyond	lows Media	
Priečinky A Názov sút	Symphony_No_3	Zvuk a hudba	

Obr. 1.116 Pridať hudbu

A náš prvý videoklip je hotový. Stačí zavrieť aj posledné okno, ktoré nás informuje o tom, že v klipe môžeme ešte urobiť zmeny, prípadne ho uložiť (nechať zdieľať) podľa vlastných predstáv.

📓 🔜 🄊 🍘 🗢 Môj film – Windows Live Movie Maker	Nástroje videí
Domov Animačie Vizuaine etekty Zo Domov Animačie Vizuaine etekty Zo Prilepit Prilepit Schränka Pridať videš Pridať Pridať videš Pridať Pridať Pridať	orazit Opravit – Opravi
Windows Live Movie Maker Program Automatické video Teraz môžete vykonať ďalšie zmeny, môžete do filmu pridať špeciálne pris film zdieľať. Toto hlásenie už nezobrazovať Hľadáte nápady, ako by ste mohli pol	je pripravený. porstredníctvom ktorých pôsobenia, alebo môžete Zavrieť Kračovat?
Počet vybratých položiek: 10	

Obr. 117 Posledný krok pri vytvorení klipu

Najskôr si však naše hotové dielo prezrime. Pomocou tlačidla v ľavej časti okna programu (Obr. 1.118) klip spustíme.

🚦 🗔 崎 🥐 🗢 Môj film – Windo	ows Live Movie Maker	Nástroje videí Ná	ástroje hudby	Textové nástroje	
Domov Animácie '	Vizuálne efekty Zobraziť	Upraviť	Možnosti	Formát	۷
Prilepit X Pridať videá Pridať a fotografie hudbu -	Popis Titulky video	točiť Otočiť ra o 90° doprava o 90	~~ X , II	ndê 💐 💐	* •
Schránka Pridať		Úpravy		Zdieľanie	
			♪ Amanda – Ai A Môj film	isha Duo (Quiet S.	
	04:06 / 04:06		Amanda – Ai	isha Duo (Quiet	
Položka 12 z 12				:	(±

Obr. 1.118 Spustíme klip

Úpravy vytvoreného videa

Asi prvé, čo by sme chceli zmeniť, budú úvodné titulky. Dvojklikom na text pod čiernu ikonu predstavujúcu titulky v pravej časti programu (Obr. 1.119) sa nám v ľavom okne zobrazí okno s titulkami, kde môžeme meniť text, veľkosť a druh písma, zarovnávanie, farbu písma, farbu pozadia, použitý efekt, čas trvania. Pozor, niekedy je potrené zmeniť aj dĺžku zobrazenia titulkov v časti **Nástroje videí**.

Obr. 1.119 Pridanie titulkov do klipu

Výsledok našich zmien si môžeme neustále kontrolovať tak, že klikneme na ikonu titulkov, či fotografie a v ľavom okne spustiť prehrávanie, ktoré vždy začne od označeného miesta. Pravým klikom myši v ľavej časti programu sa nám otvoria ďalšie možnosti, ako je pridanie fotografií alebo videí, zväčšenie alebo zmenšenie pohľadu na časovú os, alebo jednoducho uchopením ktoréhokoľvek obrázka ho jednoducho premiestniť na iné miesto, a tak meniť poradie v zobrazovaní. Po kliknutí na ikonu predstavujúcu fotografiu/video môžeme naň aplikovať rôzne ďalšie vizuálne efekty, animácie a úpravy. Ak si myslíme, že naša práca je hotová, môžeme pristúpiť k uloženiu projektu, jeho zdieľaniu alebo uloženiu ako filmu v rôznej kvalite.

📕 🗔 🍡 (🖱 🖛 Môj film – Wi	ndows Live Movie Maker Nástroje videí Nástr	oje hudby
■ ▼		sti 📀
<u>N</u> ový projekt	Publikovať film na webe	
Otvoriť projekt	Yww Publikovať v službe YouTube	
Uložiť projekt	Pridať doplnok	inda – Aisha Duo (Quiet S
Uložiť p <u>r</u> ojekt ako		
Publikovať film 🔸		olenk
Uložiť film 🕨	-	
Importovať zo zaria <u>d</u> enia		Inda – Aisha Duo (Quiet S
Možnosti		
<u>Skončiť</u>		

Obr. 1.120 Publikovať film v službe Youtube

A Vyskihwulf Ga Kapirovaf Schranka G	Calles - II - A' x' € E = E = 5 (II - C) & AaBbCCh AaBbC ■ / II - Aa x, x' Aa* 2 - A = E = E (II - C) - CI+ AbbCCh AaBbC Marget New 5 Const 5	AaBbC AaBbC Naree Portunal Control of Contro
1 - 2 - 1 - 2 -	In and report as	
	Bod proidt Body Sector Son 200 pj	
	Deter nativers susares lines y poster High-definition (2008 p) Veter function (200 p)	- -
	Collection of the second statement in solitonic statement in so	- 1
	Ing a nad sinte estantisti prive estantisti prive estantisti prive	
	2 2andr 25 00-	

Obr. 1.121 Uložiť film

Ukladanie videa v určitej kvalite či jeho umiestňovanie na **YouTube** chvíľku trvá, a preto musíme byť trpezliví, ale výsledok nás určite poteší.

Precvičte si!

- **P1.24:** Pomocou programu Live Movie Maker vytvorte videoklip z fotografií, pridajte titulky, upravte ich podľa potreby, ...
- P1.25: Vyberte si vhodnú skladbu ako podkladovú hudbu pre vytvorený klip.
- P1.26: Publikujte vytvorený videoklip na Youtube.

LITERATÚRA

[1] <u>http://download.live.com/moviemaker</u>

1.6 YOUTUBE

1.6.1 YouTube – REGISTRÁCIA

Ak chceme zverejniť svoje video na <u>http://youtube.com</u>, musíme sa najskôr registrovať. Vložením adresy <u>http://youtube.com</u> do internetového prehliadača sa nám otvorí nasledujúca stránka.

Klikneme na odkaz Vytvoriť účet, čím sa nám otvorí ďalšia stránka (Obr. 1.123).

Obr. 1.123 Registrácia na YouTube

Obr. 1.124 Vytvorenie účtu

Tu vyplníme nasledujúce údaje – užívateľské meno, dátum narodenia, pohlavie a prijmeme podmienky zmluvy.

Tým sa dostaneme na ďalšiu stránku (Obr. 1.124), kde vyplníme aktuálnu e-mailovú adresu, zvolíme a potvrdíme heslo, odpíšeme overovacie slovo a stlačíme tlačidlá **Vytvoriť nový účet** a **Dokončiť.**

Nasledujúca stránka (Obr. 1.125) nás informuje o tom, že si máme skontrolovať svoju e-mailovú schránku, kde nám bolo zaslané potvrdenie s vytvorením účtu (konta). Podľa pokynov v e-maile dokončíme vytvorenie účtu a potvrdíme ho. Niekedy si musíme na potvrdzujúci mail chvíľu počkať.

Obr. 1.125 Dokončenie vytvorenie účtu

Po obdržaní e-mailu klikneme na odkaz, čím potvrdíme našu e-mailovú adresu, otvorí sa nám v prehliadači nové okno s naším novým účtom.

Obr. 1.126 Vytvorený účet v službe YouTube

Týmto je registrácia na stránkach YouTube ukončená a môžeme začať pridávať naše videá.

1.6.2 Pridanie videa na YouTube

Ak sa rozhodneme publikovať vytvorené videoklipy v službe YouTube (Obr. 1.127), zobrazí sa nám karta, na ktorej klikneme na možnosť **Upload video** alebo Záznam z kamery.

nueo mormation a	ind privacy settings 🖂
Title:	Sutaz v speve
Description:	Skolske kolo sutaze Slavik Slovenska 🦱
	2
Tags:	
	Generating tag suggestions 🛟
Category:	Education
Privacy:	 Public (anyone can search for and view - recommended)
	 Unlisted (anyone with the link can view) Learn more
_	Private (only specific YouTube users can view)
	Save changes of Skip for now

Obr. 1.128 Vyplníme požadované údaje – informácie o videu

V ďalšom okne vyplníme požadované údaje o filme/videoklipe, ktorý chceme publikovať, a zvolíme **Save changes**. Po niekoľkých minútach, čo závisí od veľkosti súboru a rýchlosti internetu, je naše video umiestnené na YouTube. Nezabúdajme, že **dĺžka videa** je na YouTube obmedzená časom **10 minút** s veľkosťou **súboru do 2GB.** Pokiaľ je naše video dlhšie, je možné využiť alternatívne služby, pričom medzi tie najzaujímavejšie patrí Vimeo (<u>http://vimeo.com</u>). Pridané video nájdeme pod názvom **My Videos** (Obr. 1.129). Môžeme si ho prehrať, ale aj upraviť, odstrániť.

You Tube		S	earch	Browse	Upload		[My Channel	53anicka T	Sign Out
My Account Videos Insight Messages	Settings						-	Inbox Account	My Videos Favorites	
New 👻	Uploaded Videos									1 - 3 of 3
Uploaded Videos Favorites						Searc	ch			
Playlists Watch Queue	Add to 🔻 Delete									
History	Sort by: Title Time I	Date Add	ed	Views						
Purchases	00	Sutaz v	spe	ve						
Liked Videos		Skolske I	kolo si	utaze Slavik Sl	ovenska					
Subscriptions »	Chevrolite Contract	Added: Ju	une 20	0, 2010, 12:47	PM	Vie	ews: 0			
		Time: 6:1	9			Co	mments:	0		
		Raw File:	cena	st.mpg		Re	esponses	: 0		
		Broadcas	st: Pub	lic						
	Published: 100%									
	Live!									
		Play E	Edit	Annotations	Captions	AudioSwap	Insight			Delete

Obr. 1.129 Pridané video v službe YouTube

Precvičte si!

- P1.27: Zaregistrujete sa na službe YouTube a pridajte vytvorené video v programe Movie Maker (Live Movie Maker), vhodne upravte veľkosť znázorneného videa, farbu rámu.
- **P1.28:** Pridajte na zvolené video z Youtube komentár.
- **P1.29:** Stiahnite si z YouTube video pre potreby vyučovania hudobnej výchovy, umiestnite si ho na svojom blogu.

LITERATÚRA

[1] <u>http://youtube.com</u>

1.7 HOT POTATOES

1.7.1 Určenie programu

Jednou z možností, ako si preveriť úroveň vedomostí žiakov, zopakovať učivo, je testovanie. Na hudobnú výchovu nie je k dispozícii veľa testov dostupných každému učiteľovi, a preto ponúkame spôsob, ako jednoducho si test vytvoriť. Žiaci ho môžu riešiť v elektronickej alebo v písomnej podobe.

Obr. 1.130 Okno programu Hot Potatoes

Hot Potatoes (Horúce zemiaky) je didaktický softvér, ktorý poskytuje učiteľom celý balík služieb pre interaktívne vyučovanie a komunikáciu so žiakmi prostredníctvom IKT technológií.

Hot Potatoes má **5 častí,** z ktorých každá slúži k vytváraniu určitého typu cvičení, ktoré je možné vo formáte *html* umiestniť na webovú stránku ako interaktívne cvičenia vyhodnocované automaticky počítačom alebo vytlačiť ako pracovný list. Program Hot Potatoes je možné využiť niekoľkými spôsobmi:

- Je určený pre učiteľov, ktorí chcú pre žiakov vytvoriť študijný materiál v modernej a atraktívnej podobe vo forme interaktívnych cvičení. Tieto cvičenia môžu byť samostatné alebo zostavené do blokov vzájomne nadväzujúcich úloh zameraných na samostatnú prácu alebo precvičovanie určitého učiva. Materiál väčšiny cvičení (okrem krížoviek) môže byť tiež prevedený na text a následne graficky upravený v textovom editore, takže môže žiakom slúžiť ako pracovný list.
- Ďalším spôsobom využitia je priama práca žiakov s programom, ktorý je natoľko jednoduchý, že s ním môžu po krátkom školení bez problémov pracovať. Žiaci na základe presne vymedzených kritérií vytvárajú cvičenia pre svojich spolužiakov.

V tomto prípade sa žiaci **nielen učia alebo si opakujú určité učivo**, ale sú nútení svoje znalosti viac analyzovať a zdokonaľujú svoje schopnosti učiť sa. Cvičenia vytvorené programom Hot Potatoes poskytujú žiakom bohatú **spätnú väzbu**. Okrem hodnotenia, či išlo o správnu alebo nesprávnu odpoveď, sa žiak dozvie, na koľko percent bola jeho práca úspešná.

Podmienky na využívanie Hot Potatoes

Hot Potatoes je **ponúkaný zadarmo pre vzdelávacie účely** Univerzitou Victoria Humanities Computing and Media pod podmienkou, že materiál vytvorený programom Hot Potatoes bude zadarmo k dispozícii každému prostredníctvom internetu.

Inštalácia programu

Program Hot Potatoes si môžete **stiahnuť** na adrese: <u>http://web.uvic.ca/hrd/hotpot/ (asi</u> 6 MB).

Inštalácia je jednoduchá, postupujeme krok za krokom podľa uvedeného návodu (Obr. 1.131 – Obr. 1.137).

Hot Potatoes Home Page

Obr. 1.132 Spustiť súbor

Spustíme súbor a zvolíme si jazyk, máme tú výhodu, že je k dispozícii aj slovenčina.

Obr. 1.134 Súhlas s licenčnými podmienkami

Obr. 1.135 Výber cieľového adresára

Potvrdíme licenčnú zmluvu, vyberieme cieľový adresár a pokračujeme v inštalácii.

🗟 Sprievodca inštaláciou - HotPotatoes 6	Sprievodca inštaláciou - HotPotatoes 6
Vyberte cieľový adresár Kam má byť produkt HolPotatoes 6 nainištalovaný?	Dokončuje sa inštalácia produktu HotPotatoes 6
Sprievodca nainištaluje produkt HolPotatoes 6 do nasledujúceho adresára. Pokračujte kliknutím na tlačidlo Ďalej, Ak chcete vybrať iný adresár, kliknite na tlačidlo Prechádzať.	Sprievodca inštaláciou dokončil inštaláciu produktu Hoľbtatose 5 na Váš počitač. Produkti je možné spustiť pomocou naristalovaných kno z dstupcov. Ukončite sprievodcu iništaláciou kliknutím na tlačidlo Dokončiť.
CAthogram Files MolthOtatoess	
Inštalácia vyžaduje najmenej 26,0 MB miesta na disku.	
< Spät Dalej > Znušíť	Dokončiz

Obr. 1.136 Výber cieľového adresára

Obr. 1.137 Dokončenie inštalácie

Typy cvičení pomocou Hot Potatoes

JQuiz - úlohy s odpoveďami áno/nie, testy s výberom odpovedí z viacerých možností (abcd, ..., testy) a úlohy s krátkymi odpoveďami na otázky

JMix - poprehadzované vety

JCross - vytváranie jednoduchých krížoviek

JCloze - testy a doplňovacie cvičenia

JMatch - dvojice pojmov alebo texty s medzerami

The Masher - vytváranie kompletných lekcií z materiálov prostredníctvom jednej jednoduchej operácie. Masher sa využíva aj na upload stránok nevytvorených v programe Hot Potatoes na www.hotpotaoes.net.server.

Ako ukážku práce s týmto programom, ktorý by sme mohli využiť na hudobnej výchove sme vybrali vytvorenie testu v programe JQuiz.

Popis práce v priestore v JQuiz - kvíz, test

Obr. 1.138 Priestor na vytváranie cvičení, testov

Údaje pre cvičenia sa zadávajú v hlavnom okne programu (Obr. 1.139).

JQuiz umožňuje použiť **štyri typy** zadania pre tvorbu cvičení, a to buď samostatne, alebo kombinovane podľa potreby.

Sú to tieto typy zadania:

Výber odpovede – úlohy s výberom odpovedí z viacerých možností, vhodné pre úlohy s odpoveďami áno/nie.

Krátka odpoveď – úlohy s krátkymi odpoveďami na otázky.

Hybrid – kombinácia otázok s krátkou odpoveďou, ktorá sa po niekoľkých pokusoch zmení na výber z možností) a výber z viacerých odpovedí (v ktorej študent musí vybrať niekoľko skupín možností, potom skontrolovať výber).

Viac správnych odpovedí – úlohy s viacerými správnymi odpoveďami, u ktorých musia byť pre 100% správnosť označené všetky správne možnosti, žiadna nesmie byť nesprávna.

Ak chceme vytvoriť test, klikneme na ikonu JQuiz a objaví sa nám okno programu. Do príslušných okienok napíšme otázky a odpovede testu podľa pokynov na obr. 1.139.

Obr. 1.139 Popis práce s programom

1.7.2 Nastavenie konfigurácie výstupu

Cvičenia vytvorené v programe Hot Potatoes využívajú celú škálu rôznych tlačidiel a ponúk na komunikáciu s užívateľom – žiakom. Program je od začiatku nastavený tak, aby programy zdieľali rovnaký konfiguračný súbor, takže hlavné tlačidlá ako **Nahraj odpoveď/Check** alebo **Rada/Hint** stačí zmeniť iba raz. Pri práci v konfiguračnom okne môžete nastaviť programy, aby dávali výstup v **slovenskom jazyku**. Postupujeme podľa návodu (Obr. 1.140 – 1.145):

Obr. 1.140 V hlavnej ponuke zvolíme: Možnosti – Konfiguruj/Výstup

Konfiguračný sút ravy Prilep Názvytinštrukcie P	oor: C:VProgram File: omôckyt9pätné väzby	s V-lo1Potatoes 61cmg Tiačidlá Vzhřad Č	;lish6.cfg asovač Iné Zvyk	COI
Názov cvičenia:	ovný list			0
				3
Prečitaj si otáz	ku a odpovedaj, pozor	r pri každej odpovedi	máš iba jednu možno:	sť. Dodržiavaj 📄
casovy limit.				2

Obr. 1.141 Na karte Názov/Inštrukcie zadáme názov cvičenia a inštrukcie k nemu. Zmeny vždy potvrdíme kliknutím na Ulož a OK

🖲 Konfiguračný súbor: C:\Program Files\HotPota	toes6\english6.cfg				
Úpravy Prilep	un dix vice in the last				
Nazwy/Instrukcie Pomocky/Spatne Vazby Tlacidla V	Vzhľad Casovač Iné Zvyk CGI				
"Správne" indikátor:	Odpovede zodpovedané správne na prvý krát:				
:-)	Odpovede zodpovedané na prvý krát				
"Nesprávne" indikátor:	Ďalšie správne písmeno v odpovedi:				
X	Next correct letter in the answer:				
Správne odpovede:	Prosím, zadaj odpoveď.				
správne	Prosím, zadaj odpoveď				
Nesprávne odpovede:	Tvoja odpoveď je čiastočne nesprávna:				
nesprávne	Tvoja odpoveď je čiastočne nesprávna				
Tvoje skóre je:	Správne odpovede:				
Tvoja úspešnosť je:	Správne odpovede:				
Questions completed so far:	You have completed the exercise:				
	Test si ukončil.				
🕒 <u>Načítaj</u> 🕞 Ulož	ož ako 🗸 🗸 OK ? Pomoc				

Obr. 1.142 Na karte Pomôcky/Spätné väzby dopíšme texty v slovenskom jazyku

🐱 Konfiguračný súbor: C:\Program Files\HotPotatoes6\english6.cfg
Úpravy Prilep
Názwy/Inštrukcie Pomôcky/Spätné väzby Tlačidlá /zhľad Časovač Iné Zwyk CGI
Názov pre tlačidlo "Nahraj odpoved":
Odpovedaj OK
✓ Použi tlačidlo "Rada" Názov pre tlačidlo "Ďalšia otázka":
Názov: Rada =>
✓ Použi tlačidlo "Ukáž odpoved": Názov pre tlačidlo "Predošlá otázka":
Názov: Ukáž odpoveď <=
Názov pre tlačidlo "Ukáž všetky otázky": Názov pre tlačidlo "Ukazuj jednu za druhou":
Ukáž všetky otázky Ukazuj jednu za druhou
Navigácia
✓ Použi tlačidlo "Ďalšie cvičenie" Názov: =>
Ďalšie ovičenie URI
🖵 Použi tlačidlo "Chod'na index" Názov: 🔤 Index
Index strana URL: contents.htm 🗁 Prehľadávať
r Použi tlačidlo "Spāt" Názov: <=
Image: Bacitaj Uož Image: Bacitaj Pomoc

Obr. 1.143 Na karte Tlačidlá prepíšeme text v slovenskom jazyku a vyberieme z možností podľa ukážky
kazyyanistrukcie Pomockyspatr	ie vazby Tiacidi	asovac ine	Znyk COI	
URL Grafika pozadia:			Ge Prehľada	ávať
Výzor type	w písma na výstupe:	*Book Antiqua*,Gene	va,Arial,sans-ser	if
Velko	t' písma na výstupe:	small		_
Text text text text text text te text text	et tæxt tæxt A tæxt tæxt	Farba navigačnej lišty. Farba pozadla stránky: Farba názvu:	#008000	
Link Virited	Farba	Farba pozadia cvicenia: Farba prepojení: navštívených prepojení:	#004040	
🖪 UkáBa		Farba textu:	#008000	

Obr. 1.144 Na karte Vzhľad si môžeme ľubovoľne nastaviť vzhľad výstupu

Úpravy Prilep	
Názvylinštrukcie Pomôcky/Spätné väzby Tlačidlá Vzhľad Časovač né	Zvyk CGI
Časový limit	
✓ zadaj casoliy limit pre cvičenie	
Minúty: 5 🕤	
Tvoj čas vypršali	
L.d.m. Mile	

Obr. 1.145 Na karte Časovač nastavíme čas práce na danom teste, ak čas vyprší, potom už nie je možné ďalej na úlohe pracovať

1.7.3 Vytvorenie webovej stránky s cvičením

Ak už máme test hotový, môžeme si ho vyskúšať (odporúčame najprv ho uložiť ako projekt, ktorý môžeme ešte upravovať) a overiť vo webovom prehliadači. V hlavnej ponuke zvolíme **Súbor - Vytvor Web stránku** (Obr. 1.146). Súbor vo formáte html uložíme a máme možnosť prezrieť si ho vo svojom prehliadači alebo načítať súbor do hotpotatoes.net na web stránky. Ak si zvolíme prvú možnosť **Prezri cvičenia v mojom prehliadači** (Obr. 1.147), máme možnosť test ešte upraviť a opäť načítať.

Obr. 1.146 Vytvoriť web stránku

Obr. 1.147 Voľba náhľadu cvičenia v prehliadači

Ak si zvolíme druhú možnosť, **Načítaj súbor hotpotatoes.net Web stránky**, môžu s ním pracovať žiaci a je k dispozícii každému používateľovi. Pri tomto kroku sa nám objaví karta, kde musíme zadať svoje užívateľské meno a heslo. Pokiaľ nie sme zaregistrovaní na stránke hotpotatoes.net, môžeme si vytvoriť demo účet, získame heslo pre prístup a umožní nám prácu s vytvoreným materiálom na 1 – 2 týždne. V ďalšom kroku sa rozhodneme, ktorú z možností vyberieme: **Prezeranie stránky na Webe,** alebo **Vytvoriť verejnú stránku,** alebo **Ochranu stránky heslom**. Vyberieme si

jednu z možností. Po tomto kroku sa nám objaví už len posledná karta s možnosťou prezrieť si cvičenia vo webovom prehliadači (Obr. 1.148).

Ako pracujeme s testom

- 1. Pred začatím práce vysvetlíme žiakom postup práce s testom, povieme im inštrukcie, pokyny, ktoré sú uvedené aj v teste.
- 2. Upozorníme ich, že test riešia v určitom časovom limite.
- Ak zaškrtnú nesprávnu odpoveď, nemajú ju možnosť už opraviť musíme ich na to upozorniť.
- 4. Po uplynutí časového limitu sa objaví oznam, na koľko percent bol test urobený.
- 5. Ak si vytvoríme hodnotiacu tabuľku, môžeme test hodnotiť známkou.
- 6. Pozor na to, aby si žiak opäť nenačítal test.

Daj si bacha n	a Bacha!
Interaktivny prac	covny list
4:16	
Prečítaj si otázku a odpovedaj, pozor pri každej odpovedi i	máš íba jednu možnosť. Dodržiavaj časový limit.
	Ukazuj jednu za dr
J. S. Bach bol zakladateľom nemeckejhudby.	
A. ? romantickej	
B. ? klasickej	
C. ? barokovej	
J. S. Bach bol virtuóznym hráčom na?	
A. ? organ	
B. ? klavír	
C 2 husta	

Obr. 1.148 Ukážka interaktívneho testu vo webovom prehliadači

Pre potreby vyučovania nám často treba vytvoriť cvičenie na opakovanie, precvičovanie učiva. Program Hot Potatoes sa nám určite stane dobrým pomocníkom. V ďalšej časti si ukážeme aspoň časť toho, čo tento program dokáže. Naučíme sa "vyrábať" jednoduché **interaktívne krížovky, testy, doplňovačky**. Ak to zvládneme sami, nič nám nestojí v ceste, aby sme to naučili aj svojich žiakov, ktorí v rámci opakovania učiva vytvoria cvičenia v tomto programe aj pre svojich spolužiakov. Precvičia si teda nielen tematický celok z hudobnej výchova, ale aj digitálne zručnosti, štylizáciu otázok a gramatiku.

1.7.4 Vytvorenie krížovky v prostredí JCross (krížovky)

Obr. 1.149 Priestor na vytváranie krížoviek

Krížovku začneme vytvárať Správa mriežky/Automatický tvorca mriežky. Otvorí sa nám karta, kde vkladáme slová – odpovede na zvolené otázky krížovky. Po ukončení vkladania slov zvolíme maximálnu veľkosť mriežky a nakoniec stlačíme ikonu Urob mriežku (Obr. 1.150). Po jej stlačení sa nám ukáže vytvorená krížovka (Obr. 1.151).

🖱 Vytvor mriežku krížovky automaticky		
∨lož každé slovo alebo slovné spojenie do samostatného riadku:		
BLUES SOUL		🔍 Urob mriežku
HUSTON LENON WONDER KEYS		Počet slov použitých v najlepšom O/O výsledku:
Maximálna veľkosť mriežky: 20	-	Stop teraz to je dostatočne dobr

Obr. 1.150 Vytvorenie mriežky

🛎 JCross: C:\Docume	ents	s ar	rd S	iett	ing	s₩	lan	ka\	Des	kto	p\e	кре	rti_HV	/\0B	SAH.	[
Súbor Úpravy Vložiť S	5prá	va n	hriež	kγ	Mo	žno	sti	Por	noc									
🎦 🗁 🔒 😫 ⊘ 🕴	寂	¥			5	X	ß	àI	٦		撚		- 🔧		?			
Názo∨								К	E	Y	S	_						
						в		L							_			
RYTHM						L	E	N	0	N					_			
ANDBLUES						U		G				_	_	_	_		_	
	C	н	A	R	L	E	S		_					_	_			
	-	0				S	-	_	_	-					_		_	
	-	S T	0	U	L		-					_		_	_		_	
·	1.02		N.		-		-	-	-				_	_	_			
	VV	U	N	U	E	R	-	-	-					_	_			
🔦 Vlož kľúče		N					-	-	-			-					_	
							-					-		-			-	
				-	-	-	-	-	-			-		-	-			
(-										-				$\left \right $		
< ≻							-	-	-						-			
		-										-		-				
							-	-	-									
																		1
	1																	_
			K	onfi	g: ei	nglis	h6.a	fg				k	(rížovka	číslo	11 ×	10		/

Obr. 1.151 Vytvorená krížovka

V ďalšom kroku zvolíme možnosť Vlož kľúče, kde pod každú odpoveď napíšeme otázku a potvrdíme OK (Obr. 1.152).

🖱 Vlož kľú	iče	
Úpravy Vlož	iť	
Napr	Slová	Kľúče
3	LENON	Ktorý z interperetov tu nepatrí (Charles, Len 📃
4	CHARLES	Označuiú ho za otca soulu a nailepšieho bl 🞽
Ktorý z	interperetov tu r	epatrí (Charles, Lenon, Huston)?
Dolu	Slová	Kľúče 🔼
1	KING	Najvýznamnejší hudobník v oblasti R&B
2	BLUES	Hudobný štýl 🛛 💆
Najvýzr	namnejší hudobn	ík v oblasti R&B
		<u> </u>

Obr. 152 Vkladanie kľúčov

Podobne ako pri vytváraní testu si prácu uložíme ako projekt (môžeme neskôr ešte upravovať), alebo vytvoríme web stránku Súbor/Vytvor web stránku a môžeme si prezrieť cvičenie – krížovku vo svojom webovom prehliadači.

Obr. 1.153 Ukážka vytvorenej krížovky vo webovom prehliadači

1.7.5 Vytvorenie doplňovačky v prostredí JCloze (testy a doplňovacie cvičenia)

Obr. 1.154 Priestor na vytváranie doplňovačiek

Na karte JCloze vytvárame otázky do doplňovačky. Slovo, ktoré chceme, aby žiaci doplnili, vyznačíme a stlačíme Diera (Obr. 1.155).

JCloze: C:\Documents and Settings\Hanka\Desktop\experti_HV\0BSAH-ucebnica 💽 🗖 🔀
월 CP 🕞 🏽 🛇 凝 🔶 📄 🗠 총 🖻 🖻 🔺 🏙 🖉 獅 💁 🗒 🖉
Názov Wolfgang Amadeus MOZART
1. Mozart sa narodil v roku 1756 v rakúskom meste <mark>Salzburg.</mark>
🔁 Diera 🥻 Wymaž diery
Es Zruš diery
Konfig: english6.cfg

Obr. 1.155 Vytvorenie "dier"

Po jej stlačení sa nám otvorí karta Alternatívne slová, kde máme možnosť žiakovi ponúknuť pomocnú otázku (Kľúč) a zvoliť ďalšie alternatívne správne odpovede (Obr. 1.156). Ak dopíšme všetky otázky a vytvoríme "diery", môžeme vytvoriť web stránku a pozrieť si cvičenie vo svojom webovom prehliadači (Obr. 1.157).

🛎 Alternatívne slo	ová 💶 🗖 🔀
∽ X 🛍 🖬	× all
Diera #	1
Slovo	Salzburg
Kľúč	
A	lternatí∨ne sprá∨ne odpo∨ede
2	
3	
	✓ <u>O</u> K ? Pomoc

Obr. 1.156 Voľba alternatívnych správnych odpovedí

Wolfgang Amadeus MOZART	~
4:16	
1. Mozart sa narodil v roku 1756 v rakúskom meste	
2. Ako 5 ročný napísal svoju prvú	
3. Prvé hudobné vzdelanie mu dal jeho	
4. Medzi jeho populárne diela patrí nočná hudba.	
5. Mozart hral na a na husliach.	
6. Mozart zarobil veľa penazí, ale veľmi rýchlo ich minul. Bol síce slávny, ale nikdy naozaj	
7. Mozartove najslávnejšie opery: Don Giovanni a	
8. Podľa údajov bol Mozartovým protivníkom, údajne na neho žiarlil a závidel mu jeho genialitu.	
9. Mozartovo posledné dielo je	
10. Vypočutá ukážka je:	
Obr. 1157 Ukážka ovičanja vo wohovom probligdači	

Ak by ste sa chceli podrobnejšie venovať tomuto programu a vytvárať aj zložitejšie cvičenia s grafikou nájdete na internete niekoľko stránok, ktoré sa tomuto programu venujú aj v slovenskom jazyku.

Precvičte si! P1.30: Nainštalujte si podľa pokynov program Hot Potatoes. P1.31: Vytvorte otázky na opakovanie učiva a vytvorte test, doplňovačku, krížovku v programe Hot Potatoes.

LITERATÚRA

- [1] <u>http://web.uvic.ca/hrd/hotpot/</u>
- [2] <u>http://www.hotpotatoes</u>
- [3] http://www.cenast.sk/files/documents/2009/1889/bojnak-testy.doc

1.8 PREZENTAČNÝ PROGRAM PHOTO STORY 3 PRE WINDOWS

Nemáte k dispozícii digitálnu kameru a chcete zdokumentovať spevácku súťaž, hudobno-dramatický program žiakov? Stačí, ak viete pracovať s digitálnym fotoaparátom a pomocou neho urobíme kvalitné fotografické snímky. Na prezentáciu využijeme program Microsoft Photo Story 3, ktorý umožňuje z obrázkov, fotografií vytvárať zaujímavé prezentácie. Môžeme napríklad vytvoriť prezentáciu obsahujúcu fotografie s hovoreným slovom, spevom, doplnenú hudobnými ukážkami. Pomocou niekoľkých jednoduchých krokov môžeme importovať fotografie, ktoré môžeme pomocou tohto programu aj upraviť, orezať, pridať k nim titulky, názvy, vhodne animovať, nahrať hovorený komentár a pridať hudobný doprovod. Prezentáciu môžeme uložiť ako projekt, ktorý môžeme upravovať, alebo ako video (súbor WMV), ktoré môžeme prehrávať napríklad pomocou programu Windows Media Player.

Inštalácia programu

Inštaláciu začneme na tejto stránke: http://www.microsoft.com/downloads/details.aspx?displaylang=en&FamilyID=92755126-a008-49b3-b3f4-6f33852af9c1 a postupujme podľa uvedeného postupu.

Continue /alidation Required	
This download is available to customers validation. As described in our <u>privacy st</u> you. Windows Vista users must pass Microsoft updates and product support from Micros	running <u>genuine Microsoft Windows</u> . Please click the Continue button to begin Windows <u>atement</u> , Microsoft will not use the information collected during validation to identify or contact : Genuine validation requirements to enable certain product features and to obtain non-security soft. For more information, go to the <u>Windows Genuine Advantage FAQ</u> .
Quick Details	
File Name:	PStory.msi
Version:	3.0
Date Published:	4/6/2005
Language:	English
Download Size:	5.0 MB
Estimated Download Time:	Dial-up (56K) Y 13 min
Change Language:	Czech Change

🖁 Průvodce instalací programu Photo Story 3 pro Windows Preberanie súboru - Upozornenie zabezpečenia Průvodce byl dokončen. Chcete uložiť alebo spustiť tento súbor? Průvodce úspěšně nainstaloval produkt Photo Story 3 pro Windows. Klepnutím na tlačitko Dokončit průvodce ukončite Názov: PStory.msi 15 Typ: Balik programu Windows Installer, 3,21 MB Od: download.microsoft.com Spustiť Uložiť Zrušiť Súbory z Internetu môžu byť užitočné, no tento typ súboru môže potenciálne poškodiť počítač. Ak danému zdroju nedôverujete, tento softvér nespúšťajte ani neukladajte. Aké riziko predstavuje? Dokončit Obr. 1.161 Dokončenie inštalácie

Obr. 1.160 Spustiť inštaláciu

Po ukončení inštalácie môžeme začať pracovať s programom.

1. Importujeme a usporiadame obrázky – fotografie. Pomocou šípky si vyberieme ich usporiadanie, nepotrebné obrázky zmažeme. Obrázky môžeme vhodne upraviť.

Obr. 1.162 Import a úprava obrázkov

Obr. 1.163 Titulky k obrázkom

- 2. Ku každému obrázku môžeme pridať titulok, nastaviť jeho farbu, umiestnenie a rôzne efekty.
- 3. Ku každému obrázku môžeme nahrať ľubovoľný komentár, hovorené slovo, spev, ... Pomocou náhľadu si môžeme prezrieť vytvorený materiál.
- 4. Obrázky doplníme o vhodnú animáciu pohyb. Do prezentácie môžeme pridať hudobný doprovod. Buď vyberieme vhodnú hudbu z vlastných súborov, alebo si vytvoríme hudbu, ktorá je súčasťou programu PhotoStory 3.

Obr. 1.164 Hovorený komentár

Obr. 1.165 Prechod a animácia snímok

lastní pohyb					
Pohyb a doba trvá	Yechod				
Zahájit aktuárnob	rázek pomoči přechodu Předchozí obr <i>áz</i> ek:	Přechod:	Aktuální obrázek:		
			E PA G	3	
Otočk list dolů	Otočit list dolů a doleva	Otočit list dolū a doprava	Otoöt list doprava	Otoöt list nahoru	-
	-		\checkmark	\mathbf{V}	-
Otočit list nahoru a	Otočit list nahoru a	Proincut	Profiznout doleva	Profilmout dollà	1
 Nastavít dobu trvá Doba zobrazení pře 	ní přechodu automaticky achodu v sekundách	1,0 0			
		 Image: Image: Ima		Nikled	
Nápověda			Uložit	Obnovit	Zavřk

Obr. 1.166 Nastavenie prechodu snímok

ybrat hudbo will information	i nebo Vytvoľk h se o přidání hude	udbu. briho doprovod	u i i i i i i i i i i i i i i i i i i i		
	Vybrat hudbu		Vytvořt hudbu	Odstrant hudbu	
	260% 260% 260% 260%				
				Nihled	
	Ca la				

Obr. 1.167 Pridať podkladovú hudbu

Obr. 1.168 Uloženie projektu

Obr. 1.169 Generovanie videa

 Projekt uložíme vo formáte WP3, môžeme ho neskôr upravovať. Potom uložíme súbor ako video vo formáte WMV, ktoré môžeme prehrávať, napríklad pomocou programu Windows Media Player.

Hotovú prezentáciu vo formáte WMV nahráme na Youtube, aby bola k dispozícii ostatným žiakom, učiteľom, rodičom, môžeme ju zverejniť na webovej stránke školy, na blog, ...

Precvičte si!

P1.32: Nainštalujte si podľa pokynov program Photo Story 3.

- **P1.33:** Vytvorte prezentáciu v programe Photo Story s využitím obrázkov, fotografií z uskutočneného hudobného programu, besiedky, ...
- **P1.34:** Obrázky doplňte vhodným textom, využite animáciu prechodu snímok, pridajte podkladovú hudbu, hovorený komentár, ...
- P1.35: Vytvorenú prezentáciu videoklip pridajte na YouTube.

LITERATÚRA

[1] <u>http://www.microsoft.com/downloads/details.aspx?displaylang=en&Family-ID=92755126-a008-49b3-b3f4-6f33852af9c1</u>

1.9 SOCIÁLNE SIETE A BLOGY V PROSTREDÍ WINDOWS LIVE VO VYUČOVANÍ HUDOBNEJ VÝCHOVY

Sociálne siete – fenomén novodobej spoločnosti – prostredníctvom nich spolu komunikujú ľudia na celom svete. Žiaci na základných školách už v nižších ročníkoch poznajú "radosť" z četovania so svojimi spolužiakmi, rovesníkmi doma, ale aj v zahraničí. Prečo nevyužiť tento fenomén v učiteľskej praxi? Sociálne siete poskytujú učiteľovi veľa možností, ktoré môže využiť vo svojej tvorivej činnosti, lch prostredníctvom komunikuje so žiakmi, spolupracuje s kolegami zo svojej i z iných škôl, s rodičmi žiakov, ... Sociálne siete zefektívňujú získavanie a prenos multimediálnych informácií, a preto sa stávajú jedným z významných prostriedkov rozvoja kvality života školy. Prostredníctvom blogov si učitelia vymieňajú osobné skúseností, výučbové materiály. Sú v kontakte s inými učiteľmi, využívajú osvedčené skúsenosti pri vyučovaní. Môžeme teda konštatovať, že pomocou sociálnych sietí – blogov sa posilňuje a obohacuje rozvoj osobnosti žiaka. Žiak môže naplno rozvíjať svoje digitálne zručnosti v práci s počítačom, internetom. Má možnosť spolupracovať v malých skupinách a rozvíjať si tak kompetencie potrebné pre tímovú prácu. Interaktívny obsah sprístupnených výučbových materiálov, multimediálny charakter dostupných informačných zdrojov a rôznorodosť využívaných komunikačných kanálov mu umožňuje vo vyššej miere využívať svoj vlastný učebný štýl. Činnosti žiaka môžu byť dôsledne priebežne sledované a kontrolované učiteľom, ale aj rodičom.

Jednou z možností vytvárania blogov sú aplikácie služby **Windows Live.** Pomôžu zjednodušiť prácu učiteľom pri príprave na vyučovanie, komunikáciu so žiakmi. V blogu môžu učitelia sprístupňovať žiakom učivo prostredníctvom rôznych výučbových materiálov, úlohy na precvičovanie a opakovanie učiva, uložením na SkyDrive, ale aj formou odkazov na výučbové materiály z iných webových stránok – tiež priamo v blogu. Pomocou informácií na blogu môže učiteľ žiakom sprístupňovať motivačné, aplikačné, rozvíjajúce a iné úlohy, cvičenia na upevňovanie a opakovanie učiva, testy. Týmto môžeme, napríklad, pomôcť pri učení sa aj žiakom, ktorí sa nemohli zúčastniť vyučovania.

Prostredníctvom blogu učiteľ komunikuje a zároveň aj informuje rodičov o výchovnovyučovacích výsledkoch svojho dieťaťa. Rodičom je umožnené "virtuálne" sledovať úsilie a aktivity svojho dieťaťa v škole prostredníctvom sociálnej siete. Rodičia tak získajú príležitosť dozvedieť sa niečo viac o potrebách, problémoch, ale aj úspechoch svojich detí. Učiteľ takýmto spôsobom získava informácie o žiakovi od rodiča, môže okamžite riešiť vzniknuté problémy.

Úložným priestorom v prostredí Windows Live je služba SkyDrive, ktorá predstavuje akýsi obrovský on-line USB kľúč. Pre učiteľa to znamená priestor na ukladanie materiálov pre žiakov, ktoré môže využiť priamo na vyučovaní, pre samostatnú prácu žiakov. Žiaci si môžu sami vytvárať blogy, kde si budú ukladať a zhromažďovať materiály, vytvárať portfólio z daného predmetu. Portfólio je súbor prác žiaka a informácií, ktoré môžeme využiť pri celkovom hodnotení žiaka. Dnes už nie je problém, aby žiaci pri komunikácii používali internet v škole či doma – teda nie je problém zadávať samostatnú prácu žiakom prostredníctvom blogu a jej vypracovanie tiež vyžadovať na žiackych blogoch. Učiteľ môže jeho prácu kontrolovať a v jeho neprítomnosti má možnosť prácu žiaka kontrolovať aj rodič. Samozrejme, že sa tu môžeme stretnúť

s nekorektnosťou žiakov pri samostatnej práci, ale to už musíme sami zvážiť, pri akej príležitosti využijeme prácu s blogmi. Určite má využívanie blogov vo vyučovaní hudobnej výchovy svoje opodstatnenie. Najväčšou výhodou je mať možnosť vlastné materiály "zavesiť" na blog a mať ich kedykoľvek k dispozícii, to je obrovská výhoda pre učiteľa, ale aj pre žiakov. Pri interaktívnych cvičeniach žiak získa okamžite spätnú väzbu o úspešnosti svojej práce. Oceníme aj prezentovanie multimediálnych materiálov zverejnených na blogu, rýchle vyhľadávanie pomocou priameho prepojenia na iné webové stránky. Učiteľ získa prehľad vo svojich materiáloch a to by mal naučiť aj svojich žiakov, ktorí svoje práce ukladajú na svoje vlastné blogy.

Priestor pre komunikáciu - blog Využitie:

- Príprava učiteľa na vyučovanie, zavesené pracovné materiály, dokumentácia.
- Materiály pre žiakov: previerky, testy, pracovné listy, námety na samostatnú prácu, linky na výučbové portály.
- Prístupnosť blogu aj pre žiakov, ktorí sa nemohli zúčastniť vyučovania.
- Komunikácia so žiakmi, zdieľanie informácií.
- Komunikácia medzi spolužiakmi, výmena skúseností so žiakmi z inej školy.
- Prístupný pre rodičov, ktorí majú možnosť sledovať, čo sa v škole deje, akcie školy, triedy, súťaže, ...
- Kontakty s ostatnými učiteľmi, výmena skúseností.
- Metodické materiály, činnosť predmetových komisií.
- Jednoduchosť vytvárania vlastného blogu.
- Prístup iba vybranej skupine "blogerov".

1.9.1 Prvé kroky s Windovs Live – založenie účtu

Otvoríte si domovskú stránku služby Windows Live: <u>www.home.live.com</u>, na tejto stránke si vytvoríte svoj účet kliknutím na **Zaregistrovať sa.**

Obr. 1.170 Registrácia

Zvolíte si prihlasovacie meno, (zistíte, či je k dispozícii), vytvoríte si heslo.

	Alebo si vyorac bezpecnosinu otazku pre reset hesla	^
Meno:	Robert	
Priezvisko:	Velky	
Krajina / región:	Slovensko	
Pohlavie:	⊙ Samec	
Rok narodenia:	Example: 1990	
	Zadajte znaky, ktoré vidite Novj[Audio]Pomoc	
	WITD MAG	
	witdsmx6	
	 Pošíte mi e-mail s relšamné ponuky, a prieskum pozvánky od Windows Live, Bing, a MSN. (Môžete kedykoľvek zrušiť.) 	
Kliknutím Súhlasím Znamená to, že súkromia.	e budete súhlasiť s Microsoft Zmiuva o poskytovaní služieb a Vyhlasenie o ochrane	
	Súhlasim	

Obr. 1.172 Vyjadrite súhlas s podmienkami služby a kliknutím na Súhlasím si vytvoríte konto. V ďalšom kroku sa otvorí váš priestor. Pomocou služby Windows Live Spaces si môžete vytvoriť svoj blog, v ktorom vyjadrite svoje myšlienky, uverejnite fotografie, ... Svoj priestor si môžete prispôsobiť vlastným potrebám.

Obr. 1.173 Vytvorený nový profil

		profil odhlásiť sa	
Profil používateľa Robert Pri	estor používateľa Rob Blog Priatelia Ďalšie –	🖋 Prispôsobiť 🐐 📴 Možnosti 🐐 Pomocn	ík
Prispôsobenie (Použite verziu Vyberte si z uvedených možnos <u>Moduly Motívy</u>	vrístupnú cez klávesnicu) tí. Usporiadanie modulov môžete zmeniť presunutím modulov. Rozloženie <u>Spresnenie</u>	Uložiť Zrušiť]
Vitajte vo svojom pries	tore		-
Pridaite položky do priestoru	 začnite jednoducho kliknutím na niektorú z položiek. 		
Vybrať webovú adresu	Jorofil Zdielať pridať záznam Pozvať priateľov Pridať zoznam	Povolenia priestoru: Zdieľané s: Všetci (verejné)	
Názov a doplnkový tex ^{Upraviť}	t		*
Priestor používate	l'a Robert		
Profil v Upraviť podrobnosti profilu	Blog Pridať Prehľad		-
D 1 1 1 1 1 1	The second		

Obr. 1.174 Výber webovej adresy – názvu blogu

Vyberiete si názov svojho priestoru – www stránky kliknutím na **Vybrať webovú adresu.** Pozor, môžeme to urobiť iba raz, preto si musíme dobre premyslieť názov nášho priestoru.

Mundows Live" Hotmail Messenger Office Fotografie	Robert Velky profil odhlásiť sa
Windows Live + Spaces + Možnosti + Webová adresa	
Zadaná webová adresa je k dispozícii.	
Zadajte webovú adresu, ktorú chcete použiť pre svoj priestor, a potom kliknutím na tlačidlo kliknite na tlačidlo Uložiť. http://mojahudbaspaces.live.com/Skontrolovať dostupnosť	Skontrolovať dostupnosť zistite, či je k dispozícii. Po vykonaní zmien
Poznámka: Po uložení webovej adresy ju nemôžete neskôr zmeniť.	1
© 2010 Microsoft Podmienky Ochrana osobných údajov Reklama Pravidlá sprá	vania Nahlásiť zneužitie Centrum pomoci Odozva Slovenčina

Obr. 1.175 Napíšeme adresu blogu – www stránky

Priestor používateľa Robert	Windows Live - Windows Internet Explorer		. 60
ibor Úpravy Zobrasť Obľúber Google	e položky Nástroje Pomocnik	Nist 💁 - Sidewiki - 🍏 Skontrolovať - 👪 Preklad - »	Prihlásk' sa
: Shagt 📰 📷		Adresa webovej stránky	
Conuberie položky 🛛 🥦 🖉 Navi 🗄 🔹 🗾 Centrum.sk E-mail	hované lokality • 🔛 Free Hotmail 🖉 Mobil·Hity - polyfonické, m	23	• Nástroje • 🔞 •
🐐 Windows Live* Hot	nail Messenger Office Fotografie	R	obert Velky rofil odhlásiť sa
Profil používateľa Robert Prie	stor používateľa Rob Blog Priatelia Ďalšie –	🖌 Prispôsobiť 🛛 🔂 Možno	isti Pomocnik
Upraviť Priestor používate	začnite jednoducho klikrutim na niektorú z položiek. Storografie Prirádať záznam Pozvať priateľov Va Robert	Pridat zoznam	kryť moduly
Profil O Upraviť podrobnosti profilu Robert Velky	Blog Pridať Prehľad Nemáte žiadne záznamy v blogu. Ak chcete pridať záz	nam, kiknite na tlačidlo Pridať.	ø
		Ca Telescol	/0 - @ 100% ·

Obr. 1.176 Možnosť pridať nové moduly

V ďalšom kroku si môžete prispôsobiť priestor pridaním modulov, vyberiete si z ponuky (Obr. 1.177). Každý modul môžete upraviť, presunúť a nastaviť práve tak, ako potrebujete.

Pre našú potrebu si vyberiete napríklad: **Sieť, SkyDriver** (priestor, kde môžete ukladať materiály, dokumenty, fotografie, ...). Nakoniec kartu zatvoríte a zmeny uložíte.

			profil	odhlásiť sa
Profil používateľa Robert Priestor pou	živateľa Rob Blog Pri	atelia ĎaBie -	🖌 Prispôsobiť – 📑 Možnosti	- Pomocník
Prispôsobenie (Použite verziu prístupnú /yberte si z uvedených možností. Uspori Moduly Motivy Rozložer	cez klávesnicu) adanie modulov môžete zn tie <u>Spresnenie</u>	neniť presunutím modulov.	Uložiť	Zrušiť
Hlavné moduly		^		
🗹 Kniha návštev	Zobraziť			
📇 SkyDrive	Zobraziť	žiek.		
🕵 Priatelia	Skryť		Povolenia priestoru:	
 Spoločenské informácie 		= =	Zdieľané s: Všetci (verejné)	
🕵 Priatelia	skryť	ľov Pridať zoznam		
Profil	Skryt			
📧 Kniha návštev	Zobraziť			
 Fotografie, hudba a video 				~
Fotografie	Pridat'			
Index hudobných zoznamov	Zobraziť			
Hudobný zoznam	Pridat	-		
🗄 Video	Pridat			*
	Zavri	et' kartu		

Obr. 1.177 Výber z ponuky modulov

Podľa potreby môžeme zmeniť rozloženie modulov: Prispôsobiť/Zmeniť rozloženie.

Obr. 1.178 Rozloženie modulov

🍓 Windows Live~ Hotmail Messeng	Upraviť názov a doplnkový text			Robert Velky profil odhlásiť sa
Profil používateľa Robert Priestor používateľa	Nastavenie názvu		🖌 Prispôsobiť 👻 🗄	Možnosti 👻 Pomocník
Prispôsobenie (Použite verziu prístupnú cez kláv	Text (povinné):	Moja hudba		
Vyberte si z uvedených možností. Usporiadanie i	Písmo:	Lucida Handwriting 🗸 🗸		Uložiť Zrušiť
Moduly Motivy Poplačania	Veľkosť:	Najväčšie 🗸		
Moduly Modily Roziozenie	Štýl:	🗹 Tučné 🗌 Kurzíva 🗌 Podčiarknuté		
Vitajte vo svojom priestore	Farba:			-
Prideite peležie de priestero pežejte indeped		#C00000		
Pridajte položky do priestoru – zacnite jednodi	Zarovnanie:	Stred 💙		
	Nastavenie doplnkového textu		ovolenia priestoru:	- 6
	Text:	a pre mojich žiakov a milovníkov hudby	dierane s: vsetci (verej	ne)
Opravit profit Zdielat fotografie i	Písmo:	Tahoma 🗸		
	Veľkosť:	Stredné 🖌		
	Štýl:	🗹 Tučné 🗌 Kurzíva 🗌 Podčiarknuté		
Názov a doplnkový text	Farba:			-
Upraviť		#33CC33 📕		
Priestor používateľa Robert	Zarovnanie:	Ľavý 🗸		
	Ukážka			
Fotografie	M	oia hudba		·

Obr. 1.179 Upravíme názov priestoru, vyberieme si ľubovoľný štýl písma, farbu

V ďalšom kroku vyberieme vhodné pozadie – motív nášho priestoru: Prispôsobiť/ Zmeniť motív. Na záver si môžeme prispôsobiť a zmeniť profil, pridať obrázok – fotografiu, popísať podrobnosti o používateľovi priestoru, ... (Obr. 1.178).

r				-
Moduly	Motívy Rozloženie Spresnenie	_		^
Pridajte polo	> Zvieratá			Ì
Upraviť	> Umenie > Postavičky	70	Povolenia priestoru: Zdieľané s: Všetci (verejné)	
oprane	> Príležitosti > Hudba a zábava			
Názov a c Upraviť	💒 🎬 🍱 🔚 SS 🔚 SS 🖉 🔝		Ŧ	
		ÞE	BA	
	> Priroda > Objekty	r	nilovníkov hudby	
Fotografie Pridať album	> Vzory	ref	~	
Zatiaľ ste nev	> Miesta	tiac	lne záznamy v blogu. Ak chcete pridať záznam, kliknite na tlačidlo	
	> Šport	~		~

Obr. 1.180 Vzhľad a motívy priestoru

Windows Live" R	Hotmail Messenger Office Fotografie D bert Velky dieľajte niečo nové	Robert Velky profil odhlasit ==
Profil Podrobnosti Fotografie Priestor Dokumenty	Robert Velky Upravit	Hladať v kontaktoch bing 🔎
Pripojené služby	Kontaktné údaje Upraviť	
Messenger 🖑	Pridajte informácie ako e-mail, adresa a telefónne číslo.	Vindows Live
Pripojiť Spravovať		
Kontaktné údaje Zjednodušte svojim	Pracovné informácie Upraviť Pridajte informácie o mieste, kde pracujete.	
Kontaktné údaje Zjednodušte svojim priateľom spôsob, ako	Pridajte informácie o mieste, kde pracujete.	Zavrieť reklamu

Obr. 1.181 Úprava profilu používateľa

Obr. 1.182 Vytvorená web stránka

Vytvorením web stránky v priestore Windows Live však naša práca nekončí. Určite v nej objavíme niektoré ďalšie možnosti a upravíme si ju tak, aby nám najviac vyhovovala. Rýchlo sa naučíme využívať blog na opísanie našich aktivít, odkazov pre žiakov, upozornení na pridané materiály, ...

Podrobnejšie informácie o vytváraní blogov v prostredí Windows Live získate na adrese: <u>http://www.microsoft.com/slovakia/windows/windowslive/products/video.aspx</u>.

Pozrite si video návody v slovenskom jazyku a určite nebudete mať žiadne problémy pri vytváraní vlastnej webovej stránky a blogovanie sa pre vás stane záľubou.

1.9.2 Pridávanie fotografií na blog

Fotografie by mali byť súčasťou každého blogu. Dokumentujú priebeh niektorých školských akcií, vyučovacích hodín, projektového vyučovania, … Ak chceme pridať na svoj blog fotografie, začneme kliknutím na text **Fotografie/Pridať album**. Napíšeme názov albumu a na ďalšej karte (Obr. 1.184) si zvolíme možnosť: vyberte fotografie z počítača. Fotografie sa nahrajú a ďalej vyberieme ponuku Pokračovať. Fotografie máme možnosť presúvať, odstrániť, upraviť, pridať popis, …, pridať ďalší album.

🏉 Pridanie fotografií - Windows Live - Windows Internet Explorer	Otvorenie				? 🔀
COO - III http://cid-e2d11587aa049048.photos.live.com/richupload.aspx/%c5%a	Kde hľadať:	🚞 fotka_skoly	- () 🤌 📂 🖽-	
Súbor Úpravy Zobrazů Obľúbené položky Nástroje Pomocník x Google v Nástroje Pomocník x 📴 Snegit 🧮 🛒	Naposledy použité	P1010001 P1010002 P1010003 P1010004			
👷 Obľúbené položky 🙀 🍘 Navrhované lokality 👻 🌃 Free Hotmail 🔊 Mobil-Iky - g	Pracovná plocha				
Mindows Live*	Moje dokumenty				
Robert > Fotografié > Školský výlet > Pridať fotografie	Tento počítač				
0 súborov Celková veľkosť: 0 kB Veľkosť fo					
Presuňte sem fotografie alebo vyberte foto	Miesta v sieti	Názov súboru: Súbory typu:	P1010004 Súbory s obrázkami	DWS Live	tvorit irušit
					~
Hotovo		8	Section 2014	- · · · · · · · · · · · · · · · · · · ·	J% • .:

Obr. 1.183 Pridávanie fotografií

Upraviť					
MOJA	HUDBA				
Stránka pre majich žiu	kov a milovníkov hudby				
Fotografie 🌼	Blog 🌼				
Pridať album Upraviť album Upraviť modul	Pridať Prehľad				
Školský výlet	09 júna				
	Vitajte!				
	18:36 Pridat komentar Trvale prepojenie Pridat do blogu				
	SkyDrive *				
	Vytvoriť priečinok				
	Zdieľané priečinky				
	Vereiné priečinky				
	Súťaž Školský výlet				

Obr. 1.184 Pridané fotky na blogu

1.9.3 Pridávanie videa na blog

Videá sú samozrejme tiež súčasťou blogov, teda nemôžu chýbať ani na tom našom. Začneme na karte **Blog/Pridať**. Vytvorené a upravené video najskôr nahrajme

na Youtube, kde získame príslušný **kód** (embed). Ten potom vložíme na príslušné miesto na karte podľa obrázka 1.182. a stlačíme Uložiť a Publikovať záznam. Záznam blogu môžeme doplniť textom, pridať aj ďalšie fotografie, neskôr text zmeniť, odstrániť, ...

Obr. 1.185 Pridávanie videa

Obr. 1.186 Pridané video na blogu

Precvičte si!

- **P1.36:** Zaregistrujte sa a vytvorte si svoj účet v službe Windows Live.
- **P1.37:** Vytvorte si svoj priestor www stránku, pridajte moduly, prispôsobte priestor, pozadie, upravte svoj profil.
- P1.38: Vytvorte si sieť priateľov, kolegov, žiakov, rodičov, ...
- **P1.39:** V službe SkyDriver si vytvorte priečinok/priečinky a vložte vytvorené pracovné materiály, prezentácie, dokumenty, krížovky, testy, ...
- P1.40: Do fotogalérie pridajte fotografie zo školského podujatia s popisom.
- **P1.41:** Pridajte záznam blogu s ľubovoľnou témou, kde pridáte vytvorené video (vytvorené vo Photostory, Movie Maker, Live Movie Maker).

LITERATÚRA

- [1] <u>http://www.home.live.com</u>
- [2] <u>http://www.microsoft.com/slovakia/windows/windowslive/products/video.aspx</u>

1.10 TECHNIKA – TRETIA RUKA ČLOVEKA

V tejto kapitole by sme vám chceli ponúknuť prehľad technických prostriedkov – hardvéru i softvéru, ktorý by sme mohli použiť na hudobnej výchove v škole, ale aj doma. Hneď na úvod chceme podotknúť, že tento materiál ponúka stručný prehľad o možnostiach využitia techniky v hudbe, má slúžiť len ako pomôcka pre učiteľa a žiaka a nemá byť chápaný ako učivo, ktoré by sa mal žiak naučiť a ovládať. Veľa žiakov, ktorí majú aké také sklony k hudbe, majú doma počítač, troška talentu a hlavne chuť realizovať sa, môžu túto techniku a softvér využiť k tomu, aby ozvučili svoj prvý film, vytvorili si vlastné zvonenie do mobilného telefónu, vyskúšali si vytvoriť svoju vlastnú nahrávku a pod. Aj toto je cesta, ako ich motivovať a využiť znalosti z hudobnej výchovy v praktickom živote a aj takýmto spôsobom sa môže hudba stať ich záľubou a viesť ich k aktívnemu a prospešnému využívaniu voľného času.

1.10.1 Elektronická hudba

Pod pojmom elektronická hudba rozumieme hudbu vytváranú elektronickými nástrojmi, teda zdrojmi zvuku, ktoré disponujú elektronickými súčasťami, ako sú napríklad: theremin, syntetizér, sampler, počítač a podobne. Elektrickú gitaru, elektrickú basgitaru, ... do tejto skupiny nezaraďujeme, tieto nástroje patria do skupiny elektromechanických nástrojov. Prehľad a ukážky elektronickej hudby rôznych žánrov nájdeme v anglickom jazyku na stránkach <u>http://techno.org/electronic-music-guide/</u>.

Elektronické hudobné nástroje

Aj keď drvivá väčšina objavov v oblasti elektronických nástrojov po roku 1945 vznikla na území Spojených štátov, nezanedbateľné a veľmi dôležité boli prvé krôčiky, ktoré sa v tejto oblasti uskutočnili v Nemecku a Francúzsku. Asi najviac uznania sa dostalo v polovici 60-tych rokov za vývoj syntetizátorov dielu Dr. Roberta Mooga, vynálezcovi dnes už kultových syntetizátorov značky Moog. Približne v tom istom období Max Mathews, inžinier Bellových telefónnych laboratórií v New Jersey, započal prvé experimenty s počítačový m generovaním a spracovaním zvuku a navrhol a zrealizoval vôbec prvý počítačový program určený na spracúvanie zvukov, pomenovaný Music4. V priebehu 70-tych rokov zaznamenal vývoj počítačových technológií obrovský posun vpred, pričom vo vývoji nových typov počítačov zohrával dôležitú úlohu nielen dôraz na väčšiu rýchlosť, ale aj zmenšenie celkového dizajnu a čo je nemenej podstatné aj ich cenu. Medzi najvýznamnejšie syntetizátory deväťdesiatych rokov sa stal syntetizátor firmy Yamaha s označením DX-7 (Obr. 1.187), komerčný syntetizátor založený práve na FM syntéze pretransformovanej do jeho čípu, umožňujúcom prenos dát a informácií medzi viacerými hudobnými nástrojmi, respektíve syntetizátorom a počítačom.

Obr. 1.187 Yamaha s ozačením DX-7

Tak sa zrodila technológia MIDI (Musical Instrument Digital Interface), z ktorej je dnes priemyselný štandard, bez ktorého si iba ťažko dokážeme predstaviť nejaký elektronický hudobný nástroj. Aj keď tento systém je na dnešné pomery už trochu zastaraný, nahradiť ho niečím iným je zatiaľ nemožné. Keďže MIDI využívajú všetky novšie hudobné nástroje, žiaden výrobca si zatiaľ z komerčných dôvodov nedovolil vybaviť svoje nástroje nejakým novým štandardom. Ruka v ruke s objavom tejto novej technológie začali vznikať nové programy určené na zaznamenávanie hudby. Významnú úlohu zohrala napr. aj firma Apple Macintosh a všetky tieto objavy výraznou mierou prispeli k využitiu počítačov aj v rámci živých vystúpení. K spopularizovaniu digitálnej technológie prispel nemalou mierou aj Američan Gary Nelson, ktorý v roku 1985 zostrojil prvý dychový MIDI nástroj – MIDI Horn (Obr. 1.188), ktorý prepojený na syntetizátor umožňoval jedinému hráčovi suplovať kompletný orchester.

Obr. 1.188 MIDI Horn

Obr. 1.189 Casio MIDI Horn DH

Syntetizátory sa začínajú objavovať nielen ako klávesové nástroje, ale aj ako samostatné moduly – bez klávesnice – ovládané prostredníctvom MIDI.

Ďalšiu kapitolu tvoria **samplery.** Ich princíp je pomerne jednoduchý. V pamäti karty nástroja (alebo počítača) sú uložené krátke nahrávky zvuku skutočných nástrojov. Ak chcete zahrať tón, zvuková karta pustí príslušný zvuk (sampel) tak, aby zaznel v požadovanej výške tónu. Keďže ľudské ucho je veľmi citlivé, pre jeden hudobný nástroj sa používa viac samplov. Ak chceme, aby bol dojem čo najlepší, treba mať čo najviac vzoriek (samplov), v extrémnom prípade pre každý tón osobitný sampel. Vyžaduje si to však pomerne veľa pamäte.

Obr. 1.191 Sampler Morgana

Vyrobiť kvalitný sampel nástroja nie je jednoduché a ako sme už spomenuli, vyžaduje veľkú pamäť, preto sa nemôžeme čudovať, že naša zvuková karta počítača nedisponuje príliš dokonalými zvukmi.

Obr. 1.192 Softvérový sampler od firmy Tascam

K profesionálnemu využitiu zvukov slúžia kvalitnejšie a samozrejme drahšie zvukové karty a tiež zvukové banky, ktoré sa dajú dokupovať a využívať ako v hardvérových, tak i softvérových sampleroch.

Medzi najznámejšie firmy produkujúce syntetizátory patria: Roland, Korg, Yamaha, Akai, Casio.

Obr. 1.193 Elektronické bicie nástroje Roland

Theremin

Je jedným z najprevratnejších objavov v oblasti vývoja elektronických hudobných nástrojov prvej polovice 20. storočia, využívajúci princíp výpočtu rozdielu dvoch vysokých frekvencií (od 20 Hz do 20000 Hz), vďaka čomu bolo možné získať jednu "celistvú a počuteľnú" vlnovú frekvenciu. Autorom, podľa ktorého nástroj dostal pomenovanie, bol známy ruský čelista a elektronický inžinier Lev Sergejevič Teremin. Tento elektronický nástroj Theremin sa vzhľadom podobal na veľkú vysielačku, pričom melódie sa z neho "šinuli" na základe toho ako blízko, respektíve ako ďaleko hráč "šermoval" rukami okolo antény, akoby sa pohybmi rúk snažil oživiť nejakú neviditeľnú silu, …

Obr. 1.194 Theremin kedysi

Obr. 1.195 Theremin dnes

Prvý prototyp Thereminu uzrel svetlo sveta v roku 1917 a jeho súčasťou bol aj špeciálny pedál na kontrolu hlasitosti a prepínač na korekciu výšky tónov. Asi najznámejším sa stal spomínaný model z roku 1920 s unikátnym, gramofónovú skriňu, respektíve vysielačku pripomínajúcim dizajnom, pričom jeho neskorší "súrodenci" boli vybavení aj súpravou výkonných reproduktorov. V priebehu rokov 1940-1950 využilo Thereminov objav nielen mnoho skladateľov filmových soundtrackov, ale objavil sa aj na niekoľkých popových nahrávkach, z ktorých asi najznámejšou sa stala skladba "Good Vibrations" od Beach Boys. Za spomenutie určite stoja aj Tereminove ďalšie objavy ako Rhythmicon (1930 – prvý elektronický rytmický generátor), Terpistone (1930 – nástroj založený na podobnom princípe ako slávny Theremin, využívaný väčšinou v oblasti scénického tanca), keyboard Theremin (1930 - ako už názov napovedá, išlo o nový typ Thereminu, avšak ovládanom klávesnicou) a samozrejme, nesmieme zabudnúť ani na prstami ovládané Theremin cello.

Súčastný nástroj Theremino, krátené z: <u>http://music.box.sk/news.php3?id=9589</u> <u>http://www.youtube.com/watch?v=d2tbdsblDFo&feature=player_embedded</u> Seriál o elektronickej hudbe 130 rokov elektronickej hudby spracoval Igor PETRUŠKA. Viac informácií nájdete na: <u>http://music.box.sk/hla.php3?srch=130+rokov+elektronickej+hudby</u>

Ďalšie zdroje: <u>http://audionet.sk</u>.

Workstation

Workstation – pracovná stanica alebo často ľudovo nazývaná "samohrajka" patrí medzi najobľúbenejšie elektronické nástroje hráčov na klávesové nástroje začiatočníkov i profesionálov, hudobníkov, ktorí chcú hrať sami, prípadne ako duo či trio, a chcú, aby ich produkcia bola taká ako hra kapely či orchestra. Vyrábajú sa preto v rôznych cenových, a teda i kvalitatívnych hladinách od niekoľko sto až po niekoľko tisíc eur. Je vhodným pomocníkom aj pre učiteľov hudobnej výchovy a to hlavne z toho dôvodu, že môže poslúžiť jednak ako ľahšia a prenosná náhrada klavíra, prípadne na ňom môže učiteľ demonštrovať hru celej kapely či orchestra.

Obr. 1.196 Korg M3

Obr. 1.197 Roland Fantom G8

Obr. 1.198 Yamaha Tyros

Na obrázku (Obr. 1.196 – 1.198) vidíme niektoré workstationy od firiem Korg, Roland, Yamaha. Samozrejme výrobcov je oveľa viac. Skúsme si aspoň stručne popísať, čo všetko nám takýto workstation – pracovná stanica – "samohrajka" ponúka.

V prvom rade je to široká škála zvukov, od zvukov klasických hudobných nástrojov ako je klavír, akordeón, organ, gitara, saxofón, husle, rôzne bicie nástroje, ..., až po rôzne umelo vytvorené, napr. kozmické zvuky a ruchy, zvuky kikiríkajúceho kohúta, výstrelov, šumu lesa, dažďa, idúceho vlaku, atď. Niektoré nástroje majú tieto zvuky nemenné, niektoré ponúkajú tzv. užívateľskú pamäť, ktorú je možné okrem iného využiť aj na rozšírenie ďalších zvukov a to buď priamo vytvorením v samotnom nástroji, alebo nastavením prostredníctvom Midi rozhrania, či vložením samplov vzoriek zvuku. Väčšina týchto nástrojov ponúka okrem vlastného rozloženia zvukov aj tzv. GM (General MIDI) alebo XG štandard usporiadania zvukov, prípadne ďalšie odvodené a vylepšené (GS, XG) štandardy. Štandard GM tak isto ako jeho rozšírenie GS (General Sound) zaviedla firma Roland. XG (Extended GM) je štandardom z dielne firmy Yamaha a je z týchto štandardov najvyspelejší a najdokonalejší. V praxi použitie týchto štandardov znamená, že napríklad použitý nástroj na všetkých syntetizátoroch podporujúcich daný štandard má rovnaké zafarbenie, teda napr. piano bude znieť ako piano a nie ako husle a pod. Štandardy potom zaručujú, že skladba bude nezávislá od syntetizátora, ktorý sa používa na jej prehrávanie. Samozrejme, že kvalita prehrávaných zvukov bude veľmi závislá od kvalitatívnej (i cenovej) hladiny nástroja, modulu. Iste bude vernejší zvuk z nástroja drahého niekoľko tisíc eur, než z nástroja za niekoľko sto eur. Každý hudobný nástroj má v štandarde MIDI priradený istý kód, napr. klavír má kód 0, husle kód 40 a pod. Celkový počet priradených kódov je 127. Niektoré z nich však nezodpovedajú hudobným nástrojom, ale špeciálnym zvukovým efektom, napr. štebot vtákov, potlesk a pod. Asi netreba hovoriť, že dnes už takmer všetky (okrem najnižšieho radu) nástroje majú **dynamickú klávesnicu**, ktorá umožňuje meniť dynamiku hry podobne, ako je to na klasickom klavíri. V tomto móde môže učiteľ či žiak prezentovať napr. hru na klavíri, či využiť túto banku zvukov napr. pri vysvetľovaní učiva o farbe zvuku, či predstavovaní zvukov rôznych hudobných nástrojov. Samostatnou jednotkou nástroja sú rôzne efekty, akými sú napr. Hal, Delay, Chorus, ... (rôzne efekty, ktoré zvukom dávajú "priestor", dozvuk, ...).

Druhou kategóriou je tzv. ACMP (Accompaniment) funkcia, v ktorej tento nástroj zastupuje hudobnú kapelu, kde hráč ľavou rukou akordicky určuje hudobný doprovod a pravou rukou môže hrať buď hlavnú melódiu piesne, alebo nejaký ďalší pod-klad, či rôzne sóla a pod. Najskôr si však musí vybrať zo širokej škály rôznych STYLE rytmov (štýlov) od pop/rocku cez Ballad, Dance, Latin, ... niekoľko druhov poliek, valčíkov, táng, ... Následne si nastaviť tempo prehrávanej skladby, prípadne zvoliť farbu zvuku (Voice) pre pravú ruku. Okrem toho má hráč k dispozícii niekoľko úvodných častí skladby (Intro), ktoré sú uložené v pamäti nástroja, ďalej niekoľko prechodov a variácií zvoleného rytmu (Main variation), a tak isto niekoľko druhov ukončenia piesne (Ending) či synchronizáciu začiatku a konca automatického doprovodu a pod. Tieto štýly sú uložené do pamäti – bánk, v ktorých bývajú zoradené obyčajne podľa určitých súvislostí. Podobne ako u zvukov aj tu sa často ponúka okrem vstavaných rytmov vytváranie vlastných rytmov alebo možnosť nahrať nové rytmy ponúkané na internete, či už samotným výrobcom, alebo hudobnou komunitou.

Medzi ďalšie možnosti, ktoré nám takýto elektronický hudobný nástroj ponúka, býva zabudovaný seqvencer (záznamník MIDI), do ktorého si môžeme nahrať naživo zahranú skladbu v tomto Chord mode. Vyššie modely ponúkajú samozrejme aj možnosť vytvorenia si skladby po jednotlivých stopách (trackoch) a to tak, že si postupne budeme nahrávať jednotlivé nástroje, ako sú bicie, basa, gitara, klavír, ... Takto zhotovené skladby môžu zostať uložené v pamäti nástroja, prípadne byť uložené na disketu, USB kľúč, pamäťovú kartu, interný alebo externý hard disk, napálené na CD/DVD či zaslané prostredníctvom MIDI rozhrania (dnes prenášaného už aj prostredníctvom USB kábla) do počítača, notebooku. Z predchádzajúceho sa môžeme správne domnievať, že tento nástroj je schopný prehrávať aj skladby, ktoré boli vytvorené na inom hudobnom nástroji či počítači a ktoré sa do nášho nástroja mohli dostať prenesením prostredníctvom diskety, USB kľúča, pamäťovej karty či prostredníctvom MIDI do vnútornej pamäte (či disku) nástroja. Toto umožňuje aj laikovi prehrávať MIDI skladby, ktoré spúšťa podobne ako na klasickom MP3 playeri s tým, že tu má možnosť zmeniť tempo, rýchlosť prehrávanej skladby, zmeniť transpozíciu (výšku) skladby, vypnúť jednotlivé stopy (napr. melodickú linku), prípadne do skladby ešte hrať. Niektoré modely nástrojov tiež ponúkajú aj ďalšie vymoženosti, akými sú napr. dotykový displav, ktorý výraznou mierou uľahčuje ovládanie, či zobrazovanie textov na displeji, zobrazovanie práve prehrávaných nôt, či hraných akordov v ľavej časti klaviatúry a v niektorých sú zabudované aj rôzne výukové programy, ktoré napomáhajú pri zvládnutí techniky hry a teórie na takomto nástroji. Drahšie modely ponúkajú aj možnosť prehrávania MP3 skladieb a možnosť do toho ešte čokoľvek zahrať. Toto bol len hrubý prehľad o možnostiach rôznych elektronických workstation – samohrajok, ale s konkrétnymi možnosťami toho ktorého nástroja sa musí hráč oboznámiť sám.

Čo je MIDI? MIDI (Musical Instrument Digital Interface) je medzinárodný štandard, ktorý používajú rôzne hudobné nástroje a zariadenia (syntetizátory, samplery, zvukové moduly, počítače, audio technika, videotechnika, svetelná technika) za účelom vzájomnej komunikácie. Ide o druh sériového rozhrania, po ktorom putujú informácie o hudobných dátach. Tvar týchto dát je štandardizovaný podľa normy (už niekoľko rokov sa najčastejšie používa štandard GM – General Midi alebo novší XG). Súbor s dátami má koncovku mid. MIDI – komunikácia prebieha pomocou digitálnych správ až na 16 kanáloch. Keďže vlastnosti midi stôp sú zapísané v textovej podobe, majú midi súbory malinkú veľkosť (rádovo desiatky kB) a sú preto vhodné pre web, prezentáciu a podobne. Zvuková karta je kľúčové miesto celého reťazca, lebo tá určuje výstupnú kvalitu MIDI súboru (mala by mať GM).

Seqencer je zariadenie, ktoré nenahráva zvuk, napr. gitary alebo bicích, ale nahráva len údaje o výške noty, jej dĺžke a sile. Skôr než však začneme tieto dáta nahrávať, vložíme do príslušnej stopy (tracku) údaj o čísle kanála – napr. kanál číslo 2 a priradíme zvuk napr. 33 – basgitary. Toto číslo znamená v systéme GM zvuk MIDI basgitary. Samotný seqencer nehrá – nevydáva zvuk, pretože v sebe nemá zvukový modul. Seqencer len nahráva IN a vysiela OUT dáta. Ak je takýto seqencer zabudovaný v klávesoch, môže využívať buď vlastnú zvukovú banku klávesu, alebo sa dáta vysielajú smerom von, do iného klávesu či zvukového modulu. Zvyčajne sa niektorým nástrojom priraďujú už zaužívané čísla stôp – trackov – napr. bicie sa nahrávajú do stopy – tracku 10, basgitara do stopy – tracku 2 a pod. Nie je to však podmienkou.

1.10.2 Počítačová hudba

Na tomto mieste sa nechceme zaoberať profesionálnou tvorbou počítačovej hudby, skôr tvorbou, nahrávaním či spracovaním hudby pomocou počítača v domácich či školských podmienkach – v tzv. domácom počítačovou štúdiu, v ktorom môžeme dosiahnuť tiež celkom slušné výsledky. Povedzme si, čo k tomu potrebujeme. Všetko závisí od toho, čo chceme robiť a aké výsledky chceme dosiahnuť. Niekomu bude stačiť normálny kancelársky počítač či notebook s niekoľko desiatok až stoviek GB priestorom na pevnom disku, priemernou veľkosťou pamäte RAM (napr. 1 – 2 GB), DVD napaľovačkou, mikrofónom, slúchadlami a samozrejme, softvérom - jedným, dvoma hudobnými programami. Ak to však s nahrávaním myslíme aspoň trošku vážne, budeme si musieť najskôr odpovedať na niekoľko otázok. Chceme nahrávať spev či hru na hudobných nástrojoch, spracovať nahrávku a v konečnom dôsledku našu tvorbu napáliť na CD či zverejniť na internete? Alebo pomocou MIDI klávesnice, či myši počítača vytvoriť svoju vlastnú pieseň so zvukmi kapely či orchestra, či pomocou hotových krátkych úsekov (loopov) vytvoriť celú pieseň. Môžeme tiež využiť ďalšie možnosti počítača a pomocou programov si nechať vytvoriť hudbu automaticky k nášmu spevu.

Domáce počítačové štúdio

Ako by mohlo vyzerať také malé domáce počítačové štúdio a načo všetko musíme pri tvorbe takého domáceho štúdia myslieť? V prvom rade to bude počítač (notebook) s dostatočne veľkou pamäťou RAM, dostatočne veľkým pevným diskom, napaľovacou mechanikou DVD, internou alebo externou zvukovou kartou, referenčnými (odposluchovými) reproduktormi a slúchadlami, vhodným mixážnym pultom, mikrofónom – najlepšie kondenzátorovým s dostatočnou dynamickou citlivosťou a softvérové vybavenie.

Obr. 1.199 Domáce počítačové štúdium

Hardvér – počítač (notebook), odposluchové monitory, MIDI kláves, zvuková karta (najlepšie externá), mixážny pult s USB, mikrofón.

Počítač – je vlastne mozgom celého nahrávacieho štúdia. Ak chceme nerušene a bezproblémovo pracovať, je lepšie nešetriť a vybrať si (podľa našich finančných možností) počítač s väčšou pamäťou RAM a dostatočným priestorom na pevnom disku. Integrovaná grafická karta postačí, avšak oveľa väčší komfort pri práci by nám urobila možnosť pripojenie na dva monitory, nie je to však nutnosťou.

Zvuková karta – v niektorých prípadoch by nám mohla dobre poslúžiť aj lepšia zabudovaná zvuková karta počítača, no mali by sme voliť (aj vzhľadom na to, že cenové relácie sú dnes už celkom prijateľné) niečo menšie, ale poloprofesionálne (profesionálne) USB či fire-vire prevedenie. Zvuková karta sa stará o digitálno-analógový prevod nahrávaného signálu a asi najviac sa podpíše na kvalite nahrávky. Niektoré profesionálne zvukové karty majú v sebe naviac tzv. DSP modul – efektový modul, ktorý nám umožní pridať efekt k nahrávanému signálu, a tak odľahčiť prácu počítaču. Profesionálne zvukové karty mávajú viac vstupov a výstupov, pre naše účely bude úplne stačiť zvuková karta s dvoma vstupmi s mikrofónovými predzosilňovačmi, pomocou ktorých budeme môcť nahrať buď dve samostatné linky, napríklad elektrickú gitaru a basgitaru, alebo ich použijeme ako stereo vstup pre klávesový nástroj), alebo budeme môcť súčasne nahrávať pomocou dvoch mikrofónov.

Obr. 1.200 Zvuková karta

Odposluchové reproduktory – pri nahrávaní nám ide predovšetkým o kvalitu zvuku, a preto je nutné, aby reproduktory hrali presne to, čo sme nahrali a podľa možnosti čo najmenej ovplyvňovali výsledok nahrávky – aby neuberali nahrávke, prípadne nepridávali kmitočty. Je totiž veľmi dôležité, aby naša nahrávka znela dobre nielen na kvalitnej domácej hi-fi stereo veži, ale napr. aj v prehrávači auta, prenosnom

CD prehrávači a pod. Mali by sme sa preto vyhnúť malým plastovým reproduktorom a pod., ktoré nám často postačujú ako doplnok kancelárskeho počítača.

Obr. 1.201 Odposluchové reproduktory

Slúchadlá – slúžia k monitorovaniu nahrávania, prípadne ako odposluch pre nahrávaného speváka či inštrumentalistu. Opäť existuje veľké množstvo druhov, ale pokiaľ ich vyslovene nebudeme používať na mixovanie nahrávok, ich výber nechávame na vás.

MIDI klávesy (MIDI kontrolér) - ak sa chceme vyhnúť vkladaniu nôt (tónov) do počítača pomocou myši či klávesnice počítača, je potrebné si zakúpiť MIDI klávesy. Môže to byť jednak špeciálna MIDI klávesnica určená len pre tento účel – na prácu s počítačom, ktorá disponuje štandardným MIDI, či USB vstupom a nairôznejšími ťahovými, otočnými potenciometrami, či prepínačmi slúžiacimi k ovládaniu virtuálnych kontrolérov v počítači, alebo hocijaký elektronický kláves s MIDI výstupom, ktorý už v škole či doma máme.

Obr. 1.202 Midi klávesnica

Mixážny pult – na jednoduchšie projekty ho vôbec nepotrebujeme, ak by sme však predsa len chceli napr. zmiešať viac vstupov do stereofónneho vstupu, prípadne nemáme mikrofónové zosilňovače zabudované v analógovo-digitálnych prevodníkoch, môžeme si takýto mix zaobstarať. Bolo by však dobré, aby mal tzv. Insert - vstup, ktorý je vhodný práve pri nahrávaní (prípadne efektovaní konkrétneho vstupu) viacerých samostatných stôp.

Obr. 1.204 Mixážny pult

Mikrofón – existuje veľké množstvo rôznych mikrofónov, ktoré by sme mohli rozdeliť podľa rôznych kritérií, napr. podľa princípu snímania atď. a každý sa hodí na niečo iné. Nemôžeme napr. nahrávať spev (vocal) tým istým mikrofónom ako bicie a pod.

Obr. 1.205 Mikrofón

Priestory nahrávania – sú tak isto dôležitou súčasťou pri nahrávaní a možno by si táto téma zaslúžila samostatnú kapitolu. V skratke by sme mohli povedať to, že by sme sa mali vyhýbať veľkým, prázdnym priestorom, ako sú prázdne triedy alebo chodby a využiť radšej miestnosti, kde sa nachádzajú knihami nabité knihovníčky, závesy, koberce, sedacia súprava, kreslá, ..., ktoré dobre pohlcujú vysoké kmitočty a kde nevznikajú odrazy či už vysokých, alebo nízkych kmitočtov. Pri nahrávaní býva dôležité aj umiestnenie **reproduktorov či mikrofónu.** Neodporúča sa umiestňovať ich blízko steny či do rohu miestnosti, kde dochádza k odrazom zvuku (u nízkych kmitočtov k ich nahromadeniu a vzniku problémov), čo môže spôsobovať, že niektoré frekvencie je v niektorých častiach miestnosti počuť až veľmi a o kúsok ďalej by sme ich márne hľadali. Niekedy si môžeme pomôcť umelo vytvorenými "tlmiacimi stenami".

1.10.3 Domáce počítačové štúdio

Softvér

Nemenej dôležitou časťou domáceho počítačového štúdia je softvér. Bez neho by sme asi ťažko niečo vytvorili. Môžeme ich rozdeliť do dvoch hlavných skupín a to na **zvukové editory a systémy DAW** (Digital Audio Workstation), ktorých niektoré funkcie sa v poslednom období navzájom prelínajú.

Zvukové editory

Slúžia predovšeťkým na nahrávanie a úpravu samotnej stereo stopy, na úpravy samplov či masteringu (finálnemu spracovaniu nahrávky – tu sa snažíme urobiť všetko preto, aby nahrávka znela čo najlepšie – čisto a v požadovanej úrovni hlasitosti) atď. Vzhľadom na to, že niektoré programy sme podrobnejšie rozobrali v iných kapitolách, uvedieme len stručný popis. Najskôr však stručný prehľad, čo od nich môžeme očakávať a k čomu sú určené. Medzi základne funkcie, ktoré sa podobajú základným funkciám v operačnom systéme, patria napr.: vybrať, vystrihnúť, vložiť, skrátiť, presunúť zvuk atď. Ide o nedeštruktívne funkcie, to znamená, že až dovtedy, kým súbor neuložíme, môžeme sa k tejto operácií kedykoľvek vrátiť.

Medzi takéto zvukové editory patria: Audacity, Free Audio Editor, Anvil Studio, WavePad Sound Editor, Magic Music Editor, VaweLab, SoudForge a mnoho ďalších.

Obr. 1.206 Profesionálny zvukový editor VaweLab 6

Obr. 1.207 Profesionálny zvukový editor Soud Forge Pro 10

Vzhľadom na to, že v domácom (školskom) štúdiu si možno vystačíme s lacnejšími alebo free programami, popíšeme si ešte jeden z voľne šíriteľných programov – Free Audio Editor, ktorý by mohol konkurovať programu Audacity, s ktorým sme sa oboznámili v predchádzajúcej kapitole.

Free Audio Editor

Jediným nedostatkom oproti Audacity bude pre slovenských užívateľov absencia slovenčiny či češtiny. Naopak plusom by mohlo byť užívateľské rozhranie, ktoré sa nápadne podobá štýlu Microsoft Office 2007.

Obr. 1.208 Free audio editor

Poradí si s väčšinou známych formátov, Wav, MP3, WMA, ... dokáže načítať aj stopy audio CD, ... Pri ukladaní nerobí žiadne rozdiely – nemá vlastný formát, čo by nakoniec aj tak bolo asi zbytočné. Dokáže vyčistiť nahrávku získanú zo starého gramofónu či magnetofónu, zbaviť ju šumu, pridať efekty, ako napr. postupný nábeh, ozvenu, dozvuk, vibráto, zmeniť rýchlosť nahrávky, ...

Ak máme nahrávku hotovú a uloženú, ponúka vstavaný napaľovací program, pomocou ktorého môžeme nahrané a upravené zvukové nahrávky napáliť na CD.

Systémy DAW (Digital Audio Workstation)

Od týchto programov sa oproti zvukovým editorom očakáva trošku viac. Okrem toho, že by mali mať možnosť nahrávania externých či interných zvukov (spevu, gitary, ...), mali by mať všetky základné editačné funkcie od klasického kopírovania, vloženia, strihu, skracovania, presúvania zvuku, ... Ďalej by to mali byť možnosti zmeny dĺžky tónu, výšky tónu bez jeho skrátenia, možnosť normalizácie, ... Väčšina týchto systémov má vlastné vnútorné efekty, ale tak isto aj možnosť používať rôzne efekty (tzv. pluginy) iných výrobcov pomocou štandardu VST technológie (Virtual Studio Technology), prípadne technológie DirectX. Okrem týchto efektov sú to tiež virtuálne nástroje – syntetizátory, sampléry, rôzne bicie moduly, gitarové moduly, mixážne pulty, ... Každý z týchto systémov by mal samozrejme podporovať aj prácu s MIDI dátami a niektoré majú aj ďalšie zaujímavé funkcie, akou môže byť tlač nôt a pod. Dnes už väčšina softvérových – virtuálnych nástrojov, modulov, mixážnych pultov, má podobné ovládanie a vzhľad ako ich hardvérové vzory.

Cubase od firmy Steinberg (Cubase 5, Nuendo)

lde o jeden z najobľúbenejších profesionálnych systémov DAW v rôznych verziách líšiacich sa funkciami a samozrejme aj cenou. Pre školy firma ponúka na všetky verzie až 50%né zľavy. Najnovšia generácia systému ponúka hádam všetko, čo sa od DAW systémov dá očakávať – prácu s audiom i MIDI – Audio a MIDI sequencer, viacstopový audio editor a processor, Plug-In efekty, CD masteringové programy, Spectrum Editory pre reštauráciu nahrávok, audio processory, Audio Montage, meracie plug-in moduly, VideoTrack programy (možnosť pracovať s videom) s podporou pre surround, WMA Pro 5.1 a 7.1 export, sekvéncery, Sampléry, syntetizátory, zvukové a efektové moduly, zvukové banky (loopy), mixážne pulty, ... tvorbu notového zápisu,

Obr. 1.209 Cubase

ProTools od firmy Digidesign

Ďalší profesionálny systém, ktorý v sebe obsahuje všetky profesionálne nástroje potrebné k tomu, aby výsledným produktom bola profesionálna nahrávka. Nahrávanie, editácia a mixáž, integrovaný MIDI sequencer, podpora ovládačov od firmy Digidesign, veľký výber Plug-In efektov, dodáva sa pre Windows XP a MacOS X spolu s viac ako 30 RTAS Plug-In efektmi. Podporuje nahrávanie so vzorkovaním až do 96kHz a 16/24bitov, 32 zvukových stôp súčasne a 256 MIDI stôp súčasne.

Obr. 1.210 ProTools

Rosegarden

Dobrú správu máme aj pre užívateľov Linuxu. Medzi tie najzaujímavejšie produkty iste patrí aj program Rosegarden, ktorí mnohí prirovnávajú k Cubase od firmy Steinberg. Dokáže pracovať s audiom, MIDI i notami, nástrojmi, efektmi, ..., výsledkom je tiež hotová nahrávka.

Obr. 1.211 Rosegarden

Tých, ktorí hľadajú aj ďalšie alternatívy v Linuxe, ešte chceme upozorniť aj napr. na Digital Audio Workstation s názvom **Ardour** – ide o nedeštruktívny viacstopový editor s podporou VST efektov, ktorý podobne ako Rosegarden opäť pripomína Cubase.

Obr. 1.212 Ardour

Songsmith od firmy Microsoft

Jeden z jednoduchých a zaujímavých programov od firmy Microsoft je Songsmith. Ide program, v ktorom si na začiatku nastavíte hudobný žáner, tempo a spustíte nahrávanie. Program na základe analýzy vášho spevu začne generovať hudobný podklad. A tak, hoci neovládate hru na žiadnom hudobnom nástroji, výsledkom vášho snaženia môže byť vytvorenie hotovej piesne. Zo stránok Microsoftu je možné stiahnuť šesťhodinový demo program, ktorý však k svojej práci vyžaduje aj inštaláciu Microsoft NET 3.0 Framework.

Microsoft Research Songsmith - Good Times With Songsmith	
Songsmith-	X Options
Song Starter 🛃 Load Song 📓 Sove Song 📜 💿 📄 🕨 (And Col)	Clean Slate
1 D + 2 G + 3 Bm + 4 E9	-
5 A7 v 6 D v	
Style Big Band v Browse Chords Per Bar 1 v Add/Remove Bar At End v + - Tempo	155
Happy Alary Hit Level Voice Vol	Mixer +++
0	More Help

Obr. 1.213 Songsmith

LITERATÚRA

[1] http://research.microsoft.com/enus/um/redmond/projects/songsmith/screenshots.html

[2] <u>http://www.techno.cz/clanek/19097/pocitacova-hudba-zvuk-fenomen-domaciho-studia</u>

1.11 SLOVNÍČEK POJMOV

1.11.1 Grafické formáty

BMP (Bit Maped Picture) je najjednoduchší bitmapový formát, ktorý je vhodný na prenášanie obrázkov medzi schránkou a aplikáciami.

JPEG (Joint Photograph Expert Group) je univerzálny formát, ktorý sa najčastejšie používa na ukladanie fotografií a tiež pre grafiku na www stránkach. Využíva stratovú kompresiu, pri ktorej sa využíva nedokonalosť ľudského oka, to znamená, že informácie o farbách, ktoré oko nerozlíši, sa vypustia. Vlastnosti:

- Možnosť určiť veľkosť kompresie v percentách.
- Vhodný pre kvalitné fotografie, maľby, obrazy s veľkým množstvom farieb a farebných prechodov.
- Maximálne využitie farieb RGB(16 miliónov farieb 24 bit).

GIF (Grafic Interchange Format) využíva farebnú hĺbku 8 bít (256 farieb) a je jeden z najpoužívanejších formátov na webe, vhodné aj na animované obrázky. Vlastnosti:
- Možnosť nastavenia priehľadnosti obrázka.
- Využíva sa ako tlačidĺá, ovládacie prvky.

TIFF (Tagget Image File Format) je najuniverzálnejší formát, patrí k štandardom pre kódovanie statických obrázkov, využíva 32 bitovú hĺbku a akékoľvek rozlíšenie.

PDF (Portable Document Format) je formát elektronických súborov s pevným rozložením, v ktorom sa zachováva formátovanie dokumentu a ktorý umožňuje zdieľanie súborov. Formát PDF zabezpečuje, že súbor si pri zobrazení v režime online alebo po vytlačení zachová požadovaný formát a že údaje v súbore sa nedajú ľahko zmeniť. Formát PDF je vhodný aj pre dokumenty určené na rozmnoženie komerčnými tlačiarenskými metódami.

PNG (Portable Network Graphic) – tento formát bol vytvorený ako náhrada GIF, jeho farebná hĺbka je 2-32 bit. Vlastnosti:

- Jednoduchosť a prenositeľnosť.
- Postupná výstavba obrazu.

PSD (PhotoShop Document) je najdôležitejší formát pri práci s Photoshopom. Jediný formát, ktorý ukladá všetky informácie obrazu do dokumentu bez straty kvality - bez kompresie. Ukladá vrstvy, kanály, masky, ICC profil, sekvenciu animácie, všetky nastavenia, atď. Po dokončení práce si výsledok môžeme uložiť v potrebnom formáte (napr. JPEG), ale PSD súbor si ponecháme, nevieme, kedy ho ešte budeme potrebovať. Nevýhodou súborov PSD je ich veľkosť – bežne to môže byť radovo desiatky až stovky MB (10 – 120 MB).

RAW. Názov formátu je od anglického slova RAW – surový. Drahé profesionálne digitálne fotoaparáty umožňujú ukladať fotografie do tohto formátu. Taká fotka obsahuje iba surové dáta zo snímača, ktoré neboli nijako upravené (doostrené, prifarbené atd.). Taká fotografia sa musí najprv spracovať v počítači a až potom ju možno zhliadnuť a uložiť do iného praktického formátu, napr. JPEG. RAW nepoužíva kompresiu, teda je dosť veľký a jeho spracovávanie je dosť náročné na výkon počítača. RAW sa oplatí používať iba pri profesionálnom fotografovaní, keď autorovi veľmi záleží na kvalite a vernosti obrazu.

WMV (Windows Media Video) – tento formát súboru komprimuje zvuk a video pomocou Windows Media Video. Ide o komprimovaný formát, ktorý zaberá minimum priestoru na pevnom disku počítača.

1.11.2 Hudobné formáty

AIFF (Audio Interchange File Format) ide o zvukový formát používaný v osobných počítačoch Apple a Silicon Graphics (SGI). Zvukové súbory vo formáte WAV sú uložené v 8-bitovom monofónnom formáte, ktorý nie je skomprimovaný a môžu to byť veľké súbory.

KAR ide o formát podobný MIDI súboru doplneného o texty piesní.

WAV je univerzálny zvukový formát, ktorý prečíta hádam každý prehrávač a počítač. Štandartné parametre sú 44 100 Hz, 16 bitov, stereo (alebo mono – podľa potreby). Je to tiež formát zvukového CD.

MP3 – je komprimovaný, stlačený zvuk vo formáte MP3, je zhruba 10 krát menší než zvuk vo formáte WAV a pritom voľným uchom takmer nepočuť rozdiel. Kompresia MP3 je deštruktívna.

MIDI – hudobné (nie zvukové) súbory s koncovkou MID. Tieto súbory obsahujú hudobnú sekvenciu, ktorá sa dá prehrávať na väčšine zvukových kariet. Kvalita prehrávaného zvuku však veľmi závisí od zvukovej karty. V súbore MID je zadefinované, kedy a aký tón akým zvukom zahrá.

1.11.3 Formáty video súborov

Podobne ako pri zvuku môžeme aj video formáty rozdeliť do dvoch skupín: komprimované a nekomprimované.

MOV – pôvodne navrhnutý pre počítače Apple Macintosh ako formát programu Quicktime. V posledných verziách Quicktime bola pridaná možnosť prenosu na internete (bez nutnosti prenášať najskôr celý súbor). V poslednej dobe ale stráca na popularite vďaka rozširujúcemu sa formátu MPEG.

MJPEG (Motion JPEG) – ide o sekvenciu obrázkov JPEG tvoriacich video. Jeho veľkou výhodou je jednoduchosť strihu, pretože jednotlivé snímky nie sú na sebe viazané.

Formáty MPEG

- MPEG (Motion Picture Experts Group) výhodou je nezávislosť na platforme. V súčasnej dobe sa používajú štyri formáty:
- MPEG 1 je určený pre stály dátový tok, používa sa pre VideoCD. Je najčastejšie používaný na vytvorenie videa s rozlíšením 352×240 pixelov pri 25 snímkach za sekundu. Video zaznamenané v tomto štandarde má o niečo nižšiu kvalitu ako bežné video zaznamenané videorekordérom.
- MPEG 2 je vytvorený pre profesionálne účely a rozširuje formát MPEG 1 o nové vlastnosti, ktoré umožňujú jeho použitie v televíznom priemysle. MPEG 2 pokrýva potreby všetkých odvetví digitálnej televízie a to od systémov LDTV (Low Definition Television) s prenosovou rýchlosťou 4 Mbit/s, cez SDTV (Standard DTV) s 15 Mbit/s až po HDTV (High DTV) s 80 Mbit/s, pre ktorý bol pôvodne navrhovaný samostatný formát MPEG 3. Svoje použitie našiel aj v profesionálnych štúdiách na DVD nosičoch a SVCD (Super VideoCD). MPEG 2 prináša rozšírenie v kvalite obrazu (rozlíšenie, farebnosť) a zvuku (viackanálový zvuk do 7.1). Pre zvuk môžeme použiť až 8 nezávislých kanálov. Najčastejšie sa využíva systém Dolby AC-3 (tiež nazývaný Dolby Digital). Všetky DVD filmy obsahujú zvuk v AC3 (môže obsahovať viacej zvukových stôp rôzny dabing).
- MPEG 3 bol určený pre HDTV, časom zanikol a používa sa MPEG 2.
- MPEG 4 je určený pre prácu s videom pri extrémne malom dátovom toku (okolo 9600 kbit/s), ktorý môže byť premenlivý. Bol navrhovaný pre prenos videa cez internet (streaming) a pre mobilnú komunikáciu.
- MPEG7 je určený pre popis multimediálnych dát a je nezávislý na ostatných formátoch MPEG.

Formáty H.261 a H.263

 H.261 – je štandard pre videokonferencie a videotelefonovanie cez ISDN. Umožňuje regulovať tok dát v závislosti na priepustnosti siete. Používa sa pre monitorovacie systémy a pre videokonferencie s veľkou obrazovkou. **AVI** (Audio Video Interleave) je kontajnerový formát pre ukladanie obrazu a zvuku. Voľne by sa to dalo preložiť ako prekladaný zvuk s videom. Existujú tri typy AVI, ktoré boli postupne vyvíjané a zavádzané do praxe.

1.11.4 Typy AVI súborov

AVI 1.0 – umožňuje nahrávať iba do veľkosti 1GB, maximálny počet snímok je 22500, čo je asi štvrť hodiny záznamu pre 25 fps, používal sa vo Windows 3.1, už sa nepoužíva.

AVI 1.1 – rozšírenie nahrávania a indexovania do veľkosti súboru 2GB, niektoré programy riešia prekonanie tejto bariéry pomocou nahrávania do viacerých súborov.

AVI 2.0 – má neobmedzenú veľkosť súboru, ale FAT32 obmedzuje maximálnu veľkosť na 4GB, na NTFS je (takmer) neobmedzená (iba veľkosťou disku). AVI sa nehodí na prenos cez internet, ale na zachytávanie videa určeného na ďalšie spracovanie (editáciu), pretože je podporovaný veľkým množstvom programov, a používa sa aj v iných OS. Najobľúbenejší je DV AVI, čo je AVI súbor s kompresiou DV, ktorá sa používa v digitálnych kamerách, kde je zaručená synchronizácia obrazu a zvuku.

AVI je najrozšírenejším formátom pre ukladanie videa. Podporuje väčšinu kompresií zvuku i obrazu, aj keď niektoré formáty mu robia problém. Výhodou formátu je veľká kompatibilita so všetkými OS. Nevýhodou je nekompatibilita s novými kvalitnými formátmi zvuku/videa.

Najčastejšie sa vyskytujúce kodeky videa pre AVI:

- DivX
- Xvid
- Cinepak
- Indeo
- MJPEG
- DV

Najčastejšie sa vyskytujúce kodeky zvuku pre AVI:

- MP3
- MS ADPCM
- Nekomprimovaný PCM

Toto je len jednoduchý prehľad najpoužívanejších video formátov. Okrem týchto sa používajú aj ďalšie a teraz sa určite opýtate, ktorý formát je najlepší. Ak sa chystáte záznam ďalej upravovať (okrem AVI bez kompresie), bude asi najvýhodnejším MJPEG. Dokáže strihať obrázok po obrázku a ľahko sa s ním pracuje aj bez dekompresie a následne je ho možné previesť. Pre priame nahrávanie je najvýhodnejšie použiť záznam do MPEG.

Kodek – (kóder/dekóder) sa štandardne používa na označenie programu, ktorý dokáže kódovať a dekódovať určitý formát dát alebo signálov. Pre jednotlivé formáty audia a videa obvykle existuje viacero kodekov od viacerých výrobcov a s rôznymi názvami. Kodeky dodržujúce jeden konkrétny štandard sa obvykle líšia kvalitou výsledného audia alebo videa a sú tiež podporou pre niektoré špecifické vlastnosti štandardu. Nie vždy je však kóder a dekóder jeden program a nie vždy je nutné používať oba. Na prehrávanie postačuje dekóder, pričom na vytváranie súborov je potrebný kóder. Napríklad na vytváranie a prehrávanie videa vo formáte MPEG-4 Part 2 sa používajú kodeky XviD, DivX, 3ivX, FFmpeg a ďalšie. Na vytváranie videa vo formáte H.264 sa môže používať napríklad kóder x264 a na prehrávanie napríklad FFmpeg (libavcodec) a podobne.

Konverzia – je zmena z jedného formátu na iný formát. Napríklad WAV na MP3 a podobne. Cieľom konverzie súborov je hlavne úspora dát alebo možnosť sprístupnenia pre ďalšie druhy prehrávačov. Často sa konvertujú zvukové CD, aby ich majiteľ mohol počúvať napríklad v prenosnom multimediálnom prehrávači. Ide najčastejšie o konverziu do formátu MP3, ale aj WMA alebo OGG vorbis.

Sekvencér – je elektronický prístroj alebo súčasť iného prístroja (syntetizátor, digitálne pianíno, ...), ktorý dokáže vytvárať a vysielať sekvencie povelov, ktorými je možné riadiť pripojené zvukové generátory a vytvárať tak rytmické, melodické či harmonické úseky alebo i celé skladby. Môžeme ho prirovnať k viac stopovému záznamovému prístroju, magnetofónu, ktorý uloží naše povely a následne ich prehrá. Môže ísť o úplne jednoduchý sekvencér s možnosťou zaznamenať a prehrať, ale aj s možnosťou zaznamenať a editovať tieto povely krok po kroku, tón po tóne.

Hall – efekt, ktorý simuluje akustické doznievanie nástroja v miestnosti. Poslucháč má dojem akoby zvuk znel vo veľkej hale, kostole a podobne.

Reverb – efekt, ktorý simuluje dozvuk haly, dodá zvuku farbu a priestor.

UPOZORNENIE

Je dôležité vštepovať žiakom už od raného veku existenciu autorských práv a ich dodržiavanie. Treba vedieť aspoň to, že MP3 je možné vyrábať si len pre vlastnú potrebu, pokiaľ ide o konverziu vlastných originálnych audio CD, zakúpených legálnym spôsobom. Na internete je možné nájsť množstvo MP3 a iných súborov, treba však rozlišovať medzi voľne dostupnými súbormi, s publikovaním ktorých na internete súhlasili ich autori, alebo rovnako umožňujú ich bezodplatné používanie či šírenie, a medzi takými, ktoré niekto nelegálne ponúka k distribúcii. V žiadnom prípade si nesmú žiaci myslieť, že to, čo je na internete dostupné na stiahnutie, je voľne šíriteľné. Apelujeme teda hlavne na učiteľov, aby im túto problematiku vysvetlili a poučili ich. Veľmi dobre a vhodne je táto, ale aj ďalšia problematika z oblasti používania internetu zobrazená na portáli www.bezpecnenainternete.sk. Veľkým kladom portálu je hlavne to, že vysvetlenie problematiky správania sa na internete je adresované rôznym cieľovým skupinám.

LITERATÚRA

- [1] http://referaty.atlas.sk/ostatne/informatika/22757/graficke-formaty
- [2] http://photoshop.szm.com/photoshop-manual/graficke-formaty.html
- [3] http://chcem.info/hudba/diel-15-zvukove-hudobne-formaty.php
- [4] http://www.svet-komunikacie.sk/index.php?ID=3672
- 5 http://www.tvfreak.cz/art_doc-601DF50D4AB6DCFFC125727C005A265D.html
- [6] <u>http://standardy.informatika.sk/node/37</u>
- [7] <u>http://www.bezpecnenainternete.sk</u>.

2 DIDAKTICKÉ PÔMOCKY VO VYUČOVANÍ HUDOBNEJ VÝCHOVY

2.1 UČEBŇA HUDOBNEJ VÝCHOVY

Aby mali z vyučovania hudobnej výchovy zážitok a pôžitok nielen žiaci, ale aj učitelia hudobnej výchovy, je potrebné vybudovať si učebňu s vybavením audiovizuálnej techniky, hudobných nástrojov, CD, DVD a podobne. Skúsme si priblížiť, čo by taká učebňa mala obsahovať a ako by mala vyzerať.

Účel

Mala by slúžiť na umocnenie estetického zážitku, vytvorenie pocitu radosti a nadšenia z kvalitného zvukového i obrazového vnímania preberanej témy a činností s tým spojenými. Učebňa by mala umožniť splnenie všetkých okruhov poznávania a činností hudobnej výchovy ako deklamácia, hra na hudobných nástrojoch, hudobnopohybová výchova, počúvanie hudby a možnosť využiť všetky zmysly žiaka. Učebňa by mala byť teda akýmsi prostriedkom na dosiahnutie týchto cieľov. Aj keď sa hudobnej výchove na školách venuje menej pozornosti a súčasný školský zákon dokonca uberá z dotácie hodín alebo počíta s jej úplným zrušením ako predmetu vo vyšších ročníkoch ZŠ, prezieravo vybudovaná a vybavená učebňa môže byť akýmsi malým "kultúrnym domom" vo vašej škole. Môžete ju využiť na triedne besiedky, koncerty, recitačné súťaže, spevácke súťaže, malé vernisáže, prednášky, projekcie a podobne. Investícia je teda aj do iných aktivít a nielen do predmetu hudobná výchova.

Miestnosť

Ideálna je miestnosť alebo trieda, do ktorej sa môžu žiaci v prípade potreby presunúť bez obmedzenia vyučovania. Keďže predpokladáme, že miestnosť bude vybavená technikou, rovnako je vhodné mať ju na mieste s možnosťou ochrany poplašným zariadením, prípadne s čo najlepším zabezpečením voči nežiaducim návštevníkom. Ak je to možné, tak na mieste, kde svojou prevádzkou nebude rušiť priebeh vyučovania, keďže sa predpokladá, že v triede bude reprodukovaná hudba, spev a ďalšie aktivity.

Vybavenie

Miestnosť by mala byť dostatočne priestorná, s priestorom, kde sa dá prezentovať pred ostatnými žiakmi. Teda miesto vpredu, prípadne malé javisko. Miestnosť by sa v prípade potreby mala dať upraviť na malý tanečný parket alebo prispôsobiť na iné aktivity. Môže ísť aj o klasickú triedu, ktorá sa dá takto upraviť.

Dôležité úpravy miestnosti

Upravenie miestnosti a aj jej vybavenie záleží hlavne od účelu, na aký chceme miestnosť používať. Skúsime predostrieť miestnosť na klasickej škole s bežnými potrebami využitia. Pre dobrú akustiku je potrebné zabezpečiť čo najmenej hladkých rovných plôch. Ak máme v triede okná, je dobre počas hudobnej reprodukcie mať možnosť zastrieť ich ťažšími látkovými závesmi. Ak je to možné, vhodne upraviť aj steny (závesy, pásy z hrubej látky, ktoré sa dajú využiť napríklad ako miesto na vystavenie žiackych prác vo forme výkresov a podobne). Je vhodné pokryť aj podlahu aspoň v prednej (časť pred tabuľou, pred javiskom) časti miestnosti. V priestore, kde sedia žiaci, kde sú lavice a stoličky, nechať podlahu tak, aby sa na nej dalo napríklad tancovať. Miestnosť by mala mať možnosť dobrého osvetlenia, ale aj zatemnenia a rýchleho vyvetrania.

Technické vybavenie – audiovizuálna technika

lde o techniku, ktorá má zabezpečiť možnosť kvalitne reprodukovať obraz, hudbu a zvuk. Dnes je na trhu množstvo techniky a vzniká možno malý problém nie zohnať, ale vybrať to, čo potrebujeme. Kombinácií a možností je naozaj veľa, skúsime teda nájsť zlatú strednú cestu. Vyberieme systém, ktorý umožní kvalitne prehrať a reprodukovať čo najviac formátov videa, obrazu a zvuku. Ak ide o menšiu miestnosť, tieto požiadavky spĺňajú napríklad tzv. **HiFi – mikro** systémy. Aj keď sa podľa názvu môže zdať, že ide o malé zariadenie veľkosťou, nie však výkonom, funkciami a kvalitou prevedenia. Máme samozrejme na mysli systémy v dnešných cenách rádovo okolo **500 EUR** a vyššie.

Obr. 2.1 Jeden z HiFi – mikro systémov, ktoré spĺňa uvedené parametre

Vyberáme z parametrov, ktoré by malo spĺňať takéto zariadenie:

- Výstupný výkon: Zvukový výkon 2 x 75 W RMS / 2 x 150 W.
- Trojpásmové odnímateľné reproduktory pre možnosť umiestnenia v priestore, ideálne vo výške uší poslucháča, aby pred nimi neboli žiadne prekážky pre šírenie zvuku, v prednej časti miestnosti. Môžu sa prípadne zavesiť aj na prednú stenu

miestnosti, resp. na bočné steny. Nie je to však vhodné umiestniť za uši poslucháča.

- Audio pripojenie: Analógový vstup a výstup audio (ľavý/pravý) pre možnosť pripojenia ďalších zvukových prehrávačov alebo zdroja zvuku (externý MP3, syntetizátor, mikrofón, zvukový výstup počítača a podobne).
- Možnosť regulovať výšky a basy (equalizér).
- Možnosť prehrávania médií a formátov audio: WMA-CD, MP3-CD, CD, CD-R, CD-RW, jednotka Flash USB.
- Možnosť prehrávania médií a formátov video: DivX, DVD-Video, Obrazové disky CD.

Video CD/SVCD, DVD+R/+RW, DVD-R/-RW (odporúčame sa zamerať aj na možnosť prehrávania video súborov vo vysokom rozlíšení HD). V súčasnosti je na trhu už niekoľko multimediálnych prehrávačov, ktoré majú možnosť prehrávať všetky bežné aj najnovšie zvukové aj video formáty. Vďaka svojmu rozhraniu je ich možné pripojiť k najbežnejším zariadeniam, ale aj k v súčasnosti najnovším.

Odporúčané zobrazovacie jednotky - dataprojektor

Výhody:

- Prenosný, možnosť veľkoplošnej projekcie.
- Možnosť pripojiť k počítaču, ale aj zariadeniu s video výstupom ako je DVD prehrávač alebo audiovizuálny systém.

Nevýhody:

• Nutnosť väčšinou použiť ešte zariadenie na reprodukciu zvuku.

Odporúčania:

- Vyberajte zariadenie s vhodným pripojením k vašim zdrojom obrazu.
- Čo najväčšia svetelnosť, jednoduchá manipulácia.
- Čo najväčšie rozlíšenie obrazu.
- Životnosť zdroja svetla.
- Umiestnite ho v miestnosti tak, aby nebránil k výhľadu na projekciu, najlepšie prístroj zavesený na strope s čo najmenšou možnosťou umiestnenia od zobrazovanej plochy, ale s čo najväčším možným obrazom.

Obr. 2.2 Dataprojektor

LCD alebo Plazmový panel (TV)

Výhody:

- Možnosť veľkoplošnej projekcie a umiestnenie na stenu zavesením na konzolu, hĺbka prístroja je len okolo 10 -15 cm.
- Možnosť pripojiť k PC, ale aj k zariadeniu s video výstupom ako je DVD prehrávač alebo audiovizuálny systém.
- Kvalitný obraz, zabudované reproduktory.

116

Využitie informačných a komunikačných technológií v predmete HUDOBNÁ VÝCHOVA PRE ZÁKLADNÉ ŠKOLY

- LCD nižšia spotreba energie ako pri plazmových paneloch (TV), väčšinou aj cena je nižšia ako pri plazmových TV.
- Plazmový panel (TV) kvalitnejší obraz, výraznejšie farby, možnosť sledovania obrazu z viacerých uhlov bez straty kvality obrazu.

Nevýhody:

- S veľkosťou zobrazovanej plochy rastie aj cena.
- Pri súčasnej technológii LCD v súčasnosti nutnosť umiestniť diváka čo najbližšie k stredu obrazu.
- Spotreba plazmového TV je v porovnaní s LCD vyššia. Pri uhlopriečke 127 cm až do 500 W. S novou technológiou tzv. Eco režim však len okolo 250 -300 W.

Odporúčania:

- Čo najväčšia plocha zobrazovania, do učebne minimálne s uhlopriečkou obrazu 127 cm.
- Čo najväčšia variabilita prepojiteľnosti externých zariadení.
- Ideálna pre využitie v škole čo do kvality obrazu aj pre podmienky rovnakého zážitku z obrazu vo všetkých miestach učebne je plazmový panel (TV),
- Umiestniť na stenu (treba však rátať s tým, že na miesto umiestnenia so zariadením nie je možné premietať obraz napríklad z dataprojektora. Všetky zariadenia LCD a plazma však umožňuje pripojenie k PC ako zdroju obrazu aj zvuku).

Obr. 2.3 Plazma TV Samsung

Interaktívna tabuľa

Potrebujeme interaktívnu tabuľu (IT) aj na hodinách hudobnej výchovy? Určite áno. Ponúka nám veľké množstvo aktivít pre žiakov. Učiteľ má možnosť využiť vzdelávacie programy na interaktívnu tabuľu vytvorené inými učiteľmi (určite ich nájde na internete – stačí zadať kľúčové slovo IT), dostupné vzdelávacie programy, DVD, môže si ich vytvoriť sám, ale môžu ich vytvárať aj žiaci. Stačí aby sa to naučili raz a určite sa s radosťou pustia do vytvárania ďalších materiálov. Môžeme si vytvárať prezentácie v Microsoft PowerPoint, krížovky, testy, doplňovačky v programe Hot Potatoes, ..., ale aj materiály priamo v programe interaktívnej tabule. Prezentácie multimediálneho charakteru v hudobnej výchove využívajú aj zvuky, hudobné nahrávky hudobných diel, videa, sú atraktívnym doplnkom vyučovacej hodiny. Pri vytváraní materiálov na interaktívnu tabuľu – prevádzacích listov, môžeme počítať s tým, že informácie Výhody:

- Možnosť veľkoplošnej projekcie a umiestnenie na stenu zavesením na konzolu, podľa modelu. Starší typ interaktívneho zariadenia e-beam (dnes už za veľmi prijateľné ceny od približne 650 EUR), je možné pripevniť v podstate na akúkoľvek rovnú plochu.
- Novšie typy, ale aj podstatne drahšie sú kombinované tabule s dataprojektormi s ultrakrátkou projekciou, čo zabraňuje nepríjemnému svieteniu do očí používateľovi v prípade otočenia sa v smere projekcie.
- Možnosť pripojiť k počítaču, tabuľa sa zmení na obrovský tablet. Softvér, ktorý sa k tabuliam dodáva však umožňuje aj jej ďalšie možnosti využitia.
- Veľmi zaujímavý nástroj sa stáva z tabule pri kombinácii s hlasovacím zariadením. Nie je to však podmienené nutnosťou použiť interaktívnu tabuľu.
- Možnosť umočniť interaktivitu tabule pomocou dotykových pier. Je možné použiť pri niektorých typoch nezávisle na sebe dve perá. Možnosť pracovať dotykom ruky.
- V súčasnosti sa na trh dostáva aj verzia so softvérom, ktorý umožňuje pracovať pomocou rúk a dlaní so zobrazenými obrazcami ako s 2D objektom. Napríklad odďaľovaním dlaní na tabuli od seba objekt zväčšite, alebo jednoducho presuniete či otočíte.
- Veľkosť zobrazovaných plôch pri použití tabúl s označením QVOMO sú vo vyhotoveniach s rozmermi: 56", 78", 88" a 105" - 201 x 114 cm (16:9).
- Veľkou výhodou je, že softvér v slovenčine.
- Rýchle klávesy po stranách tabule.

Nevýhody:

- Čena novších riešení interaktívnych tabúl.
- Spotreba pri prevádzke s dataprojektorom, životnosť lámp dataprojektorov ich cena, ...

Obr. 2.4 Interaktívna tabuľa QVOMO s ultrakrátkou projekciou

Odporúčania pri práci s interaktívnou tabuľou:

- Do učebne použiť IT s čo najväčšou plochou zobrazovania, minimálne s uhlopriečkou obrazu 56" (110x81 cm).
- IT umiestniť na stenu, ideálne je mobilné riešenie s polohovateľným stojanom. Možnosť premiestniť IT (spolu aj s dataprojektorom) napríklad do inej učebne.
- Nájsť si taký spôsob práce s IT, aby bola efektívne využitá počas vyučovania, aby s ňou mohli aktívne pracovať aj žiaci, nielen učiteľ.

Hudobné nástroje

V žiadnej učebni hudobnej výchovy by nemal chýbať hudobný nástroj, umožňujúci uľahčiť vyučovanie a hudobné činnosti. Mal by umožniť vytvoriť jednoduchý harmonický sprievod, ozrejmiť pojmy ako sú intonácia, rytmus, harmónia a podobne. Takýmto nástrojom by mal byť klávesový hudobný nástroj, ideálny je akustický klavír alebo pianíno. Keďže cena takéhoto hudobného nástroja je pomerne dosť vysoká, odporúčame zabezpečiť lacnejšie riešenie a to je **digitálne pianíno**, **keyboard** alebo **workstation**. Pre využitie na hodinách hudobnej výchovy, ale aj v mimoškolských aktivitách so žiakmi však postačujú aj vďaka jednoduchšiemu ovládaniu prvé dva typy. Záleží od požiadaviek a schopností vyučujúceho či potrieb a cieľov školy. Vo všetkých prípadoch ide o klávesový elektronický hudobný nástroj, ktorý má v porovnaní s klasickým akustickým klavírom aj ďalšie výhody.

Aké parametre by mal elektronický klávesový hudobný nástroj spĺňať

Na dnešnom trhu je v ponuke viacero značiek a typov, nasledujúce príklady berte aj ako ilustračné. Nejde o reklamu konkrétnej značky, ale o príklady.

Digitálne pianíno

Výhody:

- Nahrádza akustický klavír alebo pianíno počtom kláves 88, jeho mechanika je skoro úplne zhodná s akustickým klavírom. Vzniká teda pocit, že hráte na akustickom klavíri, pretože vyhotovenie mechaniky vás núti používať rovnakú silu v prstoch.
- Cena v porovnaní s akustickým klavírom je omnoho nižšia, netreba ho ladiť.
- Jeho hmotnosť umožňuje v prípade potreby premiestniť ho v rámci miestnosti, školy, prípadne na nejaké podujatie. Model na obrázku 2 a 3 má 12 kg.
- Je možné pripojiť ho na externé zvukové zariadenie, pripojiť slúchadlá, pridať/ ubrať hlasitosť, použiť v spojení s počítačom alebo iným MIDI zariadením cez MIDI rozhranie a využiť tak napríklad zvukovú banku z takéhoto zariadenia, alebo pomocou počítača a vhodného softvéru zaznamenať do MIDI súboru prehrávanú skladbu a použiť tento súbor pre vygenerovanie notového záznamu, alebo použiť pre ďalšiu editáciu.
- Cez audio výstup môžete nahrávať zvuk rovno do počítača alebo na iné záznamové zariadenie (magnetofón, CD rekordér, DVD rekordér, MP3 prehrávač a podobne). Z počítačových programov môžete využiť napríklad AUDACITY.
- Okrem zvuku akustického klavíra má v sebe aj niekoľko ďalších zvukov prípadne efektov (elektronické piana, organy, čembalá, vibrafóny a sláčikové nástroje, efekty hall, reverb).
- Tento model má napríklad 50 prednastavených skladieb plus sekvencér.
- Môžete hrať spolu s prednastavenými skladbami, alebo len počúvať týchto 50 klasických klavírnych skladieb, alebo sa učiť obľúbené klavírne skladby. Nahráte part

ľavej alebo pravej ruky do zabudovaného sekvencéra a hrajte part jednej ruky pričom digitálne pianíno bude hrať part tej druhej.

- Metronóm bude určovať správne tempo.
- Má zabudované vlastné reproduktory.

Nevýhody:

- Dobrému akustickému pianu alebo klavíru sa nikdy nevyrovná, priblížiť sa však k jeho vlastnostiam môže väčšinou priamoúmerne k cene.
- Nutnosť napájania elektrinou.

Obr. 2.5 Digitálne pianíno Yamaha P85

Na obrázkoch sú digitálne piana Yamaha. Výrobcov a modelov je však viacero. Yamaha, Roland, Casio, Orla, DIMAVERY, Bohemia Pianíno a podobne. V čase písania tohto textu sa ich ceny pohybovali od 430 do 8 900 EUR a viac (zdroj: <u>www.shop.</u> <u>muzikus.sk</u>).

Obr. 2.6 Digitálne pianíno Yamaha P85S so stojanom a pedálovou jednotkou

Keyboard

Výhody:

- Oproti digitálnemu pianu má omnoho väčšiu banku zvukov (model na obrázku až 500).
- Možnosť rytmického a polyfonického sprievodu (model na obrázku umožňuje vybrať zo 125 sprievodov z rôznych štýlov hudby), môže obsahovať aj výukový systém.
- Možnosť programovať hudbu aj bez pripojenia k PC, ukladať do pamäte vlastné skladby so sprievodom, melódie, nastavenia.

- Možnosť cez MIDI rozhranie alebo aj novšie MIDI-USB nahrať z a do keyboardu skladby z počítača a následne ich prehrať dokonca aj s textom. Niektoré modely vďaka zobrazovanej jednotke (vstavaný display – monitor) umožňujú zobraziť noty aj text.
- Väčšia variabilita pri hraní aj programovaní hudby.
- Vďaka pripojeniu k počítaču a použitiu vhodného softvéru možnosť naprogramovať hudbu s využitím celej zvukovej banky keyboardu vo formáte MIDI.

Obr. 2.7 Yamaha DGX-630

Na obrázku 2.6 je model, ktorý v sebe zahŕňa digitálne pianíno s vlastnosťami keyboardu. Druh tohto prístroja je pre potreby školy podľa nášho názoru najvhodnejší hlavne vďaka svojej variabilnosti a širším možnostiam využitia. Cena podobného nástroja sa v čase písania tohto textu pri tomto modeli pohybovala okolo 650 EUR.

Nevýhody:

- Niektoré modely majú menej kláves, teda oproti 88 napríklad len 61, 76. Pri lacnejších modeloch je aj veľkosť kláves menšia.
- Zložitejšie ovládanie, náročnejšie na obsluhu.

Workstation

Výhody:

- V podstate neobmedzené možnosti pri využití zvuku, jeho tvorby, modulácie a ďalších akustických možností jeho editácie buď v samotnom nástroji, alebo aj s použitím externých zariadení a PC.
- Ide však o profesionálne zariadenie, ktoré je vhodné okrem bežného využitia, ako sme spomínali pri uvedených druhoch, hlavne na programovanie hudby, skôr pre prácu v hudobnom štúdiu alebo podobnej činnosti.

Nevýhody:

 hlavné cena v porovnaní s uvedenými modelmi. Pre bežné potreby školy zbytočné.

Obr. 2.8 Yamaha MOTIF XS8

Ďalšie hudobné nástroje

Učebňa hudobnej výchovy môže byť vybavená samozrejme aj ďalšími hudobnými nástrojmi podľa možností a požiadaviek školy, pedagógov a žiakov. Chceme poukázať na základné vybavenie učebne.

Pre učiteľov a žiakov: akordeón, husle, zobcové flauty, orfove nástroje a podobne.

Praktické využitie klávesového nástroja a programu Audacity

Dosť často sa stáva, že potrebujeme jednoduchú nahrávku, ktorá by slúžila ako hudobný podklad k piesni, ktorú sa chystajú žiaci spievať na nejakej súťaži, vystúpení, či priamo na hodinách hudobnej výchovy.

K tomu, aby sme si mohli nahrať jednoduchý podklad k piesní potrebujeme **klávesový nástroj,** počítač/notebook, program Audacity a kábel, prípadne redukcie.

V škole sa asi najskôr stretneme s nástrojmi nižšej cenovej kategórie od firiem Yamaha, Roland, Casio, ... Tie často nemajú klasické výstupy, ako poloprofesionálne a profesionálne nástroje, ale len jeden slúchadlový stereo výstup (PHONES/ OUTPUT). K prepojeniu s počítačom/notebookom potrebujeme symetrický stereo kábel (stereo mini jack 3,5 mm – stereo jack 6,3 mm). Ak nezoženieme presne takýto typ kábla môžeme použiť redukcie.

Obr.2.9 Zadný panel klávesového nástroja

Kábel s konektorom typy jack 6,3 mm zapojíme do klávesového nástroja a 3,5 mm stereo jack do počítača/notebooku audiokonektora LINE IN, prípadne MICROPHONES IN (INPUT), spustíme program Audacity, nastavíme vstupnú citlivosť linkového, alebo mikrofónového vstupu a môžeme začať nahrávať.

Precvičte si!

- P2.1: Nahrajte jednoduchú melódiu pomocou elektronického klávesového nástroja do počítača (využite prepojovací symetrický kábel Jack Jack). Využite program Audacity, skladbu uložte ju vo formáte MP3.
- P2.2: Pomocou MIDI rozhrania (MIDI USB) pripojte elektronického klávesového nástroja s počítačom a v programe MuseScore si vyskúšajte prepojiteľnosť medzi počítačom a notačným programom.

LITERATÚRA

[1] <u>http://www.yamaha.com/yamahavgn/CDA/ContentDetail/ModelSeriesDetail.html?CN-TID=5021560#</u>

2.2 DOSTUPNÉ VÝUČBOVÉ CD - ROM, DVD - ROM

Niektoré výučbové CD boli distribuované pre školy zapojené do projektu Infovek (www.infovek.sk) od roku 1999. O ich výskyte na vašej škole by mal vedieť správca siete, garant projektu Infovek, prípadne štatutárny zástupca. Každoročne sa na školách zapojených do projektu Infovek robí inventarizácia majetku získaného z tohto projektu, preto o nich môže vedieť aj ten, kto túto inventarizáciu v škole robí. K niektorým titulom je možné dostať sa aj prostredníctvom portálu s technickou podporou pre školy <u>http://skoly.infovek.sk</u>. Keďže ide o výučbový softvér od roku 1999, niektoré jeho tituly sú napríklad aj v českom jazyku. Ďalej môže nastať menší problém pri jeho spustení v novších operačných systémoch.

Encyklopédia hudobných nástrojov

(Edu-balíček Infoveku) jazyk: čeština Sú tu informácie o cca 60 hudobných nástrojoch: strunové, dychové, bicie a elektronástroje zoradené podľa rozdelenia. Pri všetkých nástrojoch je text a obrázok s popisom jednotlivých častí. U väčšiny nástrojov je zvuková ukážka. Ďalej je tu slovníček menej obvyklých hudobných pojmov. Ďalšou obsiahlou časťou je prezentácia firmy Petrof (Obr. 2.10).

Obr. 2.10 Úvodná obrazovka

Na CD je aj niekoľko videoukážok, ba aj 3D zobrazenia hudobných nástrojov. Text na CD je v češtine, rovnako ako zvukový komentár k nástrojom. Uvedieme príklad: je tam podrobne vysvetlený a zobrazený mechanizmus klavíra. Žiaci vďaka tomuto zobrazeniu pochopia, prečo ide o strunový nástroj – úderový. Aj keď ide o CD ROM v češtine, je veľmi vhodný k aktivitám na hodinách hudobnej výchovy. (Výklad, opakovanie, projektová metóda.) Ak nemáte v škole CD k dispozícii, v dobe písania tohto materiálu sa dalo zohnať v niektorých internetových nákupných centrách.

Skladatelia svetovej hudby

(Edu-balíček Infoveku) jazyk: čeština

Obr. 2.11 Giuseppe Verdi: život a dielo

CD-ROM obsahuje portréty a informácie o živote a diele 50 skladateľov svetovej hudby (Obr. 2.11), 160 hudobných pojmov a hudobné ukážky ku každému skladateľovi. Súčasťou je aj vedomostný test a test z hudobných ukážok. Škoda len, že sa na ňom nenachádza ani jeden slovenský hudobný skladateľ. Jestvuje aj rovnomenná kniha.

Zábavný učiteľ hudby

(Edu-balíček Infoveku) jazyk: slovenčina

Je to CD-ROM, ktorý pomocou jednoduchého užívateľského prostredia v slovenčine umožní žiakom objavovať svet hudby.

Časť **skladateľ** dovolí zahrať sa na hudobného skladateľa so zápisom do notovej osnovy, zápis textu a následné prehrávanie skladby už aj počas komponovania.

Časť **učiteľ** obsahuje 9 interaktívnych lekcií s teóriou hudby a možnosťou preskúšania niektorých vedomostí, ďalej spevník, ktorý sa skladá z pesničiek rôznych žánrov (od detských pesničiek po klasické melódie) so sprievodom, 65 krátkych zvukových ukážok s notovým záznamom, 5500 nôt a 150 minút hudby. V balíčku podpory od Infoveku sa nachádza slovenská verzia produktu so slovenskými a českými pesničkami. Domovská stránka programu je <u>www.spg.cz</u>.

Obr. 2.12 Obrazovka programu – časť učiteľ

Encarta – jazyk: angličtina

Je to multimediálna encyklopédia nielen pre žiakov, prepojená s internetovou podporou.

Obr. 2.13 Hlavné menu časti detskej Encarty 2006

Je určená pre deti do 12 rokov. Časť Children's Encarta (Obr. 2.13) umožňuje deťom preniknúť do sveta vedy a technológií prostredníctvom špeciálne upravených informácií a hier. Texty sú podstatne kratšie a sú písané veľkým písmom, aby sa jednoduchšie čítali. Sekcie sú rozdelené tak, aby poskytovali čo najlepšiu orientáciu školákom. Preto je výborná aj ako pomôcka na vyučovanie a ďalšie aktivity, hlavne z oblasti objavovania a získavania informácií. Z oblasti hudby sa tu nachádza množstvo pojmov z histórie "vážnej" i populárnej hudby.

Obsah v číslach: Články: 39 000, fotografie a ilustrácie: 26 500, videá a animácie: 275, zvuky a hudobné klipy: 3200, aktívne prvky na mape: 1,8 mil., vybrané webové stránky s ďalšími informáciami: 18 000. Tieto čísla platia pre verziu 2006. V súčasnosti (rok 2009) všetky jazykové verzie encyklopédie, okrem Encarta Japonsko, boli postupne vypnuté 31. októbra 2009. "Ľudia dnes vyhľadávajú a používajú informácie výrazne odlišnými spôsobmi ako to bolo v minulosti", povedal tvorca softvéru Encarta v oznámení uverejnenom na ich MSN stránke. Aj tak však DVD verzie obsahujú množstvo vhodného materiálu.

Artopedia

(Edu-balíček Infoveku - Artopedia 2), jazyk: čeština

Aj keď ide o rozsiahlu galériu najznámejších a najslávnejších diel svetového maliarstva od stredovekých ikon a oltárov cez bohatý odkaz talianskej renesancie, nádherných obrazov holandských, nemeckých a francúzskych majstrov 17. a 18. storočia cez obdobie baroka, klasicizmu až k romantizmu 19. storočia a modernej tvorbe súčasnosti, je toto DVD (Obr. 2.14) výbornou pomôckou aj pre použitie na hudobnej výchove, hlavne pri objasňovaní pojmov z dejín hudby a jednotlivých historických období. Tieto totiž veľmi úzko súvisia nielen s maliarstvom, ale aj s ostatnými druhmi umenia. Na tomto DVD sú obsiahnuté stovky a tisíce obrazov zoradených buď podľa autorov, podľa ich slohovej príslušnosti, alebo podľa námetov obrazov. Štýlovo utriedená encyklopédia výtvarného prejavu ôsmich storočí so širokým tematickým záberom zobrazuje námety svetskej i biblickej mytológie i historické udalosti, krajinomaľbu, portréty, zátišia a žánrové scény. Artopedia 3 ponúka 20 340 obrazov a 2 167 autorov. Prehliadka galérie je voliteľne doprevádzaná slohovo príslušnou hudbou. Súčasťou encyklopédie je textová časť, obsahujúca stručný prehľad histórie svetového maliarstva podľa jednotlivých slohových etáp s hypertextovými odkazmi k príslušným autorom. Z tejto encyklopédie je možné získať ucelený prehľad a znalosti o umeleckých slohoch, ktoré po stáročia vytváralo stovky veľkých i menších tvorcov.

Obr. 2.14 DVD box PC DVD-ROMu Artopedia 3

2.3 DOMÁCE A ZAHRANIČNÉ VZDELÁVACIE STRÁNKY

Elektronické spracovanie obsahovej náplne vyučovacieho predmetu hudobnej výchovy (činnosť, zážitok, poznávanie, rozvoj osobnosti) so zameraním na aktívny kreatívny a intelektuálny prístup k získavaniu a osvojovaniu si poznatkov, vedomostí a zručností, myslenie v súvislostiach, celostné videnie sveta, avšak aj so zmyslom pre vnímanie detailov – všetko s použitím moderných IKT.

Zmeniť spôsob získavania a osvojovania si poznatkov, vedomostí a zručností tak, aby sa u žiakov podporil záujem o hudbu, vlastnú hudobnú činnosť, o umenie ako také; pomocou moderného jazyka, s ktorým sa žiaci stretávajú už od útleho detstva, t.j. pomocou moderných komunikačných technológií, pomôcť pochopiť význam hudby v živote človeka, porozumieť na im primeranej úrovni a im vlastným spôsobom jej zákonitostiam a hodnote, uvedomiť si jej existenciu v okolitom svete v najrôznejších podobách a vnímať ju tak ako prirodzenú súčasť života, zatraktívniť hudobnú výchovu a vrátiť jej rovnocenné postavenie medzi ostatnými povinne vyučovacími predmetmi tak, že aj spôsob jej vyučovania bude spĺňať a sledovať nový trend vzdelávania a života vo všeobecnosti. Takýmto spôsobom je potrebné aj žiakov viesť k vytváraniu si vzťahu k umeniu.

Získať základné návyky práce s počítačom a zameniť papier, ceruzku, tabuľu a kriedu za moderný zobrazovací systém pomocou obrazovky (displeja) a prijímať, reprodukovať a vytvárať jednoduchú hudbu pomocou najbežnejšieho hudobného softvéru (práca s prehliadačom - počítačové edukačné hry a pustenie hudby), práca s obrázkami, s textom, s internetom (vyhľadávanie informácií, textov a melódií piesní, vyhľadávanie hudobných ukážok, spracovanie nájdených informácií - vkladanie do textu), vytváranie prezentácií a jednoduchých projektov (PowerPoint), reprodukovanie (imitovanie) zvukov jednotlivých hudobných nástrojov, získavať návyky tímovej práce; stať sa aktívnym tvorcom - pomocou hudobného programu dopĺňať melódie, vytvoriť rytmický podklad, vytvárať rôzne zvuky a ich kombinácie pre vyjadrenie určitého obsahu, nálady, pocitu; všetko má byť založené na používaní moderných IKT, na ich implementácii do vyučovacieho procesu tak, že žiaci sa dopracujú k novým poznatkom novým spôsobom, nenásilne, väčšinou formou hry, experimentovania a zážitkových činností.

Vytvárať si vzťah k hudbe aj iným druhom umenia v zmysle umeleckej činnosti, chápať umenie vo všeobecnosti ako aktivitu, učiť sa vážiť si autora diela ako pôvodcu niečoho hodnotného a jedinečného, vnímať autenticitu toho, čo vytvorím, oceniť snahu a námahu svoju aj iného človeka - výchova k empatii, tolerancii, úcte a porozumeniu; poznávaním rôzneho a medzipredmetových vzťahov dospievať k všeobecnému rozhľadu a celistvému videniu problematiky i života. Moderné IKT, najmä internet, poskytujú množstvo príležitostí pre takýto spôsob získavania, triedenia a spracovávania poznatkov.

2.3.1 Domáce vzdelávacie stránky

INFOVEK (www.infovek.sk)

Infovek je jedna z prvých stránok venovaná učiteľom a žiakom, založená Asociáciou projektu Infovek. Základným cieľom Projektu Infovek je prostredníctvom informačných a komunikačných technológií premeniť tradičnú školu na modernú globálnu školu tretieho tisícročia, aby všetky deti dostali rovnakú šancu uplatniť sa v modernej informačnej spoločnosti. Na stránke Infoveku (Obr. 2.15) v sekcii Predmety nájdete aj Hudobnú výchovu, kde sú materiály vhodné na vyučovanie. Stačí si vybrať z bohatej ponuky a inšpirovať sa pri realizácií vyučovacích hodín s využitím digitálnych technológií.

Moderný učiteľ (www.modernyucitel.net)

Portál Moderný učiteľ je súčasťou celosvetovej komunity učiteľov Innovative Teachers Network, ktorí majú záujem zlepšovať vyučovacie techniky a vzdelávanie prostredníctvom moderného využívania informačných a komunikačných technológií. Na portáli nájdete množstvo materiálov, a kontaktov na učiteľov využívajúcich informačné technológie z celého sveta. Na túto stránku sa musíte zaregistrovať ak chcete využívať jej služby (služby sú bezplatné). Materiály, námety na vyučovacie hodiny alebo projektové vyučovanie si môžete stiahnuť, ale aj prispievať vlastnými materiálmi.

Obr. 2.16 Stránka portálu Moderný učiteľ

Zborovňa (www.zborovna.sk)

Na tejto stránke nájdete virtuálnu knižnicu materiálov. Prispievateľmi tejto stránky sú samotní učitelia. Je to internetový systém, ktorého funkciou je pomoc učiteľom. V knižnici nájdete učebné materiály rozdelené podľa predmetov a ročníkov. Materiály, ktoré si vyberiete môžete používať počas prípravy na výučbu i počas samotnej výučby. Jediný problém je, že sa musíte zaregistrovať a škola musí uhradiť finančný poplatok za používanie tejto stránky.

Obr. 2.17 Úvodná stránka virtuálnej knižnice Zborovňa

Pesničky pre všetkých (www.pesnicky.orava.sk)

Tento výučbový portál (Obr. 2.18) môže učiteľ využiť ako prípravu na vyučovaciu hodinu nácviku ľudovej piesne, opakovania, precvičovania, ...

Pesničky pre všetkých – takýto názov majú stránky, na ktorých je možné nájsť niekoľko tisíc textov a viac ako tisíc notových zápisov ľudových piesní. Notové zápisy sú rozdelené podľa toho, pre aký hudobný nástroj je notový zápis upravený. Menej ako polovica notových zápisov piesní je vo formáte pdf. Novopribúdajúce zápisy sú vo formáte sib.

Obr. 2.18 Úvodná stránka portálu

Pesničky pre všetkých Wita e f a h C h dz Texty: 3153 a Noty: # Názov piesne 685 - formát*.sib 1 Aftej hore 654 - formát *.pdf 2 A ja taká čárna 3 A ja taká dzivočka Main Menu 4 A muoj ot'ec, dobrí ot'ec » Hlavná stránka 5 A na našim dvori » Piesne 6 A tá naša krčmárovná Noty pre akordeón 7 A tá polka trcipolka » Noty pre heligónku 8 A tam dolu » Noty pre cimbál a husle 9 A tam dolu, pri potôčku 10 A tam hore » Noty pre husle 11 A tv. žena, žena » Noty pre klavír 12 Aw oči čierne » Melódie piesni 13 Ach. Bože moi » Z Brezovice v pdf 14 Ach, mamičko moja » Goralské z HI a SH v pdf 15 Ach, mamičko, mamko » Z Komiatíc v pdf 16 Aká je to potajomná láska » Z Novej Bane v pdf 17 Akože tým starým babám » Z Očovej v pdf 18 Andro verdan » Z Terchovej v pdf 19 Ani ja ňe stadzi » O víne v pdf 20 Anička, dušička, kde si bola » Pre husle v pdf 21 Anička, dušička, poď si ku mne hopkať » Vianočné 22 Bodaj by vás vy mládenci

Obr. 2.19 Výber piesní podľa názvu

Poznámky k používaniu portálu:

- K prezeraniu alebo tlači PDF súborov nám môže poslúžiť prehliadač Foxit Reader alebo Adobe Reader.
- Oveľa viac možností s notovým materiálom na stránkach nám ponúkajú zápisy vo formáte SIB.
- K tomu je však potrebná inštalácia pluginu Scorch, ktorý okrem zobrazenia notového zápisu ponúka aj ďalšie možnosti, ako napríklad:
 - možnosť zvoliť zobrazenia ďalšej/predchádzajúcej strany, (ak ide o viacstranový zápis),
 - možnosť zvoliť zvukové zariadenie v PC, ktoré bude pieseň prehrávať,
 - možnosť vypočuť si pieseň od začiatku, či od zvoleného miesta,
 - zmeniť tempo prehrávania,
 - možnosť zmeniť transpozíciu piesne (transponuje sa nielen notový zápis, ale aj výsledný zvuk piesne),
 - možnosť uloženia zápisu vo formáte SIB pre jeho prípadnú ďalšiu úpravu,
 - možnosť vytlačiť notový zápis.

Obr. 2.20 Ovládacia lišta pluginu Scorch

- 1. Choď na nasledujúcu/predchádzajúcu stránku.
- 2. Zmena zariadenia používaného na prehrávanie.
- 3. Riadenie prehrávania a regulácia tempa.
- 4. Zmena nástroja a transpozície.
- 5. Uloženie piesne vo formáte SIB.
- 6. Nastavenie strany.
- 7. Tlač.
- 8. Update a informácie o plugine Scorch.

Vzhľadom na to, že v notačnom programe Sibelius je možné niektoré funkcie zakázať, (možnosť uloženia súboru na disk, tlač), prípadne sú dostupné až po zakúpení notového materiálu, môže sa stať, že niektoré funkcie na paneli pluginu Scorch chýbajú.

- Na stránkach je umiestnený aj obrázkový návod k inštalácii pluginu.
- Notové zápisy sú zámerne zjednodušené tak, aby boli prístupné hlavne mladým začínajúcim hudobníkom i samoukom a povzbudilo ich to pri ďalšom štúdiu zložitejších notových zápisov, povinných cvičení a skladieb.
- Stránky sú priebežne doplňované o ďalšie texty i notové zápisy a môžu slúžiť ako veľmi dobrý zdroj inšpirácie pri výbere a nácviku ľudových piesní.

Obr. 2.21 Notový záznam piesne

Pre potreby **projektu Modernizácia vzdelávacieho procesu** bol vytvorený materiál, ktorý sa nachádza na <u>http://pesnicky.orava.sk/mvp</u> a ktorý obsahuje notové zápisy ľudových piesní, ktorých časť je rozdelená podľa regionálneho rozdelenia Slovenska a sú súčasťou vzdelávacieho plánu hudobnej výchovy na základných školách. Momentálne materiál obsahuje 87 piesní.

Obr. 2.22 Výber piesní podľa regiónu

Určite nájdete na Slovensku ale aj v Čechách vzdelávacie stránky, ktoré môže učiteľ využiť. Popísali sme iba niektoré, ďalšie nájde v **Adresári** na adrese: <u>http://cid--3e8b4048338ad12d.office.live.com/self.aspx/vzdelavacie%5E_portaly/data.zip</u>, ktorý si podľa postupu v kapitole 2.4 nainštalujete do svojho počítača.

2.3.2 Zahraničné vzdelávacie stránky

Zahraničných vzdelávacích stránok pre využitie na hodinách hudobnej výchovy je podľa nášho názoru určite viac ako u nás na Slovensku. Jediným problémom ich využívania je jazyková bariéra, ale aj tú môžeme prekonať pomocou prekladového slovníka, internetového prekladača. Pre potreby tejto učebnice sme vybrali niektoré zaujímavé zahraničné vzdelávacie stránky a popísali ich v slovenskom jazyku. Ďalšie nájdete opäť vo svojom Adresári, ktorý ste si nainštalovali do svojho počítača, a ktorý môžete podľa potreby dopĺňať, meniť.

Sibelius Instruments

Softvérových interaktívnych encyklopédií hudobných nástrojov je viacero. Jednou z tých, ktoré stoja za povšimnutie, je **Sibelius Instruments** <u>www.sibelius.com/products/</u><u>instruments/</u>, jazyk: angličtina.

Je to interaktívna encyklopédia a výučbový program hudobných nástrojov používaných v hudobných súboroch, orchestroch a iných hudobných telesách. Obsahuje kompletné informácie o každom hudobnom nástroji so všetkými detailmi a charakteristikami, vrátane popisu, spôsobu notového zápisu a množstvom hudobných ukážok pre daný hudobný nástroj. Vysvetľuje úplnú problematiku orchestrov, hudobných súborov a telies vrátane ich historického vývoja a repertoáru.

Obr. 2.23 Výber z menu

Obr. 2.24 Popis hudobného nástroja

Obr. 2.25 Ukážka testu

Pomocou rozsiahleho a dôkladného kvízu (500 zvukových ukážok a základné otázky), ktorý je k dispozícii, si môžete overiť, čo ste sa už naučili. Obsah tejto encyklopédie určite spestrí vyučovanie a pomôže pri objavovaní problematiky hudobných nástrojov nielen žiakom základných škôl a ich učiteľom. Je to program, ktorý by mohol a mal inšpirovať žiakov k väčšiemu záujmu o rýchlejšie a efektívnejšie štúdium hudobných nástrojov. Program obsahuje aj úlohy pre žiakov a odporúčané skladby na počúvanie. Na domovskej stránke softvéru je možné stiahnuť si aj demo verziu: http://www.sibelius.com/cgibin/download/get.pl?com=sh&prod=instrumentsdemo

Classics for kids - klasika pre deti (www.classicsforkids.com)

Táto stránka písaná v angličtine je vynikajúcim interaktívným zdrojom pre deti, kde sa môžu dozvedieť o hudobných skladateľoch, a dokonca skladať vlastnú hudbu. K dispozícii je hudobný slovník, ktorý ponúka obrázky, zvukový opis a zvuky rôznych nástrojov. Klasická hudba a skladatelia tu ožívajú prostredníctvom hudby a príbehov. Hrajte sa tu on-line hry s klasickou hudbou, zostavte si vlastnú hudbu, počúvajte hudbu on-line.

Na úvodnej stránke (Obr. 2.26) v modrom paneli sa nachádzajú sekcie:

- 1. On the radio V rádiu
- 2. Composers Hudobní skladatelia
- 3. Games Hry
- 4. More About Music Viac o hudbe
- 5. Special Features Špeciálne znaky
- 6. For Grownups Pre dospelých
- 7. Here's what's new Novinky

Obr. 2.26 Úvodná stránka portálu Classics For Kids

Ak sa chceme dozvedieť viac o tejto zaujímavej stránke môžeme si popis v slovenskom jazyku pozrieť na adrese:

http://cid-3e8b4048338ad12d.office.live.com/self.aspx/vzdelavacie%5E_portaly/zahranicne%5E_ stranky/clasicforkids.pdf a využiť tú časť, ktorú práve potrebujeme.

Pepit: des exercices éducatifs pour tous! - vzdelávacie cvičenia pre všetkých! (<u>http://www.pepit.be/exercices/pourtous/musique/page.html</u>)

Táto vzdelávacia stránka (Öbr. 2.27) je vo francúzštine a obsahuje rôzne cvičenia. V tejto časti sú hudobné cvičenia, ktoré sú k dispozícii zadarmo. V ponuke je tu 11 interaktívnych cvičení na rozpoznávanie zvukov hudobných nástrojov, ktoré si môžeme stiahnuť kliknutím na ikonu Télecharger, alebo ich hrať on-line bez stiahnutia si do počítača. Keď sa rozhodneme pre hru on-line, kliknite na: Jouer en ligne, otvorí sa nám hra – cvičenie. Ak klikneme na ikonu JOUER – hrať, môžeme začať cvičenie. Je to úžasná možnosť precvičiť a overiť si hudobné schopností žiakov z poznávania hudobných nástrojov bez toho, aby sme mali po ruke všetky nástroje. Na úvodnej stránke nájdeme 11 cvičení na rozpoznávanie zvukov hudobných nástrojov. Cvičenia môžeme využiť na úvod pri spoznávaní hudobných nástrojov, ale aj na precvičovanie pri opakovaní tematického celku: vyjadrovacie prostriedky hudby – farba.

Podrobnejší popis tejto stránky nájdete na adrese: <u>http://cid-3e8b4048338ad12d.office.</u> <u>live.com/self.aspx/vzdelavacie%5E_portaly/zahranicne%5E_stranky/clasicforkids.pdf</u>, kde si môžete vybrať cvičenia, ktoré sa vám páčia, ktoré prinesú žiakom potešenie z vyučovacej hodiny a zážitok s poznávania nového učiva.

	Popit Des exercices	i éducatifs ous !	R
Accu	eil Exercices Mises à jour Support Proje	PEPIT C	ontact
EXERCICES	S POUR TOUS : MUSEQUE		
icônes	description	jouer en ligne	telecharger
0	Musique Reconsite d'après la confinctiument de musique.	Ç,	1,41 M
2	MUSTQUE Reconsitive d'après le con l'hotrument de musique.		11776
3	MUSIQUE Reconsite d'après le con l'hotrument de musique.	Ç i	4776
4	NUSZQUE Reconsite d'après la con l'instrument de musique.	Ç,	427 M
5	Nustique Reconsite d'après la confinctiument de musique.		141 M
6	Mustour ess Reconsite d'après le con l'hétriment de musique.	Ç,	141 M
1.000	LES INSTRUMENTS À CORDES	Ç i	2,21%
2 3	LES INSTRUMENTS À CORDES. 🚥 Mémoriar la con des divers instruments, et dans l'exercise, retrouver l'instrument d'après la con entendu.	Ç i	1,79%
	LES INSTRUMENTS À CORDES		24175
4 3	LES INSTRUMENTS À CORDES		141 M
E C	Les Instruments à condes		1,20 %

Obr. 2.27 Úvodná stránka portálu Pepit

Ďalšie zahraničné stránky určené pre vzdelávacie účely nájdete vo svojom Adresári, stačí zadať kľúčové slovo.

Precvičte si!

P2.3: Vyskúšajte si prácu so vzdelávacími stránkami, vyhľadajte vhodné materiály na domácich aj zahraničných stránkach. Popíšte v ktorej časti vyučovacej hodiny a pri akej téme by ste ich využili.

LITERATÚRA

- [1] <u>http://www.infovek.sk</u>
- [2] <u>http://www.modernyucitel.net</u>
- [3] http://www.pepit.be/exercices/pourtous/musique/page.html
- [4] http://www.zborovna.sk
- [5] <u>http://www.classicsforkids.com</u>
- [6] http://pesnicky.orava.sk
- [7] <u>http://www.sibelius.com/cgibin/download/get.pl?com=sh&prod=instrumentsdemo</u>
- [8] <u>http://pesnicky.orava.sk/mvp</u>

2.4 ADRESÁR ZDROJOV DIGITÁLNEHO UČIVA HUDOBNEJ VÝCHOVY

2.4.1 Prečo hľadáme digitálny adresár

Prečo ie vôbec nutné hľadať (alebo priamo vytvárať) aplikáciu, ktorá by v počítači učiteľa slúžila ako digitálny adresár alebo databáza rôznych digitálných zdrojov učiva a informácií využiteľných v procese vzdelávania? Veď prakticky každý internetový prehliadač ponúka ako štandardnú funkciu individuálne upraviteľné záložky či priečinky, do ktorých je možné ukladať obľúbené a často používané web stránky. Odpoveď je pomerne jednoduchá: Práve preto. Každý užívateľ počítača ako nástroja, v ktorom sa stretáva jeho osobný život a pracovné záujmy, má záložky obľúbených stránok vo svojom prehliadači beznádejne prepchaté a orientácia v nich je veľmi problematická. Navyše chýba v nich priestor pre doplňujúce údaje a poznámky. Potreba špecializovanej a súčasne maximálne jednoduchej aplikácie sa objavila aj pri práci na tejto učebnici. Jednou z autorských úloh bola aj základná analýza voľne dostupných zdrojov digitálneho učiva využiteľného v rámci vyučovania hudobnej výchovy. Internet ponúka prakticky neobmedzené a neustále sa meniace zdroje. Na ich uloženie, kategorizáciu, uchovanie poznámkového aparátu a najmä zhodnotenie podľa istých kritérií žiadna z funkcií bežných prehliadačov nestačila. Tak sa zrodil Adresár zdrojov digitálneho učiva hudobnej výchovy. Táto originálna aplikácia, ktorá sa vám dostáva práve do rúk a hlavne do útrob a na plochy vašich počítačov, môže poslúžiť ako veľmi dobrá pomôcka pre ktorýkoľvek predmet a tak sme obsah toho adresára začali napĺňať informáciami využiteľnými práve pri výučbe predmetu Hudobna výchova.

2.4.2 Čo ponúka aplikácia Adresár digitálneho učiva hudobnej výchovy

Inštalácia adresára

Prvým krokom pre funkčné využívanie Adresára je jeho inštalácia. Každý účastník vzdelávania získa inštalačný súbor (nájdete ho na adrese: <u>http://cid-3e8b4048338ad12d.</u> <u>office.live.com/self.aspx/vzdelavacie%5E</u> <u>portaly/instalacka%5E</u> <u>adresar%5E</u> <u>zdrojov%5E</u> <u>e%5E</u> <u>uciva.zip</u>), pomocou ktorého sa jednoduchým spôsobom aplikácia dostane do vášho počítača:

- skopírujte inštalačný súbor na plochu počítača,
- po otvorení súboru sa spustí sprievodca inštaláciou, pričom je možné zvoliť jazyk inštalácie (inštalácia je jednoduchá, tak nemusíte mať obavy ani v prípade, že ponuku výberu jazyka v rýchlosti prehliadnete),
- aplikácia si svoje systémové súčasti uloží do priečinka Program Files a ikonu umiestni na pracovnú plochu počítača,
- v sprievodcovi si môžete vybrať, či sa ikona aplikácie nainštaluje okrem plochy aj na spodnú lištu obrazovky.

Tým je vlastne inštalácia hotová a aplikácia čaká na to, kedy ju prvýkrát otvoríte a začnete používať.

Obr. 2.28 Voľba jazyka sprievodcu inštaláciou

jæ Sprievodca inštaláciou - Adresár zdrojov e - učiva 📃 🗖 🔀			
Vyberte ďalšie úlohy Ktoré ďalšie úlohy majú byť vykonané?			
Vyberte ďalšie úlohy, ktoré majú byť vykonané v priebehu inštalácie produktu Adresár zdrojov e - učiva a pokračujte kliknutím na tlačidlo Ďalej.			
Ďalší zástupcovia:			
Vytvoriť zástupcu na ploche			
Vytvoriť zástupcu na paneli Rýchle spustenie			
< Späť Ďalej > Zrušíť			

Obr. 2.29 Možnosť vytvorenia zástupcov Adresára – na ploche, v paneli Rýchle spustenie

Obsah adresára

Adresár zdrojov digitálneho učiva obsahuje rôznorodé materiály využiteľné pri práci v oblasti hudobnej výchovy. Prihliada tiež na medzipredmetové vzťahy a veľmi dobre sa dá použiť pri prierezových témach a voliteľných predmetoch, ktoré sa stávajú súčasťou každého školského vzdelávacieho programu na školách. Napriek tomuto odbornému a širokému spoločenskovednému záberu však nosnými pre nás zostávajú zdroje hudobného charakteru.

Obsah adresára je rozdelený do viacerých **kategórií**, ktoré si môžete ľubovoľne obmieňať a dopĺňať (viď. Editovanie kategórií).

Základná štruktúra kategórií môže byť napríklad nasledovná:

Osobnosti: obsahuje slovenské a zahraničné web stránky ponúkajúce prehľad osobnosti (hudobných skladateľov, spevákov, skupín – domácich i zahraničných.

Hudobná výchova: ponuka web stránok, na ktorých môžete nájsť všeobecné materiály, návody, ... k výučbe nielen teórie hudobnej výchovy.

Softvér: Stránky, na ktorých môžete nájsť softvér vhodný k využívaniu vyučovania hudobnej výchovy

CD/DVD: Zoznam dostupných titulov s tematikou súvisiacou s hudobnou výchovou. **Výučbové portály**: rôzne vzdelávacie portály, ktoré ponúkajú na svojich stránkach možnosti samovzdelávania a vzdelávania e-learning, návody na vyučovacie hodiny a informácie k vyučovaciemu procesu.

Video ukážky: obsahuje web stránky, na ktorých sa nachádzajú videoukážky využiteľné pri vyučovaní hudobnej výchovy.

Piesne: web stránky, na ktorých je možné nájsť piesne (texty, noty, zvukové ukážky, ...) využiteľné pri vyučovaní hudobnej výchovy.

V úvode sme konštatovali, že bežne používané internetové prehliadače neposkytujú dostatočný priestor na doplňujúce poznámky k "uloženým" informačným zdrojom. Pri analýze dostupných zdrojov digitálneho učiva sa potvrdila známa vec: internet je prakticky neobmedzený a ľudská pamäť postupne zlyháva. Preto sú vstupné záznamy doplnené o údaje, ktoré podľa nášho názoru pomôžu učiteľovi v orientácii medzi množstvom zdrojov. Charakter poznámok a uplatnené kritériá použité pri hodnotení vhodnosti a úrovne uvádzaného zdroja vychádzajú z praktických skúseností autorov, ale v ďalšom sa naučíte, ako je možné tieto údaje meniť podľa vlastných potrieb.

Každý konkrétny záznam zdroja digitálneho učiva v jednotlivých kategóriách má vlastnú kartu, ktorá obsahuje nasledovné údaje:

Názov zdroja: presný názov, ktorý korešponduje s oficiálnym názvom zdroja (stránky, inštitúcie, portálu, ...).

Adresa zdroja: úpĺná adresa v aktívnej podobe, kliknutím sa dostanete priamo do siete a k zdroju.

Jazyková náročnosť: pri analýze dostupných zdrojov sme sa nemohli obmedziť len na tie slovenské. Internet je otvorené globálne prostredie a preto nemôžeme ignorovať cudzojazyčné stránky. Na karte zdroja je uvedený jazyk stránky a označená jeho náročnosť. Pre hodnotenie jazykovej náročnosti sme zvolili "hviezdičkové" hodnotenie - čím viac hviezdičiek, tým vyššia náročnosť:

- Slovenský jazyk (SVK): 0
- Český jazyk (ČZĚ): X. (Najbližší cudzí jazyk, ktorému väčšina rozumie. Znalosť češtiny je ale rozdielna medzi učiteľmi a žiakmi, v mladšom veku úroveň porozumenia klesá. Učiteľ by mal podľa jazykového zákona učebné materiály, ktoré používa na vyučovaní preložiť do slovenského jazyka.)
- Anglický, nemecký, ruský jazyk (ANJ/NEJ/ŘUJ): XX XXX (Najrozšírenejšie cudzie jazyky na našich školách.)
- Španielsky/taliansky/francúzsky jazyk (ESP/ITA/FRA): XXX (Menej rozšírené cudzie jazyky.)

Vhodnosť: kritérium, ktoré naznačuje, kto je cieľovou skupinou – z hľadiska veku, náročnosti, vedomostí, ... Adresátom môže byť žiak ZŠ, študent SŠ alebo len učiteľ. Vhodnosť materiálov pre jednotlivých adresátov hodnotíme nasledovnými stupňami:
 X – XXX, kde X je najnižšia miera vhodnosti pre danú cieľovú skupinu a XXX sú najvyššou mierou vhodnosti a možnosti využitia materiálov.

Didaktická úplnosť: hovorí o tom, do akej miery musí učiteľ obsah didakticky spracovať. Naše hodnotenie:

- XXX didakticky úplný materiál: scenár hodiny, projektu, didaktický test, pracovné listy, uvedenie cieľov a postupnosti využiteľných priamo na vyučovacej hodine,
- XX didakticky skoro úplný materiál, ktorý je nutné jazykovo prípadne čiastočne obsahovo upraviť; materiál didakticky použiteľný, ktorý je nutné prispôsobiť z hľadiska obsahu učiva,
- X materiál "polotovar"; písomné, zvukové, obrazové pramene pre prípravu vlastných hodín. Ani materiál tejto kategórie nie je na škodu.

Prierezové témy a voliteľné predmety. Štátny vzdelávací program zavádza prierezové témy a voliteľné predmety, ktoré sa stávajú povinnou súčasťou vzdelávacieho procesu. Témy môžu byť súčasťou jednotlivých odborných predmetov alebo v rámci školských vzdelávacích predmetov môžu byť zavedené ako samostatné vyučovacie predmety. Prierezové témy sa budú postupne dopĺňať, ale trend medzipredmetových vzťahov je dôležitou súčasťou vzdelávania už dnes. Náš adresár reflektuje na najaktuálnejší stav v školstve a zaraďuje medzi informačné zdroje aj tie, ktoré by ste mohli využiť v rámci svojho predmetu v nadväznosti na nasledovné prierezové témy a voliteľné predmety:

- · dopravná výchova výchova k bezpečnosti v cestnej premávke,
- osobnostný a sociálny rozvoj,
- enviromentálna výchova,
- mediálna výchova,
- multikultúrna výchova,
- ochrana života a zdravia,
- tvorba projektu a prezentačné zručnosti,
- globálne rozvojové vzdelávanie,
- výchova demokratického občana,
- výchova k manželstvu a rodičovstvu,
- regionálna výchova,
- spoločenská výchova,
- základy právnej výchovy, ...

Vzhľadom na to, že Adresár by mal slúžiť učiteľom základných aj stredných škôl uvádzame príklady z oboch typov škôl. Využiteľnosť označujeme v rozpätí **X – XXX**, pričom X je miera najnižšia, XXX najvyššia.

Poznámka: v nej uvádzame skutočnosti, ktoré môžu znepríjemniť využitie uvedeného zdroja – neúplnosť a kontroverznosť obsahu, hardvérová a softvérová náročnosť, potreba rýchleho internetového pripojenia, ... Väčšina uvedených zdrojov je voľne prístupná a využiteľná. Tam, kde sú nároky na registráciu užívateľa alebo poplatky, je táto skutočnosť uvedená v poznámke.

Obsah: stručná charakteristika toho, čo zdroj ponúka. Slúži pre rýchlu orientáciu v problematike, resp. návod na použitie materiálu, odporúčania a základné informácie.

Prvé stretnutie s adresárom

Aplikáciu otvoríte pomocou ikony na pracovnej ploche a vstúpite do jednoduchého a myslíme si, že priateľského prostredia, ktoré sa vyznačuje intuitívnym ovládaním. Nakoniec požiadavkou bolo vytvoriť aplikáciu maximálne jednoduchú. V úvodnom okne Adresára (Obr. 2.30) nájdeme nasledovné:

- ikona *Kategórie* a pod ňou pole menu, pomocou ktorého "vysypete" ponuku kategórií,
- ikona Editovať kategórie (viď. Editovanie kategórií),
- ikona *O aplikácii,* pod ktorou sa ukrýva základná informácia o autoroch aplikácie a kritériách, ktoré boli uplatnené pri hodnotení jednotlivých záznamov,
- pole Hľadať patriace funkcii vyhľadávania (viď. Funkcia vyhľadávania).

Obr. 2.30 Základná ponuka Adresára

Funkcia Hľadať

Okno funkcie Hľadať sa objaví hneď po vstupe do adresára. Funkcia je "fulltextová", to znamená, že slovo alebo reťazec zadaný do poľa vyhľadáva vo všetkých textoch, ktoré sú v adresári uložené (napr. heslo *Bach*, bude vyhľadávať v názvoch zdrojov, internetových adresách, poznámkach aj stručných obsahoch zdrojov). Výsledok vyhľadávania zobrazí bez ohľadu na jeho zaradenie do jednotlivých kategórií. Vyhľadávanie je možné ľubovoľne opakovať. K funkcii vyhľadávania sa môžete kedykoľvek vrátiť kliknutím na položku *hľadať* v zozname kategórií.

Programová báza, na ktorej je aplikácia postavená neumožňuje používať pri príkaze vyhľadávať klávesu "enter", musíte sa uspokojiť s ikonou aplikácie "hľadať".

I	Adresár :	zdrojov e - učiva pre základné a stredné školy		
	Kategórie: hľadať	Editovať kategórie Nové hľadanie HĽADANÝ TEXT: 'bach'		
	Hl'adat'	Bach		
			Hľadať	
	zadajte h	ľadaný textový reťazec. Prehľadáva sa 'názov', 'poznámka', 'obsah' Nezáleží na veľkosti pís	men a ani na diakr	itike

Obr. 2.31 Slovo "Bach" vložené do poľa funkcie Hľadať

🖪 A di	📱 Adresár zdrojov e - učiva pre základné a stredné školy		
Kateg	órie:		
hľa	lať Editovať kategórie Nové hľadanie HĽADANÝ TEXT:	'bach'	
id	Názov	Adresa	
5	A Johann Sebastian Bach Midi Page	http://www.bachcentral.com	
6	Le Coin du Musicien	http://www.coindumusicien.com	
7	J. S. Bach	http://www.jsbach.org	
9	OPUS100	http://opus100.free.fr	
10	Music Classic	http://musiclassics.fr/musique-classique	
37	J. S. Bach	http://www.bach.de/	
38	J. S. Bach - Videonahrávky hud. diel	http://video.google.com/videosearch?hl=de&source=hp/	
39	J. S. Bach - Vianočné oratórium - videonahrávky	http://video.google.com/videosearch?hl=de&rlz=1R2SKF	

Obr. 2.32 Výsledky vyhľadávania

Editovanie kategórií

Autori Adresára pri tvorbe základnej štruktúry kategórií vychádzali z prvotnej analýzy dostupných zdrojov. Táto základná štruktúra samozrejme nemusí vyhovovať každému, navyše pevne veríme, že aplikácia sa stane vaším pomocníkom a bude sa utešene rozrastať. Preto bolo dôležité, aby sa aplikácia prispôsobila vašim potrebám a rástla spolu s vami. Z toho dôvodu je v Adresári zakomponovaná funkcia **Editovať kategórie**. Táto funkcia umožňuje upraviť poradie, názov a poradie existujúcich kategórií a najmä vytvárať a zoraďovať do individuálneho systému kategórie nové a tak využiť pri vytváraní adresárov pre rôzne predmety. Editovanie kategórií vám umožňuje upravovať kategórie veľmi jednoduchým spôsobom: kliknete v úvodnom okne na ikonu *Editovať kategórie* a otvorí sa vám okno *Editovanie kategórií.* Kategória, ktorú označíte kliknutím sa objaví v okienku *Existujúca kategória.* Túto kategóriu môžete premenovať, vymazať alebo presunúť na iné miesto v zozname kategórií. Svoju úpravu nezabudnite *uložiť.*

Poznámka:

Pri oboznamovaní sa s touto funkciou dajte pozor na to, aby ste nevymazali žiadnu kategóriu alebo záznam v adresári. Svoj krok nemôžete vrátiť späť a záznam by bol nadobro stratený.

Editovanie kategórií	×
Osobnosti	Hore
Hudobná výchova Softvér	Dole
Video ukážky Piesne Výukové portály	Vymazať
	Existujúca kategória:
	Názov novej kategórie:
	Uložiť

Obr. 2.33 Okno editácie kategórií (umožňuje úpravu existujúcich a vytvorenie nových kategórií)

Vytvorenie novej kategórie je rovnako jednoduché: otvoríte si opäť tabuľku *Editovanie kategórii* (Obr. 2.33), vložíte názov novej kategórie do okna *Názov novej kategórie* a kliknete na *Uložiť.* Nová kategória sa objaví v zozname kategórií.

Autori používajú aplikáciu už niekoľko mesiacov a budú môcť potvrdiť, že jej obsah sa utešene rozrastá. Čím je obsiahlejší, tým viac funkčných kategórií sa medzi užívateľmi objavilo. V praxi sa osvedčili nasledovné kategórie:

- Predmet X. Väčšina z nás učí minimálne dva predmety, preto sa aj tento prirodzene v aplikácii objavil.
- Softvér. Všetky stránky ponúkajúce download free programov. V tejto kategórii sa objavili aj stránky portálov zhromažďujúcich takýto obsah (<u>http://www.slunecnice.</u> <u>cz</u>), ale stále viac sa ukladajú stránky s priamym downloadom konkrétnych programov a stránky ukrývajúce rôzne návody a pomocníkov pre používanie programov (napr. <u>http://earth.google.com/intl/sk/</u>. slovenská verzia GoogleZem a <u>http://earth.google.com/intl/sk/userguide/v5/#mouse</u>. návod na ovládanie myši pri používaní 3D modelov v aplikácii).
- Osobnosti. Web stránky venované konkrétnym osobnostiam domácej i svetovej hudby.
- Ročník X./Učivo X. Pri príprave na vyučovanie sa nám zdalo niekedy praktickejšie uložiť pre budúcnosť zaujímavé stránky podľa takýchto kritérií.
- Obrazové/písomné pramene. Stránky ukrývajúce špecifické hudobné zdroje učiva.

Karta záznamu

Najdôležitejšie informácie Adresára nájdete v jednotlivých kategóriách. Do kategórie sa dostanete cez menu *Kategórie* a kliknutím na vybranú kategóriu sa vám objaví zoznam položiek. Tento zoznam obsahuje len názov a adresu zdroja, všetky ostatné informácie sa objavia po dvojkliku na vybranú položku. Karta záznamu obsahuje doplnkové informácie (viď. vyššie). Pre užívateľa adresára sú v karte dve dôležité funkcie:

- internetová adresa zdroja je aktívna, dvojklikom sa spustí internetový prehliadač a otvorí sa požadovaná stránka,
- v ľavom dolnom rohu sa nachádza ikona Poslať mailom, pomocou nej môžeme všetky informácie z karty záznamu poslať mailom na ľubovoľnú adresu.

Poznámka: Táto funkcia je aktívna pomocou aplikácie Microsoft Outlook, ktorú musíte mať vo svojom počítači nastavenú.

Adresár zdrojov e - učiva pre základné a stredné školy		
Kateg	órie:	
Osob	nosti Editovať kategórie Nové hľadanie HĽADANÝ TEX	T: 'bach'
id	Názov	Adresa
1	Essentials Of Music	http://www.essentialsofmusic.com
2	Classics For Kids	http://www.classicsforkids.com
3	Ludwig van Beethoven	http://www.lvbeethoven.com
4	8notes	http://www.8notes.com
5	A Johann Sebastian Bach Midi Page	http://www.bachcentral.com
6	Le Coin du Musicien	http://www.coindumusicien.com
7	J. S. Bach	http://www.jsbach.org
8	iFrance	http://100musique.ifrance.com/histoire/index1.htm
9	OPUS100	http://opus100.free.fr

😰 Osobnosti - Ludwig van Beethoven 🗧	
Sgubor Úprany Zobrazit Vložit Eormát Nástroje Zgráva Nápozéda	R
Codeslat Vymenut Xeptimust Vinte ZpR Zankrolevsk Previpis	
Od: priloži soubor ke zprávě	Y
Konu: Imakigenal.com	
Ropie:	
Předviět: Osobnosti - Ludwig van Beothoven	
Times New Roman V 12 V D, B X U A, 日日印印目主主目 - % G	
Misser	~
Ludwig van Beethoven	
Adresa: http://www.lvbeethoven.com	
Jazyk: náročnosť: XXX	
Vhodnosť ZS:	
Vhodnosť SS.	
Vhodnosť učiteľ:	
201	
Úplnosť didaktického materiálu:	
XX	
Využite v rámci prierezových tém:	
X	
Pjoznámica:	
Stránka venovaná jednému z najmámejřich predstaviteľov klasicizmu Ludwig van Beethovenovi	
Obsah	
Stránka obsahuje dlhý všeobecný životopis, chronológiu jeho životných osudov a tvorby, konkrétnu fotogalénu, etymológiu priezviska. Opisuje a stvárňuje	
jeho najlepších hudobných učiteľov, žiakov. Stránka poukazuje aj na testament a jeho obsah, ktorý Beethoven napisal. Jeho charakter, jeho hluchota, jeho ideály, jeho smrť kantáty, krásne a do detajlov rozoracovaný rodokmeň, galéria niektorých portrétov života Beethovena, obe masky Ludwig van	
Beethovena. Jeho lásky a zaľúbené listy, každej z nich je venovaný stručný opis a ukážka podobizne. Počúvanie a sťahovanie si jeho najkrajších skladieb.	
Táto stránka stále žije, nestagnuje, obsahuje totiž fórum s aktuálnymi príspevkami, jeho priaznivcov.	

Obr.2.35 Takýto mail dostane váš kolega z vášho Adresára

Editovanie informačného záznamu

Každý záznam v adresári je možné upraviť podľa vašich aktuálnych potrieb. Nie každý sa musí stotožniť s autorským hodnotením jednotlivých záznamov a po vlastných skúsenostiach s konkrétnym zdrojom môže byť potrebné pozmeniť alebo doplniť poznámky či obsah zdroja.

V prípade, že požadujete úpravu záznamu kliknite na ikonu *"zámka"* (Obr. 2.36). Zámka sa "odomkne" a v tom momente sú všetky polia karty prístupné. Upravte požadované polia a kartu pomocou ikony "zamknite". Nezabudnite pomocou ikony *Uložiť* svoje úpravy. Pozor na to, že pri odomknutej karte sa ikona *Uložiť* mení na *Vymazať*. Tá neodvratne maže všetky údaje.

Osobnosti - Ludwig	van Beethoven 🛛	Osobnosti - Ludwig	van Beetheven	H
Nãzov.	Ludwig van Beethoven	Název:	Ludwig van Beathoven	
Adresa:	http://www.hubeethoven.com	Adresa	http://www.hbieethaven.com	
Jazyk náročnosť:	898	Jazyk náročnosť:	XXX	
Vhednosť 2Š	x	Wiednost"25	x	
Vhednosť SŠ:		Vhednosť SŠ:		
Vhodnosť účiteľ:		Vhednost'uciter:		
Ópinosť didaktické	tio materialu	Öpinest" didaktické	tio materiália	
Využitie v rámci pri	ierezewých tóm:	Využitie v rámci pr	ierezwyich tóm:	
Poznámka:	Stránka venovaná jednému z najznémejších predstaviteň:	Poznámka	Stránka venovaná jednému z najznámejších predst	tevitetc
Obsah:	Stránka obsahuje díhý všeobecný žisotopis, enronelógiu jeho životných esudov a hortey, korkvéhru tobgalériu, ehrmakisjiu priezneka. Opisuje a obsinituje jeho najlepšich hudotných učktov, žiakov. Stránka poukkauje aj na testament a jeho dosah, který Beethoven napíssi, věno tokaváke, jeho huknota, jeho ideály, jeho smrt kantáp, krásna a do detaliov nozpracovaný redoktneň, paklesa niekdorých portvětov	Obsah	Stránka obsahuje díhý všoobecný živstopis, entronelágiu jeho životných osudov a borte, karkvén totogalénu, etymológiu priezviska. Oplouje a obšiň joho najelpálch huždoných učitotov, živiov. Stránko poukauje aj na testament a jeho obsah, který Beethoven napísal. Jeho chavádet, jeho huchota, joho idaály, jeho smrť kantát, krásna a do detail nozpracovaný nodokmeň, paléžia niekdoných porhéto	nu ule a lov
Vymaza	r (Postaf mailorn)	Vymaz	r Postar m	ailom

Vytvorenie nového záznamu

Veríme, že aplikácia bude vo vašich počítačoch používaná, a tak sa bude prirodzeným spôsobom obohacovať. V prípade, že ste sa rozhodli vytvoriť nový záznam kliknite na *Nový záznam* v hlavnom menu. Otvorí sa vám prázdna karta. Po jej vyplnení (ani jedno pole nie je "povinné", môžete používať tie, ktoré považujete za potrebné) pomocou ikony *Uložiť* vytvoríte nový záznam. Záznam sa uloží do tej kategórie, v ktorej sa práve nachádzate.

Poznámka:

Pre zjednodušenie procesu používajte funkciu kopírovať, ale v aplikácii nefunguje pravé "ucho" myši, preto používajte klávesovú skratku Ctrl+V.

Nový záznam	×
Názov:	
Adresa:	
Jazyk náročnosť:	
Vhodnosť ZŠ:	
Vhodnosť SŠ:	
Vhodnosť učiteľ	
Úplnosť didaktického materiálu:	
Využitie v rámci prierezových tém: Poznámka:	
Obsah:	

Obr. 2.37 Karta zdroja pripravená na uloženie nového záznamu (záznam sa uloží jediným kliknutím)

2.4.3 Využitie aplikácie Adresár v praxi

- Cieľom autorov bolo vytvoriť funkčnú pomôcku pre učiteľa, ktorý používa počítač ako svoj pracovný nástroj. Chce mať v ňom kedykoľvek dostupnú databázu zdrojov digitálneho učiva pre svoju potrebu. Adresár nebol pôvodne určený ako pomôcka na vyučovanie, ale už počas krátkeho používania autormi sa nie raz stalo, že poslúžil aj priamo na hodine v nečakanej situácii, ktorá vyžadovala rýchlu orientáciu v množstve internetových zdrojov. Aplikáciu adresára, ktorý sme vám práve predstavili môžete využiť rôznym spôsobom:
- ako vlastnú databázu informačných údajov kartotéku, kde si budete ukladať všetky vami zistené informácie (rodinná kartotéka, predmetová kartotéka, ...),
- ako pomôcku pre svoje aprobačné predmety s využitím v predmetových komisiách na škole, medzi školami,
- ako pomôcku pre svojich žiakov s možnosťou dopĺňania informácií s využitím ako projekt k danému predmetu alebo ako súťaž medzi triedami a ročníkmi,
- na vytvorenie celoškolskej databázy podľa potreby k jednotlivým predmetom na škole, prerozdelenie podľa predmetových komisií,
- na vytvorenie žiackej alebo učiteľskej školskej knižnice, ...

Autori tejto učebnice vytvorili adresár domácich a zahraničných vzdelávacích stránok, na ktorých nájdete množstvo materiálov využiteľných na hodinách hudobnej výchovy, pri príprave učiteľa na vyučovanie.

Ako dostaneme tieto údaje do svojho počítača? Na adrese: <u>http://cid-3e8b4048338ad12d.</u> <u>office.live.com/self.aspx/vzdelavacie%5E_portaly/data.zip</u> nájdete **údaje** s vytvorenými údajmi, skopírujte si ich do svojho počítača. V adresári Program Files svojho počítača nájdete priečinok AdresarZdrojovE-uciva a v ňom priečinok **údaje** (Obr. 2.38). Priečinok nahraďte priečinkom data, ktorý ste si uložili do počítača. Teraz už máte Adresár naplnený údajmi, ktoré môžete okamžite používať, editovať alebo doplniť ďalšími údajmi podľa uvedeného postupu.

Obr. 2.38 Priestor na uloženie dát

Adresár zdrojov digitálneho učiva je prvou originálnou počítačovou aplikáciou vytvorenou v rámci projektu modernizácie vzdelávania. Nie je to aplikácia, s ktorou môžete ísť priamo na hodinu a ponúknuť žiakovi niečo nové v rámci svojho predmetu, aplikácie tohto druhu vás ešte čakajú. Je to pomôcka pre vás a veríme, že vám uľahčí život v digitálnom svete. Digitálny svet predsa stojí na informáciách a práci s nimi. Adresár je vytvorený, aby informácie boli vo vašom počítači na jednom mieste, zoradené, vytriedené a ohodnotené tak, že vám stačí len jeden klik a... máte všetko poruke.

Obr. 2.39 Okno Adresára

Precvičte si!

- **P2.4:** Vyskúšajte si prácu so vzdelávacími stránkami, vyhľadajte vhodné materiály na domácich aj zahraničných stránkach. Popíšte v ktorej časti vyučovacej hodiny a pri akej téme by ste ich využili.
- **P2.5:** Doplňte svoj Adresár o ďalšie vzdelávacie stránky využiteľné na vyučovaní hudobnej výchovy.
3 MODELY VYUČOVACÍCH HODIN S EFEKTÍVNYM VYUŽÍTIM IKT

3.1 MODELY VYUČOVACÍCH HODÍN S EFEKTÍVNYM VYUŽITÍM IKT

Digitálny obsah pre učiteľov hudobnej výchovy na základných školách pozostáva zo systematicky zoradeného didaktického materiálu vychádzajúceho zo súčasných požiadaviek a potrieb hudobno-výchovnej praxe. Zahŕňa v sebe návrhy vyučovacích jednotiek koncipovaných formou didaktických modelov s aplikovaním IKT do výučby zabezpečujúcich variabilný a atraktívny hudobno-výchovný proces.

Vyučovacie jednotky, zamerané na typ hodín percepcia hudby a nácvik piesne akceptujúce prioritné zámery nových vzdelávacích programov realizovať výchovno-vzdelávací proces na základe harmonizovaných učebných osnov vyučovacích predmetov, obsahujú také **stratégie výučby,** t. j. spoločné metodické postupy učiteľov (metódy a formy výučby, aktivity, hry, pravidlá a pod.), ktoré sa podieľajú na súčasnom rozvíjaní **kľúčových kompetencií žiakov** v súlade s vytýčenými úlohami predmetu hudobná výchova tak, aby sa:

- formoval a rozvíjal emocionálny svet žiakov,
- formovali mravné vzťahy žiakov k prostrediu v škole a v rodine, pozitívne vzťahy k prírode, ku všetkým prejavom života,
- výchovali žiaci hrdí na vlastné slovenské kultúrne bohatstvo a históriu, s kladným vzťahom ku kultúrnemu životu spoločnosti a podieľaní sa na ňom,
- vhodne a nenásilne spájala hudba s prejavmi iných umení s poéziou, výtvarnými dielami, tancom, filmom, videom a modernými komunikačnými technológiami,
- vychovávali vnímaví, aktívni poslucháči, tolerantní k iným kultúram a názorom, bez nekritického podliehania módnym vlnám, reklame a subkultúre, ale aj bez predsudkov k nim,
- hudobná výchova podieľala na rozvíjaní osobnostnej, sociálnej, občianskej, komunikačnej kompetencie.

Cieľom vyučovacích hodín s presným vymedzením:

- tém a vstupov,
- cieľov (hlavných a čiastkových),
- kľúčových kompetencií,
- metód a foriem výučby,
- prostriedkov na dosiahnutie cieľov,

je prostredníctvom výberu jednotlivých aktivít a hudobných i nehudobných činností zabrániť pasivite žiakov, zabezpečiť ich aktívne myslenie, samostatné riešenia a tvorivé konanie a súčasne napomôcť učiteľovi nájsť odrazový mostík pri vytváraní, resp. koncipovaní vlastných návrhov úloh, aktivít, hier, interaktívnych pracovných listov pre žiakov v rámci príprav vyučovacích jednotiek hudobnej výchovy s uplatnením a využitím moderných digitálnych technológií vo výučbe.

3.1.1 Ukážka 1: Naozaj platí v živote "Aký otec taký syn?"

Téma O čom to bude	Ročník Pre koho
Nácvik piesne: A muoj oťec, dobrí oťec	5. ročník hudobná výchova
Ciele Čo sa žiak naučí	Vstup Čo od žiaka očakávame
 Osvojiť a zapamätať si pieseň z folklórnej oblasti Liptov. Interpretovať pieseň pred žiackym publikom. Orientovať sa v grafickom (notovom) zázname. Definovať pojmy – prima volta, seconda volta. 	 Systematicky nadviazať na obsah 5. ročníka na tému Ľudová pieseň v živote človeka. Základné zručnosti práce s počíta- čom, internetom, digitálnym fotoapa- rátom, videokamerou. Zručnosti v práci s programom PhotoStory (na spracovanie digi- tálnych fotografií), zručnosti v práci s programom Movie Maker (na spra- covanie videa).
<i>Kompetencie</i> Čo chceme u žiaka rozvíjať	,
 Komunikácia v materinskom jazyku Viesť partnerský dialóg s učiteľom, intežiakmi, komunikujúcimi. Digitálne kompetencie Využívať IKT pri vzdelávaní, kreatívne u (fotografie, video). Porozumieť úlohe a významu komunil Naučiť sa učiť Hodnotiť a posúdiť snahu a kvalitu hu vlastného hudobného prejavu, primer Spoločenské a občianske kompetenci Schopnosť tímovo spolupracovať pri ných a hudobno-pohybových) a ďalšíc 	eraktívne reagovať v rozhovore s ostatnými iplatniť vlastné nápady v digitálnej podobe kácie pomocou IKT pri vzdelávaní sa. dobného prejavu ostatných žiakov, ako aj ane a presvedčivo argumentovať. e nudobných činnostiach (vokálno-intonač- ch nehudobných aktivitách.
 Rozvijať schopnosť vlastnej sebarealiza leckého vyjadrovania. 	àcie a individuálne sa prejaviť formou ume-
 Kultúrne povedomie a vyjadrovanie Pochopiť, prijať a vážiť si klenoty ľudo regiónov Slovenska. 	ovej kultúry vlastného regiónu i ostatných

Metódy a formy	Prostriedky
Ako to zrealizujeme	Čo použijeme
 Praktické hudobné činnosti – spevácke, pohybové a inštrumentálne činnosti, percepcia. Názorno-demonštračné metódy – notový záznam, audio ukážka, vzdelávací portál. Interaktívne metódy sprostredkovania a osvojovania učiva (dialóg so žiakmi a pod.), videokonferencia. Metódy samostatného osvojovania učiva žiakom (pracovný list). Slovné metódy: hovorené – dialóg so žiakmi, sebakritika, písomné – práca vo dvojiciach (pracovný list). Zážitkové formy učenia - videokonferencia, Imitačná metóda nácviku piesne. Skupinové formy vyučovania (nácvik piesne so zmenou formy: skupiny žiakov, sólo a tutti, inštrumentálny sprievod k piesni a pod.), Hromadné formy vyučovania. 	 Multimediálna učebňa, dataprojektor, interaktívna tabuľa, hlasovacie zariadenie. Digitálny fotoaparát, videokamera. Akordeón, klavír alebo keyboard, rytmické nástroje z Orffovho inštrumentára, Program na videokonferenciu: Skype, web kamera, mikrofón. Vzdelávací portál: www.pesnicky.orava.sk/mvp.

Obr. 3.1 Otec a syn

Úvod (motivácia): 5 min.

Motivačný rozhovor:

V úvode zadáme žiakom úlohu: Vysvetlite význam príslovia "Aká matka, taká Katka, aký otec, taký syn."

Následné vedieme so žiakmi krátku diskusii, ktorú navodíme na tému "digitálne technológie". Riadime ju otázkami:

- Na čo všetko nám slúžia digitálne technológie?
- Je možné prostredníctvom nich komunikovať s inými ľuďmi?
- Komunikujete vo voľnom čase so svojimi kamarátmi a blízkymi ľuďmi prostredníctvom digitálnych technológií?
- Ak áno, aké programy využívate na komunikáciu pomocou web kamery?

Očakávané odpovede: Skype, OVO, ICQ, Yahoo Messenger, Gmail, ... Postupne sa dopracujeme k záveru, že digitálne technológie nám umožňujú spájať sa s ľuďmi a komunikovať s nimi, ale aj učiť sa spolu s nimi a učiť sa od nich.

 Čo si myslíte, môžeme využiť niektorý z programov na komunikáciou prostredníctvom web kamery aj na vyučovaní?

Žiakov ďalej motivujeme informáciou o tom, že sa na dnešnej hodine naučíme spoločnú ľudovú pieseň s rovesníkmi z inej školy, iného mesta a na záver hodiny si ju spoločne zaspievame.

Sprístupňovanie učiva (expozícia): 18 min.

Názvoslovie – základné pojmy: ľudová pieseň, rytmus, tempo, melódia, rytmické nástroje, opakovacie znamienka, prima volta, seconda volta.

Expozičná etapa vyučovacej hodiny bude prebiehať v každej virtuálnej triede **samostatne**, pričom v multimediálnej učebni máme pripravené všetky zariadenia (web kameru, mikrofón), ktoré sme si prichystali ešte počas prestávky pred vyučovacou hodinou, vrátane nastavenia programu na videokonferenciu a zároveň sme odskúšali funkčnosť virtuálneho spojenia sa s kolegom z inej triedy, školy.

- Žiakov motivujeme novou piesňou, ktorú nájdeme na webovej stránke www.pesnicky.orava.sk/mvp/. Pieseň A muoj oťec, dobrí oťec sa nachádza na hlavnej stránke pod liptovskou folklórnou oblasťou.
- Na interaktívnej tabuli zobrazíme notový záznam piesne a prehráme ju cez reproduktory. Upozorníme žiakov, aby si všimli, či niektorý z úsekov nezaznie viackrát. Ak áno, koľkokrát?
- Zopakujeme si pojmy: opakovacie znamienka (zvýrazníme ich na interaktívnej tabuli), prima volta a seconda volta.
- 1. Prípravné cvičenia: (dychová, artikulačná, hlasová rozcvička)
 - v rámci rytmických cvičení rozdáme žiakom rytmické nástroje z Orffovho inštrumentára (môžu využiť aj ceruzky, perá, ...) a precvičíme rytmické modely, ktoré využijeme neskôr v aplikačnej etape,
 - v závere prípravných cvičení si so žiakmi zopakujeme a zaspievame jednu alebo viac ľudových piesní z predchádzajúcich vyučovacích hodín.
- 2. **Prednes piesne:** estetický prednes piesne v interpretácii učiteľa (so sprievodom alebo bez sprievodu).

3. Rozbor piesne:

- Žiaci odpovedajú na pripravené otázky týkajúce sa ľudovej piesne.
- Po ukončení aktivity diskutujeme so žiakmi o správnych odpovediach.

Aktivita pre učiteľa:

Otázky, ktoré sme si vopred pripravili zobrazíme na interaktívnej tabuli:

- 1. Akú náladu má pieseň?
 - a. veselú, žartovnú
 - b. smutnú, plačlivú
 - c. nemastnú, neslanú
- 2. V akom je tempe?
 - a. v stredne rýchlom
 - b. v pomalom
 - c. v rýchlom

- 3. Nácvik piesne:
 - nácvik piesne bude prebiehať imitačnou metódou,
 - nakoľko je text zapísaný v nárečí, využijeme v rámci nácviku piesne deklamáciu textu a vysvetlíme žiakom, že ide o zápis "píš ako počuješ".

Precvičovanie a upevňovanie učiva (aplikácia a fixácia): 20 min.

Túto časť realizujú obidve virtuálne triedy **spoločne**.

Prostredníctvom internetu a nami zvoleného programu sa virtuálne spojíme s druhou triedou.

Obidve triedy sa navzájom zoznámia, predstavia prostredie, odkiaľ pochádzajú. Počas interpretácie môžeme žiakov sprevádzať na hudobnom nástroji (podľa možností zapojíme do hudobno-vyučovacieho procesu žiakov navštevujúcich ZUŠ, ktorých sme vopred informovali a pomohli im s prípravou) alebo taktovaním (podľa dohody s druhým vyučujúcim).

Priebeh videostretnutia s virtuálnymi spolužiakmi, zdokumentujem digitálnym fotoaparátom, kamerou (neskôr spracujeme vo vhodnom programe a celý projekt zavesíme na Youtube a blog).

- 1. **Spev celej piesne:** pri upevňovaní piesne budeme so žiakmi obmieňať nácvik prostredníctvom zmeny formy:
 - a. 1. slohu spievajú žiaci z jednej triedy, 2. slohu spieva druhá trieda. Poradie si určíme.
 - b. 1. 8. takt spievajú dievčatá z obidvoch tried, 9. 16. takt spievajú chlapci z obidvoch tried, repetícia spievajú všetci žiaci.
 - c. triedy rozdelíme do 4. skupín (dvé skupiny dievčat, dve skupiny chlapcov), opäť určíme poradie v akom budú jednotlivé úseky piesne interpretovať, napr.:
 - 1. sloha: 1. 8. takt 1. skupina dievčat, 9. 16. takt 2. skupina chlapcov, repetícia všetky dievčatá,
 - 2. sloha: 1. 8. takto 1. skupina chlapcov, 9. 16. takt 2. skupina dievčat, repetícia – všetci chlapci.

2. Kontrola spevu žiakov:

- (bez spevu učiteľa a bez inštrumentálneho sprievodu) prebieha podľa dohody najskôr v jednej, potom v druhej triede, (resp. je možné na niekoľko minút vypnúť zvuk a kontrolu realizovať paralelne v obidvoch triedach).
- v krátkej diskusii necháme žiakom priestor na vlastné hodnotenie, sebakritiku,
- k nesprávne zaspievaným miestam sa so žiakmi vrátime, konfrontujeme s notovým záznamom, zaspievame a so žiakmi spätne precvičíme.

3. Aplikácia:

- počas spevu vytvára menšia skupinka dievčat alebo chlapcov (resp. vybraných žiakov) jednoduchý inštrumentálny sprievod k piesni s využitím rytmických nástrojov z Orffovho inštrumentára (využijeme niektorý z rytmických modelov z prípravných cvičení),
- na záver videokonferencie každá virtuálna trieda samostatne zaspieva pieseň zo svojho regiónu (ktorú si zopakovali na začiatku vyučovacej hodiny) s inštrumentálnym sprievodom (žiaka, učiteľa) alebo a capella,
- triedy odmenia potleskom prednes piesne, jednotlivé výkony môžu slovne ohodnotiť,
- videokonferenciu ukončíme, rozlúčime sa s virtuálnymi spolužiakmi.

Záver hodiny: 2. min. (realizuje každá virtuálna trieda samostatne)

V závere vyučovacej hodiny zhodnotíme aktivitu žiakov, udelíme pochvalu najaktívnejším jednotlivcom a pod.

Metodické poznámky - *Aj takto sa to dá* (popis alternatívnych možností vzdelávacích aktivít)

- Ak sa nám zdá, že vyučovacia hodina je časovo náročná, môžeme niektorý z krokov vyučovacej hodiny skrátiť, vynechať. Dôležité je, že cieľom je spojiť sa s virtuálnymi "spolužiakmi" a vymeniť si svoje skúsenosti pri nácviku a speve tej istej piesne.
- 2. Počas videokonferencie môžu byť žiaci oblečení v regionálnych krojoch.
- Ak sa nám nepodarí spojiť s virtuálnou triedou, môžeme na hodine spev piesne doplniť tanečnou choreografiou a neskôr inštrumentálnym sprievodom žiakov niektorým z nasledujúcich spôsobov:

1. – 8. takt: chlapci vytvoria kruh a oblapia sa za plecia, tancujú jednokročku vpravo a jednokročku vľavo, skupinka dievčat sa chytí za ruky, vytvorí kruh okolo chlapcov a kráčajú doprava,

9. – 16. takt: chlapci tancujú dvojkročku vpravo, dievčatá kráčajú doľava, repetícia: chlapci tancujú dvojkročku vľavo, dievčatá kráčajú doprava.

 Počas spevu a tanca žiakov vytvára menšia skupinka dievčať alebo chlapcov (resp. vybraných žiakov) jednoduchý inštrumentálny sprievod k piesni s využitím rytmických nástrojov z Orffovho inštrumentára.

Precvičte si!

- P1: Navrhnite vyučovaciu hodinu, v ktorej niektorá z etáp bude realizovaná formou videokonferencie.
- P2: Prezrite si webovú stránku www.pesnicky.orava.sk/mvp, na ktorej sú uverejnené stručné informácie o všetkých folklórnych oblastiach Slovenska, vrátane piesní zaradených do daných folklórnych oblastí. Navrhnite tému, nácvik piesne, ..., kde by ste využili túto vzdelávaciu stránku.

LITERATÚRA

- [1] Baranová, E.: Hudobná edukácia v základnej škole, Banská Bystrica, 2007
- [2] Jenčková, E. : Hudba a pohyb, Hradec Králové, 2005
- [3] Sedlák, F.: Didaktika hudební výchovy I., SPN Praha, 1985

Webové zdroje:

[4] <u>http://www.pesnicky.orava.sk/mvp</u>

3.1.2 Ukážka 2: Motor v hudbe

	D × <i>1</i>
	Rocnik
	Pre kono
Rytmus a metrum ako	5. rocnik
vyrazove prostriedky hudby	
	Vstup Čenski žislana želi (neme
Co sa ziak nauci	Co od zlaka ocakavame
 Pochopiť pojmy rytmus, hudobné metrum, rozlišovať rôzne takty (2/4, 3/4, 4/4), rytmicky presne sprevádzať spev piesne inštrumentálnou hrou a hrou na telo. Poznať hudobné dielo M. Ravela – Bolero, rozpoznať a zopakovať jeho základný rytmický motív. Orientovať sa v grafickom zázname jednoduchej melódie a rytmického cvičenia. Naučiť sa pracovať s programom MuseScore, dopĺňať notový zápis. Definovať základné rytmické členenie nôt, priradiť grafický znak k príslušnému názvu noty. Poznať a správne realizovať hodnoty nôt. Interpretovať vybrané rytmické modely rytmicky presne. Interpretovať ľudovú pieseň intonačne čisto, vokálny prejav doplniť inštrumentálnou hrou na telo. 	 Orientovať sa v grafickom zázname jednohlasnej melódie a rytmu. Vytvárať jednoduché rytmické sprievody. Orientovať sa v znejúcej hudbe na základe dominujúcich výrazových prostriedkov hudby a ich funkcií. Nadviazať na obsah 5. ročníka: výrazové prostriedky hudby a ich funkcia.
Kompetencie	
Co cnceme u ziaka rozvijat	
 Komunikácia v materinskom jazyku Správne definovať a vymenovať záklamelódia, harmónia, tempo, dynamika, Dodržiavať základné komunikačné pražiakmi. 	dné výrazové prostriedky hudby (rytmus,). avidlá v rozhovore s učiteľom a ostatnými
Digitálne kompetencie	
Využívať moderné informačno-komun	ikačné technológie pri vzdelávaní, praco-
vat s osobnym pocitacom, na interakt	ivnej tabuli.
Naucit sa ucit	oť koncentrácie pri komunikácii o hudbou
(rytmická štafeta")	st koncentracie pri komunikacii s hudbou
 Rozlíšiť správne od nesprávnych rytn rozdiely medzi jednotlivými rytmickým 	nických interpretácií, porovnať a vysvetliť ni prevedeniami v podaní spolužiakov.
Spoločenské a občianske kompetenci	e
 Pracovať v skupine, v časovom limite r 	olniť stanovené úlohy.
 Prispôsobiť sa ostatným členom skup 	iny, rešpektovať pravidlá didaktickej hry.
Kulturne povedomie a vyjadrovanie	
 Vnimat rytmus ako vyrazovy prostriedo 	ok hudby a originalny spösob vyjadrovania l

 Vnímať rytmus ako výrazový prostriedok hudby a originálny spôsob vyjadrovania emócií, pocitov a myšlienok

Metódy a formy	Prostriedky
Ako to zrealizujeme	Čo použijeme
 Slovné metódy: hovorené – dialóg so žiakmi (riadený rozhovor), písomné – rytmické cvičenia, notové písmo. Názorno-demonštračné metódy: audio a video záznamy (dostupné z internetu), vzdelávací portál. Didaktické hry s využitím digitálnych technológií, brainstorming, skúsenostné metódy a riadené objavovanie hudby, rytmizácia. Hromadné formy - praktické hudobné činnosti celej triedy (inštrumentálne, spevácke, percepčné). Skupinové formy – aktivity Uhádni motív, Vieme počítať?, Zaspievajme si pieseň. 	 Multimediálna učebňa, internet, dataprojektor, interaktívna tabuľa. Slúchadlá, reproduktory. Cvičenia v notačnom programe MuseScore. Rytmické nástroje Orffovho inštrumentára.

Úvod (motivácia): 7 min.

Motivačný rozhovor:

- Akú úlohu má motor v aute? Hýbalo by sa auto bez motora? Čo je "motorom" v hudbe? Formou brainstormingu žiaci vymenujú výrazové prostriedky hudby (očakávané odpovede: rytmus, melódia, harmónia, dynamika, tempo, ...), učiteľ všetko zapisuje na tabuľu. Vylučovacou metódou z napísaných slov na tabuli spoločne zistíme, že motorom hudby je rytmus.
- 2. Zábavná obmena hry "Telefón". Piatich žiakov pošleme za dvere. Dobrovoľníkovi z triedy určí učiteľ na drevených ozvučných paličkách ľubovoľný rytmický motív. Zavoláme do triedy prvého žiaka spoza dverí a ten si musí vypočuť rytmický motív v podaní dobrovoľníka. Potom prevezme jeho úlohu (ako štafeta) a zopakuje tento motív ďalšiemu spoza dverí, a takto pokračujeme, kým sa všetci piati žiaci nevrátia do triedy. Posledný žiak celej triede zopakuje rytmický motív. Je to ten istý, ako predviedol učiteľ? Alebo si ho žiaci "prikrášlili"? Úloha je veľmi zábavná a učí žiakov pozorne počúvať. Určite si ju budú chcieť zopakovať s ďalšími dobrovoľníkmi.
- 3. Žiaci si zaspievajú ľubovoľnú ľudovú pieseň a počas interpretácie rytmizujeme pomocou nástrojov z Orffovho inštrumentára.
- 4. To, ako sú tóny zoradené v čase, nazývame **rytmom.** Rytmus je zrejme najdôležitejší aspekt hudby. Môže existovať aj sám osebe, napr. v africkom kmeni. Rytmus bez melódie alebo harmónie sa vo vážnej hudbe vyskytuje veľmi zriedka

Sprístupňovanie učiva (expozícia): 20 min.

<u>Názvoslovie</u> – základné pojmy: rytmus, hodnoty nôt, takty, metrum, prízvučná a neprízvučná doba

a. Rytmus v hudbe sa dá zaznamenať vďaka rôznym dĺžkam trvania nôt. Pamätáte si hodnoty nôt? **Na interaktívnej tabuli** učiteľ predstaví rôzne typy nôt podľa ich dĺžky trvania (učiteľ si pripraví jednoduchý prevádzací list na interaktívnej tabuli), žiaci si preopakujú ich názvy a zapíšu ich hodnoty (priraďujú hodnoty k príslušným notám).

b. Precvičíme si rytmizáciu v skupinách. Žiakov rozdelíme do 4 skupín a každá skupina (podľa určeného obrázku hodín) bude napodobňovať rytmus hodín klopaním ceruzy na lavicu, tlieskaním, alebo hraním na jednoduchých rytmických nástrojoch z Orffovho inštrumentára.

Obr. 3.2 Obrázok hodín - imitácia sekundovej ručičky (štvrťové noty)

Obr. 3.4 Nástenné hodiny - imitácia úderu bim-bam (polové noty)

Obr. 3.3 Kukučkové hodiny – imitácia kukučky (len na prvú dobu)

Obr. 3.5 Náramkové hodiny (imitácia jemného tikania (osminové noty)

Žiaci si zopakujú na uvedenom cvičení hodnoty nôt v rôznych taktoch. Využijeme notačný program MuseScore (učiteľ si cvičenie dopredu pripraví), žiaci doplňujú hodnoty nôt, pracujú na interaktívnej tabuli.

MuseScore: 27_03_evicenie_rytmus			
Soubor Upravít Vytvořít Notes Rozvržení Styl Zobrazení Plugins Nápověda			
Koncertriladêni NJJJJ 🖁 × \$ \$ 5 16 P 2 4			
27_00_cvicenie_sytmus 🔯			
Cvičenie			
Doplate hodnoty nót v prislušnom takte			
	E		
Voice 22 2	- 12		
	e -		
. 123			
vo. @x			
20.			
vo 61 o			
•			
		1.1	
The Start 10 2 Mercard W., - DO Welfard EVE	Centrum di Fum		SE C 10 10 18:34

Obr. 3.6 Cvičenie vytvorené v programe MuseScore

Hnacím motorom celej skladby je súhra rytmu s metrom. Metrum má svoje korene a opodstatnenie v tepe ľudského srdca. (Počúvame údery vlastného srdca, jeho rytmus – najprv v pokoji, potom žiaci spravia 10 drepov a znova počúvajú údery vlastného srdca. Čo sme zistili?)

Získané poznatky zo života aplikujeme do hudby. Niektoré doby v takte **sú prízvučné, iné neprízvučné**. Prízvučné a neprízvučné doby vyznačíme na interaktívnej tabuli, využijeme cvičenie, kde žiaci dopĺňali hodnoty nôt.

Precvičovanie a upevňovanie učiva (aplikácia a fixácia): 13 min.

Aktívne počúvanie hudby - poďme si zasúťažiť!

Žiakov rozdelíme do skupín. Učiteľ funguje ako porotca súťaže.

1. úloha – uhádni motív

Učiteľ žiakom pustí cez reproduktory hudobnú ukážku Maurice Ravel – Bolero: <u>http://www.youtube.com/watch?v=3-4J5j74VPw&feature=PlayList&p=9EAB868F89546DEC&play-next=1&playnext_from=PL&index=12</u>

V skupine si určia **jedného žiaka**, ktorý podľa vypočutej hudobnej ukážky presne zopakuje rytmický motív. Učiteľ si zapisuje výkony žiakov na tabuľu podľa skupín (má pripravenú tabuľku v MS Excel). Za správne zopakovanie rytmického motívu skupina získava 2 body.

Obr. 3.7 Rytmická ukážka motívu z počúvaného diela Bolero

2. úloha - vieme počítať?

Skupina žiakov pracuje pri jednom počítači. Má pripravenú úlohu v programe MuseScore: <u>http://cid-3e8b4048338ad12d.skydrive.live.com/self.aspx/cvicenia/cvicenie%5E_rytmus.mscz</u>.

Za úlohu majú doplniť v 2/4 a 3/4 takte 5 taktov rôzne hodnoty nôt. Skupiny pracujú v časovom limite. Správnosť hodnotí učiteľ, prácu hodnotí bodmi od 1 do 10 (za každý správne vyplnený takt maximálne 1 bod). Výsledky zapíše na tabuľu.

3. úloha – zaspievajme si spolu

Skupina si vyžrebuje ľudovú pieseň (žiakom pripravíme lístočky s názvami nacvičených piesní). Využijeme web stránku: http://www.pesnicky.orava.sk/mvp/, na ktorej sú doprovody k daným piesňam. Úlohou skupiny je zaspievať danú pieseň a rytmicky ju doprevádzať Orffovými nástrojmi. Správnosť kontroluje učiteľ, hodnotí bodmi od 1 do 5.

Vyhodnotenie skupinových aktivít

(pomocou tabuľky v MS Excel spočítame body jednotlivým skupinám), najlepšia skupina žiakov je odmenená: slovne, známkou, pochvalou, ...

Vedieme so žiakmi dialóg, kde objektívne hodnotia výsledky v súťaži, vyzdvihnú jednotlivcov.

Záver vyučovacej hodiny: 5 min.

Spev s rytmizáciou na telo

Na záver si žiaci zaspievajú ľudovú pieseň:

Tindirindi, na jarečku stala (môžeme si vybrať aj inú pieseň z repertoáru, podľa príslušného regiónu). Využijeme stránku: <u>http://www.pesnicky.orava.sk/mvp/</u>.

- Žiaci sa pokúsia vytvoriť rytmický sprievod "hrou na telo".
- Rytmus (2/4 takt): prvá doba dupnutie, druhá doba tlesknutie.
- Tento motív sa opakuje celou piesňou, žiaci si ho rýchle obľúbia.
- Na interaktívnej tabuli žiaci sledujú notový zápis danej piesne.
- Využijeme aj hudobný doprovod k interpretácii žiakov.

Metodické poznámky

Aj takto sa to dá (popis alternatívnych možností vzdelávacích aktivít):

- 1. Pri metóde brainstormingu zapisujeme na interaktívnu tabuľu hudobno-výrazové prostriedky, na ktoré si žiaci spomenú. K správnej odpovedi sa môžeme dopracovať aj hlasovaním žiakov za jednotlivé pojmy.
- 2. Aktívne počúvanie hudby (M. Ravel Bolero) učiteľ môže vysvetliť žiakom, čo si majú žiaci v hudobnej ukáže všímať. Ide u hudobné dielo, o ktorom sám skladateľ povedal, že je dielom, ktoré nemá hudbu. 16-taktovú tému prináša vždy iný nástroj. Ide tu o variácie, no nie melodické, harmonické, či rytmické, ale zvukové. Naučíme žiakov základný rytmický motív. Vďaka netradičnému vyučovaniu si ho iste na veľmi dlhú dobu budú pamätať.
- 3. K pojmom metrum a rytmus môžete pripraviť hru o hľadaní taktov. Žiaci sa sluchom naučia rozoznávať dvoj, a trojštvrťový takt na hudobných ukážkach. Metrum je vnútorné členenie prízvučných a neprízvučných dôb v skladbe. V typickom valčíkovom trojštvrťovom takte je prvá doba prízvučná, ostatné dve doby sú neprízvučné. Zadáme žiakom úlohu vyhľadať (vo dvojiciach, alebo v skupinách) na internete ukážku valčíka a zapísať rytmus prvých 5 taktov do zošita, vyznačiť prízvučné a neprízvučné doby.
- 4. Ďalšiu úlohu, ktorú môžeme pre žiakov pripraviť a tým aj precvičovať hodnoty nôt, je úloha: opravte melódiu, ktorá "stratila" rytmus. Žiaci si vypočujú hudobnú ukážku a v notovom zápise hľadajú chyby. Notový zápis pripravený pre žiakov je v programe Musescore, žiaci môžu pracovať samostatne v dvojiciach na počítači, majú k dispozícii slúchadlá. Notový zápis nájdu na adrese: http://cid-3e8b4048338ad12d.skydrive.live.com/self.aspx/cvicenia/cvicenie%5E rytmus.mscz#resld/3E-8B4048338AD12D!299. Ich úlohou je porovnať notový zápis s hudobnou ukážkou, nájsť chyby a doplniť noty, ktoré sa "stratili". Najprv si však vypočujú tému Beethovenovej 9. symfónie: http://www.youtube.com/watch?v=qWX5f0HTx8U&feature=related.

Obr. 3.8 Cvičenie: Melódia, ktorá stratila rytmus

Precvičte si!

P3: Pripravte v programe MuseScore ďalšie rytmické cvičenia na precvičovanie, doplňovanie nôť, rôznych dĺžok, ...

LITERATÚRA

- [1] Hudobná výchova pre 5. ročník základných škôl (E. Langsteinová, B. Felix)
- [2] http://www.youtube.com/watch?v=qWX5f0HTx8U&feature=related
- [3] http://www.youtube.com/watch?v=34J5j74VPw&feature=PlayList&p=9EA-B868F89546D
- [4] C&playext=1&playnext_from=PL&index=12
- [5] http://www.pesnicky.orava.sk/mvp/
- [6] http://www.dukeb.sk/vmimages/2598.JPG
- [7] http://www.4home.sk/inshop/catalogue/products/velky/500045.jpg
- [8] http://drevenehodiny.sk/files/9191or.jpg
- [9] http://www.imitrade.sk/data/foto/rozmer-3/1050112PA2.jpg

3.1.3 Ukážka 3: Majú hudobné nástroje rodiny?

Téma O čom to bude	Ročník Pre koho
Výrazové prostriedky hudby - farba	5. ročník hudobná výchova
Ciele Čo sa žiak naučí	Vstup Čo od žiaka očakávame
 Poznať delenie hudobných nástrojov. Definovať členenie nástrojových skupín v symfonickom orchestri. Poznať hudobné dielo B. Brittena – Sprievodca mladého človeka orchestrom. Rozpoznať vlastnosti farebnosti zvukov jednotlivých hudobných nástrojov. 	 Vedieť rozpoznať - sluchom rozlíšiť skupiny hudobných nástrojov (sláči-kové, dychové, bicie, strunové). Nadviazať na obsah 5. ročníka: výrazové prostriedky hudby a ich funkcia. Pracovať s interaktívnou tabuľou. Pracovať s počítačom, interaktívnym pracovným listom a podobnými pracovnými materiálmi na internete.
<i>Kompetencie</i> Čo chceme u žiaka rozvíjať	
 Komunikácia v materinskom jazyku Využiť slovnú zásobu pri popise vznik formulovať fakty. Komunikácia v cudzích jazykoch. Porozumieť jednoduchému písomnér stupňovania nového učiva. 	u a tvorby tónov, primeraným spôsobom nu textu v anglickom jazyku počas sprí-
 Digitálne kompetencie Efektívne využívať moderné informačn listov, krížoviek. 	é technológie pri vypracovaní pracovných
 Vedieť sa sústrediť pri počúvaní hudob ných nástrojov a správne ich priradiť <i>Iniciatívnosť a podnikavosť</i> Podieľať sa na vytváraní pozitívnej pra <i>Kultúrne povedomie a vviadrovanie</i> 	ných ukážok, identifikovať zvuk hudob- do nástrojových skupín. covnej atmosféry.
 Aktívne vnímať a počúvať znejúcu hud ných nástrojov. 	dbu, rozlišovať zvuky jednotlivých hudob-

 Názorno-demonštračné metódy – hudobné nahrávky dostupné z internetu, obrázky a zvukové nahrávky hudobných nástrojov, digitálna Encyklopédia hudobných nástrojov. Komparatívna metóda (poznávanie a porovnávanie vlastností zvukov). Slovné metódy: hovorené (dialogické, monolo- gické) – rozhovor so žiakmi, písomné – samostatná práca (in- teraktívny pracovný list, interak- tívna krížovka). Riadené objavovanie hudby. Didaktická hra – hudobné hádanky. Hromadné formy – percepcia, slu- chová apalýza 	Metódy a formy Ako to zrealizujeme	Prostriedky Čo použijeme
Gilova analyza.	 Názorno-demonštračné metódy – hudobné nahrávky dostupné z inter- netu, obrázky a zvukové nahrávky hudobných nástrojov, digitálna Encyklopédia hudobných nástrojov. Komparatívna metóda (poznávanie a porovnávanie vlastností zvukov). Slovné metódy: hovorené (dialogické, monolo- gické) – rozhovor so žiakmi, písomné – samostatná práca (in- teraktívny pracovný list, interak- tívna krížovka). Riadené objavovanie hudby. Didaktická hra – hudobné hádanky. Individuálne formy – samostatná práca (pracovný list, krížovka). Hromadné formy – percepcia, slu- chová analýza. 	 Multimediálna učebňa, internet, dataprojektor. Slúchadlá, reproduktory. Edu balíček – nástroje symfonického orchestra. Interaktívny pracovný list: <u>http://cid-3e8b4048338ad12d.skydrive.live.com/self.aspx/pracovne%5E_listy/nastroje%5E_symf%5E_orchestra%5E_PL.htm</u>. Interaktívna krížovka: <u>http://cid-3e8b4048338ad12d.skydrive.live.com/self.aspx/testy%5E_krizovky/krizovka%5E_nastroje.htm</u>.

Obr. 3.9 Symfonický orchester

Úvod (motivácia): 7 min.

Na úvod vedieme so žiakmi dialóg:

- Ako vzniká tón? Žiaci uvádzajú rôzne možnosti. Učiteľ vysvetlí žiakom, akým spôsobom sa vytvárajú tóny: brnkaním, fúkaním, udieraním.
- Žiaci môžu názorne ukázať, ako sa "hrá" na jednotlivé nástroje.
- Uvedú príklady hudobných nástrojov, podľa spôsobu tvorenia tónov.
- Nástroje teda patria do skupín? Majú medzi sebou "príbuzných", tvoria "rodiny"?
- Na tieto otázky si odpovieme počas vyučovacej hodiny.

Sprístupňovanie učiva (expozícia): 20 min.

Názvoslovie – základné pojmy: hudobné nástroje, symfonický orchester, farba, nástrojové skupiny, sláčikové, drevené dychové, plechové dychové, bicie nástroje.

Hudobné hádanky

- Učiteľ žiakom predstaví niekoľko hudobných nástrojov symfonického orchestra.
- Použijeme internetovú stránku: http://ngfl.northumberland.gov.uk/music/orchestra/contents.htm. (Kliknutím na text nástrojovej skupiny sa dostaneme na jednotlivé nástroje. Po kliknutí na obrázok nástroja sa objaví zelený krúžok - hudobná ukážka znie, ak naň klikneme myšou. Ak si chceme vypočuť celú ukážku, kurzor musí ostať bez pohybu.)
- Žiaci si vypočujú (neukážeme im zatiaľ obrázok nástroja) krátku hudobnú ukážku príslušného nástroja a na základe predchádzajúcich skúseností a vedomostí s predchádzajúcich ročníkov hádajú, aký hudobný nástroj počujú.
- Nástroje si vyberáme zo všetkých nástrojových skupín.
- Na záver hádanky "vyriešime", povieme a ukážeme žiakom správne odpovede hudobné nástroje, ktoré si vypočuli.

Obr. 3.11 Ukážka hudobného nástroja na vzdelávacej stránke

Aktívne počúvanie hudby a spoznávanie hudobných nástrojov

Ako znie toľko úžasných nástrojov naraz? Vypočujeme si zaujímavú ukážku s názvom Variácie a fúga na Purcellovu tému. Autor skladby: Sprievodca mladého človeka orchestrom je B. Britten. Môžeme využiť aj Encyklopédiu hudobných nástrojov (Edu balíček z projektu Infovek).

V 1. časti skladby dirigent postupne predstaví všetky nástrojové skupiny symfonického orchestra: <u>http://www.youtube.com/watch?v=kR9nDnylhAU&feature=related</u> (8:17 min). Ukážku môže učiteľ kedykoľvek zastaviť.

Aktivita pre žiakov

- Žiaci na interaktívnej tabuli priraďujú k jednotlivým nástrojovým skupinám príslušné nástroje (učiteľ si pripraví jednoduchý pracovný list).
- Učiteľ môže vyskúšať postreh žiakov, vypnúť zvuk a zistiť, či žiaci vedia pomenovať hudobný nástroj aj podľa obrázka.

Precvičovanie a upevňovanie učiva (aplikácia a fixácia): 15 min.

Žiaci si zopakujú získané poznatky formou **interaktívneho pracovného listu, krížovky**. Učiteľ rozdelí žiakov do dvoch skupín:

- skupina žiakov vypracuje test na počítači samostatne v stanovenom čase (maximálny čas je stanovený na 7 minút). Po ukončení sa skupiny vymenia. Interaktívny pracovný list žiaci nájdu na adrese: <u>http://cid-3e8b4048338ad12d.skydrive.live.com/self.</u> <u>aspx/pracovne%5E listy/nastroje%5E symf%5E orchestra%5E PL.htm</u>. V pracovnom liste je otázka, ku ktorej si žiaci musia vyhľadať a vypočuť na internete hudobnú rozprávku S. S Prokofjeva: Peter a vlk, stačí krátka ukážka.
- skupina žiakov rieši krížovky vytlačené na papieri, (ak má učiteľ k dispozícii počítače pre všetkých žiakov, riešia krížovku žiaci na počítači, maximálny čas na jej vypracovanie je stanovený na 5 minút). Ak 1. skupina žiakov ukončí svoju prácu, vymenia sa. Krížovka je dostupná na adrese: http://cid-3e8b4048338ad12d.skydrive.live.com/self.aspx/testy%5E_krizovky/krizovka%5E_nastroje.htm.

Záver vyučovacej hodiny: 3 min

Riešenie pracovného listu a krížovky si žiaci skontrolujú na interaktívnej tabuli. Učiteľ vyhodnotí ich práce, zhodnotí aktivitu.

Metodické poznámky

Aj takto sa to dá (popis alternatívnych možností vzdelávacích aktivít)

- Žiaci získajú základné vedomosti efektívnym spôsobom, využíjú svoje znalosti s prácou s počítačom, zdokonalia sa v práci s internetom, overia si svoje digitálne skúsenosti pri vypracovaní pracovného listu, krížovky.
- Učiteľ si pripraví na interaktívnej tabuli všetky nástrojové "rodiny" a vedľa všetky nástroje symfonického orchestra, aby ich žiaci počas ukážky mohli priradiť (prevádzací list na interaktívnu tabuľu).

Obr. 3.12 Ukážka vzdelávacej stránky

- 3. Je dobré, ak má učiteľ na vyučovacej hodine aj "ozajstné" hudobné nástroje a žiaci si na nich môžu aj "zahrať".
- 4. Učiteľ pri sprístupňovaní nového učiva môže využiť aj internetovú stránku: <u>http://www.sfskids.org/templates/instorchframe.asp?pageid=3</u> (Obr. 3.12), kde sú k dispozícii všetky hudobné nástroje symfonického orchestra, hudobné ukážky aj ich stručný popis. (Popis tejto stránky v slovenskom jazyku nájdete v 2. kapitole učebnice.)
- 5. Ak chceme, môžeme žiakov ich aktivity (interaktívny test, krížovku)hodnotiť nielen slovne, ale aj známkou.
- 6. V rámci vyučovacej hodiny sa môžeme vyberať na exkurziu navštívime ZUŠ v meste, napríklad na hodinu individuálnej hry na hudobný nástroj.
- 7. Žiakov oboznámime s hudobnými nástrojmi, exkurziu zdokumentujte digitálnym fotoaparátom, na záver uskutočnime besedu.
- 8. V rámci hodiny môžeme žiakov pripraviť na návštevu koncertu. Pokiaľ sa nemôžte zúčastniť reálneho koncertu, vytvoríme si koncertnú atmosféru v triede (oblečenie, správanie sa, letáky s programom, uvádzač, počúvanie).

Ukážka interaktívneho pracovného listu, v ktorom žiaci odpovedajú na otázky, volia si jednu zo štyroch možností. V niektorých otázkach si najprv žiaci vypočujú hudobnú ukážku z internetu (kliknú na prepojenie) a až potom odpovedajú.

🦉 NÁSTROJE :	SYMFONICKÉHO ORCHES	TRA - Windows Internet Ex	plorer						. (=) 🔀
00-	C:\Documents and Settings	s\Hanka\Desktop\experti_HV\vyka	zy_moje\03_marec_10\1	003-PAn4\28_0	3_symf_n: 🔽 🛃	🖌 🔀 Google	1		P-
Súbor Úpravy	Zobraziť Obľúbené položi	ky Nástroje Pomocník							
× Google		💙 🔧 Vyhľadať	••••••• 😒 🖾 z	del'at' • 🔊 •	Sidewiki *	🤣 Skontrolovať 🔹	a Preklad • >>	🔩 • 🔘 Prił	hlásiť sa •
🖕 Obľúbené po	ložky 🛛 👍 🏀 Navrhované	lokality 👻 🌃 Free Hotmail 🙋	MobilHity - polyfonické, r	np3					
6 NÁSTROJE S	YMFONICKÉHO ORCHESTRA				🙆 • 🖻) - 🖂 🖶 •	Strana + Bezpečnos	sť + Nástroje +	0- »
		NÁSTRO	JE SYMFONIC	KÉHO OR	CHESTRA				â
			Interaktívny pr	acovný list					
			6:56						
		Prečitaj si otázku a odpoved	aj, pozor pri každej odj	povedi máš iba	jednu možnosť a	čas je krátky.			
							Ukazuj jednu	a za druhou	
1.	Symfönia je skladba: A. ? vokálno - initrus B. ? vokálna C. ? hudba k filmu D. ? initrumentálna	mentálua	A Ve hard a bard in Gabra d	addamic of 2	dur? Mahmi sam				
1	vypocujte si nudobnu uza	IZEU 5. 5. Prozorjeva: Peter a viz.	Aky hudoony nastroj p	recistavuje vtac	Kar Energieren				
	A. 7 seiny toh								
	B. 7 husle								
	C. ? flauta								
lateur	n a Lenne					Tento no 7 - 7			× -
10000						3 Terico policac		AU . af 30.2	70 T

Obr. 3.13 Pracovný list

Ukážka krížovky

🖉 NÁST	ROJE S'	MFONICKÉHO ORC	HESTRA - Windows	Internet Explore	ł							_ 7 🛛
00) - 🩋] C:\Documents and Set	tings\Hanka\Desktop\ex	perti_HV\vykazy_moje	\finalne_	prace\krizovk	y, testy\l	rizovka_na 🔽	😽 🗙 🛃 Google			- 9
Súbor	Úpravy	Zobraziť Obľúbené p	oložky Nástroje Po	omocník								
× Go	ogle		~	🔧 Vyhľadať 🝷 🕂 🚽	•• 🕥	🕝 Zdieľat	- 🔊 -	Sidewiki 🗧	- Skontrolovať -	🌲 Preklad 🔹 ≫	💐 + 🔘 F	rihlásiť sa 🔹
🔶 Obľúb	ené polo	žky 🛛 👍 🏉 Navrhov	vané lokality 👻 📶 Fre	e Hotmail 🙋 MobilHit	y - polyfo	nické, mp3						
88 - (🚰 C:\Doo	uments and Settings\	6 NÁSTROJE SYMFO	ONICKÉ ×				🟠 -	S · 🖃 🖶 •	Strana 🕶 Bezpečnos	sť + Nástroje	• 🕡 • "
					MALEC							~
				NASTROJE S	TWFC	NICKEP		CHESIKA	•			
					K	rižovka						
						3:37						
					Krížovku	Správne! si urobil na: 1	00%.					
	Vedere	ne: 7: Bicí nástroj TVN		vert								
	0000101	ne. 7. bici naati oj	Potvid Supp									
				¹ P	² D		³ H					
				1	1		U					=
				[∗] κ ο Ν	TR	AB	AS					
				0	1							
				L	G		E					
				A	ΎΕ	MP	0					
					N 7	× .	-					
					.1	YM		NY				
					Aksis	končil stlač r	na!					~
									🚽 Tento počítač		- Q 9	0% •
🤳 šta	art	04	bodporne	🗀 krizovky, te	O W	indows M	1	0_03_nast	JCross	🖉 NÁSTROJE	sk < 🖸	% 17:27

Obr. 3.14 Interaktívna krížovka

Precvičte si!

- **P4:** Pripravte si prezentáciu (v MS Worde, MS PowerPointe) o konkrétnom hudobnom nástroji, k prezentácii pridajte aj hudobné ukážky (prepojenie z internetu).
- **P5:** Pripravte pracovný list na interaktívnu tabuľu (v príslušnom programe), kde popíšete nástrojové skupiny s jednotlivými nástrojmi, pridáte obrázky nástrojov a ich zvuky.

LITERATÚRA

- [1] Encyklopédia hudobných nástrojov (Edu balíček)
- [2] <u>http://ngfl.northumberland.gov.uk/music/orchestra/contents.htm</u>
- [3] <u>http://www.notenmax.de/#/mozartspiel</u>
- [4] <u>http://listeningadventures.carnegiehall.org/ypgto/index.aspx</u>
- 5] http://www.youtube.com/watch?v=kR9nDnylhAU&feature=related
- [6] <u>http://www.sfskids.org/templates/instorchframe.asp?pageid=3</u>

3.1.4 Ukážka 4: Daj si "bacha" na Bacha

Téma O čom to bude	Ročník Pre koho
Barok, základné znaky slohu, hudba a predstavitelia baroka	6. ročník hudobná výchova
Ciele Čo sa žiak naučí	Vstup Čo od žiaka očakávame
 Popísať vývoj hudobného baroka v jeho základných črtách. Získať poznatky o živote a tvorbe najznámejších barokových skladateľov, vyzdvihnúť ich význam. Porovnať totožné hudobné ukážky J. S. Bacha v rôznych interpretáciách a nájsť podobnosti aj odlišnosti v danom prevedení. Zaradiť hudobnú ukážku do obdobia baroka a priradiť ju k autorovi. 	 Vedieť rozpoznať vyjadrovacie prostriedky hudby: rytmus, melódiu, harmóniu, tempo, dynamiku, farbu, inštrumentáciu, Zaradiť hudbu do žánru moderná alebo klasická. Pracovať s Microsoft Word, s interaktívnou tabuľou. Vyhľadávať informácie na internete.
Kompetencie Čo chceme u žiaka rozvíjať	
 Komunikácia v materinskom jazyku Vyjadrovať myšlienky, názory a stanov diel barokovej kultúry písomnou aj úst Verbalizovať hudobný zážitok. Digitálne kompetencie Efektívne používať nástroje na tvorbu dobe. 	viská pri opise najznámejších hudobných nou formou. dokumentov a prezentácií v digitálnej po-
 Naučiť sa učiť Vedieť sa sústrediť na počúvanie klasi 	ckej hudby a rozlišovať v nej vyjadrovacie
 Tímovo spolupracovať a vymieňať si zi Spoločenské a občianske kompetenci Vyjadriť pozitívny/negatívny názor na procesta strukture 	ískané poznatky o barokovej hudbe. e počúvané diela barokovej kultúry a vhod-
nou argumentáciou svoj postoj obháji • Rešpektovať rozdielne stanoviská a sr	ť. nažiť sa im porozumieť.
 Posudzovať umelecké hodnoty barok dičstvo. 	covej kultúry ako spoločné európske de-
 Akceptovať kultúrnu a jazykovú rozma hudobných skladateľov. 	anitosť v dielach európskych barokových
 vyjadroval vlastné počíty pri počuvaní túry. Prejavovať emócie a kultivovať vlastné 	estetické vnímanie hudby.

 Názorno-demonštračné metódy, hu- dobné ukážky – dostupné videona- hrávky z internetu, obrázky, prezentá- cia a pod 	 Multimediálna učebňa, internet, data- projektor.
 Slovné metódy: písomné - stručné údaje o období, skladateľovi, jeho tvorbe. hovorené – rozhovor so žiakmi, riadená diskusia. Metóda brainstormingu, Hudobné hádanky – hudobný diktát. Praktické hudobné činnosti – percepcia. Individuálne a skupinové formy vyučovania, samostatné úlohy, práca vo dvojiciach (pracovný list). 	 Slúchadlá, reproduktory. Hlasovacie zariadenie. Prezentácia v PowerPointe: <u>http://cid-3e8b4048338ad12d.skydrive.live.com/self.aspx/prezentacie/barok.pps</u>. Interaktívny pracovný list v programe Hot Potatoes: <u>http://cid-3e8b4048338ad12d.skydrive.live.com/self.aspx/pracovne%5E_listy/bach%5E_PL.htm</u>.

Obr. 3.15 Predstavitelia hudobného baroka

Úvod (motivácia): 5 min.

- 1. Tému vyučovacej hodiny uvedieme videonahrávkou (najprv bez obrazu) J. S. Bach: Toccata a fúga d-mol v interpretácii Vanessy Mae: <u>http://www.youtube.com/</u><u>watch?v=Hg8Fa_EUQqY</u>. (cca od 2:25-3:58).
- 2. Druhú videonahrávka Johan Sebastian Bach: Air v interpretácii Bobby McFerrina <u>http://www.youtube.com/watch?v=slUW5/BVo_8</u> (cca od 0:11-1:45).

Po vypočutí obidvoch ukážok získame prehľad o zážitkoch žiakov pri počúvaní obidvoch ukážok:

- Povedzte aký hudobný nástroj ste počuli v prvej ukážke?
- Aké pocity pri počúvaní prvej skladby ste mali: príjemná nepríjemná hudba, hlasujeme.
- Skúsťe zadeliť prvú ukážku, aký je to hudobný žáner: "klasická hudba" alebo moderná hudba, hlasujeme.
- Ktorá ukážka sa vám viac páčila a prečo?

Sprístupňovanie učiva (expozícia): 25 min.

Názvoslovie – základné pojmy:

barok, J. S. Bach, G. F. Händel, A. Vivaldi, Toccata a fúga d-mol, Ave Maria, Air, ...

Na úvod, metódou brainstormingu (burza nápadov) zopakujeme základné pojmy a informácie o baroku, ktoré sa žiaci dozvedeli na predchádzajúcej hodine hudobnej výchovy, na hodinách dejepisu, ...

Odpovedajú na otázku:

Čo vieš o baroku? Postupne vyvolávame žiakov k tabuli, kde píšu svoje nápady.

Očakávané odpovede: 16. - 18. storočie, Taliansko, organ, perla nepravidelného tvaru, krivá perla, prezdobenosť, veľkoleposť, nepravidelnosť, zdôrazňovanie nadzemskej krásy, veľký vplyv cirkvi, dôraz na detail, vznik prvých opier v Taliansku, C. Monteverdi, B. Pergolesi, kontrast – striedanie rýchlych a pomalých častí, terasovitá dynamika, polyfónia a homofónia, komorný orchester, náboženské skladby, opera, oratórium, koncerto grosso, koncert pre sólový nástroj,...

Ak sa chceme dozvedieť viac o skladateľovi **Johanovi Sebastianovi Bachovi**, musíme načrieť do dejín hudby hudobného baroka, prenesieme sa niekoľko storočí dozadu.

Aktivity pre žiakov:

- Žiaci pracujú v dvojiciach, k dispozícií majú počítač s pripojením na internet, slúchadlá. Ich úlohou je na internete vyhľadať si prezentáciu Hudobný barok na adrese: http://cid-3e8b4048338ad12d.skydrive.live.com/self.aspx/prezentacie/barok.pps.
- 2. Prezentácia je koncipovaná tak, že o hudobnom skladateľovi je stručne uvedený jeho životopis, význam, dielo a ukážky na počúvanie hudby.
- 3. Po preštudovaní prezentácie a vypočutí si hudobných ukážok, žiaci pracujú s pracovným listom, v ktorom si môžu overiť získané poznatky. V prípade ak majú záujem získať viac informácií, majú možnosť ich získať z internetu na ponúkanej webovej stránke (je uvedená na druhej snímke prezentácie).
- 4. Interaktívny pracovný list žiaci vypracujú priamo v počítači (na samostatnú prácu majú žiaci stanovený čas), stiahnu si ho z adresy: <u>http://cid-3e8b4048338ad12d.skydrive.</u> <u>live.com/self.aspx/pracovne%5E_listy/bach%5E_PL.htm</u>.
- 5. V pracovnom liste žiaci odpovedajú na otázky, ktoré súvisia s jeho tvorbou, musia si niektoré ukážky najprv vypočuť a potom môžu odpovedať. Prepojenie na hudobné ukážky z internetu sú priamo v pracovnom liste stačí si kliknúť.
- 6. Vypracované a automaticky vyhodnotené pracovné listy skontroluje učiteľ.
- 7. Po ukončení práce oboznámime žiakov so správnymi odpoveďami (na interaktívnej tabuli) a vyhodnotíme ich samostatnú prácu.

Obr. 3.16 Historický organ Precvičovanie a upevňovanie učiva (aplikácia a fixácia): 10 min.

Hudobné hádanky – hudobný diktát:

- Učiteľ pripraví žiakom hudobné hádanky
- Žiakov môžeme rozdeliť na menšie skupiny, ktoré budú navzájom súťažiť.
- Za úlohu majú uhádnuť interpreta a skladbu, odpovede zaznamenajú písomne alebo môžu využiť hlasovacie zariadenie.
- Hudobné hádanky sú vybraté aj s inými ako pôvodnými interpretáciami hudobných skladieb.
- Na záver súťaže vyhodnotíme najlepšiu skupinu, ostatných motivujeme pochvalou.
- Hudobné ukážky môžeme žiakom prehrať aj z CD prehrávača, ak máme vhodné ukážky - kvalitné nahrávky.

Návrh hudobných ukážok na hudobný diktát:

- 1. J. S. Bach Toccata a fúga d-mol v podaní akordeónového tria: <u>http://www.youtube.</u> <u>com/watch?v=xHkWD1HfKSg</u>
- 2. J. S. Bach Ave Maria: http://www.youtube.com/watch?v=thr-CK_LVWg
- 3. J. S. Bach Air v podaní gitary gitarového sólistu: <u>http://www.youtube.com/watch?-v=FUPx42UmSng</u>

Po vyhodnotení správnych odpovedí hudobného diktátu prebehne diskusia o vypočutých skladbách - rebríček **TOPNaj,** žiaci na interaktívnej tabuli pridávajú body k svojej skladbe alebo využijeme hlasovacie zariadenie.

- Toccata a fúga d-mol
- Air
- Ave Maria

Záver vyučovacej hodiny: 5 min.

- Na záver si môžeme ešte raz vypočuť skladbu, ktorá v rebríčku TPOnaj obsadila 1. miesto.
- Diskutujeme so žiakmi, aký majú názor na moderné interpretácie barokových diel (V. Mae, B. McFerrin).
- Za "domácu úlohu" im môžeme doporučiť, aby si jednotlivé diela vyhľadali na internete a ešte raz vypočuli.

Metodické poznámky

Aj takto sa to dá (popis alternatívnych možností vzdelávacích aktivít)

Ako postupovať na vyučovacej hodine?

- 1. Žiakov rozdelíme do dvojíc tak, aby každá dvojica mala k dispozícií počítač s pripojením na internet a slúchadlá.
- 2. Zadáme žiakom adresu webovej stránky, kde si môžu stiahnuť pripravený materiál.
- 3. Ak sú žiaci pripravení, vysvetlíme im postup ich samostatnej práce.
- 4. Ak žiaci potrebujú pomoc obrátia sa na učiteľa, ktorý funguje na vyučovacej hodine ako konzultant.
- Po vyhodnotení správnych odpovedí hudobného diktátu prebehne diskusia alebo hlasujeme o vypočutých skladbách - rebríček **TOPNaj.** Učiteľ si pripraví prezentáciu na hlasovanie (v príslušnom programe hlasovacieho zariadenia).
- 6. Žiaci navštevujúci ZUŠ si môžu na pripraviť a zahrať vhodnú barokovú skladu a tak inšpirovať ostatných žiakov.
- 7. Učiteľ môže zadať žiakom v rámci projektového vyučovanie vyhľadať informácie a spracovať tému baroko na Slovensku.

8. Vyučovaciu hodinu môže učiteľ odučiť napríklad v historickej budove, múzeu, kde sa žiaci zoznámia s dobovými nástrojmi, nábytkom, oblečením, ...

Ukážka interaktívneho pracovného listu

Úpravy	Zobrazi	Obľúbené p	oložky Nást	roje Pomocnik					
Google				vyt 🚼 🖌	hl'adat' • • 💠 • 🥯	Zdeľať * 🔊 ·	Sidewiki •	 Skontrolovať * a Preklad * >> 	• 🔩 • 🔘 Prihlásiť
oľúbené polo	Sky 5	😸 🏉 Navrhov	rané lokality *	M Free Hotma	al 🙋 MobilHity - poly	fonické, mp3			
aj si bacha ni	Bachal						👜 •	🔝 🕆 🖃 🖶 * Strana * Bezpei	čnosť + Nástroje + 🕢
					Dai si t	oacha na Bacha!			
					Interaliti	in the second list			
					Interaction	livity placetily list			
						4:27			
			Prečitaj si	otázku a odpove	idaj, pozor pri každej	odpovedi máš iba jedr	nu mežnesť. De	održiavaj časový limit.	
								Ukazuj je	dnu za druhou
	d list m	inn dunasti hal T	5 Rach?						
	Autory In	aroanosti oos j.	5. Dach?						
	A _ /	Francuz							
	B. ?	nemec							
	C. ?	talian							
2	1. S. B.	ch bol virtuózn	um hráčom n						
	A 2	Maria							
	_								
	B. 7	husie							
	C. ?	organ							
	Medai	ieho známe skl	dby patri at 1	loccata a fúea d-	mol. vypožujte si úry	vok a naviite pre aké b	udobný nástrol	tu Bach navisal? Klikni sam	
								Internet	· · · · ·

Obr. 3.16 Pracovný list

Poznámky k používanie prezentácie

- učiteľ musí mať k dispozícii počítač s pripojením na internet, projektor a kvalitné stereo reproduktory, aby reprodukovaná hudba mala svoju požadovanú kvalitu,
- ak je prenos z internetu nedostatočný alebo ak sa chce učiteľ vyhnúť sklamaniu • keď mu to práve na hodine nebude fungovať, môže si videonahrávky nahrať dopredu.

Ukážka prezentácie – hudobný barok: J. S. Bach

Obr. 3.18 Životopis skladateľa

Precvičte si!

P6: Pripravte si interaktívny pracovný list alebo krížovku v programe Hot Potatoes na precvičovanie, opakovanie učiva o baroku.

P7: Pripravte prezentáciu v programe hlasovacieho zariadenia, kde zadáte žiakom otázky na opakovanie učiva baroka, alebo otázky na opakovanie hudobných ukážok.

LITERATÚRA

- [1] Hudobná výchova pre 9. ročník základných škôl
- [2] Daniela Sliacka Slávni hudobní skladatelia
- [3] Jozef Laborecký Hudobný terminologický slovník
- [4] Alexander Waugh Umenie počúvať hudbu
- [5] Hudobné ukážky CD More essential masterworks
- [6] Hudobná výchova pre 7. ročník základných škôl
- [7] http://referaty.atlas.sk/vseobecne-humanitne/kultura-a-umenie/17974/?print=1
- [8] http://www.nndb.com/people/288/000093009/gluck-1-sized.jpg
- [9] http://www.haendel.it/photogallery/photo18120/compositori/acorelli2.jpg
- [10] http://www.imagesonline.bl.uk/britishlibrary-store/Components/17/1733_2.jpg
- [11] http://sk.wikipedia.org/wiki/Johann_Sebastian_Bach
- [12] http://portrait.kaar.at/Musikgeschichte%2018.Jhd%20Teil%203/images/georg_friedrich_hel.jpg
- [13] http://www.flutepage.de/deutsch/composer/grafik/haendel.jpg
- [14] http://www.amadeo.sk/_fonoklub/SKLADATELIA%5CH%C3%84NDEL%5Chandel.htm
- [15] <u>http://www.youtube.com/watch?v=St9wYu_WeAM&mode=related&search</u>
- [16] <u>http://www.youtube.com/watch?v=3dct8n7y2Y4&mode=related&search</u>
- [17] http://www.youtube.com/watch?v=JqkFgeBFTWU
- [18] http://www.youtube.com/watch?v=Abcgpn2UTV8
- [19] http://www.youtube.com/watch?v=sIUW5IBVo 8
- [20] http://www.usna.edu/Music/Accessable/organ12.JPG

3.1.5 Ukážka 5: DJ MuZo uvádza – príroda, ohníček a dobrá country hudba

Téma	Ročnik	
O com to bude	Pre kono	
Moderná populárna hudba:	/. ročnik	
Country and Western music	nudobna výcnova	
	Vstup Če od ž ieka ožekávomo	
Poznat strucny preniad zanru mo- dornoj populárnoj hudby Country	 Nadviazat na tematicky celok 7. roc- píka: Postrá polota populárnoi hudby 	
and Western music (C&W)	vznik a vývin populárnej hudby u nás	
 Zhromaždiť poznatky o života 	a v zahraničí, autori a interpreti	
a tvorbe spevákov a hudobných	 Zaradiť hudbu do žánru moderná 	
skupín štýlu C&W.	alebo klasická.	
Poznať hudobný štýl podľa vybra-	Pracovať s Microsoft Word, Microsoft	
ných hudobných ukážok.	PowerPoint, interaktívnou tabuľou,	
Naučiť sa interpretovať country pie-	internetom.	
Ovenit a upevnit nadobudnute po-		
tredníctvom zábavnej formy – krí-		
Kompetencie		
Čo chceme u žiaka rozvíjať		
Komunikácia v materinskom jazvku		
 Vviadrovať myšlienky, názory a stanov 	viská pri opise známvch hudobných uká-	
žok žánru C&W ústnou formou.		
 Verbalizovať hudobný zážitok pri poču 	ívaní hudobných ukážok.	
Aktívne sa zapájať do diskusie, dodr	ziavať základné pravidlá komunikácie, vy-	
jadriť názor na pozitívne i negatívne s	tránky umeleckého života: úspech, sláva,	
ale aj alkonolizmus, drogy		
Digitaine kompetencie Efektívna používať pástroja po tvorbu dokumontov o prozontácií v digitálnoj po		
dobe		
Naučiť sa učiť		
 Vedieť sa sústrediť na počúvanie hudby a rozlišovať v nej vyjadrovacie pros- 		
triedky hudby.		
Orientovať sa v grafickom zázname piesní a skladieb rôznych štýlov a žánrov.		
Prezentovať výsledok svojej práce (projekt) pred žiackym kolektívom.		
Objektivne nodnotit vysledne projekty svojich spoluziakov, ocenit kvalitu, empa- tieky kritizovať podostatky.		
lický knilzoval nedostalky. Spoločenské a občianske kompetencie		
 Vviadriť pozitívny alebo negatívny názor na počúvané hudobné ukážky žánru 		
C&W a vhodnou argumentáciou svoj postoj obhájiť.		
Kultúrne povedomie a vyjadrovanie		
 Posudzovať objektívne kultúrne a umelecké hodnoty kultúry žánru C&W ako 		
základ modernej populárnej hudby.		
 Vyjadrovať vlastné pocity pri počúvaní vybraných hudobných ukážok country 		
hudby.		

Metódy a formy Ako to zrealizujeme	Prostriedky Čo použijeme
 Názorno-demonštračné metódy tzn. hudobné ukážky – dostupné video- nahrávky z internetu, obrázky, pre- zentácia, notový záznam, vzdelávací portál a pod. Slovné metódy: hovorené – krátky výklad s vy- užitím multimediálnych prvkov, dialóg so žiakmi, diskusia, seba- hodnotnie žiakov. písomné – krížovka. Imitačná metóda nácviku piesne. Praktické hudobné činnosti – per- cepčné a spevácke činnosti. Individuálne formy vyučovania (inte- raktívna krížovka, samostatná práca, domáca úloha – tvorba projektu). Skupinové formy vyučovania (nácvik piesne so zmenou formy: skupiny žiakov, sólo a tutti, inštrumentálny sprievod k piesni a pod.), Hromadné formy vyučovania (prí- pravné cvičenia, spev piesne, počú- vanie hudby). 	 Multimediálna učebňa, internet, dataprojektor, slúchadlá, reproduktory. Prezentácia C&W v PowerPointe dostupnosť: <u>http://cid-3e8b4048338ad12d.skydrive.live.com/self.aspx/prezentacie/CaW.pps?lc=1051</u>. Prezentácia Country na Slovensku: <u>http://cid-3e8b4048338ad12d.skydrive.live.com/self.aspx/prezentacie/CaW%5E_na%5E_slovensku.pps</u>. Interaktívna krížovka v programe Hot Potatoes: <u>http://cid-3e8b4048338ad12d.skydrive.live.com/self.aspx/testy%5E_krizovka%5E_CaW.htm</u>. Vzdelávacia stránka s piesňami: <u>http://www.pesnicky.orava.sk/mvp/</u>.
+ + 0 m 2	

Obr. 3.21 Country skupina

Úvod (motivácia): 5 min.

Na úvod si vypočujeme: Johnny Cash - Ghost Riders In The Sky <u>http://www.youtube.</u> <u>com/watch?v=SmxB2BwVufA</u>

Motivačný rozhovor:

- Aké pocity ste mali pri počúvaní tejto skladby?
- V akom prostredí, pri akej príležitosti sa hráva takáto hudba? (Očakávané odpovede: príroda, leto, rieka, hory, ohníček, zábava, opekanie, ...)
- Čo si myslíte, kde vznikol takýto štýl hudby?
- Poznáte nejakú slovenskú pieseň tohto štýlu?
- Poznáte nejakého interpreta alebo country skupinu?

Sprístupňovanie učiva (expozícia): 25 min.

Názvoslovie – základné pojmy: country, western, hillbilly, bluegrass, husle, banjo, Ch. Atkins, H. Snow, J. Cash, B. Monroe, H. Wiliams, G. Hamilton IV.

1. úloha pre učiteľa:

- oboznámiť žiakov so stručným prehľadom o vzniku C&W, štýloch C&W: hillbilly, tradičné country, bluegrass, western swing, rock billy, country rock, pomocou prezentácie dostupnej na adrese: <u>http://cid-3e8b4048338ad12d.skydrive.live.com/self.</u> aspx/prezentacie/CaW.pps?lc=1051
- predstaviť najznámejších interpretov C&W a ich známe tituly pomocou videonahrávok z internetu, prepojenia sú súčasťou prezentácie.

2. úloha pre učiteľa:

- nacvičiť jednoduchú pieseň štýlu C&W: Ruty šuty Arizona, Texas,
- pri nácviku môžeme využiť vzdelávací portál: <u>http://www.pesnicky.orava.sk/mvp/</u>, pieseň sa nachádza v ľavom banery stránky v kategórii: Iné piesne Country,
- · využijeme notový materiál s hudobným doprovodnom,
- pieseň si môžeme skopírovať, vytlačiť,
- podľa hlasových dispozícií žiakov môžeme pieseň transponovať,
- v prípade potreby môžeme zmeniť rytmus piesne,
- na interaktívnej tabuli zobrazíme notový záznam piesne a prehráme ju cez reproduktory.

Obr. 3.22 Notový zápis piesne na portáli

Prípravné cvičenia: (dychová, artikulačná, hlasová rozcvička...)

- v rámci rytmických cvičení (žiaci môžu využiť aj ceruzky, perá...) precvičíme rytmické modely, ktoré využijeme neskôr v aplikačnej etape,
- v závere prípravných cvičení si so žiakmi zopakujeme a zaspievame niekoľko nacvičených piesní z predchádzajúcich vyučovacích hodín.

Prednes piesne:

- estetický prednes piesne v interpretácii učiteľa (so sprievodom alebo bez sprievodu –
- môže využiť doprovod piesne z portálu),
- žiakom môžeme ukázať aj videonahrávku z Youtubu v podaní country skupiny: <u>http://www.youtube.com/watch?v=P9alSz-j0Eo</u>.

Rozbor piesne:

- text piesne je v českom jazyku, preto mu venujeme náležitú pozornosť, neznáme zvraty žiakom vysvetlíme, čítanie zopakujeme viackrát.
- žiakom pomocou videonahrávky na Youtube priblížime územie, atmosféru v Texase, Arizone: <u>http://www.youtube.com/watch?v=PGukLuXzH1E</u> <u>http://www.youtube.com/watch?v=6 9hb7UcTo&feature=related.</u>

Nácvik piesne:

• pri nácviku piesne využijeme imitačnú metódu.

Precvičovanie a upevňovanie učiva (aplikácia a fixácia): 10 min.

Námety na opakovanie

- žiaci si vypracujú samostatne interaktívnu krížovku, v ktorej si zopakujú vedomosti získané počas vyučovacej hodiny – počas prezentácie danej témy,
- tajničku žiaci vypracujú priamo v počítači, po jej vypracovaní sa ihneď dozvedia výsledky v percentách, učiteľ ju môže aj vytlačiť a žiaci ju riešia písomne, dostupnosť krížovky:

http://cid-3e8b4048338ad12d.skydrive.live.com/self.aspx/testy%5E_krizovky/krizovka%5E_CaW. htm,

- krížovka pre tlač: <u>http://cid-3e8b4048338ad12d.skydrive.live.com/self.aspx/testy%5E_krizovky/</u> <u>krizovka%5E_CaW%5E_tlac.htm</u>,
- po uplynutí stanoveného časového limitu (5 minút) na vypracovanie krížovky, ukážeme žiakom na interaktívnej tabuli správne riešenie,
- práce žiakov vyhodnotíme.

Interaktívna krížovka

Obr. 3.23 Vyriešená krížovka s legendou

Záver hodiny: 5 min.

V diskusii si pohovoríme:

- o pretrvávaní tohto štýlu aj dnes,
- akí speváci v súčasnosti predstavujú tento štýl, ...
- o úspechu a sláve, ktorá má aj negatívne stránky, alkohol, drogy, ...
- o spevákovi, ktorý žiakov najviac oslovil a prečo?
- na záver si vypočujeme pieseň, ktorá sa žiakom najviac páčila a zaspievame si nacvičenú pieseň Ruty šuty Arizona Texas.

Metodické poznámky

Aj takto sa to dá /popis alternatívnych možností vzdelávacích aktivít/

- 1. Učiteľ musí mať k dispozícii počítač s pripojením na internet, dataprojektor a kvalitné stereo reproduktory, aby reprodukovaná hudba mala svoju požadovanú kvalitu.
- 2. Pred vyučovacou hodinou by sme si mali overiť, či dané odkazy fungujú.
- Počas domácej prípravy odporúčame, stiahnuť si potrebné nahrávky diel a prezentáciu v programe Microsoft PowerPoint do počítača a vyhnúť sa prípadným komplikáciám pri zlyhaní internetového pripojenia v škole.

- Na vyučovacej hodine môžeme využiť schopnosti žiakov navštevujúcich ZUŠ, ktorí si môžu pripraviť doprovod k piesni Ruty šuty Arizona Texas (klavír, gitara).
- 5. S nacvičenou piesňou môžeme so žiakmi vystúpiť v školskom programe, na triednei besiedke.

Námety na nasledujúcu vyučovaciu hodinu:

- v záverečnej časti hodiny oznámime žiakom náš zámer, ako môžu žiaci získať informácie o ďalších predstaviteľoch tohto štýlu,
- doporučíme žiakom osnovu práce, námety nájdu v prezentácii C&W alebo C&W na Slovensku, na dostupnej adrese: http://cid-3e8b4048338ad12d.skvdrive.live. com/self.aspx/prezentacie/CaW%5E na%5E slovensku.pps,
- žiaci si majú možnosť vybrať interpreta alebo skupinu C&W (zahraničnú alebo slovenskú).
- samostatnú prácu (na vypracovanie majú stanovený čas: 1 2 týždne) si žiaci • pripravia ako prezentáciu (v programoch Microsoft PowerPoint alebo Microsoft Word), k prezentácii si vyberú vhodnú hudobnú ukážku,
- na ďalšej hodine hudobnej výchovy učiteľ vyberie najlepšie projekty a žiaci ich prezentujú (môžu využiť počítač, interaktívnu tabulu, dataprojektor, reproduktory, ...),
- počas prezentácie projektu môžu ostatní žiaci klásť prezentujúcim otázky,
- po ukončení každej prezentácie žiaci udeľujú body (1 5 bodov), hodnotia pre-• zentáciu žiakov - majú k dispozícii hlasovacie zariadenie (učiteľ si pripraví materiál k hlasovaniu - prezentáciu s menami prezentujúcich žiakov a počtom bodov),
- víťazi obdržia titul DJ MuZo môžeme si pripraviť diplom, ocenenie,
- počas prezentácie využijeme skúsenosti žiakov a zdokumentujeme priebeh prezentácie celého projektu digitálnym fotoaparátom (materiál žiaci spracujú v programe PhotoStory), digitálnou kamerou, ktoré zavesíme na web, blog, vytvoríme nástenku (najlepšie projekty vytlačíme).

Na záver hodnotíme:

- najlepší projekt spracovanie, technická úroveň prezentácie, spôsob ako bol spracovaný profil interpreta, skupiny, vhodnosť hudobnej ukážky, ...
- tvorivosť a fantáziu žiaka, zaujímavosti zo života spevákov, skupiny, ...
- spôsob prezentácie projektu, ako prezentujúci vedel zaujať spolužiakov, vystupovanie...

Obr. 3.24 Úvodná snímka

Obr. 3.27 Niekoľko predstaviteľov štýlu C&W

Prezentácia - Country and western music na Slovensku

Obr. 3.26 Stručný popis štýlu C&W

Na snímkach sú vložené piesne danej country skupiny, iné si môžeme nájsť priamo na osobných stránkach skupín.

Precvičte si!

- **P8:** Pripravte interaktívnu krížovku, doplňovačku alebo test v programe Hot Potatoes s námetom na opakovanie a precvičovanie témy Country and western music.
- **P9:** Navrhnite vyučovaciu hodinu alebo projektové vyučovanie na tému Country and western music s využitím medzipredmetových vzťahov.

LITERATÚRA

- [1] <u>http://pl.wikipedia.org/wiki/Chet_Atkins</u>
- [2] http://cs.wikipedia.org/wiki/Bill_Monroe
- [3] http://www.hanksnow.com
- [4] <u>http://sk.wikipedia.org/wiki/Johnny_Cash</u>
- [5] http://www.hka.cz/ kultura/kina/let/2006/060615 cash johny.jpg
- [6] http://www.mountaintimes.com/mtweekly/2004/0708/George%20Hamilton%20IV.gif
- [7] http://www.search.com/reference/Chet_Atkins
- [8] <u>http://www.wvculture.org/goldenseal/winter02/hank.jpg</u>
- 9 http://www.hutten.org/lsh/uploaded_images/billmonroe07280x336-720968.jpg
- [10] http://www.thanksforthemusic.com/images/legends/HankSnow/hank1.jpg
- [11] http://www.yottamusic.com/artists/Hank-Williams/
- [12] http://www.youtube.com/watch?v=G-_RGFCOIIU
- [13] http://www.youtube.com/watch?v=8TZylLwU-V4&mode=related&search
- [14] <u>http://www.youtube.com/watch?v=ArZcGARLmrM&mode=related&search</u>
- [15] http://www.youtube.com/watch?v=bG3tlusR_AE&mode=related&search
- [16] http://www.jazdci.host.sk/
- [17] <u>http://www.veslari.sk/index_sk.htm</u>
- [18] <u>http://www.folkcountry.sk/index.php?categoryid=3&p16_sectionid=2</u>
- [19] <u>http://www.folkcountry.sk/index.php?categoryid=27</u>

3.1.6 Ukážka 6: DJ MuZo uvádza – blues žije aj dnes

<i>Téma</i> O čom to bude	Ročník Pre koho	
Moderná populárna hudba: Rhytm and Blues	7. ročník hudobná výchova	
Ciele Čo sa žiak naučí	Vstup Čo od žiaka očakávame	
 Poznať stručný prehľad dejín populárnej hudby, rozpoznať charakteristické znaky blues. Zhromaždiť poznatky o živote a tvorbe spevákov a hudobných skupín štýlu Rhytm and Blues (R&B). Uviesť hudobné ukážky R&B. Diskutovať o štýle R&B o živote a tvorbe interpretov tohto štýlu. Upevniť a zopakovať nadobudnuté poznatky formou krížovky. Osvojiť si pieseň štýlu R&B. 	 Nadviazať na tematický celok 7. ročníka Hudba na pomedzí – populárna hudba. Zaradiť hudbu do žánru moderná alebo klasická. Pracovať s programami Microsoft Word, Microsoft PowerPoint, interaktívnou tabuľou, internetom. 	
<i>Kompetencie</i> Čo chceme u žiaka rozvíjať		
 Komunikácia v materinskom jazyku Vyjadrovať myšlienky, názory a stanoviská pri opise známych bluesových hudobných ukážok písomnou aj ústnou formou. Verbalizovať hudobný zážitok. Dodržiavať základné pravidlá komunikácie v rozhovore s učiteľom a ostatnými spolužiakmi. V diskusii s ostatnými komunikujúcimi vyjadriť názor na pozitívne i negatívne stránky umeleckého života: úspech, sláva, alkoholizmus, drogy Digitálne kompetencie Efektívne používať nástroje na tvorbu dokumentov a prezentácií v digitálnej po- 		
 Naučiť sa učiť Vedieť sa sústrediť na počúvanie hudby a rozlišovať v nej vyjadrovacie prostriedky hudby 		
 Zaujať kritický postoj a objektívne hodnotiť vlastný interpretačný výkon (spev piesne). Spoločenské a občianske kompetencie 		
 Vyjadriť pozitívny alebo negatívny názor na počúvané hudobné ukážky rôznych žánrov bluesovej hudby a vhodnou argumentáciou svoj postoj obhájiť. Rešpektovať rozdielne stanoviská a snažiť sa im porozumieť. Kultúrne povedomie a vyjadrovanie Posudzovať objektívne kultúrne a umelecké hodnoty bluesovej kultúry ako základ modernej populárnej hudby. Vyjadrovať vlastné pocity pri počúvaní vybraných hudobných ukážok bluesovej hudby. Prejavovať emócie a kultivovať vlastné estetické vnímanie hudby. 		

 Názorno-demonštračné metódy: hudobné ukážky – dostupné video- nahrávky z internetu, obrázky, pre- zentácia, notový záznam, vzdelávací portál a pod. Slovné metódy: hovorené - krátky výklad s vy- užitím multimediálnych prvkov, dialóg so žiakmi, sebahodnotnie žiakov. písomné – krížovka. Imitačná metóda nácviku piesne. Praktické hudobné činnosti – per- cepčné a spevácke činnosti. Individuálne formy vyučovania (inte- raktívna krížovka). Skupinové formy vyučovania (nácvik piesne so zmenou formy: skupiny žiakov, sólo a tutti, inštrumentálny sprievod k piesni a pod.), Hromadné formy vyučovania (prí- pravné cvičenia, spev piesne, počú- vanie hudby). Multimediálna učebňa, internet, data- projektor, slúchadlá, reproduktory, Multimediálna učebňa, internet, data- projektor, slúchadlá, reproduktory, Prezentácia v PowerPointe - do- stupnosť: <u>http://cid-3e8b4048338ad12d.</u> skydrive.live.com/self.aspx/prezentacie/RaB. Vzdelávací portál: <u>http://www.pesnicky. orava.sk/myp/</u>. Krížovka R&B v programe Hot Potatoes: <u>http://cid3e8b4048338ad12d.</u> skydrive.live.com/self.aspx/testy%5E kri- zovky/krizovka%5E nastroje.htm#resld/3E- <u>8B4048338AD12D!295</u>. 	Metódy a formy Ako to zrealizujeme	Prostriedky Čo použijeme
	 Názorno-demonštračné metódy: hudobné ukážky – dostupné video- nahrávky z internetu, obrázky, pre- zentácia, notový záznam, vzdelávací portál a pod. Slovné metódy: hovorené - krátky výklad s vy- užitím multimediálnych prvkov, dialóg so žiakmi, sebahodnotnie žiakov. písomné – krížovka. Imitačná metóda nácviku piesne. Praktické hudobné činnosti – per- cepčné a spevácke činnosti. Individuálne formy vyučovania (inte- raktívna krížovka). Skupinové formy vyučovania (nácvik piesne so zmenou formy: skupiny žiakov, sólo a tutti, inštrumentálny sprievod k piesni a pod.), Hromadné formy vyučovania (prí- pravné cvičenia, spev piesne, počú- vanie hudby). 	 Multimediálna učebňa, internet, dataprojektor, slúchadlá, reproduktory, Prezentácia v PowerPointe - dostupnosť: <u>http://cid-3e8b4048338ad12d.skydrive.live.com/self.aspx/prezentacie/RaB.ppt?lc=1051</u>. Vzdelávací portál: <u>http://www.pesnicky.orava.sk/mvp/</u>. Krížovka R&B v programe Hot Potatoes: <u>http://cid3e8b4048338ad12d.skydrive.live.com/self.aspx/testy%5E_krizovka%5E_nastroje.htm#resld/3E-8B4048338AD12D!295</u>.

Obr. 3.32 Interpreti R&B

Úvod (motivácia): cca 5 min.

- Na úvod si vypočujeme: Whitney Houston I Will Always Love You (lyrics) známu pieseň z nemenej známeho filmu môžeme spievať spolu so speváčkou podľa • textu: http://www.youtube.com/watch?v=H9nPf7w7pDl.
- Po vypočutí ukážky získame prehľad o zážitkoch žiakov pri jej počúvaní:
 Aké pocity ste mali pri počúvaní tejto skladby?

- Kde vznikol takýto štýl hudby?
- Poznáte nejakú slovenskú pieseň tohto žánru?
- Poznáte nejakého speváka, skupinu, ktorí interpretujú takýto hudobný žáner?

Sprístupňovanie učiva (expozícia): 20 min.

<u>Názvoslovie</u> – základné pojmy: rhytm and blues, blues, soul, B. B. King, R. Charles, S. Wonder, W. Huston, T. Turner, D. Ross, M. Jackson.

2. časť:

Úloha pre učiteľa

- oboznámiť žiakov so stručným prehľadom o vzniku R&B, s interpretmi tohto štýlu pomocou prezentácie umiestnenej pod odkazom: http://cid-3e8b4048338ad12d. skydrive.live.com/self.aspx/prezentacie/RaB.ppt?lc=1051,
- predstavíme najznámejších interpretov R&B a ich známe tituly predstavíme pomocou videonahrávok z internetu, ktoré sú súčasťou prezentácie,
- prezentáciu môže učiteľ vhodne doplniť zaujímavosťami zo života spevákov,
- poukážeme na to, kde má korene populárna hudba,
- text v prezentácii môžeme použiť ako poznámky pre žiakov.

Bolo by zaujímavé naučiť sa pieseň štýlu R&B: **Ako v New Orleanse**, ktorú zložil hudobný skladateľ Belo Felix. Takto sa aspoň trochu priblížime k tomuto štýlu.

- 1. časť: nácvik jednoduchej piesne štýlu R&B: Ako v New Orleanse
- pri nácviku využijeme vzdelávací portál: <u>http://www.pesnicky.orava.sk/mvp/</u>, (nájdeme na pravej strane stránky pod názvom: blues),
- na interaktívnej tabuli zobrazíme notový záznam s textom novej piesne, a prehráme ju cez reproduktory.

Prípravné cvičenia: (dychová, artikulačná, hlasová rozcvička, ...),

Prednes piesne: estetický prednes piesne v interpretácii učiteľa (so sprievodom – využijeme hudobný doprovod na vzdelávacej stránke).

Precvičovanie a upevňovanie učiva (aplikácia a fixácia): 17 min.

- a. **nácvik piesne**: využijeme imitačnú metódu, podľa hlasových dispozícií žiakov môžeme pieseň transponovať, v prípade potreby môžeme meniť rytmus piesne,
- b. **spev celej piesne:** pri upevňovaní a precvičovaní piesne budeme obmieňať nácvik: žiaci spievajú v skupinách – 1. sloha dievčatá, 2. sloha chlapci, 3. sloha tutti,
- c. **kontrola spevu žiakov:** žiaci zaspievajú celú pieseň bez doprovodu a spevu učiteľa.
 - spev žiakov môžeme nahrať pomocou programu Audacity,
 - vypočujeme si spev v ich podaní,
 - v diskusii dáme žiakom priestor na vyjadrenie názoru na ich spev, sebahodnotenie, kritika, sebakritika,
 - vyzdvihneme správnu interpretáciu žiakov, jednotlivcov, ostatných motivujeme pochvalou,
 - ak je potrebné, vrátime sa k častiam piesne, ktoré nám spôsobovali problémy, opierame sa pritom o notový záznam, na interaktívnej tabuli vyznačíme problematické miesta, ...

180

Využitie informačných a komunikačných technológií v predmete HUDOBNÁ VÝCHOVA PRE ZÁKLADNÉ ŠKOLY

Obr. 3.33 Notový zápis a text piesne Ako v New Orleanse

- a. po precvičení piesne si môžu žiaci vyriešiť na upevnenie učiva interaktívnu krížovku, vytvorenú v programe Hot Potatoes, ktorý ich odpovede ihneď vyhodnotí, dostupnosť krížovky: žiaci riešia krížovku priamo v počítači, učiteľ si ju môže aj vytlačiť (z tejto adresy): <u>http://cid-3e8b4048338ad12d.skydrive.live.com/self.aspx/testy%5E_krizovky/hot%5E_pot%5E_popis.doc#resld/3E8B4048338AD12D!296</u>,
- b. po uplynutí časového limitu na vypracovanie krížovky riešenie žiakom zverejníme na interaktívnej tabuli a vyhodnotíme ich odpovede.

Obr. 3.34 Vyriešená krížovka s legendou

Na záver hodiny si pohovoríme: 3 min.

- o pretrvávaní tohto štýlu aj dnes,
- akí speváci v súčasnosti predstavujú tento žáner, ...
- o úspechu a sláve, ktorá má aj negatívne stránky, alkohol, drogy, ...
- o spevákovi, ktorý žiakov najviac oslovil a prečo?
- na záver si vypočujeme pieseň, ktorá sa najviac žiakom páčila.

Metodické poznámky

Aj takto sa to dá (popis alternatívnych možností vzdelávacích aktivít)

- 1. Učiteľ musí mať k dispozícii počítač s pripojením na internet, projektor a kvalitné stereo reproduktory, aby reprodukovaná hudba mala svoju požadovanú kvalitu.
- 2. Pred vyučovacou hodinou by sme si mali overiť, či dané odkazy fungujú.
- Počas domácej prípravy odporúčame stiahnuť si potrebné nahrávky diel a prezentáciu v programe Microsoft PowerPoint do počítača a vyhnúť sa prípadným komplikáciám pri zlyhaní internetového pripojenia v škole.
- 4. Na vyučovacej hodine môžeme využiť schopnosti žiakov navštevujúcich ZUŠ, ktorí si môžu pripraviť doprovod k piesni Ako v New Orleanse (klavír, gitara).
- 5. Skupinu žiakov, ktorí majú hudobné schopnosti, môžeme s nacvičenou piesňou využiť v školskom programe, besiedke, ...
- Učiteľ môže zadať žiakom v rámci domácej úlohy vyhľadať a spracovať informácie o súčasných interpretoch bluesovej hudby. K referátu, ktorý môžu spracovať v programoch Microsoft Worde, Microsoft PowerPoint, je vhodné pridať hudobné ukážky – prepojenia na internetové stránky.

Prezentácia – Rhvtm and blues Interpreti D&B **Rythmand blues** Jamelia B. B. King americká černošská zľudovená hudba, ktorá vznikla v podmienkach rozvinutej civilizácie 20. storočia, Jennifer Lopez Ray Charles . Alicia Kevs Craig David nahradil sa dovtedy používaný termín "race music" (rasová . R. Kelly hudba), Destree Lenny Kravitz Destiny's Child tento pojem bol prvýkrát použitý v roku 1949, Melanie B Jamie Foxx charakteristické pre túto hudbu je beatová rytmika a bezprostredný spevácky prejav, Prince Aretha Franklin Jimmy Reed R&B je afroamerická populárna hudba, ktorá kombinuje džez, Stevie Wonder Diana Ross dospel a blues The Funk Brothers Seal od roku 1970 pod týmto pojmom rozumieme aj funk, soul, Macv Grav Tina Turner Whitney Houston v dnešnej podobe tento termín označuje moderné varianty soul a hip hopu. Usher Janet Jackson Michael Jackson al. Obr. 3.36 Prehľad interpretov R&B Obr. 3.35 Stručne o štýle R&B B. B. King (1925) Ďalší interpreti D&B vlastným menom Riley B. King, narodil sa v lita Bena štát Mississippi, USA. Aretha Franklin najvýznamnejší hudobník v oblasti R&B, Whitney Houston svojho prvého úspechu sa dočkal v roku 1969, jeho pieseň <u>The Thrill</u> <u>Gone</u> sa stala hitom R&B hitparád ill is Janet Jackson v roku 1988 spolupracoval s irskou skupinou U2, pieseň When Love Comes to Town sa objavila na ich alburne Michael Jackson Jennifer Lopez (ukážka). Alicia Keys spolupracoval s gitaristom Erikom Claptonom (Rock me baby). v roku 2006 absolvoval svoje rozlúčkové Tina Tumer turné po Eurôpe Diana Ross d'alŝie informácie... Obr. 3.37 Stručne o živote Obr. 3.38 Ďalší interpreti R&B a tvorbe interpreta R&B s ukážkou z ich tvorby Precvičte si! P10: Pripravte prezentáciu v MS PowerPointe v programe hlasovacieho zariadenia alebo otázky na internetovej stránke služby www.polleverywhere.com s otázkami na opakovanie a precvičovanie učiva Rhytm and blues. Na odpovede využite hlasovacie zariadenie, prípadne internetové hlasovanie.

4

LITERATÚRA

- http://images.google.sk/images?hl=sk&g=B.+B.+King&gbv=2 [1]
- http://cs.wikipedia.org/wiki/B. B. King [2]
- [3] http://www.blues.sk/det2.php?cms=89&lan=1
- [4] http://pl.wikipedia.org/wiki/Aretha Franklin
- http://pl.wikipedia.org/wiki/Stevie Wonder [5]
- http://blues.sk/det2.php?cms=146&lan=1 [6]
- [7] http://www.bleskovky.sk/?cid=54445&sid=6668&pid=54443
- [8] http://cs.wikipedia.org/wiki/Blues
- [9] http://www.bbkina.com/
- [10] http://images.google.sk/images?hl=sk&g=Ray+Charles&btnG=Vyh%C4%BEad%C3%A1vanie+obr%C3%A1zkov&abv=2

- [11] <u>http://cdn.channel.aol.com/channels/0c/05/43a3068b-002aa-02e58-400cb8e1</u>
- [12] http://www.palacetheaterct.org/worxcms_images/ARETHA_FRANKLIN1.jpg
- [13] <u>http://image.listen.com/img/356x237/6/8/8/6/566886_356x237.jpg</u>
- [14] http://www.theage.com.au/ffximage/2005/10/25/janet_jackson,0.jpg
- [15] http://www.expres.sk/writeable/news2/files/2229.jpg
- [16] http://www.gregi.net/data/cms_images/2005/jenniferlopez02.jpg
- [17] http://www.supermusic.sk/obrazky/10659_Alicia%20Keys5.jpg
- [18] http://www.soulwalking.co.uk/%A5Artist%20GIF%20Images/Diana-Ross-Close-Up.jpg
- [19] http://cdn.channel.aol.com/channels/0c/05/43a3068b-002aa-02e58-400cb8e1

3.1.7 Ukážka 7: DJ MuZo uvádza – trochu rocku nezaškodí

Téma	Ročník		
O com to bude	Pre kono		
Moderná populárna hudba:	7. ročník		
Rock and Roll	hudobna vychova		
Ciele Čo sa žiak naučí	Vstup Čo od žiaka očakávame		
 Poznať stručný prehľad modernej populárnej hudby žánru Rock and Roll (R&R). Zhromaždiť poznatky o živote a tvorbe spevákov a hudobných skupín štýlu R&R. Uviesť hudobné ukážky niektorých hudobných skupín, spevákov štýlu R&R. Vyhľadávať a triediť informácie z internetu. Naučiť sa pracovať v skupine, prezentovať svoju prácu. Naučiť sa základné kroky R&R. 	 Nadviazať na tematický celok 7. roč- níka: Pestrá paleta populárnej hudby, vznik a vývin populárnej hudby u nás a v zahraničí, autori a interpreti. Zaradiť hudbu do žánru modernej po- pulárnej hudby: C&W, R&B, R&R. Pracovať s programami Microsoft Word, Microsoft PowerPoint, interak- tívnou tabuľou, internetom. Vedieť pracovať s hlasovacím zariade- ním, vedieť hlasovať v internetovom hlasovaní. Pracovať s programom Windows Live Movie Maker. 		
Kompetencie Čo chceme u žiaka rozvíjať			
 Komunikácia v materinskom jazyku Vyjadrovať myšlienky, názory a stanoviská pri opise známych hudobných ukážok rockového štýlu ústnou formou. Verbalizovať hudobný zážitok pri počúvaní hudobných ukážok. Dodržiavať základné pravidlá komunikácie v rozhovore s učiteľom a ostatnými spolužiakmi. V diskusii s ostatnými komunikujúcimi vyjadriť názor na pozitívne i negatívne stránky umeleckého života: úspech, sláva, alkoholizmus, drogy Digitálne kompetencie Efektívne používať nástroje na tvorbu dokumentov a prezentácií v digitálnej po- 			
Naučiť sa učiť			
 Vedieť sa sústrediť na počúvanie hudby a rozlišovať v nej vyjadrovacie prostriedky hudby. Orientovať sa v grafickom zázname piesní a skladieb. Zaujať kritický postoj a objektívne hodnotiť vlastný interpretačný výkon (spev piesne, tanec) a výsledok skupinovej práce (projekt, referát). Prezentovať výsledky skupinovej práce pred žiackym kolektívom. Spoločenské a občianske kompetencie Vyjadriť pozitívny alebo negatívny názor na počúvané hudobné ukážky žánru R&R a vhodnou argumentáciou svoj postoj obhájiť. 			

- Kultúrne povedomie a vyjadrovanie
 Posudzovať objektívne kultúrne a umelecké hodnoty kultúry žánru R&R ako základ modernej populárnej hudby. Vyjadrovať vlastné pocity pri počúvaní vybraných hudobných ukážok rockovej
- hudby.

Metódy a formy	Prostriedky
Ako to zrealizujeme	Čo použijeme
 Názorno-demonštračné metódy tzn. hudobné ukážky – dostupné video- nahrávky z internetu, obrázky, pre- zentácia, notový záznam, vzdelávací portál a pod. Slovné metódy: hovorené - krátky výklad s vy- užitím multimediálnych prvkov, dialóg so žiakmi, sebahodnotnie žiakov. písomné – samostatná práca/ projekt. Praktické hudobné činnosti – per- cepčné a spevácke činnosti. Skupinové formy vyučovania (tvorba projektov), hromadné formy (nácvik tanca – R&R). 	 Multimediálna učebňa, internet, dataprojektor, slúchadlá, reproduktory, kamera, fotoaparát. Prezentácia v PowerPointe - dostupnosť: <u>http://cid-3e8b4048338ad12d.skydrive.live.com/self.aspx/Prezent%c3%a1cie/RaR.ppt</u>. Vzdelávacia stránka s piesňami: <u>http://www.pesnicky.orava.sk/mvp/</u>.

Obr. 3.39 Rockoví speváci

Tému si rozdelíme na dve vyučovacie hodiny.

<u>1. hodina:</u>

Úvod (motivácia): 5 min.

• Na úvod si vypočujeme: **Bill Haley - Rock Around The Clock** http://www.youtube.com/watch?v=F5fsqYctXgM

Motivačný rozhovor:

- Viete, ako sa volá hudobný štýl, ktorý ste si vypočuli?
- V akej krajine vznikol tento štýl?
- Poznáte interpretov, hudobné skupiny tohto štýlu?
- Tančí sa dnes na diskotékach takýto druh tanca, ako sa volá?

Sprístupňovanie učiva (expozícia): 15 min.

Názvoslovie – základné pojmy: rock and roll, The Beatles, E. A. Presley, Bill Haley, Chuck Berry, Queen, Pink Floyd, Rolling Stones, Dee Purple, ...

Aktivity pre učiteľa:

- Tému uvedie učiteľ žiakom pomocou prezentácie v programe Microsoft PowerPoint, kde žiaci získajú prehľad o vzniku tohto štýlu a o významných interpretoch Rock and Rollu – E. A. Presley a skupina The Beatles, dostupnosť prezentácie: <u>http://cid-3e8b4048338ad12d.skydrive.live.com/self.aspx/prezentacie/RaR.ppt</u>
- Počas prezentácie prehrá učiteľ hudobné ukážky videonahrávky (sú súčasťou prezentácie), ktoré priblížia žiakom okrem hudobného zážitku aj dobu v ktorej tento štýl vznikol, oblečenie, účesy, atmosféru na koncertoch, ...
- Učiteľ môže niektorú z hudobných ukážok zaspievať žiakom za doprovodu gitary, klavíra, keyboardu (s využitím automatického doprovodu, v rytme R&R, s rôznymi efektmi, ...)

Precvičovanie a upevňovanie učiva (aplikácia a fixácia): 20 min.

Aktivity pre žiakov: Oznámenie cieľa projektového vyučovania: čo tak dozvedieť sa viac o tomto hudobnom štýle?

- Triedu rozdelíme podľa počtu žiakov na menšie skupiny (4-6 žiakov).
- Skupiny si vyberú hudobnú skupinu alebo speváka, o ktorom sa chcú dozvedieť viac.
- Aké sú možnosti? Bill Haley, Chuck Berry, Queen, Pink Floyd, Rolling Stones, Dee Purple.
- Úlohou každej skupiny je pripraviť si stručný prehľad o interpretoch alebo skupinách rock and rollu z dostupných materiálov (učebnica, internet) a pripraviť si vhodnú hudobnú ukážku.
- Doporučíme im osnovu práce: život, význam, tvorba, zaujímavosti zo života, ...
- Projekty si pripravia v programoch Microsoft Word alebo Microsoft PowerPoint a uložia si ich na svoj USB kľúč.
- Úlohou každej skupiny je predviesť krátky tanečný prvok rock and rollu za doprovodu hudobnej ukážky.
- Samozrejme, že privítáme aktivitu a kreativitu žiakov, vystúpenie v "dobových" kostýmoch, účesoch, ...
- Skupiny pracujú samostatne, vyberú si hudobnú skupinu alebo rockového speváka, ktorú spracujú, rozdelia si úlohy v skupine, pripravia a vyberú si vhodné materiály z internetu, ...

Návrh rozdelenia činnosti v skupine:

- a. vedúci skupiny **"DJej",** prideľuje činnosť ostatným členom skupiny a kontroluje ich prácu, na záver odprezentuje prácu skupiny,
- b. "tanečník" zodpovedný za nácvik rock and rollu, výber vhodnej tanečnej rockovej piesne,
- c. "informatik" zodpovedný za technickú úroveň a spracovanie prezentácie,
- d. "recenzent" zodpovedný za štylistickú úroveň prezentácie, výber hudobnej ukážky,
- e. "časomerač", technik zodpovedný za technické zabezpečenie počas samotnej prezentácie, ozvučenie, príprava kamery, digitálneho fotoaparátu, ...

Na samostatnú prácu na vyučovacej hodine majú žiaci stanovený čas (asi 15 min), na dokončenie práce majú týždeň. Počas práce si rozdelia úlohy a vyberú si vhodný materiál, ktorý potom spracujú. Umožní skupine vyskúšať si pripravenú prezentáciu na interaktívnej tabuli.

Niekoľko tanečných krokov v rytme rock and rollu:

- Žiaci sa rozdelia do dvojíc a zatancujú si rock and roll. Pri nácviku môžeme využiť návod krok za krokom na adrese: <u>http://www.youtube.com/watch?v=_Hn9GoUJke8</u>.
- Po úspešnom zvládnutí základných krokov pustíme nahrávku rock and rollu a zatancuje si celá trieda: E. Presley – Jail House Rock: <u>http://www.youtube.com/watch?-</u> v=0rpn_70MV0c&feature=related
- Tanečné pokroky našich žiakov zdokumentujeme digitálnym fotoaparátom, kamerou.
- Žiaci sami môžu hodnotiť úroveň svojich tanečných schopností.

Záver hodiny: 5. min.

- Na záver si zaspievame karaoke známej piesne E. Presleyho Love me tender: <u>http://www.youtube.com/watch?v=0mXbWLNJImw&feature=PlayList&p=68C5F23263EEB894&play-next_from=PL&playnext=1&index=11</u>.
- Ak máme v triede žiaka navštevujúceho ZUŠ, môže vybranú skladbu zahrať na gitare, klavíri, keyboarde a ostatní žiaci spievajú za jeho doprovodu.
- Vyhodnotíme aktivitu žiakov, pochválime aktívných žiakov, motivujeme aj tých menej aktívnych.

<u>2. hodina</u>

Úvod (motivácia): 3 min.

Skupiny žiakov sa pripravia na prezentovanie svojich prác

Aktivita pre učiteľa:

Pripraviť multimediálnu učebňu, interaktívnu tabuľu, dataprojektor, reproduktory, ...

Sprístupňovanie učiva (expozícia) – prezentovanie projektov jednotlivých skupín: 30 min.

- DJej každej skupiny prezentuje projekt o rockovej skupine, interpretovi, o tom, čo sa dozvedeli z dostupných materiálov. Na interaktívnej tabuli má pripravenú prezentáciu, ktorú vytvorila jeho skupina.
- Na prezentovanie svojich projektov majú stanovený čas: 7 minút (5 minút na vlastnú prezentáciu a 2 minúty na krátku tanečnú ukážku R&R). Čas kontroluje "časomerač".
- V rámci prezentácie musí zaznieť hudobná ukážka danej skupiny, interpreta.
- Po ukončení prezentácie, skupina zatancuje rock and roll, vyberie si vhodnú hudobnú ukážku, videonahrávku alebo nahrávku MP3.

Precvičovanie a upevňovanie učiva (aplikácia a fixácia) – hodnotenie projektov: 7 min.

- Pri hodnotení skupín dáme možnosť vyjadriť sa aj ostatným skupinám.
- Počas prezentácie projektu môžu žiaci klásť otázky prezentujúcej skupine.
- Po ukončení každej prezentácie žiaci udeľujú body prezentujúcim skupinám, využijeme e-hlasovanie cez internet, pre žiakov to bude veľmi zaujímavé a zábavné, zahrajú sa na skutočných súťažiacich v televízii.
- Učiteľ pripraví materiál k e-hlasovaniu, každej skupine môžu ostatní žiaci prideliť 1 – 5 bodov.

- Víťazi obdržia titul DJ MuZo môžeme si pripraviť diplom, ocenenie, ...
- Počas prezentácie žiaci zdokumentujú priebeh prezentácie projektu digitálnym fotoaparátom, kamerou.
- Natočený materiál upravíme v programe Movie Maker a zavesíme na web, blog, vytvoríme nástenku.

Záverečné vyhodnotenie skupín:

Učiteľ vyhodnotí prácu každej skupiny: prezentovanie práce skupiny, či vystihla podstatu, technickú úroveň práce, "moderovanie" DJeja, úroveň zatancovaného rock and rollu, tvorivosť a fantáziu skupiny, oblečenie, doplnky vhodné pre prezentovaný štýl.

Záver hodiny: 5. min. Diskusia o hudobnom štýle – vedie učiteľ:

Diskutujeme:

- O životnom štýle rockerov 50. 60. rokov, môžeme využiť fotografický materiál z tohto
- obdobia.
- O oblečení, účesoch, ...
- O úspechu a sláve, ktorá má aj negatívne stránky, ako je alkohol, drogy, ...
- O spevákovi alebo skupine, ktorý žiakov najviac oslovil a prečo?

Metodické poznámky

Aj takto sa to dá (popis alternatívnych možností vzdelávacích aktivít)

- 1. Učiteľ **DJ MuZo** na úvod motivuje žiakov hudobnou ukážkou, tancom, ukážkou z filmu.
- Možno by bolo zaujímavé a žiaci by to určite ocenili, keby bol oblečený v štýle 50. – 60. rokov???
- 3. Po úvodnej motivácii navodí správnu atmosféru, sonduje u žiakov ich znalosti o štýle rock and roll, aké skupiny, spevákov poznajú, ...
- V druhej časti hodiny oznámi žiakom ďalší jeho zámer samostatne získať informácie o predstaviteľoch tohto štýlu, odporučí osnovu práce, žiaci si majú možnosť vybrať interpreta/skupinu rock and rollu.
- Na 1. hodine žiaci prácujú v skupinách (asi 15 minút), k dispozícii majú počítač s pripojením na internet, slúchadlá, učebnicu Hudobnej výchovy, zošit, písacie potreby.
- Na záver hodiny zadá žiakom domácu úlohu dokončiť samostatnú prácu a pripraviť si prezentáciu (v programoch Microsoft PowerPoint alebo Microsoft Word), ktorú odprezentujú na nasledujúcej hodine, vyberú si vhodnú hudobnú ukážku.
- 7. Na ďalšej hodine hudobnej výchový skupiný prezentujú svoje projekty zahrajú sa na DJ MuZa, vhodné je štýlové oblečenie, doplnky, ...
- 8. Svoje projekty môžu žiaci prezentovať aj svojim spolužiakom v iných triedach, prípadne na triednom rodičovskom združení, predmetovej komisii, ...
- Nacvičený rock and roll môžeme využiť na triednej besiedke, školskom programe – stačí pridať choreografiu.

Poznámky k používaniu prezentácie

 učiteľ musí mať k dispozícii počítač s napojením na Internet, datavideoprojektor a kvalitné stereo reproduktory, aby reprodukovaná hudba mala svoju požadovanú kvalitu, • doporučujem dopredu skontrolovať funkčnosť webových stránok!!!

Prezentácia: Rock and Roll

Rock and roll Mgr. Anna Prachová ZŠ, Ul. O. Ing. Kožucha 11, Spišská Nová Ves	 Bock and roll je historické označenie pre prvú etapu vývoja rockovej hudby. 9. fock and roll je historické označenie pre prvú etapu vývoja rockovej hudby. 9. je to štýl, ktorý sa objavil v 50. rokoch v USA a rýchlo sa rozšíril po celom svete, 9. neskôr sa začali objavovať ďalšie vývojové etapy, začal sa vyvari termín rock, 9. od polovice 50. rokov sa rock and roll stal jedným z najpopulárnejšich hudobných žánrov, 9. vroku 1954 začali interpreti v oblasti C&W i v oblasti hlavného prúdu vtedajšej americkej populárnej hudby objavovať R&B, 9. tento druh hudby bol dovtedy určený takmer výhradne pre černošské obyvateľstvo USA, 9. charakteristické pre rock and roll je zdôraznenie rytmickej zložky, jednoduchá melodika a stúpajúca intenzita zvuku.
Obr. 3.40 Uvodná snímka prezentácie Dravní klastická snímka prezentácie	Obr. 3.41 História vzniku Rock and Rollu Predstavitelia rocku Bill Haley Chuck Berry Chuck Berry The Beatles Queen, Pink Floyd The Shadows - Cliff Richard Rolling Stones, Dee Purple,
Obr. 3.42 Predstavitelia, ktorí stáli pri vzniku Rock and Rollu	Obr. 3.43 Významní predstavitelia rocku

Obr. 3.44 Rocková skupina

EXHIBITION

Obr. 3.45 Portréty členov skupiny Beatles

Precvičme si!

P11: Pripravte v rytme rocku pomocou keyboardu napríklad slovenskú ľudovú pieseň.

LITERATÚRA

- [1] <u>http://www.youtube.com/watch?v=F5fsqYctXgM</u>
- [2] http://www.youtube.com/watch?v= Hn9GoUJke8
- [3] <u>http://www.youtube.com/watch?v=0mXbWLNJImw&feature=PlayList&p=68C5F23263EEB894&-playnext_from=PL&playnext=1&index=11</u>
- [4] <u>http://www.youtube.com/watch?v=GZBdKW9NXH8&feature=related</u>
- [5] http://www.youtube.com/watch?v=-Y-bd3aDMGA&feature=related
- [6] <u>http://sk.wikipedia.org/wiki/Elvis_Presley</u>
- [7] <u>http://sk.wikipedia.org/wiki/Beatles</u>
- [8] http://sk.wikipedia.org/wiki/S%C3%BAbor:The_Fabs.JPG
- [9] http://www.fullissue.com/wp-content/uploads/elvis-presley.jpg
- [10] <u>http://www.elvis.com/</u>
- [11] http://i164.photobucket.com/albums/u8/BPappTheMack/Beatles.jpg

3.1.8 Ukážka 8: Túlavé topánky pána Gerschwina

<i>Téma</i> O čom to bude	Ročník Pre koho		
George Gershwin: Američan v Paríži	7. ročník – hudobná výchova		
Ciele Čo sa žiak naučí	Vstup Čo od žiaka očakávame		
 Uviesť najznámejšie hudobné diela Georgea Gershwina. Poznať symfonickú báseň Američan v Paríži. Vedieť identifikovať sólové hudobné nástroje, dynamické a tempové kon- trasty. Charakterizovať, určiť jednotlivé ná- lady počúvanej hudby (smutné, ve- selé, hravé, nostalgické, žartovné, tanečné a pod.). 	 Nadviazať na tematický celok 7. ročníka Hudba na pomedzí – populárna hudba. Nadviazať na poznatky z geografie: 6. ročník Európa, 7. ročník Amerika. Základné zručnosti práce s počítačom, internetom, MS Word a s interaktívnou tabuľou. Práca s programom Google Zem (Google Maps). 		
<i>Kompetencie</i> Čo chceme u žiaka rozvíjať			
 Komunikácia v materinskom jazyku Vyjadrovať myšlienky, názory a stanoviská pri opise symfonického diela písomnou aj ústnou formou. Verbalizovať hudobné zážitky. Digitálne kompetencie Vyhľadávať, zhromažďovať a kriticky posudzovať vhodnosť informácií a kvalitu fotodokumentácie o významných svetových metropolách dostupných prostredníctvom internetu. V prehľadnej, zrozumiteľnej a primeranej digitálnej forme prezentovať vyhľadané a spracované informácie. Efektívne používať nástroje pri vypracovávaní pracovných listov a dokumentov v digitálnej podobe. Naučiť sa učiť Vedieť sa sústrediť na počúvanie symfonickej hudby a rozlišovať v nej rôzne hudobné nálady a rytmy. 			
 Pracovať v tíme a efektívne spoluprac Spoločenské a občianske kompetenci Vyjadriť názor na počúvané dielo a ie 	ovať pri plnení stanovených úloh. ie eho časti a vhodnou argumentáciou svoj		
postoj obhájiť. <i>Kultúrne povedomie a vyjadrovanie</i> • Vyjadrovať emócie a vlastné pocity pr • Kultivovať estetické vnímanie hudby a	i počúvaní symfonického diela. návaly emócií pri jej počúvaní.		

Metódy a formy	Prostriedky
Ako to zrealizujeme	Čo použijeme
 Názorno-demonštračné metódy, tzn. hudobné ukážky – dostupné video- nahrávky z internetu, mapy, obrázky a pod. Interaktívne metódy sprostredko- vania a osvojovania učiva (dialóg so žiakmi a pod.) Slovné metódy: hovorené - krátky výklad s vy- užitím multimediálnych prvkov, dialóg so žiakmi. písomné – stručné údaje o skla- dateľovi (prezentácia PowerPo- int), hudobných ukážkach, práca vo dvojiciach a pod. Analytická metóda (čiastkové počú- vanie, analýza a komparácia hudob- ných ukážok), syntetická metóda (celostné počúvanie), Individuálne formy – samostatná práca (pracovný list). Hromadné formy – percepčné čin- nosti. 	 Multimediálna učebňa s ďalšími po- môckami – reproduktory, slúchadlá, interaktívna tabuľa, Prezentácia: http://cid- -3e8b4048338ad12d.skydrive.live. com/self.aspx/prezentacie/ger- schwin.ppt Interaktívny pracovný list v programe Hot Potatoes: <u>http://cid- -3e8b4048338ad12d.skydrive.live.com/self. aspx/pracovne%5E_listy/gerschwin%5E_ PL.htm.</u>

Obr. 3.48 Bratia Gerschwinovci

Obr. 3.49 "Túlavé topánky"

Úvod (motivácia): 3 min.

- 1. V úvode vyučovacej hodiny motivujeme žiakov vtipnou hádankou: Otázka: Čo povedal Kolumbus, keď objavil Ameriku? Odpoveď: Hm, tak tu som ešte nebol...
- 2. Na obrázku 3.48 sú bratia Gershwinovci. Skúste uhádnuť, ktorý z nich je klavirista a skladateľ George? (Žiaci môžu hlasovať.)

Sprístupňovanie učiva (expozícia): 30 min.

<u>Názvoslovie</u> – základné pojmy: George Gershwin, Američan v Paríži, Amerika - New York Manhattan – Brooklyn, Európa - Francúzsko – Paríž, charleston, blues... Na začiatku sprístupňovania učiva vyberieme žiaka, ktorý na internete vyhľadá mapu amerického New Yorku (Obr. 3.50) a fotografický náhľad na jeho mestské štvrte Manhattan a Brooklyn spojené Williamovým mostom (Obr. 3.51), pričom mu odporučíme nasledujúce webové adresy:

- http://ddcftp.nyc.gov/pb/images/gif/cboro.gif
- http://brettwilliams.files.wordpress.com/2008/08/manhattan-and-brooklyn-skyline.jpg

Obr. 3.50 Mapa New Yorku

Obr. 3.51 Pohľad na Manhattan a Brooklyn

Po aktivite informujeme žiakov o tom, že v Brooklyne, v jednej zo spomínaných newyorských štvrtí, sa narodil skladateľ George Gershwin, o ktorom sa na vyučovacej hodine niečo dozvieme.

 V expozícii uvedieme stručné informácie o živote a tvorbe G. Gershwina pomocou prezentácie v programe Microsoft PowerPoint a doplníme ďalšími komentármi, vlastnými myšlienkami:

http://cid-3e8b4048338ad12d.skydrive.live.com/self.aspx/prezentacie/gerschwin.ppt.

- · Zároveň umožníme žiakom vyjadriť vlastné postrehy, názory a pod.
- Pokiaľ považujeme za potrebné, zadáme žiakom úlohu, aby si písali stručné poznámky do zošita.
- Po ukončení prezentácie pripravíme žiakov na ďalšiu aktivitu: Keďže George Gershwin ako skladateľ a klavirista často cestoval a niekoľkokrát navštívil aj opačnú časť zemegule – Európu, spoločne s ním sa prenesieme z Ameriky na iný kontinent a iné miesto, konkrétne do hlavného mesta Francúzska – Paríža, ktoré priťahovalo umelcov z celého sveta. Prečo?
- To zistíme po virtuálnej prehliadke mesta, kde si priblížime Paríž a jeho atmosféru, "zvuky" (ruch, jazyk, ...), ktorý mal pre hudobného skladateľa špecifické čaro, <u>napr.:</u> <u>http://www.youtube.com/watch?v=I-Q3ayK-T7E, http://www.youtube.com/watch?v=DzzyaDoX-ml&-feature=related</u>.

http://www.youtube.com/watch?v=gW3q7Vesi8Q&feature=relatedamerican (1'30''-2'30'').

Na virtuálnu prehliadku Paríža môžeme využiť aj program Google Zem (Google Maps), ktorý nám umožní s fotografiami, 3D modelmi, panorámami, reálnymi prechádzkami a podobne, cestovať virtuálne naozaj dlho a dôkladne. Tieto ukážky pomôžu žiakom pochopiť počúvané dielo, ktoré zachytáva dojmy amerického turistu

túlajúceho sa po Paríži, zároveň im pomôžu vymaľovať, resp. dotvoriť predstavivosť "vlastného príbehu, vlastnej prechádzky po Paríži".

Po ukončení virtuálnej prehliadky Paríža, vedieme so žiakmi dialóg:

- Boli ste niekedy v Paríži?
- Aké zaujímavosti ste tam videli?
- Ktorá stavba, pamiatka je v Paríži najznámejšia a pod.?

Čiastkové počúvanie (analýza) symfonickej básne Američan v Paríži

Pri čiastkovom počúvaní, počas ktorého reprodukujeme hudbu cez počítač a reproduktory, budú žiaci individuálne **pracovať s interaktívnym pracovným listom** obsahujúcim otázky a úlohy zamerané na bližšie a podrobnejšie oboznámenie sa s hudobným dielom. Žiakov informujeme o tom, že dielo, ktoré si spoločne vypočujeme a rozanalyzujeme, je symfonická báseň Američan v Paríži...

Nahrávku, ktorú interpretuje New York Philharmonic Orchestra v Južnej Kórei, nájdeme na dostupných internetových stránkach rozdelenú do 3. častí pod nasledujúcimi odkazmi:

- 1. <u>http://www.youtube.com/watch?v=BUfl6v6SwL4</u>
- 2. http://www.youtube.com/watch?v=dj_n63vOfMl&feature=related
- 3. <u>http://www.youtube.com/watch?v=32Vu_koNVYU&NR=1</u> (stačí spustiť od 1:19)

Alebo zadáme do vyhľadávača www.youtube.com heslo "George Gershwin: An American in Paris (1), (2), (3)".

Pred samostatnou prácou počas čiastkového počúvania zadáme žiakom inštrukcie k správnemu vyplneniu **interaktívnemu pracovnému listu** (Obr. 3.52), ktorý si žiaci stiahnu z adresy:

http://cid-3e8b4048338ad12d.skydrive.live.com/self.aspx/pracovne%5E_listy/gerschwin%5E_PL.htm.

Obr. 3. 52 Pracovný list

Na otázky v pracovnom liste žiaci odpovedajú po odznení ukážok podľa pokynov učiteľa. Otázky s úlohami sa viažu k jednotlivým ukážkam nasledujúco:

Ukážka č. 1: cca 1´25´´ (úryvok 00:01 - 01:25) - PL otázka č. 1

http://www.youtube.com/watch?v=BUfl6v6SwL4_

Pozn.: Ide o obraz pouličného ruchu, veselá "prechádzková téma" – *walking theme* prevedená sláčikovými nástrojmi a hobojom. (Pasi, 1958, s. 58) Kľúč pre učiteľa: Správna odpoveď: klaksón, trúbenie áut.

Ukážka č. 2: cca 1´15´´ (úryvok 00:01 – 01:15) – PL č. 2 a č. 3

http://www.youtube.com/watch?v=dj_n63vOfMI&feature=related Pozn.: Noc plná spomienok na New York, so známym motívom *blues* (význam: blue – modrá – smútok, l´m blue – som modrý – smútim). Kľúč pre učiteľa: Správne odpovede v otázke: č. 2: trúbka, č. 3: smútok, nostalgia, melanchólia, clivota.

Ukážka č. 3: cca 1´18´´ (úryvok od 06:10 - 07:28) – PL otázky č. 4 a č. 5

http://www.youtube.com/watch?v=dj_n63vOfMl&feature=related

Pozn.: Žiakom pripomenieme, že ide o charleston – americký tanec v rýchlom tempe, ktorý vznikol v Južnej Karolíne a zaplavil väčšinu kabaretných scén na svete. Kľúč pre učiteľa:

Správne odpovede v otázkach:

č. 4: Američan sa stretáva so svojim krajanom, dávajú sa do reči a začne sa veselá a hlučná debata plná smiechu.

č. 5: Allegro

Po doznení ukážok žiaci vypĺňanie pracovného listu ukončia a učiteľ si prezrie úspešnosť pracovných listov (PL počítač automaticky vyhodnotí v percentách). K ukážkam sa spätne vrátime, pričom žiaci zaznamenávajú správne odpovede na interaktívnej tabuli.

Po uvedenej aktivite vedieme so žiakmi krátku diskusiu o počúvanom diele, opýtame sa ich, ktorá z troch ukážok (úryvkov) zapôsobila na nich najviac a prečo, čím získame ďalšiu spätnú väzbu a pod.

Precvičovanie a upevňovanie učiva (aplikácia a fixácia): 10 min. Celostné počúvanie - syntéza

Pri celostnom počúvaní využijeme inú nahrávku diela v interpretácii 4 klaviristov, čím otestujeme postreh a pozornosť žiakov:

http://www.youtube.com/watch?v=dRZMJQnSw1s (cca 7´12´´)

Skôr, než začneme so žiakmi počúvať, upozorníme ich, aby sa sústredili a prípadné postrehy zapísali do zošitov.

Otázky zverejníme na interaktívnej tabuli – máme pripravené v počítači. Môžeme im zadať otázky:

- V čom je ukážka podobná a v čom odlišná s predchádzajúcimi?
- Aké zmeny v inštrumentácii ste si všimli?
- Aké teleso interpretovalo symfonickú báseň v prvom prípade (pri čiastkovom počúvaní) a aké teleso v druhom prípade (pri celostnom počúvaní)?
- Ktorá z interpretácii vás zaujala viac a prečo?

Záver vyučovacej hodiny: 2. min.

V závere hodiny zhodnotíme aktivitu žiakov, umožníme im vyjadriť svoj názor na počúvané dielo a pod.

Metodické poznámky

Aj takto sa to dá (popis alternatívnych možností vzdelávacích aktivít)

- 1. Pred vyučovacou hodinou si musíme pripraviť (zistiť či dané odkazy fungujú) virtuálnu prehliadku o Paríži s využitím Youtube, Google Zem.
- Počas domácej prípravy odporúčame stiahnuť si potrebné nahrávky diel a prezentáciu v PowerPointe do počítača a vyhnúť sa prípadným komplikáciám pri zlyhaní internetového pripojenia v škole.
- 3. Na interaktívnej tabuli umiestnime do obdĺžnikov časti "rozstrihaného" príbehu Američana v Paríži (viď textový dokument Rýchla rota), ku ktorým budú žiaci priradzovať čísla podľa poradia a poskladajú jednotlivé časti do uceleného textu. Skôr, než začne znieť hudba, žiaci si "porozhadzovaný príbeh" prečítajú. Podľa nálady znejúcej hudby usporiadajú a očíslujú jeho útržky v správnom poradí. Jednotlivé odpovede zaznamenajú na interaktívnej tabuli vyvolaní žiaci.

Kľúč pre učiteľa: Rýchla rota

Očakávané odpovede žiakov v správnom poradí:

- 1. počas slnečného rána sa Američan veselo potuluje po Elyzejských poliach, kráča si pomaly,
- 2. neskôr vykračuje čoraz rýchlejšie,
- 3. zbystrí sluch, naširoko otvorí oči a vníma storaké ruchy veľkomesta; asi ho najviac zabávajú taxíky,
- 4. dostane sa z obkľúčenia taxíkov a vojde do kaviarne, kde vládne neworleanský džez; potom pokračuje v prechádzke ďalej,
- 5. turista naďabí na pozoruhodnú stavbu kostol, úctivo spomalí, kým sa mu budova nestratí z dohľadu,
- 6. veselo sa prechádza ďalej, prejde z pravého na ľavý breh Seiny; sadne si na kaviarenskú terasu a obdivuje krásu Parížaniek,
- 7. osamelý turista prepadne melanchólii, túži po sentimentálnom svete, ktorý dobre pozná po svojom domove,
- 8. túžba po domove však nie je ťažká choroba, netrvá dlho Američan sa stretá s krajanom a nastane hlučná veselá debata,
- 9. napriek clivote za domovom nie je Paríž nevľúdne mesto, treba si ešte vyhodiť z kopýtka; no doma je doma, Američan sa teší na návrat. (Gál, 1975, s. 132-135)

Prezentácia: G. Gershwin

Precvičte si!

P 12: Vytvorte návrh na projektové vyučovanie, ku ktorému zhromaždíte ďalšie materiály týkajúce sa francúzskej kultúry – zamerajte sa na zvučné mená a diela spisovateľov, maliarov a ich obrazy, portréty, virtuálne výtvarné diela, architektúru z rozličných webových zdrojov a pod., hodiace sa k téme G. Gershwin – Američan v Paríži.

LITERATÚRA

- [1] Gál, Gy. S.: Americká rapsódia (Život Georga Gershwina), Obzor Bratislava 1975,
- [2] Pasi, M.: George Gershwin, Statní hudební vydavatelství Praha 1964,
- [3] Schwinger, W.: Rhapsody in Blue, Smena Žilina 1969.

Internetové zdroje:

- [1] <u>http://images.halloweencostumeideas.com/deluxe_gangster_shoes.jpg</u>
- [2] <u>http://nfo.net/cal/gershwin.jpg</u>
- [3] <u>http://www.youtube.com/watch?v=6egdKxbvtbU</u>
- [4] http://www.cinemaview.sk/clanok/494/detail/hudba-vo-filme
- [5] <u>http://www.youtube.com/watch?v=3MvqRvxbRoE</u>
- [6] http://ddcftp.nyc.gov/pb/images/gif/cboro.gif
- [7] http://brettwilliams.files.wordpress.com/2008/08/manhattan-and-brooklyn-skyline.jpg
- [8] <u>http://www.youtube.com/watch?v=H743wwpuj6w&feature=related</u>
- [9] <u>www.maps.google.com</u>
- [10] http://www.earthcam.com/france/paris/
- [11] http://www.paris-live.com/
- [12] http://www.youtube.com/watch?v=OAMuNfs89yE
- [13] http://www.classicsforkids.com/composers/composers_map.asp
- [14] http://www.youtube.com/watch?v=dd8YRzFwi6o&feature=related
- [15] http://www.youtube.com/watch?v=BUfl6v6SwL4
- [16] <u>http://www.youtube.com/watch?v=dj_n63vOfMl&feature=related</u>
- [17] http://www.youtube.com/watch?v=32Vu_koNVYU&NR=1
- [18] <u>http://www.youtube.com/watch?v=ZJC21zzkwoE</u>
- [19] http://www.pariscanvas.co.uk/1228902156 eiffel carousel_bw.jpg

3.1.9 Ukážka 9: Spev, harmonika, Eifelova veža, Seina – to všetko je šansón

Téma O čom to bude	Ročník Pre koho	
Moderná populárna hudba: šansón	7. ročník hudobná výchova	
Ciele Čo sa žiak naučí	Vstup Čo od žiaka očakávame	
 Poznať stručný prehľad vzniku a vývoja šansónu ako žánru populárnej hudby. Získať poznatky o živote a tvorbe francúzskych šansoniérov samostatnou prácou formou referátu. Poznať hudobnú tvorbu najznámejších svetových šansoniérov, charakterizovať počúvanú vokálnu skladbu z hľadiska žánru. Zhromaždiť poznatky o živote a tvorbe súčasných francúzskych šansoniérov. Získať informácie o kultúrno-historických pamiatkach Paríža. 	 Nadviazať na obsah učiva tematic- kého celku: Pestrá paleta populárnej hudby u nás a v zahraničí. Pracovať s programom Microsoft Word, internetom, interak- tívnou tabuľou. Pracovať a mať zručnosti s vyhľadá- vaním v programe Google 	
Kompetencie Čo chceme u žiaka rozvíjať		
 Co chceme u zlaka rozvijat Komunikácia v materinskom jazyku Vyjadrovať myšlienky a svoje názory pri počúvaní modernej populárnej hudby žánru šansón. Verbalizovať hudobné zážitky. Digitálne kompetencie Vyhľadávať, zhromažďovať a triediť informácie z internetu o významných interpretoch šansónu. V prehľadnej, zrozumiteľnej a primeranej digitálnej forme prezentovať vyhľadané a spracované informácie. Používať osobný počítač pri plnení zadaných úloh, pracovať vo vybraných programoch. Naučiť sa učiť Vedieť sa sústrediť na počúvanie hudby a rozlišovať v nej rôzne hudobné nálady rytmy, hudobnú inštrumentáciu. 		
 Kultúrne povedomie a vyjadrovanie Vyjadrovať emócie a vlastné pocity pri Akceptovať kultúrnu a jazykovú rozma terpretov. 	počúvaní hudobnej ukážky. nitosť v dielach francúzskych autorov a in-	

M	etódy a formy	Prostriedky
Al	ko to zrealizujeme	Čo použijeme
• • •	 Názorno-demonštračné metódy: hudobné ukážky – dostupné videonahrávky z internetu, obrázky, prezentácia a pod. Slovné metódy: 1. písomné: stručné informácie o skladateľovi, jeho tvorbe, samostatné úlohy, práca vo dvojiciach. 2. hovorené: motivačný rozhovor, monológ žiaka, Praktické hudobné činnosti: percepcia. 	 Multimediálna učebňa, internet, dataprojektor, slúchadlá, interaktívna tabuľa. Prezentácia v programe Microsoft PowerPoint - dostupnosť: http://cid-3e8b4048338ad12d.skydrive.live.com/self.aspx/prezentacie/sanson.pps.

Obr. 3.55 Francúzski šansoniéri

Úvod (motivácia): 5. min.

- na úvod si žiaci vypočujú pieseň šansón Non, je ne regrette rien v podaní známej a populárnej francúzskej šansoniérky Edith Piaf (videonahrávka z internetu): http://www.youtube.com/watch?v=8YGXsw3XK91. Pretože je pieseň vo francúzštine odporúčame žiakom prehrať ukážku aj s prekladom: http://redir.netcentrum.sk/?noaudit&url=http%3A%2F%2Fwww%2Ekaraoketexty%2Ecz%2Ftexty%2Dpisni%2Fpiaf%2Dedit%2Fnon%2D-je%2Dne%2Dregrette%2Drien%2D27724.
- počas ukážky urobme žiakom virtuálnu prehliadku Paríža (využijeme program Google Zem – Eifelova veža, Francúzsko). Nasadnime na loď a plavme sa spolu po Seine: pozrime sa na Eifelovu vežu, múzeum le Louvre, Notre Dame, ...

Motivačný rozhovor:

- Počuli ste už niekedy vypočutú hudobnú ukážku?
- Ako sa vám páčila?
- Čo viete o šansóne?
- V ktorej krajine sa spieva šansón?
- Myslíte si, že aj u nás sa spieva šansón?

Sprístupňovanie učiva (expozícia): 10 min.

Názvoslovie – základné pojmy: šansón, francúzski šansoniéri, E. Piaf, G. Bécaud, Ch. Aznavour, kabaret

Aktivity a samostatná práca žiakov:

 Čo tak dozvedieť sa viac o šansóne? Nájsť odpovede na otázky: čo je to šansón, kde vznikol, dozvedieť sa viac o živote a tvorbe interpretov šansónu a vypočuť si trochu dobrej muziky.

Triedu rozdelíme na tri skupiny, ktoré si vyberú jedného šansoniéra (E. Piaf, G. Bécaud, Ch. Aznavour).

Každá skupina si pripraví krátky referát o jednom šansoniérovi (odporúčaný čas samostatnej práce – 10 minút).

- Žiaci majú k dispozícii počítač s pripojením na internet. Vyhľadávajú a triedia informácie získané z internetu. (Predpokladáme, že žiaci majú s touto prácou skúsenosti a vedia sa prirodzene orientovať na internete.)
- Preštudovaný materiál stručné poznámky si zaznamenávajú v MS Worde alebo písomne do zošita. Poznámky si môžu uložiť na USB kľúč, ktorý využijú pri prezentácii referátu.

Precvičovanie a upevňovanie učiva (aplikácia a fixácia): 25 min.

Každá skupina si vyberie svojho "moderátora", ktorý prezentuje prácu skupiny. Pri prezentácii využijú interaktívnu tabuľu, na ktorej prezentujú svoje poznámky (z USB kľúča). Moderátor stručne hovorí o "svojom" šansoniérovi, podáva informácie, ktoré sa o ňom dozvedel z internetu. Ak potrebuje doplniť svoje poznámky, dopíše ich interaktívnym perom. Ostatní členovia skupiny ho môžu doplniť. Odporúčaný čas – 5 minút pre každú skupinu.

Aktivita učiteľa:

Informácie, ktoré žiaci získali z internetu doplníme pomocou prezentácie v programe Microsoft PowerPoint, dostupnej na adrese: <u>http://cid-3e8b4048338ad12d.skydrive.live.com/</u><u>self.aspx/prezentacie/sanson.pps</u>.

Počas prezentácie zaznejú hudobné ukážky v podaní známych francúzskych šansoniérov: E. Piaf, G. Bécaud, Ch. Aznavour. (Ukážku G. Becauda: L'important c'est la rose, môže učiteľ prehraťaj s prekladom, aby žiaci lepšie porozumeli obsahu piesne). Žiaci si môžu doplniť stručné poznámky do zošitov. Zapíšu si hudobnú ukážku, ktorá sa im najviac páčila.

Záver hodiny: 5 min.

Stručne zhodnotíme prácu skupín podľa nasledovných kritérií:

- Kvalita práce skupiny, ktorá prezentovala predstaviteľov šansónu: profil interpreta,
- Predstavenie práce skupiny, moderátorom.
- Vhodnosť poznámok, ktoré uviedli na interaktívnej tabuli.
- Tvorivosť a fantáziu skupiny, či uviedli aj zaujímavosti zo života interpreta.
- Dodržanie času prezentácie projektu.
- Pri hodnotení môže učiteľ akceptovať názory žiakov z ostatných skupín, môže využiť sebahodnotenie.

Na záver trochu hudby a spevu

- vypočujeme si pieseň Gilberta Bécauda L'important c'est la rose: <u>http://www.youtube.com/watch?v=KamOG_hQPEI</u>,
- tú istú pieseň v podaní Heleny Vondráčkovej Podívej, kvete růže v českom jazyku: <u>http://www.youtube.com/watch?v=v06vIWICDUw&feature=re</u>.
- pieseň si môžu žiaci aj zaspievať (text piesne nájdeme na adrese: <u>http://www.hudba.</u> <u>sk/skladba/1095011-helena-vondrackova-ruze-kvetou-dal</u>),

 žiakov pri speve môžeme doprevádzať (text s akordmi <u>http://www.hudba.sk/</u> <u>skladba/1095011-helena-vondrackova-ruze-kvetou-dal/akordy</u>), alebo využijeme orchestrálnu nahrávku z internetu: <u>http://www.youtube.com/watch?v=AcAu6L5QdA8</u>.

Metodické poznámky

Aj takto sa to dá (popis alternatívnych možností vzdelávacích aktivít)

- 1. Na úvod môžeme žiakom ukázať život v Paríži, jeho zvuky, reč, video nájdeme určite na Youtube.
- Žiakov počas samostatnej práce rozdelíme do skupín tak, aby každá dvojica mala k dispozícií počítač s pripojením na internet, žiaci jednej skupiny majú možnosť pracovať pri viacerých počítačoch, využiť rôzne zdroje informácií.
- 3. Ak sú žiaci pripravení, výsvetlíme im postup ich samostatnej práce, doporučíme im osnovu práce: život interpreta, význam, tvorba, ...
- 4. Žiaci v skupine by sa mali rozdeliť, aby všetci nerobili všetci všetko a určili si "moderátora", ktorý bude usmerňovať prácu členov skupiny.
- 5. Ak žiaci potrebujú pomoc obrátia sa na učiteľa, ktorý funguje na vyučovacej hodine ako konzultant.
- 6. Na záver učiteľ zhodnotí aktivitu žiakov.
- 7. V prípade, že žiaci nemajú možnosť prístupu k počítačom, momentálne nie je pripojenie na internet, žiaci nemajú potrebné digitálne zručnosti, ... učiteľ sprostredkuje žiakom nové učivo prostredníctvom prezentácie v programe Microsoft PowerPoint.
- 8. Žiaci si môžu robiť počas prezentácie poznámky.
- 9. Na záver hodiny v časti upevňovanie nového učiva pripraví učiteľ niekoľko otázok na opakovanie o šansóne, žiaci z vypočutých hudobných ukážok hlasujú za skladbu, ktorá sa im najviac páčila.
- Vyučovaciu hodinu môžeme naplánovať aj tak, že na úvod ich uvedieme do témy šansón pomocou prezentácie v programe Microsoft PowerPointe a potom žiaci budú samostatne pracovať a vyhľadávať súčasných, mladých francúzskych šansoniérov.
- 11. Pripravia si referáty s ich stručných profilom, tvorbou. A vyberú si aj vhodné hudobné ukážky.
- 12. Ak nám to čas dovolí môžeme ich práce prezentovať na jednej alebo dvoch hodinách.
- 13. Vo vyučovaní môžeme využiť medzipredmetové vzťahy s geografiou. Žiakom zadáme úlohy pripraviť si referáty o významných kultúrno-historických pamiatkach Paríža.

Poznámky k používaniu prezentácie

- Učiteľ musí mať k dispozícii počítač s napojením na internet, datavideoprojektor a kvalitné stereo reproduktory, aby reprodukovaná hudba mala svoju požadovanú kvalitu,
- Ak je prenos z internetu nedostatočný alebo ak sa chce učiteľ vyhnúť sklamaniu, že mu to práve na hodine nebude fungovať, môže si videonahrávky nahrať dopredu.

Ukážka prezentácie Šansón:

Obr. 3.56 Vznik šansónu

Obr. 3.57 Predstavitelia šansónu

Obr. 3.58 O života a tvorbe E. Piaf

Obr. 3.59 Tvorba E. Piaf

Obr. 3.60 Význam interpreta, skladateľa a jeho tvorba

Obr. 3.61 Tvorba Ch. Aznavoura s jeho najznámejšími šansónmi

Precvičte si!

- **P13:** Premyslite si aktivitu pre žiakov, vyhľadať ďalších interpretov šansónu vo Francúzsku alebo aj u nás na Slovenku, v Čechách.
- **P14:** Pripravte pre žiakov krátky "koncert" šansónovej hudby pomocou nahrávok z internetu.

LITERATÚRA

- [1] Hudobná výchova pre 9. ročník základných škôl
- [2] <u>http://encyk.sme.sk/clanok.asp?cl=893878</u>
- [3] <u>http://edith-piaf.narod.ru/pesni.html</u>
- [4] <u>http://www.hudba-music.sk/interpreti.html</u>
- [5] <u>http://www.becaud.com/</u>
- [6] <u>http://www.edithpiaf.com/</u>
- [7] http://www.esnips.com/doc/456fc90d-0ffe-4c41-a3d8-3ed125e16842/Edith-Piaf-MonDieu
- [8] <u>http://www.esnips.com/_t_/piaf</u>
- [9] <u>http://referaty.atlas.sk/vseobecne-humanitne/kultura-a-umenie/17504/?print=1</u>
- [10] <u>http://encyklopedia.sme.sk/clanok.asp?cl=893762</u>
- [11] <u>http://www.youtube.com/watch?v=i_QABS88nDc&mode=related&search</u>
- [12] <u>http://www.youtube.com/watch?v=R85LXfkdcWA</u>
- [13] <u>http://superstar.web2001.cz/edith-piaf/</u>
- [14] <u>http://edithpiaf.unas.cz/zivot.htm</u>
- [15] <u>http://www.youtube.com/watch?v=aeyCj3bphvM&mode=related&search</u>
- [16] <u>http://www.youtube.com/watch?v=DZkXR9wmE-w&mode=related&searc</u>
- [17] <u>http://www.youtube.com/watch?v=vO6vIWICDUw&feature=re</u>

3.1.10 Ukážka 10: Čo viete o Mozartovi?

Téma O čom to bude	Ročník Pre koho	
Klasicizmus, predstavitelia klasi- cizmu: W. A. Mozart	6. ročník hudobná výchova	
Ciele Čo sa žiak naučí	Vstup Čo od žiaka očakávame	
 Získať poznatky o živote a tvorbe W. A. Mozarta ako popredného pred- staviteľa obdobia klasicizmu. Poznať estetické hodnoty vybraných hudobných ukážok a výnimočný ta- lent skladateľa. Porovnať totožné hudobné ukážky W. A. Mozarta v rôznych interpretáciách a nájsť podobnosti aj odlišnosti v da- nom prevedení. Zaradiť hudobnú ukážku do obdobia klasicizmu a priradiť ju k autorovi. Zopakovať si nadobudnuté vedomosti o období klasicizmu metódou brain- stormingu. 	 Vedieť rozpoznať vyjadrovacie prostriedky hudby: rytmus, melódiu, harmóniu tempo, dynamiku, farbu, inštrumentáciu, Poznať základné znaky klasicizmu. Pracovať s programom Microsoft Word, s interaktívnou tabuľou. Vyhľadávať informácie na internete. Pracovať s interaktívnymi materiálmi vyrobenými v programe Hot Potatoes. 	
<i>Kompetencie</i> Čo chceme u žiaka rozvíjať		
 Komunikácia v materinskom jazyku Vyjadrovať myšlienky, názory a stanoviská pri opise najznámejších hudobných diel W. A. Mozarta písomnou aj ústnou formou. Verbalizovať hudobný zážitok pri počúvaní skladieb W. A. Mozarta. Digitálne kompetencie Efektívne využívať materiály vytvorené v digitálnej podobe. Používať osobný počítač pri plnení zadaných úloh, pracovať s vybranými aplikáciami. Naučiť sa učiť Vedieť sa sústrediť na počúvanie klasickej hudby a rozlišovať v nej vyjadrovacie prostriedlu k vydeví 		
 Tímovo spolupračovať a vymieňať si získané poznatky o hudbe klasicizmu. Spoločenské a občianske kompetencie 		
 Vyjadrit pozitivny alebo negativny názor na počúvané diela klasičkej kultúry a vhodnou argumentáciou svoj postoj obhájiť. Rešpektovať rozdielne stanoviská pri vnímaní hudobného diela a snažiť sa im porozumieť. Kultúrne povedomie a vyjadrovanie Posudzovať umelecké hodnoty kultúry klasicizmu ako spoločné európske de- 		
 Ocstvo. Vyjadrovať vlastné pocity pri počúvaní Prejavovať emócie, nálady, pocity a ob 	vybraných hudobných diel W. A. Mozarta. ojektívne hodnotiť počúvanú hudbu.	

Metódy a formy	Prostriedky
Ako to zrealizujeme	Čo použijeme
 Názorno-demonštračné metódy tzn. hudobné ukážky – dostupné video- nahrávky z internetu, obrázky, pre- zentácia a pod. Slovné metódy : písomné - stručné údaje o ob- dobí, skladateľovi, jeho tvorbe. hovorené – motivačný rozhovor, dialóg so žiakmi. Metóda brainstormingu. Praktické hudobné činnosti – per- cepcia. Individuálne a skupinové formy vy- učovania, samostatné úlohy, práca vo dvojiciach (pracovný list, test, hu- dobný diktát). 	 Multimediálna učebňa internet, data- projektor, interaktívna tabuľa. Slúchadlá, reproduktory. Prezentácia v PowerPointe - do- stupnosť: <u>http://cid-3e8b4048338ad12d.</u> <u>skydrive.live.com/self.aspx/prezentacie/klasi- cizmus.pps?lc=1051</u>. Pracovný list v programe Hot Potatoes: <u>http://cid-3e8b4048338ad12d.</u> <u>skydrive.live.com/self.aspx/pracovne%5E</u> <u>listy/mozart%5E_PL.htm</u>. Test - doplňovačka: <u>http://cid- -3e8b4048338ad12d.skydrive.live.com/self.</u> <u>aspx/testy%5E_krizovky/mozart%5E_doplno- vacka.htm</u>.

Obr. 3.62 Skladatelia obdobia klasicizmu

Úvod (motivácia): 5 min.

Na úvod pustíme žiakom krátky úryvok z filmu Amadeus, kde Mozart diriguje svoju operu. Nech žiaci vnímajú atmosféru divadla – opery. Nadšenie divákov z uvedenej opery, unaveného a vyčerpaného Mozarta, ale aj skrývajúceho sa Salieriho, ktorý závidel Mozartovi jeho úspech a slávu. (Ukážka z filmu: <u>http://www.youtube.com/</u> <u>watch?v=xluBfMNWKUY&feature=related</u>- 6:00-7:50).

Motivačný rozhovor:

Čo viete o klasicizme?

Formou brainstormingu zisťujeme, čo všetko vedia žiaci o klasicizme (tému žiaci preberali na predchádzajúcich hodinách), zopakujeme základné pojmy a informácie. Svoje myšlienky píšu na tabuľu. Na záver učiteľ vyznačí tie, ktoré sú správne. Počas práce žiakov, im pustíme videonahrávku - prehliadku Viedne s Mozartovou Malou nočnou hudbou, ktorá trochu navodí správnu atmosféru: (<u>http://www.youtube.com/watch?v=Mmu0Vpnpzi4&feature=related</u>).

Nemusíme pustiť celú nahrávku, stačí iba jej časť, pokiaľ žiaci dopíšu svoje nápady.

- Počuli ste už túto skladbu?
- Myslíte si, že je stále aktuálna?

Wolfgang Amadeus Mozart, to bol slávny autor mnohých hudobných diel, ktoré sú ešte stále aktuálne, majú svojich priaznivcov a obdivovateľov. Na dnešnej hodine sa o ňom dozvieme viac.

Sprístupňovanie učiva (expozícia): 15 min.

<u>Názvoslovie</u> – základné pojmy: klasicizmus, W. A. Mozart, Malá nočná hudba, Requiem, komická opera, Čarovná flauta, Don Giovanni, ...

Aktivity pre žiakov:

- 1. Žiakov rozdelíme do skupín po dvoch tak, aby každá dvojica mala k dispozícií počítač s pripojením na internet a slúchadlá.
- Zadáme žiakom adresu webovej stránky, kde si môžu stiahnuť pripravený materiál – interaktívny pracovný list (vytvorený v programe Hot Potatoes)(Obr. 3.63): <u>http://cid-3e8b4048338ad12d.skydrive.live.com/self.aspx/pracovne%5E_listy/mozart%5E_PL.htm.</u>
- 3. Ak sú žiaci pripravení, vysvetlíme im postup ich samostatnej práce, ako majú pracovať s pracovným listom (na prácu majú maximálne 10 minút).
- 4. Ak žiaci potrebujú pomoc obrátia sa na učíteľa, ktorý funguje na vyučovacej hodine ako konzultant.
- V pracovnom liste žiaci odpovedajú na konkrétne otázky týkajúce sa života a diela W. A. Mozarta. V prípade že nevedia odpovedať, kliknú si na odkaz a preštudujú si doporučený materiál na internete alebo prezentáciu v PowerPointe (Obr. 3.66-3.67).
- 6. Àk sú žiaci s prácou hotoví, oznámia to učiteľovi.
- 7. Po uplynutí časového limitu si žiaci pozrú správne odpovede na interaktívnej tabuli.
- 8. Učiteľ vyhodnotí aktivitu skupín.

	9:25	
Pr	ečitaj si otázku a odpovedaj, pozor pri každej odpovedi má	š ība jednu možnosť. Dodržiavaj časový limit.
		Ukazuj jednu za druh
1. Na kt	orý hudobný nástroje nehral Mozart?	
1. Na kt A1 B. 1	orý hudobný nástroje nehral Mozart? čembalo husle	
I. Nakt A B C	orý hudobný nástroje nehral Mozart? čembalo husle klavir	

Obr. 3.63 Pracovný list

Precvičovanie a upevňovanie učiva (aplikácia a fixácia): 20 min.

Hudobný diktát a interaktívny test - doplňovačka:

Na zopakovanie získaných vedomostí o Mozartovi žiaci vypracujú **test - doplňovačku** (Obr. 3.64) (test je vytvorený v programe Hot Potatoes).

Žiaci si ho nájdu na adrese: <u>http://cid-3e8b4048338ad12d.skydrive.live.com/self.aspx/testy%5E</u>krizovky/mozart%5E doplnovacka.htm.

K testu si učiteľ pripraví pre žiakov hudobnú hádanku z vypočutých diel W. A. Mozarta. **Vyberie si Mozartovo dielo v inej inštrumentácii,** ako pôvodne napísal Mozart. Správnu odpoveď žiaci uvedú v interaktívnom teste – doplňovačke, ktorú riešia samostatne priamo v počítači. **Hudobná ukážka: Turecký pochod:** <u>http://www.youtube.com/watch?v=s4XvEFc-wWw</u>.

Na vypracovanie testu majú stanovený časový limit - 5 minút. Po uplynutí časového limitu učiteľ ukáže na interaktívnej tabuli správne vyplnený test – doplňovačku (Obr. 3.65). Podľa počtu percent vyhodnotí každého žiaka, prácu môže klasifikovať.

Wolfgang Amadeus MOZART 4:59 1. Mozert sa narodi v roku 1756 v nemeckom meste 2. Ako 5 ročný napisal svoju prvů 3. Prvé hudobné vzdelanie mu dal jeho 3. Prvé hudobné vzdelanie mu dal jeho 4. Medzi jeho populárne diela patrí nočná hudba. 5. Mozert tral na a a na husliach. 6. Mozart zarobil veľa penazi, ale veľmi rýchlo ich minul. Bol sice slávny, ale nikdy naozaj 7. Mozartove najstávnejšie opery. Don Giovanni a 8. Podľa údajov bol Mozartovým protivníkom, údajne na neho žiařil a závidel mu jeho genialitu. 9. Mozartovo posledné dielo je 10. Vypočutá ukážka je:	(E = 5)
	Wolfgang Amadeus MOZART
	4:59
	1. Mozart sa narodil v roku 1756 v nemeckom meste
	Medzi tral na a na husliach.
Poďľa údajov bol Mozartovým protivníkom, údajne na neho žiarili a závidel mu jeho genialitu. Mozartovo posledné dielo je . Vypočutá ukážka je:	Mozari zarobi vera penazi, ale vermi rychio ich minut. Boi sice staliny, ale nikdy naozaj Mozartove najstávnejšie opery: Don Giovanni a
	Podľa údajov bol Mozartovým protrimíkom, údajne na neho žiarili a závidel mu jeho genialitu. Mozartovo posledné dielo je 10. Vypočutá ukážka je:
Ak si skončil stlač mal	Ak si skonči stlač mal

Obr. 3.64 Test - doplňovačka

Wolfgang Amadeus MOZART	
3:42	
Språvnel Test si urobil na: 100%.	
1. Mozart sa narodil v roku 1756 v nemeckom meste Salzburg	
2. Ako 5 ročný napísal svoju prvů operu.	
3. Prvé hudobné vzdelanie mu dal jeho otec.	
4. Medzi jeho populárne diela patri Malá nočná hudba.	
5. Mozart hral na klavini a na husliach.	
6. Mozart zarobil veľa penazi, ale veľmi rýchlo ich minul. Bol síce slávny, ale nikdy naozaj bohatý.	
7. Mozartove najslávnejšie opery: Don Giovanni a Figarova svadba.	
8. Podľa údajov bol Salieri Mozartovým protivníkom, údajne na neho žiarili a závidel mu jeho genialitu.	
9. Mozartovo posledné dielo je Requiem.	
10. Vypočutá ukážka je: Turecký pochod .	
Ak si skončil stlač mat	
(e 10)	

Záver hodiny: 5 min.

Obr. 3.65 Vyplnený test

Na záver si vypočujeme známu a populárnu skladbu W. A. Mozarta: Malá nočná hudba (Allegro): http://www.youtube.com/watch?v=Qb jQBgzU-l&feature=related. Ak máme žiaka navštevujúceho ZUŠ, môže nám vyučovaciu hodinu spríjemniť interpretáciou niektorého z diel W. A. Mozarta.

Metodické poznámky

Aj takto sa to dá (popis alternatívnych možností vzdelávacích aktivít)

- 1. Vvučovaciu hodinu môže učiteľ naplánovať podľa toho, či má k dispozícií dostatočné množstvo počítačov.
- 2. Môže využiť prezentáciu v programe MicrosoftPowerPoint, interaktívny pracovný list, interaktívny test, takže má niekoľko možností.
- 3. Výhodou precvičovania a opakovania témy pomocou interaktívnych pracovných listov, testov je, že žiak má okamžite spätnú väzbu. Učiteľ môže žiakovu prácu ihneď hodnotiť, nezaberie mu to veľa času.
- 4. V tejto téme hodiny je zaujímavá aj spolupráca medzipredmetové vzťahy s predmetmi, ako je geografia, dejepis. Môžeme to využiť a zapojiť žiakov do skúmania aj na viacerých vyučovacích hodinách na tému klasicizmus.
- 5. Dáme žiakom priestor na ich aktivitu, kreativitu a zadáme žiakom spracovať tému klasicizmus z historického hľadiska, z hľadiska módy, odievania v tomto období, ...
- 6. Na internete nájdeme film Amadeus (v niekoľkých častiach 1. časť: http://www. youtube.com/watch?v=VBWCSc8CspA&feature=related), pomocou ktorého priblížime žiakom život W. A. Mozarta, atmosféru, architektúru, ... v tomto období. Môžeme si vvbrať ktorúkoľvek časť.
- 7. Využijeme aj možnosť "odučiť" túto tému v priestoroch múzea, historickej budovy, koncertnej sály, ... kde využijeme dobrú akustiku a vypočujeme si krásnu hudbu klasikov - reprodukovanú alebo interpretovanú učiteľom, žiakmi, ...
- 8. Navštívime so žiakmi koncert žiakov ZUŠ. Po ukončení koncertu vedieme diskusiu o vypočutých dielach, objektívne hodnotíme úroveň interpretácie, vyjadrujeme svoje názory, pocity, nálady, argumentujeme, ...

Prezentácia: Klasicizmus – W. A. Mozart

Obr. 3.66 Mozartov životopis

Precvičte si!

- P15: Pripravte vyučovaciu hodinu, na tému J. Haydn alebo L. van Beethoven s využitím IKT na dostupných hudobných ukážok z internetu.
- **P16:** Pripravte v programe Hot Potatoes interaktívny pracovný list, doplňovačku alebo krížovku na precvičovanie alebo opakovanie učiva.

LITERATÚRA

- [1] Daniela Sliacka Slávni hudobní skladatelia
- [2] Jozef Laborecký Hudobný terminologický slovník
- [3] Alexander Waugh Umenie počúvať hudbu
- [4] http://sk.wikipedia.org/wiki/Wolfgang_Amadeus_Mozart
- [5] http://www.youtube.com/watch?v=s4XvEFc-wWw
- [6] <u>http://www.youtube.com/watch?v=MmuOVpnpzi4&feature=related</u>
- [7] <u>http://www.youtube.com/watch?v=xluBfMNWKUY&feature=related</u>
- [8] http://www.smca.at/VivaMozart/images/mozart_wolfgang.jpg
- [9] <u>http://www2.bonn.de/stadtmuseum/bilder/mozart.jpg</u>
- [10] <u>http://images.zeno.org/Musik/l/big/moz1000a.jpg</u>
- [11] <u>http://bryanmartens.files.wordpress.com/2009/05/beethoven2.jpg</u>
- [12] <u>http://arturovasquez.files.wordpress.com/2009/02/beethoven.jpg</u>
- [13] <u>http://de.wikipedia.org/wiki/Joseph_Haydn</u>
- [14] <u>http://dbbm.fwu.de/dbs/schulweb/images/Joseph_Haydn.jpg</u>
- [15] <u>http://portrait.kaar.at/200Deutsche3/images/joseph_haydn.jpg</u>
- [16] <u>http://de.wikipedia.org/wiki/Ludwig_van_Beethoven</u>

3.1.11 Ukážka 11: Legendy našej hudobnej scény

Téma	Ročník	
O čom to bude	Pre koho	
Moderná populárna hudba:	7. ročník	
Prúdy – slovenská rocková skupina	hudobná výchova	
Ciele	Vstup	
Čo sa žiak naučí	Čo od žiaka očakávame	
 Poznať osobnosti dejín slovenskej populárnej hudby 70-tych rokov: Pavel Hammel, Marián Varga a skupinu Prúdy. Získať stručný prehľad o tvorbe bigbeatovej kapely Prúdy. Naučiť sa interpretovať pieseň Učiteľka tanca. 	 Vedomosti o dejinách hudby z pred- chádzajúcich ročníkov. Nadviazať na obsah učiva tematic- kého celku: Pestrá paleta populárnej hudby u nás a v zahraničí. Základné zručnosti práce s počíta- čom, internetom. 	
<i>Kompetencie</i> Čo chceme u žiaka rozvíjať		
 Čo chceme u žiaka rozvíjať <i>Komunikácia v materinskom jazyku</i> Formulovať myšlienky jasne a zrozumiteľne, asertívnym spôsobom sa zapájať do diskusie, rozhovoru, dodržiavať pravidlá komunikácie. Zaujať kritický postoj a objektívne hodnotiť vlastný spevácky výkon, interpretáciu piesne v podaní celej triedy, sólistu a pod. <i>Digitálne kompetencie</i> Efektívne využívať materiály vytvorené v digitálnej podobe. Používať osobný počítač pri plnení zadaných úloh, pracovať s vybranými aplikáciami. <i>Naučiť sa učiť</i> Tímovo spolupracovať, organizovať skupinové učenie sa, efektívne získavať nové vedomosti prostredníctvom skupinovej práce. <i>Spoločenské a občianske kompetencie</i> Vyjadriť pozitívny alebo negatívny názor na počúvané diela modernej populárnej hudby, svoj názor zdôvodniť a obhájiť. Rešpektovať a akceptovať opačné stanoviská jednotlivcov pri počúvaní a hodno-tení hudobných ukážok, snažiť sa im porozumieť. <i>Kultúrne povedomie a vyjadrovanie</i> Poznať, oceňovať a vyhľadávať kvalitné hudobné produkcie z oblasti populárnej hudby, vyhýbať sa tzv. brakovej vulgárnej hudbe. Chápať a rešpektovať rozmanitosť umeleckého vyjadrovania interpretov slovenske populárnej hudby. 		

Metódy a formy	Prostriedky
Ako to zrealizujeme	Čo použijeme
 Názorno-demonštračné metódy tzn. hudobné ukážky – dostupné videonahrávky z internetu, obrázky, prezentácia a pod. Slovné metódy: hovorené: krátky výklad učiteľa s využitím multimediálnych prv- kov pri sprostredkovaní učiva, diskusia a rozhovor so žiakmi, písomné: informácie o kapele Prúdy (prezentácia v PowerPo- inte), pracovný list. Praktické hudobné činnosti – spe- vácke, pohybové a percepcia hudby. Imitačná metóda nácviku piesne, Individuálne formy vyučovania – pra- covný list, Skupinové formy vyučovania – sku- pinová práca, nácvik 	 Multimediálna učebňa, hudobný nástroj (klavír, gitara, akordeón, keboard) Interaktívna tabuľa. Prezentácia: <u>http://cid-388b4048338ad12d.skydrive.live.com/self.aspx/prezentacie/prudy.pps</u>. Pracovný list v programe Hot Potatoes: <u>http://cid-388b4048338ad12d.skydrive.live.com/self.aspx/pracovne%5E_listy/prudy%5E_PL.htm</u>.

Obr. 3.68 Skupina Prúdy

Úvod (motivácia): 5. min.

Motivačný rozhovor: Prehráme žiakom piesne v podaní skupiny Prúdy a vedieme dialóg o tom, či túto skupinu, interpretov žiaci poznajú (stačí prehrať krátke ukážky).

- Zvoňte zvonky: <u>http://www.youtube.com/watch?v=IFtUZxjpn0g</u>
- Učiteľka tanca: http://www.youtube.com/watch?v=buR2Fh0fRgU&feature=related
- Spievam si pieseň: <u>http://www.youtube.com/watch?v=ASAniqMxj3w</u>
- Keď odchádza kapela: http://www.youtube.com/watch?v=ae07VK1IHJg&feature=related

Sprístupňovanie učiva (expozícia): 10 min.

Názvoslovie – základné pojmy: bigbít, Prúdy, P. Hammel, M. Varga, rocková hudba. Nácvik piesne:

Prípravné cvičenia: dychová, artikulačná, hlasová rozcvička, rytmické a sluchové cvičenia...

- 1. Percepcia a rozbor piesne: práca v skupinách
 - Žiakov rozdelíme do 4-5 skupín, každá skupina si zvolí zapisovateľa, ktorý môže spĺňať súčasne funkciu hovorcu.
 - Na interaktívnej tabuli zobrazíme cca 3 šablóny s notovými zápismi piesní bez textu, ktoré sme si vytvorili počas domácej prípravy v notačnom programe Musescore (jeden z nich patrí novej piesni Zvoňte zvonky, ďalší notový zápis môže patriť piesni Učiteľka tanca, ktorý využijeme pri nácviku piesne).
 - Žiakom pustíme nahrávku Učiteľka tanca v podaní skupiny Prúdy a speváka Pavla Hammela: <u>http://www.youtube.com/watch?v=4Bdovl7vqvQ&feature=related</u> a ukážku piesne: Zvoňte zvonky: http://www.youtube.com/ watch?v=IFtUZxjpn0g
 - Zadáme im nasledujúce úlohy:
 - Priraďte správny notový zápis ku piesni Učiteľka tanca, Zvoňte zvonky.
 - Postrehli ste v hudbe niečo zaujímavé? Nachádzajú sa v piesňach nejaké rytmické, dynamické, tempové kontrasty? Kde konkrétne?
 - Interpretácia výsledkov: hovorcovia skupín zverejnia pred kolektívom odpovede.
 - K hudobným ukážkam (úryvkom) sa vrátime ešte raz a overíme správnosť priradenia notového zápisu ku vybraným piesňam, ako aj správnosť odpovedí na ďalšie zadané otázky.

Precvičovanie a upevňovanie učiva (aplikácia a fixácia): 25 min. Nácvik piesne: Učiteľka tanca

- Nácvik piesne realizujeme imitačnou metódou.
- Pri upevňovaní piesné obmieňame zmeny formy spevu (skupiny, chlapci, dievčatá, sólo.)
- Spev žiakov odkontrolujeme bez inštrumentálneho sprievodu (s využitím taktovania).

Hudobníci majú často veľký zmysel pre humor, ktorý vedia trefne spracovať vo svojich piesňach. Jednou z nich je aj vtipná **pieseň Učiteľka tanca**, ktorá vznikla počas Hammelovej základnej vojenskej služby (1975). Žiaci budú spievať pieseň s nahrávkou z internetu - **karaoke**: <u>http://www.youtube.com/watch?v=J2c4oqcun4l</u>.

Využijeme niektorý z nasledujúcich spôsobov:

- a. Počas slôh lúskajú prstami alebo plieskajú o bočnú stranu stehien na každú párnu dobu.
- b. Dievčatá spievajú 1. a 4. slohu, 2. a 5. slohu spievajú chlapci, 3. slohu spievajú spoločne.
- c. Ponecháme priestor kreativite žiakov, ktorých úlohou bude vymyslieť akým spôsobom by bolo možné interpretovať kontrastnú 3. slohu.
- d. Ak máme v triede šikovného žiaka speváka, môže zaspievať 3. slohu sólovo do mikrofónu, ostatní žiaci vytvárajú rytmický sprievod k piesni lúskaním, plieskaním a pod.
- e. Spevácke výkony žiakov nahráme pomocou Audacity.
- f. Nahrávku je možné využiť ako spôsob spätnej väzby, kde žiakom v krátkej diskusii umožníme kriticky posúdiť kvalitu vlastného speváckeho prejavu, hodnotiť svoj výkon.

Aktivita učiteľa

Po nácviku piesne prejdeme k sprístupňovaniu stručných informácií o **skupine Prúdy**. Využijeme **prezentáciu** v MS PowerPoint (obsahujúcu webové odkazy s hu-

dobnými ukážkami), ktorú nájdeme na adrese: <u>http://cid-3e8b4048338ad12d.skydrive.live.</u> <u>com/self.aspx/prezentacie/prudy.pps</u>

a podľa potreby ju dopĺňame vlastným komentárom. Zároveň vedieme so žiakmi dialóg, pričom im umožníme:

- klásť otázky, pýtať sa na neznáme fakty,
- vyjadriť sa k (vybraným) hudobným ukážkam, ktoré ich oslovili,
- uviesť svoje postrehy, nápady a pod.

Spätnú väzbu o tom, do akej miery si žiaci osvojili a zapamätali nové učivo získame prostredníctvom nasledujúcej aktivity:

- Na adrese: <u>http://cid-3e8b4048338ad12d.skydrive.live.com/self.aspx/pracovne%5E_listy/prudy%5E_PL.htm</u> si žiaci nájdu pracovný list Prúdy slovenská rocková skupina (Obr. 3.69), pričom žiaci pracujú individuálne.
- Po ukončení aktivity prebehne spoločná kontrola pracovného listu na interaktívnej tabuli.
- Učiteľ vyhodnotí aktivitu žiakov a výsledky riešenia pracovného listu v percentách môže aj klasifikovať.

PRÚDY - slovenská rocková skupina

Interaktívny pracovný list

Obr. 3.69 Ukážka pracovného listu

Záver VH: 5 min.

Stručne zhodnotíme všetky aktivity žiakov. Snahy a interpretačné výkony jednotlivcov, skupín alebo celej triedy oceníme pochvalou. Na záver VH zaznie pieseň Učiteľka tanca v podaní žiakov.

Prezentácia: Prúdy – slovenská rocková skupina

Obr. 3. 70 Líder skupiny Prúdy

Obr. 3. 71 Členovia skupiny

Obr. 3. 72 Člen skupiny Prúdy

Obr. 3.73 Textári skupiny Prúdy

METODICKÉ POZNÁMKY - *Aj takto sa to dá /*popis alternatívnych možností vzdelávacích aktivít/

- Pokiaľ máme v triede žiaka navštevujúceho ZUŠ (hru na klavíri alebo na gitare) využijeme jeho inštrumentálne zručnosti v aplikačnej etape vyučovacej hodiny (namiesto nahrávky alebo učiteľovej interpretácie).
- P17: Navrhnite vyučovaciu hodinu, kde žiakom predstavíte ďalšie známe slovenské skupiny, spevákov. Nácvik piesne realizujte formou karaoke, ktorý vytvorte v programe EvilLyrics.

LITERATÚRA

Internetové zdroje:

- [1] <u>http://www.youtube.com/watch?v=ASAniqMxj3w</u>
- [2] <u>http://www.youtube.com/watch?v=IFtUZxjpn0g</u>
- [3] http://www.youtube.com/watch?v=J2c4oqcun4l

215

Zdroje obrázkov:

- [4] http://data.muzikus.cz/save/db_images/3229
- 5 http://img.cas.sk/img/4/gallery/116344_import-pavol-hammel-prudy-prudy.jpg
- [6] http://www.sme.sk/vydania/20061228/photo/fc6c12bad8de71ebc455b3d8e02430c.jpg
- [7] http://img.topky.sk/zivot/84505.jpg/kamil-peteraj.jpg
- [8] <u>http://www.martinus.sk/data/autori/img/a321.jpg</u>
- [9] <u>http://www.arspoetica.sk/images/prekladatelia/strasser.jpg</u>
- [10] http://www.navstevnik.sk/controller/pictureView.do?binaryContentId=100066
- [11] http://www.eastalgia.com/series/opus/0500%20%200999%20series_files/image012.jpg
- [12] http://www.pavolhammel.sk/index.php?part=3.1.8
- [13] http://www.pavolhammel.sk/index.php?part=3.1.12
- [14] <u>http://www.pavolhammel.sk/index.php?part=3.1.5</u>
- [15] http://www.pavolhammel.sk/index.php?part=3.1.26
- [16] http://blog.sme.sk/blog/130/11879/clanok_foto.jpg

3.1.12 Využitie digitálnych technológii v speváckych súťažiach a teleprojektoch

Prečo tak málo detí má záujem o spev piesní? Nie je to moderné? Pozrime sa, ako sa dajú využiť digitálne schopnosti žiakov a IKT v niektorých speváckych súťažiach?

Slávik Slovenska

V speve **ľudovej piesne** je už niekoľko rokov obľúbená súťaž Slávik Slovenska. Vedeli ste, že už má aj svoju modernú internetovú kategóriu na stránke <u>http://www.metoo.sk/content/page/interslavik</u> (Obr. 3.74)?

Obr. 3.74 Portál internetovej súťaže Slávik Slovenska

Spievajúci žiaci 1. až 9. ročníka základnej školy alebo príma až kvarta osemročného gymnázia majú možnosť súťažiť tak, že svoje vystúpenia nahrané na video pošlú

do kategórie Internetový Slávik Slovenska. Pravidlá nájdete v propozíciách súťaže (<u>http://www.metoo.sk/content/page/podmienky-sutaze</u>). Súťažiaci môžu svoje **videá** uložiť na portál <u>http://www.metoo.sk//myvideo/myedit</u> (najskôr sa musíme zaregistrovať).

Pre súťažiacich (alebo spolužiakov) je zaujímavosťou, ale aj zábavou nahrávať svoj spev na digitálnu kameru, **spracovať video** v niektorom s dostupných programov a potom svoje výtvory nahrať na internetovú stránku, ktorá podrobne popisuje spôsob pridávania videa (<u>http://www.metoo.sk/content/view/navod-sk</u>).

Súťažiacich nehodnotí porota, ale spolužiaci, priatelia, známi, rodina, … Svoj hlas pridávanú na internetovú stránku Youtube k príslušnému videu s nahranou piesňou. Čím viac hviezdičiek tým lepšie – to znamená že video sa zapáčilo viacerým ľudom. O poradí súťažiacich rozhoduje počet získaných hlasov. Víťaz získava jedinečný titul Internetový Slávik Slovenska a automaticky postupuje do záverečného finále súťaže. Všetci, ktorí máte radi Slávika, môžete sledovať v priamom internetovom prenose nielen finálové kolo, ale aj galakoncert víťazov. Garantom Slávika Slovenska je Peter Dvorský.

DilongStar

V speve **modernej populárnej piesne** už niekoľko rokov dominuje súťaž DilongStar. Každý rok sú na internetovej stránke <u>http://dilongstar.zsdilong.sk</u> (Obr. 3.75) vyhlásené pravidlá a možnosť zúčastniť sa má každý, kto sa prihlási a splní podmienky uvedené v organizačných pokynoch. Súťaž je určená pre žiakov 1. – 9. ročníka, (príma až kvarta osemročného gymnázia) ktorí súťažia v dvoch kategóriách. Vyhlasovateľ súťaže je Základná škola Rudolfa Dilonga v Trstenej pod záštitou Ministerstva školstva Slovenskej republiky.

Ciele súťaže:

- overiť, zdokonaliť svoje komunikačné schopnosti žiakov, úroveň techniky spevu t.j. správna výslovnosť a artikulácia, intonácia...,
- netradičným spôsobom vzbudiť u detí záujem o hudobnú výchovu,
- naučiť ohodnotiť seba, porovnať seba s inými žiakmi,
- dať deťom možnosť reprezentovať svoju osobnosť na verejnosti,
- zviditeľniť spevácke talenty a školu, ktorú navštevujú.

Jednou z podmienok súťaže je usporiadať výber žiakov – školské finále. Následne je potrebné víťazov nahrať **videonahrávku na internetovú stránku**, spev s hudobným podkladom. Súťaž sa začína výberom v triedach – triedne kolá. Hodinu hudobnej výchovy môže učiteľ zorganizovať ako súťaž. Žiaci si zvolia úlohy a pozície ako pri známej súťaži SuperStar, teda: porotu, moderátorov, kameramana, no nesmú chýbať speváci. Žiaci môžu spievať s doprovodom hudobného nástroja alebo môžu použiť hudobný podklad (s prípravou podkladu pomôže učiteľ.) Zvukovú stopu môžeme **nahrať v programe Audacity**. Víťazi triedneho kola postupujú do školského finále. Nasleduje školský "kasting" – výber žiakov a školské finále, s ktorého víťazi majú možnosť zúčastniť sa celoslovenského kola (Obr. 3.76). Tu už stretávajú odbornú porotu zo sveta hudby a šoubiznisu a samotné vystúpenie v profesionálnych podmienkach je veľkým zážitkom.

Ani ostatní žiaci prihlásenej školy však ešte s aktivitou neskončili. Na internetovej stránke môžu hlasovať za svojho favorita, čím rozvíjajú svoje zručnosti v práci

vej stránke môžu hlasovať za svojho favorita, čím rozvíjajú svoje zručnosti v práci z internetom (vyhľadávanie, registrácia, ...), no najmä sa učia kriticky hodnotiť seba a iných v hudobnom prejave.

Obr. 3.76 Finále súťaže DilongStar v Trstenej

Let's Sing Together (Zaspievajme si spolu)

Ďalšou z príťažlivých motivácií je aj zapojenie sa do projektu Let's Sing Together (Zaspievajme si spolu). Teleprojekt Let's Sing Together (Obr. 3.77) nie je koncipovaný ako súťaž, ale skôr ako kolekcia **multimediálnej tvorby žiakov**, študentov, učiteľov. Je tu miesto od krátkych acapela pesničiek až po prepracované videoklipy ľubovoľných hudobných žánrov. Viac sa dozviete na <u>http://lst.science.upjs.sk</u>.

Obr. 3.77 Portál teleprojektu Zaspievajme si spolu

Ciele projektu:

- povzbudiť mladých spevákov v spievaní a pomôcť im rozvíjať a prezentovať ich talent,
- naučiť sa digitalizovať a upravovať piesne a obrázky, vytvárať webové stránky,
- naučiť sa používať **internetové nástroje a zdroje** na kooperatívne aktivity a vzdelávanie,
- zozbierať všetky piesne naspievané žiakmi a učiteľmi zo zúčastnených škôl a vytvoriť **multimediálny DVD album**.

Žiaci v rámci hudobnej výchovy využívajú svoje digitálne zručnosti v práci s digitálnou kamerou, fotoaparátom, s rôznymi technológiami na spracovanie fotiek, videa, zvuku. **Zábavnou formou využívajú digitálne technológie.**

Zameranie teleprojektu

podpora a propagácia speváckych, hudobných, výtvarných, literárnych talentov a nadanej mládeže v oblasti spracovania multimédií (zvuk, obraz, animácia, video). Vzájomná spolupráca účastníkov teleprojektov a rozvoj hlavných európskych hodnôt (mier, solidarita, tolerancia, sloboda, rovnosť, demokracia). O úrovni tohto teleprojektu svedčí fakt, že bol vyhodnotený ako jeden z najúspešnejších teleprojektov posudzovaných v rámci medzinárodnej vzdelávacej organizácie ESP, sídliacej v Holandsku a je uvádzaný na stránkach belgickej databázy ESP v časti Successful Projects <u>http://</u> <u>www.europeanschoolsproject.org/dbase/successp.htm</u>.

Supertrieda

Iným druhom súťaže a zároveň motiváciou pre učiteľov i žiakov v predmete hudobná výchova je Supertrieda (Obr. 3.78). Je to súťaž v umeleckej tvorbe žiakov základný a stredných škôl. Vyhlasovateľ tejto súťaže je Ministerstvo školstva Slovenskej republiky. Je to súťaž, ktorá prebieha počas školského roka, ja založená na tvorbe, nácviku a predvedení hudobno-tanečno-divadelno-výtvarného diela s filmovým klipom. Ciele projektu:

• zvýšovať kultúrnosť detí, učiť ich cítiť, myslieť, tvoriť a tešiť sa zo života,

- všetkým deťom na Slovensku dať šancu objaviť seba samého, svoju šikovnosť, svoj talent,
- skvalitňovať vzťahy v detskom kolektíve, motivovať deti k vzájomnej tolerancii, empatii, spolupráci a schopnosti si pomáhať, projekt je psychológmi spracovaný ako prevencia voči šikane,
- zvyšovať kredit umeleckej výchovy na školách, skvalitniť výučbu predmetov výtvarná, hudobná, telesná, etická výchova, slovenský jazyk a obohatiť ich o prácu s multimédiami,
- podporovať a rozvíjať kreativitu a osobnostný vývoj detí, ich schopnosti a prezentačné zručnosti.

Žiaci základných škôl so svojou triedou v rámci vyučovania celý rok pracujú na spoločnom autorskom diele – maľujú, vyrábajú umelecké pomôcky, kulisy, šijú kostýmy, vymýšľajú scenáre, skladajú melódie, texty, spievajú, tancujú, filmujú, venujú sa grafickému stvárneniu filmu a predstavenia (každý podľa chuti a schopností). Výsledkom je scénické predstavenie a videoklip. Ucelené dielo spája niekoľko druhov umenia. Svoje dielo prezentujú žiaci na školskom vystúpení, alebo pred odbornou porotou na prehliadke vyhlásenej súťažou. Počas práce na projekte natáčajú žiaci video o života v svojej triede. Video upravia v niektorom z dostupných programov a môžu ho umiestniť na internetovú stránku <u>www.supertrieda.sk</u> a zapojiť sa tak do internetového hlasovania. (Ukážky s predstavení si môžete pozrieť na stránke <u>http://supertrieda.wordpress.com/</u>, na oficiálnej stránke www.supertrieda.sk si môžete pozrieť súťažné videoklipy žiakov 1. a 2. stupňa ZŠ, ale aj študentov SŠ.) Možnosť takto prezentovať svoje dielo je pre žiakov silnou motiváciou. *Tento projekt patrí medzi zážitkové učenie*. Deti spoločne tvoria, navzájom sa stimulujú a podnecujú. Spoločne bojujú a prežívajú spoločný úspech. Bojujú o titul Supertrieda.

Obr. 3.79 Prehliadka súťažných projektov

Precvičte si!

P18: Napíšte svoje nápady, ako by ste využili spomínané súťaže v rámci projektového vyučovania. Aké aktivity a digitálne technológie by ste využili?

LITERATÚRA

- [1] http://www.metoo.sk/content/page/interslavik
- [2] <u>http://dilongstar.zsdilong.sk</u>
- [3] <u>http://lst.science.upjs.sk</u>
- [4] <u>http://supertrieda.wordpress.com/</u>

3.1.13 Slovo na záver

V tejto kapitole sme vám ukázali modely niekoľkých vyučovacích hodín, ako zaujímavo a moderne učiť hudobnú výchovu. Ukázali sme, ako sa dajú využiť a realizovať poznatky a skúsenosti z digitálnymi technológiami, ako ich aplikovať do výchovno--vzdelávacieho procesu. Uvedené vyučovacie hodiny sú pre vás návodom, modelom, ako je možné vyučovací proces inovovať, zatraktívniť tak, aby žiaka zaujal a aby sa sám alebo za pomoci učiteľa podieľal na tvorbe tohto procesu.

Isteže pre učiteľa to bude práca náročná na prípravu, vyhľadávanie, ale veríme, že výsledný efekt bude pre vás odmenou. Do tejto náročnej práce vám prajeme veľa entuziazmu, trpezlivosti a radosti z dosiahnutých úspechov.